

Provokatör Mistik

OSHO

PROVAKATÖR MiSTiK

Evet, ben yeni bir şeyin başlangıcıyım,
ama yeni bir dinin değil.
Yeni bir dindarlık türünün başlangıcıyım,
ki o hiçbir sıfat, hiçbir sınır tanımaz;
sadece ruhun özgürlüğünü bilir,
varlığının sessizliğini, potansiyelinin artışını bilir
ve nihayet içindeki tanrılık deneyimini bilir;
dışındaki Tanrı'yı değil,
senden taşan tanrılığı bilir.

içindekiler

PROVAKATÖR MiSTiK 1

içindekiler 1

GiRiŞ 3

ÖNSÖZ 4

1. BÖLÜM -SIRADAN BiR iNSAN: EFSANENiN ARDINDAKi TARiH 5

2. BÖLÜM -BOŞ BiR AYNADAKi YANSIMALAR: HiÇ OLMAYAN ADAMIN YÜZLERi 105

3. BÖLÜM -MiRAS 134

- DİNSİZ DİN 134
- YİRMİ BİRİNCİ YÜZYIL İÇİN MEDİTASYON 141
- 1972: MEDİTASYON KAMPI, ABU DAĞI, RAJASTHAN, HİNDİSTAN 146
- ÜÇÜNCÜ PSİKOLOJİ: BUDALARIN PSİKOLOJİSİ 150
- BUDA ZORBA: TÜM İNSAN BENLİĞİ 162

EK:OSHO'NUN YAŞAMI VE ÇALIŞMALARINDA iLGi ÇEKiCi OLAYLAR 172

- 1970: SANNYAS İÇİN YENİ BİR TANIM 177
- WOODLANDS 179
- 1971: ACHARYA'DAN BHAGWAN'A 180
- 1973-1975: AKTİF MEDİTASYONLAR VE MÜZİK 180
- 1974-1981: "PUNE BİR" 181
- BEYAZ BULUTLARIN YOLU 181
- "YENİ BİR AŞAMA" 182
- YORUMLAR VE SORULARA YANITLAR 183
- DARŞAN 184
- VİZYONU PAYLAŞMAK 185
- MEDİTASYONA HAZIRLIK OLARAK TERAPİ 186
- ZARFI İTTİRMEK: KARŞILAŞMAK VE İLKSEL TERAPİ 187
- AŞRAM GENİŞLEMESİ 189
- TACİZ 190
- YENİ BİR KOMÜN VİZYONU 190

SESSİZ SATSANGLAR VE BUDA'NIN DHAMMAPADA'SI ÜZERİNE YORUMLAR 191
SUİKAST GİRİŞİMİ 192
DÜNYAYA YAYILMA 192
SESSİZLİK İÇİNDE 193
1981-1985: THE BIG MUDDY RANCH(2) 194
RAJNEESHPURAM, YASADIŞI ŞEHİR 195
KİLİSE VE DEVLET 196
1983: ŞEHİR ÇAPINDA AİDS TESTİ 198
1984: BİR FAŞİZM ÖRNEĞİ 198
TUTUKLANMA 202
1985-1986: "DÜNYA TURU" KULU MANALI 204
GİRİT 205
URUGUAY YOLUNDA. İSVİÇRE, İSVEÇ, LONDRA, İRLANDA, İSPANYA, SENEGAL 205
URUGUAY 207
1987: "PUNE İKİ" 208
RONALD REAGAN'IN AMERİKASI'NDA ZEHİRLENMEK 211
DÜNYA YARATICILIK BİLİMLERİ AKADEMİSİ 213
YAA-HUU! GİZEMLİ GÜL 215
ZEN SÖYLEVLERİ 215
"BHAGWAN"IN SONU 217
ZEN MANİFESTOSU: İNSANIN KENDİNDEN ÖZGÜRLEŞMESİ 219
İÇ ÇEMBER 220
AYRILIŞA HAZIRLANIRKEN 221
SONSÖZ: 1990 - ŞU AN 222

GİRİŞ

Osho'ya defalarca neden otobiyografisini yazmadığı ya da en azından bir dizi röportaj vermediği, böylece yaşamının tarihçesini bir başkasının yazması için fırsat tanımadığı soruldu. Bu soruları hep elini sallayarak geçiştirdi: "Zamansız hakikatler önemlidir." derdi, "Toplayıp, 'tarih' adını vereceğimiz gazete kupürleri değil." "Ya da..." derdi, "Biyografim çalışmalarımın tümünde bulunabilir; yayınlanan konuşmalarımın oluşturduğu yüzlerce kitapta, dokunduğum insanların değişmiş yaşamlarında."

Yine de, insan zihni zaman içinde olup biten olaylardan anlam çıkarmak ister. Olup biten "şeylerin" anlamını bildiğimize kendimizi ikna edebileceğimiz bir bağlam yakalamak isteriz; özellikle de bu olaylar çelişkili, ürkütücü, sıradışı olduğunda. Bu kitap, Osho ve çalışmalarının anlaşılması için o bağlamı sağlama zamanının geldiğinin fark edilmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

Osho'nun, elli dokuz yıl boyunca ona hizmet eden bedenden ayrılmasının, doktorunun sözleri ile "kırlarda geçirilecek bir hafta sonuna hazırlanırcasına sakinlik içinde" hazırlanmasının üzerinden on dört sene geçti. Çok gerçek bir anlamda, bu otobiyografi o zaman süresi geçmeden, sonuç olarak gerçekleşen büyük değişiklikler yaşanmadan toparlanamazdı. Osho'nun toparlanıp kırlardaki hafta sonu için ayrılmasından bu yana CNN ve Internet doğdu. Osho'nun sık sık bahsettiği ütopyacı vizyon – ulusal sınırların, ırk ve dinin, cinsiyet ve batıl inançların sebep olduğu bölünmelerin olmadığı bir dünya – henüz gerçekleşmese de, artık en azından hayal edilebilir. Osho'nun tekrar tekrar üzerinde ısrarla durduğu meditasyon mesajının merkezinde yatan, birkaç eksantrik kişinin belirsiz ve şaşırtıcı ilgi alanı değildir; iş dünyasının stresli yöneticilerinden, kanser hastalarına, herkese faydalı olma potansiyeli taşıdığı gittikçe daha fazla fark edilmektedir. Başka bir deyişle, Osho hâlâ zamanının ötesinde bir adam olsa da, zaman en azından insanların onun benzersiz bakış açısı ve vizyonunu kavrayabilmesini mümkün kılacak kadar yetişmiştir ona.

Daha pratik bir düzeyde zaman ve teknoloji Osho'nun sayısız çalışmalarının

koruyucularının, onları dijital ortama aktarmalarına izin vermiş, araştırmacıların, İngilizce olarak kaydedilen ve toplam beş bin saat süren konuşmalarına ve Hintçe'den çevrilmekte olan yüzlerce söylevine ulaşmasını sağlamıştır. Bunun anlamı şudur: İnsan birkaç saniye içinde Osho'nun meditasyon ve türevi sözcükleri yirmi beş bin kere, sevgi ve aşk sözcüklerini yaklaşık kırk iki bin kere kullandığını öğrenebilecektir. Cinsellik sözcüğünün türevlerine, ki bu 1960'ların Hindistan'ında bir gizemci için yakışıksız bir konu sayılırdı, yalnızca dokuz bin üç yüz kere rastlanmaktadır, iki bin sözcük politika ve politikacılar için harcanmıştır.

Elbette, Osho'nun kendi yaşam talepleri hakkındaki konuşmalarına maddi örnek aramak için bilgisayar yazılımlarının sağlayabileceğinden daha fazla insan zekâsı gerekir. Bu iş için adanan üç sene olmasaydı, bu kitap var olamazdı. Ve son olarak, mevcut materyalden bir otobiyografi – Osho'nun "veri" ye karşılık "hakikat'in, "anlık"a karşılık "zamansız"ın göreceli önemi konusundaki anlayışına saygı gösteren bir otobiyografi – inşa etmek, imkânsızı gerçekleştirmek için cüretkâr bir gönüllülük gerektirir.

Örneğin: Üniversiteden mezun olduktan sonra, Osho senelerce felsefe dersi verdi. Gerçeğe meyilli zihin onu "eski felsefe profesörü" olarak etiketlendirir ve böylece onun kim olduğu hakkında önemli bir şey bildiğini söyleyerek kendi kendini tatmin eder. Ama Osho'yu ilgilendirdiği kadarıyla, o dönemde bir ayakkabıcı ya da marangoz da olabilirdi. Önemli olan onun ne "yaptığı" değil, kim "olduğu" dur. Veri yönelimli zihin insanları kim oldukları ile değil, ne yaptıkları ile, ölürken yanlarında götürdükleri anlayışları ile değil, yaşamda nelere sahip oldukları ile tanımlamak ister. Ama Osho'nun merkezi ilgi alanı "olmak"tır, "yapmak" ya da "sahip olmak" değil. Bizim "yapmak" ve "sahip olmak" değerlerimize dayanarak onun yaşamındaki dışsal olaylara sahip olmadıkları önemi verirsek, onu yanlış anlarız.

Ama, zamansız hakikatler bir yana, elimizdeki veri şudur: Osho kendini, ayakkabı ya da mobilya yapmak için değil, sözcüklerle ifade etmek için eğitti. Dostları ve düşmanları bunu sıradışı bir etkililik, kavrayış ve nüktedanlık ile

yaptığı konusunda hemfikir. Yaşamını ifade edebilmek için "doğru" sözcükleri seçmek, Osho'nun insanlara öğretmeye çalıştığı tutarlı bir felsefesi olsaydı mümkün, hatta kolay olacaktı. Ama yok. Sürdürmeye çalıştığı bir geleneğin parçası olsaydı ya da yeni bir gelenek bulan doğaüstü yeteneklere sahip bir kâhin ya da peygamber olduğunu söyleseydi, bu mümkün olabilirdi. Hiçbir şey hakikatten daha uzak olamaz. Tam tersine herhangi bir geleneğin parçası olmadığını, o gittikten sonra çevresinde yeni bir gelenek yaratılmasını önlemek için elinden gelen her şeyi yaptığını tekrar tekrar vurguladı.

Sonuç olarak bu kitaptaki sözcükler "Osho kimdir?" sorusuna kesin bir yanıt vermesi için düşülmemiştir. Konunun doğası sebebiyle bu mümkün değildir. Bu sözcükler daha çok zamanımızın ve zamansızlığın bağlamı içinde, "yapma"nın ve "olma"nın bağlamı içinde o sorunun peşinden gidilmesi için bir rehberdir. Sonunda, der Osho, onun kim olduğunu ancak kendimizin kim olduğunu anladığımızda anlayabileceğiz. Bize bu meydan okumayı yaparken, bizi yaşamından öğrenebileceğimizi öğrenmeye, ama ancak bizi kendimizi daha iyi anlamak için yönlendirebildiği ölçüde anlamlı olduğunu fark etmeye davet eder.

Sarito Carol Neitnan

ÖNSÖZ

Anlaman gereken ilk şey, gerçek ile hakikat**(1)** arasındaki farktır. Sıradan tarih gerçeklerle ilgilenir, madde dünyasında ne olduğuyla, olaylarla... Hakikat ile ilgilenmez, çünkü hakikat, madde dünyasında olmaz, bilinçte olur. Ve insan henüz bilincin olayları ile ilgilenecek kadar olgun değildir.

Kuşkusuz insan zaman ve mekânda olan olayları fark eder; bunlar gerçeklerdir. Ama zaman ve mekânın ötesinde – başka bir deyişle zihnin ötesinde, bilinçte – olanları fark edecek kadar olgun ve sezgili değildir. Bir gün tarihin tamamını farklı bir yönelimle yazmak zorunda kalacağız, çünkü gerçekler önemsizdir; maddeseldirler, ama önemli değildirler. Ve hakikatler maddi değildirler, ama önemlidirler.

Geleceğin tarihinin yeni yönelimi, aydınlandığı zaman Gautama Buddha'nın içinde ne olduğu ile, aydınlanmasından sonraki kırk iki yıl boyunca, henüz bedenindeyken olanlarla ilgilenecektir. Ve o kırk iki yıl boyunca olan bitenler, sırf beden öldü diye sona ermeyecektir. Bunun beden ile ilgisi yoktu, bu bir bilinç olgusuydu ve bilinç ölümden sonra devam eder. Bilincin haccı sonsuzdur. Bu yüzden bedenin içinde, bilincin içinde olan bitenler, bedenin dışında olup bitmeye devam edecektir. Bu basit bir kavrayıştır.

Bu hikâye içsel olayların hikâyesidir.

(1) ***hakikat:*** [İng. truth, Fr. verite, Alm. wahrheit] 1. En genel anlamı içinde, dini, bilimsel, ahlaki vb. hakikatler bağlamında, bir bilgi alanı ya da disiplininin konu aldığı varlık alanıyla ilgili temel doğrular bölümü. 2. Özel olarak, zaman zaman gerçeklik, zaman zaman da doğruluk anlamında kullanılmakla birlikte, gerçekte bir şeyin kendi özü içinde örtüsünü açarak vukua gelmesi ve insanın bunun farkında olması durumu. Varlığın gizinden çıkarak ola gelmesi ve insanın bunun bilincinde olması hâli. Kaynak: Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, Paradigma, İstanbul 2000, s. 424 (Ed. n.)

1. BÖLÜM -SIRADAN BiR iNSAN: EFSANENiN ARDINDAKi TARiH

Soru: *Siz kimsiniz?*
Yanıt: *Kendimim. Bir peygamber, mesih, İsa değilim. Yalnızca sıradan bir insanoğlu... Tıpkı senin gibi.*
S: *Eh, pek öyle değil!*
Y: Bu doğru... Pek öyle değil! Sen hâlâ uykudasın, ama bu büyük bir fark değil. Eskiden ben de uykudaydım. İstersen bir gün uyanabilirsin. Şu an uyanabilirsin! Bunu kimse önleyemez. Bu yüzden farkın bir anlamı yok.
Roberta Green'e verdiği röportajdan,
Sarita Ana Kayıtları, Orange County California.

ALTIN BİR ÇOCUKLUKTAN ANILAR

Ben asla, senin sözcükten anladığın anlamda spiritüel olmadım. Hiç tapınaklara ya da kiliselere gitmedim, hiç kutsal yazmaları okumadım ya da gerçeği bulmak için belirli çalışmalar yapmadım, Tanrı'ya tapınmadım, dua etmedim. Bu asla benim yolum olmadı. Bu yüzden benim spiritüel hiçbir şey yapmadığımı kesinlikle söyleyebilirsin. Ama benim için, spiritüelliğin tamamen farklı bir anlamı var. Dürüst bir bireysellik gerektiriyor. Herhangi bir tür bağımlılığa izin vermiyor. Ne pahasına olursa olsun, kendi için özgürlük yaratıyor. Kalabalıkta değil, yalnızlıkta; çünkü kalabalık hakikati asla bulamamıştır. Hakikat yalnızca insanların yalnızlığında bulunmuştur.
Bu yüzden benim spiritüelliğimin, senin spiritüellik fikrinden farklı bir anlamı var. Çocukluk hikâyelerim, eğer onları anlayabilirsen, şu ya da bu şekilde bütün bu niteliklere işaret eder. Kimse onlara spiritüel diyemez. Ben onlara spiritüel derim, çünkü bana göre, insanın arzuladığı her şeyi vermişlerdir.
Çocukluk hikâyelerimi dinlerken bazı nitelikler aramaya çalışmalısın; yalnızca hikâyeyi değil, tüm anılarımın içinde ince bir iplik gibi uzanan kendine özgü bir

niteliği. Ve o ince iplik spiritüeldir.
Bana göre spiritüel, basitçe insanın kendini bulmasıdır. Kimsenin bu işi benim adıma yapmasına izin vermedim, çünkü kimse bu işi senin adına yapamaz; kendin yapmak zorundasın.

1931-1939: KUCHWADA, MADHYA PRADESH, HİNDİSTAN

Doğduğum küçük köyü hatırlıyorum. Neden varoluş o küçük köyü seçmiş, açıklanamaz. Olması gerektiği gibi oldu. Köy çok güzeldi. Çok yolculuk yaptım, ama aynı güzelliğe asla başka yerde rastlamadım. İnsan asla aynısını bulamıyor. Şeyler gelip geçiyor, ama asla aynı olmuyor.
O durgun, küçük köyü görebiliyorum. Bir göletin kenarında birkaç kulübe, altında oyun oynadığım birkaç yüksek ağaç. Köyde okul yoktu. Bunun büyük önemi vardır, çünkü neredeyse dokuz sene boyunca eğitimsiz kaldım ve bunlar insana biçim veren yıllardır. Bundan sonra, denesen bile eğitimli olamazsın. Bu yüzden, bir sürü derecem olmasına rağmen – ki sıradan dereceler değil, birinci sınıf master derecesidir – bir açıdan hâlâ eğitimsizim. Bunu her aptal yapabilir; her sene o kadar çok aptal yapıyor ki, hiçbir anlamı yok. Anlamı olan, ilk senelerimde eğitimsiz kalmamdı. Okul, yol, tren yolu, postane yoktu. Ne nimet! O küçük köy kendi içinde bir dünyaydı. O köyden uzak yaşadığım zamanlarda bile, o dünyada, eğitimsiz kaldım.
Ve milyonlarca insanla karşılaştım, ama o köyün insanları hepsinden daha masumdu, çünkü çok ilkeldiler. Dünya hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. O köye tek bir gazete bile girmemişti. Artık neden okul olmadığını anlamışsındır. Bir ilkokul bile yoktu, ne nimet! Hiçbir çağdaş çocuk buna sahip olamaz.
GEÇMİŞTE ON YAŞINA GELMEDEN EVLENEN ÇOCUKLAR vardı. Bazen çocuklar daha annelerinin karnındayken evlendiriliyordu. İki arkadaş karar verirdi: "Karılarımız hamile, bu yüzden biri oğlan, diğeri kız doğurursa, bu evlilik kararlaştırılmış, çocuklar sözlü sayılır." Oğlana ve kıza sormak hiç

akıllarına gelmezdi; daha doğmamışlardı ki! Ama biri oğlan, diğeri kız olursa evlilik kararlaştırılmış sayılırdı. Ve insanlar sözlerini tutarlardı.

Benim annem yedi yaşındayken evlendirilmişti. Babam on yaşından fazla değildi ve ne olup bittiğini anlamamıştı. Ona sorardım, "Düğününde en çok neden hoşlandın?"

"Ata binmekten." derdi. Elbette! Hayatta ilk defa bir kral gibi giydirilmiş, beline hançer takmış, atın üzerine oturmuş, herkes çevresinde yürüyordu. Bundan büyük zevk almıştı. Düğününde en çok hoşuna giden şey bu olmuştu. Balayı söz konusu bile değildi. On yaşında bir oğlanla yedi yaşında bir kızı balayı için nereye gönderirsin? Bu yüzden eskiden Hindistan'da balayı diye bir şey yoktu, geçmişte dünyanın hiçbir yerinde yoktu.

Babam on, annem yedi yaşındayken babaannem öldü. Evlenmelerinden belki bir, iki sene sonra tüm sorumluluk, henüz dokuz yaşında olan annemin omuzlarına yüklendi. Babaannem iki küçük kız ve iki küçük erkek evlat bırakmıştı. Yani dört çocuk vardı ve onlara bakma sorumluluğu dokuz yaşında bir kız ile on iki yaşında bir oğlana düştü. Babamın babası dükkânının bulunduğu şehirde yaşamaktan hiç hoşlanmıyordu. Kırları seviyordu ve karısı öldüğünde mutlak özgürlüğe kavuştu. Hükümet insanlara bedava toprak veriyordu, çünkü çok toprak, ama onları işleyecek pek az insan vardı. Bu yüzden dedem hükümetten yirmi hektar toprak aldı ve dükkânını yalnızca dokuz ve on iki yaşlarında olan çocuklarının – annemin ve babamın – ellerine bıraktı. Bir bahçe, bir çiftlik yaratmanın zevkini yaşadı, orada, açık havada yaşamayı çok sevdi. Şehirden nefret ediyordu.

Bu yüzden babam, bugünün gençlerinin yaşadığı özgürlüğü yaşayamadı. O açıdan asla genç olamadı. Genç olma fırsatı olmadan yaşlı sayıldı, küçük kız ve erkek kardeşlerine baktı, dükkânla ilgilendi. Ve yirmi yaşına geldiğinde kız ve erkek kardeşleri için evlilikler ve eğitim ayarlamak zorunda kaldı.

Anneme hiç "Anne" demedim, çünkü ben doğmadan önce, ona *bhabhi* diyen dört çocuğa bakıyordu. *Bhabhi*, "erkek kardeşin karısı"**(1)** anlamına gelir. Ve dört çocuk anneme *bhabhi* dediği için ben de ona *bhabhi* dedim. En başta, diğer

dört çocuk ona böyle hitap ederken, bunu öğrendim.

ANNEANNEM VE DEDEM TARAFINDAN YETİŞTİRİLDİM. O iki yaşlı insan yalnızdı ve son günlerinde onlara neşe verecek bir çocuk istiyorlardı. Bu yüzden annem ve babam fikir birliğine vardı: Ben en büyük çocuktum, ilkdoğandım; beni gönderdiler.

Çocukluğumun ilk yıllarında babamın ailesi ile ilişkim olduğunu hatırlamıyorum. İlk yıllarımı iki yaşlı adam – dedem ve çok güzel bir adam olan ihtiyar hizmetkârı – ve anneannemle geçirdim. Bu üç insanla aramdaki mesafe o kadar büyüktü ki, çok yalnızdım. Bu yaşlı insanlar benim için yoldaş değildi, olamazdı. Ve benim başka kimsem yoktu, çünkü o küçük köyde benim ailem en zengin aileydi ve o kadar küçük bir köydü ki – toplam iki yüz kişiden fazla değildi – ve o kadar fakirdi ki, anneannem ve dedem benim köylü çocukları arasına karışmama izin vermiyordu. O çocuklar kirliydi ve elbette çoğu dilenciydi. Bu yüzden arkadaş edinmemin yolu yoktu. Bu üzerimde büyük bir etki bıraktı. Tüm yaşamım boyunca kimseyi arkadaş olarak kabul edemedim. Evet, tanıdıklarım vardı.

O ilk yıllarda o kadar yalnızdım ki, bundan zevk almaya başladım. Bu gerçekten de keyiflidir. Bu yüzden benim için bir lanet değil, nimet oldu. Bundan zevk almaya başladım ve kendi kendime yeterli olduğumu hissetmeye başladım; kimseye bağımlı değildim.

Oyunlara karşı hiç ilgi duymadım, çünkü çocukluğumdan bu yana oynamak için yol bulamadım; oyun oynayabileceğim kimse yoktu. Hâlâ kendimi o ilk yıllarda, oturup dururken görebiliyorum. Evimiz gölün hemen yanında, çok güzel bir noktadaydı. Göl kilometrelerce uzanıyordu... O kadar güzel, o kadar sessizdi ki. Arada bir, bir dizi beyaz turnanın uçtuğu, aşk çağrıları yaptığı görülebiliyordu ve huzur bozuluyordu; bunların dışında meditasyon için neredeyse mükemmel bir yerdi. Ve huzur bir kuşun aşk çağrısı ile bozulduğu zaman... O çağrıdan sonra huzur derinleşirdi.

Göl, lotus çiçekleri ile dolu olurdu ve ben saatlerce kendimden memnun bir biçimde, dünyaya aldırmadan otururdum: Lotuslar, beyaz turnalar ve sessizlik...

Anneannem ile dedem bir şeyin farkına vardılar; yalnızlığımdan zevk aldığımın. Köye gidip birileri ile görüşmek, birileri ile konuşmak için arzu duymadığımı görmüşlerdi. Onlar konuşmak istese bile benim tek yanıtım 'evet' ya da 'hayır' oluyordu; konuşmakla da ilgilenmiyordum. Bir şeyi fark ettiler, yalnızlığımdan zevk aldığımı ve beni rahatsız etmemenin kutsal görevleri olduğunu.

Bu yüzden yedi yıl boyunca kimse masumluğumu yozlaştırmaya çalışmadı; kimse yoktu. Evde yaşayan o üç yaşlı insan, hizmetkâr, anneannem ve dedem kimse beni rahatsız etmesin diye her şekilde koruyucu oldular. Aslında, büyürken, benim yüzümden konuşamadıkları, herkes gibi normal olamadıkları için biraz utanmaya başladım. Çocuklara bazen, "Sessiz ol, çünkü baban düşünüyor, deden dinleniyor. Sessiz ol ve sessizce otur." dersin. Benim çocukluğumda tam aksi oldu. Neden ve nasıl, şimdi bilemiyorum; yalnızca oldu. Bu işin övüncü bana ait değil.

O üç insan devamlı birbirlerine işaretler yaparlardı: "Onu rahatsız etme, bundan o kadar zevk alıyor ki." Ve sessizliğimi sevmeye başladılar.

Sessizliğin de titreşimleri vardır; bulaşıcıdır, özellikle de bir çocuğun, zorlama olmayan sessizliği, "Yaramazlık ya da gürültü yaparsan seni döverim." dediğin için olmayanı. Hayır, o sessizlik değildir. O benim bahsettiğim, bir çocuğun kendiliğinden sessiz kaldığı, sebepsiz yere zevk aldığı coşkulu titreşimleri yaratmaz; o mutluluk sebepsizdir. O çepeçevre büyük dalgalar yaratır.

Bu yüzden, yedi yıl boyunca rahatsız edilmemem yalnızca bir rastlantıydı, beni rahatsız edecek, iş, politika, diplomasi dünyasına hazırlayacak kimse yoktu. Anneannem ve dedem beni olabildiğince kendi halime bırakmakla daha çok ilgileniyorlardı, özellikle de anneannem. Sebeplerden biri odur. Bu küçük şeyler yaşamının tüm düzenlerini etkiler. Bütün kadınlara saygı duymamın sebeplerinden biri odur. Basit bir kadındı, eğitimsizdi, ama son derece duyarlıydı. Dedeme ve hizmetkâra açıkça şöyle dedi: "Hepimiz, bizi hiçbir yere götürmeyen belirli türden yaşamlar yaşadık. Her zamanki kadar boşuz ve artık ölüm yaklaşıyor." Israr etti, "Bu çocuk bizden etkilenmesin. Biz nasıl bir etki bırakabiliriz ki? Onu ancak kendimiz gibi yapabiliriz ve biz hiçbir şeyiz. Ona

kendisi olması için bir fırsat ver."
Dedem -geceleyin benim uyuduğumu düşünerek tartıştıklarını duyardım- ona hep şöyle derdi: "Bana bunu yapmamı söylüyorsun ve ben yapıyorum; ama o başkasının oğlu ve eninde sonunda anne babasına dönmek zorunda kalacak. Onlar ne diyecek? 'Ona görgü kurallarını, töreleri öğretmediniz, tamamen başıboş kalmış.'"
Anneannem şöyle derdi, "Bu konuda endişelenme. Bu koca dünyada herkes medeni; adap biliyor, töre biliyor, ama bundan ne kazanıyorlar? Sen çok medenisin, bundan ne kazandın? Anne babası en fazla bize öfkelenirler. Ne olmuş? Bırak öfkelensinler. Bize zarar veremezler ve o zamana kadar çocuk, yaşam yolunu değiştiremeyecekleri kadar güçlenmiş olur."
O yaşlı kadına büyük minnet duyuyorum. Dedem sürekli, eninde sonunda sorumlu tutulacağından endişelenirdi: "Diyecekler ki: 'Çocuğumuzu sizin ellerinize bıraktık ve siz ona hiçbir şey öğretmediniz.'"
Anneannem özel öğretmene bile izin vermedi. Köyde bana en azından biraz dil, matematik ve coğrafya öğretebilecek bir adam vardı. Dördüncü sınıfa kadar okumuştu -bizim Hindistan'da ilköğretim dediğimiz en küçük dört sınıf- ama köydeki en eğitimli adamdı. Dedem çok uğraştı: "Gelip çocuğa ders verebilir. En azından alfabe, biraz matematik öğrenir ve anne babasına gittiğinde yedi yılını tamamen boşa harcadığımızı söylemezler."
Ama büyükannem, "Bırak yedi yılın sonunda ne isterlerse onu yapsınlar. Yedi yıl boyunca kendi olacak ve biz ona karışmayacağız." Ve iddiası hep şu oldu, "Sen alfabeyi biliyorsun, ee, ne olmuş? Matematik biliyorsun, ne olmuş? Biraz para kazandın; onun da biraz para kazanmasını ve tıpkı senin gibi yaşamasını mı istiyorsun?"
Bu o yaşlı adamı susturmaya yetiyordu. Ne yapabilirdi ki? Zor durumdaydı, çünkü tartışamıyordu ve anneannemin değil kendisinin sorumlu tutulacağını biliyordu, çünkü babam ona soracaktı, "Sen ne yaptın?" Ve aslında durum bu olacaktı, ama neyse ki babam soramadan öldü.
Daha sonra babam hep şunu dedi, "O yaşlı adam sorumlu, çocuğu bozdu." Ama

artık yeterince güçlüydüm ve ona açıkça söyledim: "Benim önümde, annemin babasına karşı tek söz söyleme. Beni sizin bozmanızdan kurtardı, sen aslında buna kızıyorsun. Ama başka çocukların var, onları boz. Sonunda asıl kimin bozulduğunu göreceksin."

Babamın başka çocukları vardı ve daha fazlası gelip duruyordu. Ona takılırdım, "Lütfen, bir çocuk daha yap ve bir düzineyi tamamla. On bir çocuk ne demek? İnsanlar, 'Kaç çocuk var?' diye soruyor. On bir doğru gelmiyor; bir düzine daha etkileyici." Daha sonraki yıllarda ona şunu söylerdim: "Tüm çocuklarını bozmaya devam ediyorsun; ben başıboşum ve başıboş kalacağım." Bir şekilde uygarlığın ellerinden uzak kaldım.

DEDEM -ANNEMİN BABASI- CÖMERT BİR ADAMDI. Fakirdi, ama cömertlikte zengindi. Ait olduğu her şeyi herkese veriyordu. Verme sanatını ondan öğrendim; onun hiçbir dilenciye, hiç kimseye hayır dediğini görmedim.

Annemin babasına "Nana" derdim; Hindistan'da annenin babasına böyle denir. Annenin annesine "Nani" denir. Dedeme sorardım, "Nana, nasıl bu kadar güzel bir eş buldun?" Anneannemin yüz hatları Hintliler'e benzemezdi, Grekler'e benzerdi ve güçlü bir kadındı, çok güçlü. Nana'm elli yaşını geçmeden öldü. Anneannem seksen yaşına kadar yaşadı ve sağlığı yerindeydi. O zaman bile kimse öleceğini düşünmüyordu. Ona bir şey için söz verdim, öldüğü zaman geleceğime. Bu, aileye yaptığım son ziyaret oldu. 1970'te öldü. Sözümü tutmak zorundaydım.

İlk yıllarımda Nani'mi anne bildim; insan o yıllarda büyür. Kendi annem ondan sonra geldi; çoktan büyümüş, belirli bir kalıba göre şekillenmiştim. Anneannemin büyük yardımı oldu. Dedem beni seviyordu, ama bana fazla yardımı olamıyordu. Çok sevgi doluydu, ama yardım edebilmek için daha fazlasına ihtiyaç vardır, belirli bir tür güce. Dedem anneannemden hep korktu. Bir anlamda, kılıbık bir kocaydı. Ama beni seviyordu, bana yardım etti... O kılıbık bir kocaysa ben ne yapabilirim? Kocaların yüzde doksan dokuz nokta dokuzu öyledir, demek bunda sorun yoktu.

YAŞLI ADAMI, DEDEMİ VE YARAMAZLIĞIMIN BAŞINA açtığı dertleri

anlayabiliyorum. Tüm gün, Hindistan'da zengin adamların koltuğuna verilen ismiyle gaddi'sinde oturur, müşterilerinden çok, şikâyetçileri dinlerdi! Ama onlara şöyle derdi, "Yaptığı zararı ödemeye hazırım, ama unutmayın, onu cezalandırmayacağım."

Yaramaz bir çocuğa karşı gösterdiği sabra şaşıyordum... Çünkü bana ben bile tahammül edemiyordum. Öyle bir çocuk senelerce bana bırakılsa... Tanrım! Birkaç dakika için bile olsa, o çocuğu kapıdışarı ederim. Belki o yıllar dedem için bir mucize yarattı; o muazzam sabrın karşılığını aldı. Gittikçe sessizleşti. Sessizliğinin gün be gün büyüdüğünü gördüm. Arada bir şöyle derdim, "Nana, beni cezalandırabilirsin. O kadar hoşgörülü olmak zorunda değilsin." Ve inanır mısın, ağlardı! Gözlerinden yaşlar fışkırırdı ve şöyle derdi, "Seni cezalandırmak mı? Bunu yapamam. Kendimi cezalandırırım, ama seni, asla."

Bir an bile, gözlerinde bana karşı öfkenin gölgesini bile görmedim. Bana inan, bin çocuğun yapabileceği her şeyi yaptım. Sabah, daha kahvaltı yapmadan yaramazlığa başlar, gecenin geç saatlerine kadar sürdürürdüm. Bazen eve o kadar geç gelirdim ki... Mesela sabahın üçünde... Ama ne adamdı! Asla, "Çok geç kaldın. Bir çocuk eve bu saatte gelmez." demedi. Hayır, bir kerecik bile. Aslında, benim yanımdayken duvardaki saate bakmaktan kaçınırdı.

Beni kendi gittiği tapınağa asla götürmedi. Ben de o tapınağa giderdim, ama yalnızca kapalıyken, prizmaları çalmak için, çünkü o tapınakta güzel prizmaları olan pek çok avize vardı. Sanırım yavaş yavaş neredeyse tamamını çalım. Dedeme bu söylendiği zaman şöyle dedi, "Ee, ne olmuş! Avizeleri ben bağışladım, başkalarını da bağışlayabilirim. O çalmıyor; nanasının malını alıyor. O tapınağı ben yaptırdım." Rahip şikâyet etmeyi bıraktı. Ne anlamı vardı ki? O yalnızca Nana'nın hizmetkârıydı.

Nana her sabah tapınağa giderdi, ama hiç "Benimle gel." demedi. Bana asla telkinlerde bulunmadı. Harika olan budur işte... Telkinde bulunmamak. Savunmasız bir çocuğu inançlarını takip etmeye zorlamak çok insancadır, ama dedem baştan çıkmadı. Evet, ben buna baştan çıkmaların en büyüğü diyorum. Bir açıdan sana bağımlı birini görür görmez telkinlerde bulunmaya başlarsın. O

bana asla, "Sen bir Jaina**(2)**'sın." demedi.

Çok iyi hatırlıyorum, nüfus sayımı yapılıyordu. Memur evimize gelmişti. Çok şey hakkında pek çok soru sordu. Dedemin dinini sordu; "Jainizm." dedi. Sonra anneannemin dinini sordu. Nanam, "Kendisine sorabilirsin. Din kişisel bir şeydir. Ben ona hiç sormadım." dedi. Ne adam ama!

Anneannem yanıt verdi, "Ben hiçbir dine inanmıyorum. Tüm dinler bana çocukça geliyor." Memur şok geçirmişti. Ben bile şaşırmıştım. Hiçbir dine inanmıyor, ha! Hindistan'da hiçbir dine inanmayan bir kadın bulmak imkânsızdır. Ama büyükannem Khajuraho'da, belki hiçbir dine inanmayan Tantrikalardan bir aileye doğmuştu. Onlar meditasyon yaparlar, ama hiçbir dine inanmazlar.

Bu Batılı bir zihne çok mantıksız gelir: Din olmadan meditasyon. Evet... Aslında, herhangi bir dine inanırsan meditasyon yapamazsın. Din meditasyona engel olur. Meditasyon hiçbir Tanrı'ya, hiçbir cennete, hiçbir cehenneme, cezalandırılma korkusuna, zevkin çekiciliğine ihtiyaç duymaz. Meditasyonun zihinle ilgisi yoktur; meditasyon onun ötesindedir, din yalnızca zihinken, o zihnin içindedir.

Nani'nin tapınağa hiç gitmediğini biliyordum, ama bana, ilk defa açıklayacağım bir mantra**(3)** öğretti. Bu bir Jain mantrasıdır, ama kendi başına Jainalarla bir ilgisi yoktur. Jainizm ile ilgili olması yalnızca rastlantıdır...

Mantra çok güzeldir; onu tercüme etmek güç olacak, ama elimden geleni ya da gelmeyeni yapacağım. İlk önce mantrayı orijinal güzelliğinde dinleyin:

Namo arihantanam namo namo / Namo siddhanam namo namo / Namo uvajjhayanam namo namo / Namo loye sauva sahunam namo namo / Aeso panch nam-mukaro / Savva pavappananano / Mangalam cha savvesam padhamam havai mangalam / Arihante saranam pavajjhami / Siddhe saranam pavajjhami / Sahu saranam pavajjhami / Namo arihantanam namo namo / Namo siddhanam namo namo / Namo uvajjhayanam namo namo / Om shantih, shantih, shantih...

Tercüme etmeyi deneyeyim: "*Arihantaların* ayağına gidiyorum ve eğiliyorum..." *Arihanta* Jainizim'de, Budizm'deki *arhat* gibi, nihai olana ulaşan, ama başka

kimseye aldırmayana verilen isimdir. Eve gelmiş, dünyaya sırtını dönmüştür. Bir din yaratmaz, hatta vaaz vermez, bildirmez bile. Elbette ilk önce onun hatırlanması gerekir. İlk, bilen ve sessiz kalanlar hatırlanmalıdır. İlk saygı sözcükler için değil, sessizlik içindir. Başkalarına hizmet etmek için değil, insanın salt kendi benliğine ulaşması için. İnsanın diğerlerine hizmet edip etmemesi önemli değildir; bu ikincildir, ilk değil. İlk, kendi benliğine ulaşandır ve bu dünyada insanın kendi benliğini bilmesi çok güçtür...

Jainler kendine ulaşan, bu fark edişe boğulan, onunla sarhoş olan ve bu yüzden tüm dünyayı unutan kişiye *arihanta* der. *Arihanta* sözcüğünün anlamı "düşmanı öldüren"dir, düşman egodur. Mantranın ilk kısmının anlamı şudur: "Kendine ulaşanın ayaklarına dokunuyorum."

İkinci kısım: *Namo siddhanam namo namo.* Bu mantra Sanskritçe değil, Prakritçe'dir. Prakritçe Jainlerin dilidir; Sanskritçe'den daha eskidir. Sanskrit sözcüğü arıtılmış demektir. *Arıtılmış* sözcüğünden, ondan önce bir şey olması gerektiğini anlarsın, aksi halde neyi arıtırsın? Prakrit arıtılmamış, doğal, ham demektir ve Jainler dillerinin dünyadaki en eski dil olduğunu söylerken haklıdırlar. Dinleri de en eski dindir. Mantra Prakritçe'dir, ham ve arıtılmamıştır.

İkinci dize: *Namo siddhanam namo namo* - "Kendi benliği haline gelenin ayaklarına dokunuyorum." O zaman birinci ile ikinci arasındaki fark nedir? *Arihanta* asla arkasına bakmaz, asla herhangi bir tür hizmete zahmet etmez, Hıristiyan ya da değil. *Siddha* arada bir boğulan insanlığa elini uzatır; ama yalnızca arada bir, her zaman değil. Bu bir gereklilik değildir, zorunlu değildir; kendi seçimidir. Yapabilir de, yapmayabilir de.

Dolayısıyla üçüncü: *Namo uvajjhayanam namo namo* - "Ustaların, uvajjhayaların ayaklarına dokunuyorum." Onlar da aynısını başarmışlardır, ama dünyayla yüzleşirler, dünyaya hizmet ederler. Onlar dünyadadırlar, dünyadan değil... Ama yine de içinde.

Dördüncü: *Namo loye savva sahunam namo namo* - "Öğreticilerin ayaklarına dokunuyorum." Usta ile öğretici arasındaki ince farkı biliyorsun. Usta bilmiştir ve bildiklerini aktarır. Öğretici bilen birinden alır ve dokunmadan dünyaya

aktarır, ama kendisi bilmemektedir. Bu mantranın yaratıcıları gerçekten güzeller; kendileri bilmeyen, ama en azından ustaların mesajlarını kitlelere taşıyanların ayaklarına bile dokunuyorlar.

Beşinci dize tüm yaşamım boyunca rastladığım tüm cümlelerden daha önemli. Daha çocukken anneannemin bana öğretmiş olması tuhaf. Sana açıkladığım zaman, sen de güzelliğini göreceksin. Yalnızca anneannem onu bana verebilirdi. Bütün Jainler onu tapınaklarında tekrarlıyor olsa da, bunu ilan edecek cesareti olan başka kimseyi tanımıyorum. Ama tekrar etmek bir şeydir; onu sevdiğin birine aktarmak ise bambaşka bir şey.

"Kendilerini bilen herkesin ayaklarına dokunuyorum." Hindu, Jaina, Budist, Hıristiyan, Müslüman olmasına bakmadan, ayrımsız herkesin. Mantra şöyle diyor, "Kendilerini bilen herkesin ayaklarına dokunuyorum." Benim bildiğim kadarıyla, kesinlikle mezhepsiz olan tek mantra budur.

Diğer dört kısım beşinciden farklı değildir; hepsi onun içindedir, ama bunda diğerlerinde olmayan bir enginlik vardır. Beşinci dize, kime ait olduklarına bakılmadan tüm tapınakların, tüm kiliselerin üzerine yazılmalıdır, çünkü şöyle der, "Bunu bilen herkesin ayaklarına dokunuyorum." "Tanrı'yı bilen." demez. "Bu" bile çıkarılabilir: Bu sözcüğünü tercümeye ben koyuyorum. Orijinali basitçe, "bilenlerin ayaklarına dokunmak" der, "bu" yoktur. Ben yalnızca dilin gereklerini yerine getirmek için "bu" sözcüğünü koyuyorum; aksi halde birisi soracaktı, "Bilmek mi? Neyi bilmek? Bilişin hedefi ne?" Bilginin hedefi yoktur; bilecek hiçbir şey yoktur, yalnızca bilen vardır.

Bu mantra, anneannemin bana verdiği tek dini şeydir, eğer ona dini diyebilirsen, dedem değil anneannem vermiştir onu bana. Bir gece bana şöyle dedi, "Uyanık görünüyorsun. Uyuyamıyor musun? Yarının yaramazlıklarını mı planlıyorsun?"

Dedim ki, "Hayır, ama bir şekilde içimde bir soru yükseliyor. Herkesin bir dini var ve insanlar bana 'Hangi dine bağlısın?' diye sordukları zaman omuzlarımı silkiyorum. Şimdi, omuz silkmek kesinlikle bir din değil, bu yüzden sana sormak istiyorum, ne söylemeliyim?"

O dedi ki, "Ben herhangi bir dine bağlı değilim, ama bu mantrayı çok severim ve

sana verebileceğim tek şey bu; geleneksel olarak Jaina olduğu için değil, yalnızca güzelliğini bildiğim için. Onu milyonlarca kez tekrarladım ve hep muazzam bir huzur buldum... Yalnızca bilenlerin ayaklarına dokunmanın verdiği duygu. Sana bu mantrayı verebilirim; bundan fazlası benim için mümkün değil."

Şimdi o kadının gerçekten büyük olduğunu söyleyebilirim, çünkü din söz konusu olduğunda, herkes yalan söylüyor. Hıristiyanlar, Yahudiler, Jainalar, Müslümanlar; herkes yalan söylüyor. Tanrı'dan, cennetten ve cehennemden, meleklerden ve her tür saçmalıktan bahsediyorlar ve bunların hiçbirini bilmiyorlar. Anneannem büyüktü, bildiği için değil, bir çocuğa yalan söyleyemediği için büyüktü.

Kimse yalan söylememelidir. En azından bir çocuğa yalan söylemek affedilmezdir. Çocuklar yüzyıllar boyunca, sırf güvenmeye gönüllü oldukları için istismar edilmiştir. Onlara kolayca yalan söyleyebilirsin ve sana güvenirler. Bir babaysan, anneysen, senin dürüst olacağını düşünürler. İnsanlığın tamamı işte böyle yozlaşma içinde, yüzyıllar boyunca çocuklara söylenen yalanlardan oluşan çok kaygan, koyu bir çamurun içinde yaşar. Bir şey, basit bir şey yapabilsek -çocuklara yalan söylemesek ve onlara cahilliğimizi itiraf edebilsek- o zaman dindar oluruz ve onları din yoluna koyarız. Çocuklar salt masumiyettir; onları senin sözde bilgine terk etme. Ama önce sen, kendin masum, yalansız, dürüst olmalısın.

JAİNİZM DÜNYADAKİ EN ÇİLECİ DİNDİR YA DA BAŞKA bir deyişle en mazoşistik ve sadistik. Jaina rahipleri kendilerine o kadar çok işkence ederler ki, insan deli olup olmadıklarını merak eder. Değildirler. Onlar işadamlarıdır ve Jaina rahiplerinin takipçileri de işadamlarıdır. Tuhaftır, Jaina toplumunun tamamı işadamlarından oluşur; ama o kadar da tuhaf değildir, çünkü dinin kendisi temelde diğer dünyada kârlı çıkma dürtüsüne dayalıdır. Jaina, bu dünyada elde edemeyeceğini bildiği bir şeyi diğer dünyada elde etmek için kendi kendine işkence eder.

Çıplak bir Jaina rahibinin anneannemin evine davet edildiğini ilk gördüğümde dört, beş yaşında olmalıyım. Kendimi gülmekten alamadım. Dedem, bana şöyle

dedi, "Sessiz ol! Baş belasının biri olduğunu biliyorum. Komşuların başına bela olduğunda seni affedebilirim, ama guruma karşı yaramazlık yapmaya kalkarsan seni affedemem. O benim ustam; bana dinin içsel sırlarını gösterdi."
Dedim ki, "Ben içsel sırlarla ilgilenmiyorum, böyle açıkça teşhir ettiği dışsal sırlarla ilgileniyorum. Neden çıplak duruyor? En azından kısa pantolon giyemez mi?"
O zaman dedem bile güldü. "Anlamıyorsun." dedi. "Tamam, ona kendim sorarım." dedim. Tüm köy Jaina rahibinin darşan'ı için toplanmıştı. Sözde vaazın ortasında ayağa kalktım. Bu yaklaşık kırk yıl önceydi ve o zamandan bu yana durmaksızın bu aptallarla savaşıyorum. O gün, ancak ben bu dünyadan gittiğim zaman sona erecek bir savaş başladı. Belki o zaman bile bitmez; benim halkım sürdürebilir.
Basit sorular sordum ve yanıtlayamadı. Şaşırmıştım. Dedem utanmıştı. Anneannem sırtımı okşadı ve "Harika! Başardın! Başaracağını biliyordum." dedi.
Ne sormuştum? Yalnızca basit sorular. "Neden bir daha doğmak istemiyorsun?" diye sormuştum. Bu Jainizm'de çok basit bir sorudur, çünkü Jainizm bir daha doğmamak için çaba göstermekten başka bir şey değildir. Tekrar doğumu önleme bilimidir. Bu yüzden ona temel soruyu sordum, "Bir daha doğmak istemiyor musun?"
"Hayır, asla." dedi.
Sonra sordum, "Neden intihar etmiyorsun? Neden hâlâ nefes alıyorsun? Neden yemek yiyorsun? Neden su içiyorsun? İntihar et ve yok ol. Neden basit bir şey için bu kadar gürültü yapıyorsun?" Kırk yaşından fazla değildi... Ona şöyle dedim, "Bu şekilde devam edersen, belki kırk yıl, hatta daha fazla yaşamak zorunda kalabilirsin." Az yiyen insanların daha uzun yaşadığı bilimsel bir gerçektir...
Bu yüzden rahibe şöyle dedim -o zaman bu gerçekleri bilmiyordum- "Bir daha doğmak istemiyorsan, neden yaşıyorsun? Öl gitsin! Neden intihar etmiyorsun?"
O zamana kadar kimsenin ona böyle bir soru sorduğunu sanmıyorum. Görgülü

bir toplumda kimse gerçek sorular sormaz ve intihar sorusu hepsinden daha gerçektir.

Marcel(4) şöyle der: İntihar var olan tek felsefi sorudur. O zamanlar Marcel'i tanımazdım. Belki o zamanlar Marcel yoktu bile ve kitabı henüz yazılmamıştı. Ama Jaina rahibine şunu söyledim: "Bir daha doğmak istemiyorsan, ki arzunun bu olduğunu söylüyorsun, neden yaşıyorsun? Ne için? İntihar et! Ben sana bir yol gösterebilirim. Dünyanın yolları hakkında çok şey bilmesem de, intihar söz konusu olduğunda sana tavsiyede bulunabilirim. Köyün kıyısındaki tepeden atlayabilirsin ya da kendini ırmağa atabilirsin."

Jaina rahibine şöyle söyledim; "Yağmurlu mevsimde benimle beraber ırmağa atlayabilirsin. Bir süre yoldaş oluruz, sonra sen ölürsün, ben karşı kıyıya ulaşırım. Ben yeterince iyi yüzebilirim."

Bana öyle şiddetle, öyle bir öfkeyle baktı ki, ona şunu söylemek zorunda kaldım: "Unutma, hâlâ öfke dolu olduğun için bir daha doğman gerekecek. Dertler dünyasından kurtulmanın yolu bu değil. Neden bana öyle öfkeyle bakıyorsun? Sorumu huzurlu ve sessiz bir şekilde yanıtla. Coşkuyla yanıtla! Yanıt veremiyorsan, basitçe, 'Bilmiyorum.' de. Ama öfkelenme."

Adam şöyle dedi: "İntihar günahtır. Ben intihar edemem. Ama bir daha asla doğmak istemiyorum. O duruma yavaş yavaş, sahip olduğum her şeyden vazgeçerek ulaşacağım."

Dedim ki: "Lütfen, bana sahip olduğun bir şey göster çünkü görebildiğim kadarıyla çıplaksın ve hiçbir şeye sahip değilsin. Nelerin var?"

Dedem beni durdurmaya çalıştı. Anneanneme işaret ettim ve ona dedim ki: "Unutma, Nani'den izin aldım ve artık kimse beni engelleyemez, sen bile. Onunla senden bahsettik, çünkü ben senin gurunu ve onun bu pis, sözde vaazını kesersem bana öfkeleneceğinden endişelendim. O bana, 'Bana işaret et, yeter. Endişelenme: Benim bir bakışımla susar.' dedi." Tuhaf... ama doğruydu! Nani'm bakmadan sustu.

Daha sonra Nani'm ve ben güldük. Ona dedim ki, "Sana bakmadı bile."

Dedi ki, "Bakamazdı, çünkü 'Kes sesini! Çocuğa karışma.' diyeceğimden korktu.

Bu yüzden benden kaçındı. Benden kaçınmanın tek yolu, sana karışmamaktı."
Aslında dedem meditasyon yaparmış gibi gözlerini kapatmıştı. Ona dedim ki, "Nana, harika! Öfkelisin, köpürüyorsun, içinde ateş var, ama sen meditasyon yapıyormuş gibi gözlerini kapatmış, oturuyorsun. Senin gurun öfkeli, çünkü sorularım onu rahatsız ediyor. Sen öfkelisin, çünkü gurun yanıt veremiyor. Ama ben diyorum ki, burada vaaz veren bu adam yalnızca bir embesil." Bunları söylediğimde dört, beş yaşından daha büyük değildim.
O zamandan sonra bu dilimde kaldı. Nerede olursa olsun, kim olursa olsun aptalı hemen tanıyorum. Benim X ışını gözlerimden kimse kaçamıyor.
JAİNA RAHİBİNİN ADINI HATIRLAMIYORUM, BELKİ DE adı Shanti Sagar, yani "mutluluk okyanusu" idi. Ama adam kesinlikle bu değildi. İşte bu yüzden ismini unuttum. Adam yalnızca kirli bir su birikintisiydi, bir mutluluk ya da huzur okyanusu değil. Ve kesinlikle bir sessizlik adamı değildi, çünkü çok öfkeliydi.
Shanti pek çok anlama gelebilir. Huzur anlamına gelebilir, sessizlik anlamına gelebilir, iki temel anlamı budur. İkisi de onda yoktu. Adam ne huzurlu, ne sessizdi, hiç değildi. Ne de adamın kargaşasız olduğunu söyleyebilirdin, çünkü o kadar öfkelendi ki, bana bağırarak oturmamı söyledi.
Dedim ki, "Kimse bana kendi evimde oturmamı söyleyemez. Ben sana dışarı çıkmanı söyleyebilirim, ama sen bana oturmamı söyleyemezsin. Ama ben sana dışarı çıkmanı söylemeyeceğim, çünkü birkaç sorum daha var. Lütfen öfkelenme, ismini hatırla, Shanti Sagar; huzur ve sessizlik okyanusu. En azından küçük bir havuz olabilirsin. Küçük bir çocuk seni rahatsız etmesin."
Adamın sessiz olup olmamasına aldırmadan şimdi kahkahalar atmakta olan anneanneme sordum, "Ne diyorsun, Nani? Ona daha fazla soru sormalı mıyım, yoksa evimizden çıkmasını mı söylemeliyim?"
Elbette dedeme sormadım, çünkü bu adam onun gurusuydu. Nani'm dedi ki, "Ne istersen sorabilirsin ve yanıt veremezse, kapı açık, çıkabilir."
Bu kadını seviyordum. Beni asi yapan oydu. Dedem bile onun beni bu şekilde desteklemesi karşısında şok geçirdi. O sözde Shanti Sagar anneannemin beni

desteklediğini görür görmez sustu. Yalnızca anneannem değil, köylüler de hemen benim tarafımı tutmaya başlamıştı. Zavallı Jaina rahibi yapayalnız kalmıştı.

Ona birkaç soru daha sordum. Dedim ki; '"Kendiniz o deneyimi yaşamadığınız sürece hiçbir şeye inanmayın.' dedin. Bunda hakikati görüyorum, dolayısıyla bu soruyu soruyorum..."

Jainalar yedi cehenneme inanırlar. Altıncıya kadar geri dönme olasılığı vardır, ama yedinci ebedidir. Belki yedinci Hıristiyan cehennemidir, çünkü oraya girersen, sonsuza dek orada kalırsın. Devam ettim, "Yedi cehennemden bahsettin, bu yüzden şu soru doğuyor, yedinci cehennemi ziyaret ettin mi? Etmiş olsan burada olamazdın. Etmediysen, neye dayanarak var olduğunu söylüyorsun? Yalnızca altı cehennem olduğunu söylemelisin, yedi değil. Şimdi, lütfen doğru konuş: Yalnızca altı cehennem olduğunu söyle ya da yedi tane olduğu konusunda ısrar edersen, o zaman bana en azından bir adamın, Shanti Sagar, yedinci cehennemden döndüğünü kanıtla."

Adam şaşkınlık içinde kaldı. Bir çocuğun böyle bir soru soracağına inanamıyordu. Bugün, ben de inanamıyorum! Nasıl böyle bir soru sorabildim? Verebileceğim tek yanıt, eğitimsiz olduğum, kesinlikle bilgisiz olduğum. Bilgi seni çok kurnaz kılar. Ben kurnaz değildim. Yalnızca eğitimsiz herhangi bir çocuğun soracağı soruyu sordum. Eğitim insanın zavallı çocuklara karşı işlediği en büyük suçtur. Belki dünyadaki son özgürleştirme, çocukların özgürleştirilmesi olacaktır.

Ben masumdum, kesinlikle bilgisizdim. Okuyup yazamıyor, parmaklarımdan daha fazla sayamıyordum. Bugün bile, herhangi bir şeyi sayarken parmaklarımla başlarım ve bir parmağı atlarsam karıştırırım. Adam yanıt veremedi. Anneannem ayağa kalktı ve dedi ki, "Soruyu yanıtlamak zorundasın. Yalnızca bir çocuğun sorduğunu düşünme; ben de soruyorum ve ben ev sahibenim."

Şimdi bir kez daha sana bir Jaina geleneğini tanıtmalıyım. Bir Jaina yiyeceğini almak için bir aileye geldiği zaman, yemeğini aldıktan sonra, aileye hayır duası olarak, bir vaaz verir. Vaaz ev sahibesine hitaben verilir. Anneannem dedi ki,

"Bugün ev sahiben benim ve ben de aynı soruyu soruyorum. Yedinci cehennemi ziyaret ettin mi? Etmediysen, etmediğini dürüstçe söyle, ama o zaman yedi cehennem olduğunu söyleyemezsin."
Rahip öyle şaşırdı, öyle kafası karıştı ki -güzel bir kadın ile karşı karşıya olduğundan daha fazla- gidecek oldu. Nani'm bağırdı, "Dur! Gitme! Çocuğumun sorusunu kim yanıtlayacak? Daha soracak birkaç sorusu var. Sen nasıl bir adamsın, bir çocuğun sorularından kaçıyorsun?"
Adam durdu. Ona dedim ki, "İkinci soruyu boş ver, çünkü bir rahip ona yanıt veremez. İlk sorumu da yanıtlamadı, bu yüzden ona üçüncüyü soracağım; belki bunu yanıtlayabilir."
Adam bana baktı. Dedim ki, "Bana bakmak istiyorsan, gözlerime bak." Büyük bir sessizlik oldu, kimse tek söz söylemedi. Rahip bakışlarını indirdi ve ben o zaman dedim ki, "O zaman sormak istemiyorum. İlk iki sorum yanıtlanmadı ve üçüncüsü sorulmadı, çünkü evin konuğunun utanmasını istemiyorum. Çekiliyorum." Ve gerçekten de toplantıdan çekildim ve anneannem beni takip ettiğinde çok mutlu oldum. Rahip, dedem tarafından uğurlandı, ama o gider gitmez dedem eve koştu ve anneanneme sordu, "Sen deli misin? İlk önce baş belasının biri olarak doğan bu çocuğu destekledin, sonra ustama tek bir veda sözü etmeden onunla gittin."
Anneannem dedi ki, "O benim ustam değil, bu yüzden azıcık bile umurumda değil. Dahası, senin doğuştan baş belası olduğunu düşündüğün şey bir tohum. Kimse ondan ne yetişeceğini bilmiyor."
Artık ondan ne yetiştiğini biliyorum. İnsan doğuştan baş belası olmadığı sürece buda olamaz. Ve ben Gautama Buda gibi bir buda değilim; o çok geleneksel. Ben Zorba Buda'yım. Ben Doğu ile Batı'nın karşılaşmasıyım. Aslında, ben Doğu ile Batı'yı, yüksek ile alçağı, erkek ile kadını, iyi ile kötüyü, Tanrı ile şeytanı ayırmıyorum. Hayır, bin kere hayır, ben bölmüyorum. Ben şimdiye dek bölünmüş olanları birleştiriyorum. Benim işim bu.
O gün, tüm yaşamım boyunca olanları anlamak konusunda büyük önem taşır, çünkü tohumu anlamadığın sürece ağacı ve çiçekleri, hatta belki dalların

arasından görünen ayı kaçırırsın.
O günden sonra mazoşistik olan her şeye karşı oldum. Elbette, sözcüğü çok daha sonra öğrendim, ama sözcüğün önemi yok. Çileci olan her şeye karşı oldum; o günlerde bu sözcüğü bile bilmiyordum, ama pis bir şeylerin kokusunu alabiliyordum. Benim her tür kendi kendine işkence etmeye karşı alerjim olduğunu biliyorsun. Ben her insanın dolu dolu yaşamasını istiyorum; en az, benim yolum değildir. En fazlayı yaşa, ya da en fazlanın ötesine gidiyorsan, ne âlâ. Git! Bekleme! Ve Godot'yu beklemek için zaman harcama...
... Ben yaşamın sona erdirilmesine karşı değilim. İnsan onu sona erdirmeye karar verirse, bu elbette onun hakkıdır. Ama yaşamın uzun bir işkence kılınmasına kesinlikle karşıyım. Shanti Sagar öldüğünde, bu yüz on günlük yemeksizlik gerektirdi. Sağlıklı bir adam yemek yemeden kolaylıkla doksan gün dayanabilir. Sıra dışı bir sağlığı varsa, daha uzun süre hayatta kalabilir.
Bu yüzden unutma, adama karşı kaba davranmadım. O bağlamda, sorum kesinlikle doğruydu, belki adam yanıtlamadığı için daha fazla doğru. Ve bugün bunu sana söylemek tuhaf, bu yalnızca benim sorgulamamın başlangıcı değildi, aynı zamanda insanları yanıtlamamasının başlangıcı idi. Pek çok sözde spiritüel insanla karşılaştım, ama hiçbiri sorularımın hiçbirini yanıtlamadı. Bir açıdan o gün tüm lezzetimi, tüm yaşamımı belirledi.
Shanti Sagar çok kızgın ayrıldı, ama ben çok mutluydum ve bunu dedemden gizlemedim. Ona dedim ki, "Nana, kızgın ayrılmış olabilir, ama ben kesinlikle haklı olduğumu hissediyorum. Senin gurun yalnızca sıradan bir adammış. Daha kıymetli birini seçmelisin."
O bile güldü ve dedi ki, "Belki de haklısın, ama benim yaşımda guru değiştirmek pek pratik değildir." Nani'me sordu, "Sen ne düşünüyorsun?"
Nani'm her zamanki doğruluğuyla, "Asla değişmek için geç değildir. Seçtiğinin doğru olmadığını görmüşsen, değiştir. Aslında, çabuk ol, çünkü yaşlanıyorsun. 'Yaşlandım, değişemem' deme. Genç bir adam değişmemenin bedeline katlanabilir, ama yaşlı bir adam katlanamaz ve sen yeterince yaşlısın." dedi.
Dedem birkaç sene sonra öldü, ama gurusunu değiştirecek cesareti bulamadı.

Aynı, eski düzenine devam etti. Anneannem onu dürtükler, "Gurunu ve yöntemlerini ne zaman değiştireceksin?" derdi.
Dedem, "Evet, değiştireceğim, değiştireceğim." derdi. Bir gün anneannem dedi ki, "Bu saçmalığı kes! Hemen, şu an değişmediği sürece kimse değişmez. 'Değiştireceğim, değiştireceğim' deme. Ya değiş, ya değişme, ama açık konuş." Kadın muazzam bir güç olabiliyordu. Yalnızca bir ev kadını olmak için yaratılmamıştı. O küçük köyde yaşamak için yaratılmamıştı. Tüm dünya onu tanımalıydı. Belki ben onun aracıyımdır; belki kendini bana boşaltmıştır. Beni o kadar derinden seviyordu ki, asıl annemi hiç asıl annem olarak düşünmedim. Hep nani'mi asıl annem saydım.
Ne zaman bir şeyi, birine karşı yaptığım bir kusuru itiraf etmem gerekse, yalnızca ona itiraf edebiliyordum, başkasına değil. Ona güvenirdim. Ona her sırrımı açabilirdim, çünkü bir şeyi fark etmiştim, o anlama yeteneğine sahipti.
... Yaşamımın o anında, Jaina rahibine tuhaf, sinir bozucu, rahatsız edici sorular sorarken yanlış bir şey yaptığımı düşünmüyorum. Belki de ona yardım etmişimdir. Belki bir gün anlayacaktı. Cesareti olsa o gün anlardı, ama adam bir korkaktı, kaçtı. Ve o zamandan sonra, hep bu deneyimi yaşadım: Sözde mahatmalar ve azizlerin hepsi korkaktır. Gerçekten asi bir ruhu olan tek bir mahatmaya**(5)** -Hindu, Müslüman, Hıristiyan ya da Budist- rastlamadım. Asi olmayan dindar olamaz. İsyan dinin temelidir.
NANA YALNIZCA ANNEMİN BABASI DEĞİLDİ. ONUN benim için anlamını tanımlamak çok zor. Bana Raca derdi -raca "kral" demektir- ve o yedi yıl boyunca beni kral gibi yaşatmayı başardı. Doğum günümde yakın bir kasabadan bir fil getirtirdi... O günlerde, Hindistan'da filler ya krallar -çünkü filin gereksinim duyduğu bakım, yiyecek ve hizmet çok pahalıdır- ya da azizler tarafından beslenirdi. Onlara iki tür insan sahip olurdu. Azizlerin filleri olabilirdi, çünkü çok takipçileri olurdu. Takipçileri azize baktıkları gibi, filine de bakabilirdi. Yakında fili olan bir aziz vardı, böylece annemin babası beni filin sırtına, gümüş para dolu iki heybenin ortasına oturturdu.
Çocukluğumda Hindistan'da banknot yoktu; rupi için hâlâ gümüş kullanılıyordu.

Dedem iki iri heybeyi gümüş paralarla doldurur, iki yana asar, ben paralar saçarak köyde dolaşırdım. Doğum günümü böyle kutlardı. Ben yola çılanca, daha çok gümüş para taşıyan öküz arabasıyla arkamdan gelir, "Cimri olma, bende yeterince var. Bende olandan daha fazla saçamazsın. Saçmaya devam et!" der dururdu.

Bir kraliyet ailesine ait olduğum fikrini verebilmek için olası her yolu kullanıyordu.

AYRILIĞIN KENDİ ŞİİRSELLİĞİ VARDIR, İNSANIN O DİLİ öğrenmesi, derinliklerinde yaşaması yeterlidir. Sonra hüznün içinden yeni bir tür coşku gelir... Bu imkânsız görünür, ama olur. Bunu nana'mın ölümü sayesinde öğrendim. Bu mutlak bir ayrılıştı. Bir daha karşılaşmayacağız, ama içinde bir güzellik vardı. Yaşlıydı ve belki de şiddetli bir kalp krizi yüzünden öldü. Biz farkında değildik, çünkü köyün bir doktoru, hatta bir eczacısı, ilacı yoktu, bu yüzden ölüm sebebini bilmiyorduk, ama ben şiddetli bir kalp krizi olduğunu düşünüyorum.

Kulağına sordum, "Nana, ayrılmadan önce bana söyleyecek bir şeyin var mı? Son söz? Ya da seni sonsuza dek bana hatırlatacak bir şey vermek istiyor musun?" Yüzüğünü çıkardı ve elime koydu. O yüzük şimdi bir sannyasin**(6)** ile birlikte; onu birine verdim. Ama o yüzük hep bir gizem olmuştur. Dedem tüm yaşamı boyunca kimsenin o yüzüğün içinde ne olduğunu görmesine izin vermedi, ama ona tekrar tekrar bakardı. O yüzüğün iki yanında, içinden bakabileceğin iki cam penceresi vardı. Tepesinde bir elmas, yanlarında birer cam pencere vardı.

Pencerenin içinden neye baktığını kimsenin görmesine izin vermezdi. İçinde Mahavira'nın, Jaina tirthankara'sının bir heykeli vardı; gerçekten güzel bir imge ve çok küçük. İçeride Mahavira'nın küçük bir resmi vardı ve o iki pencere büyüteçti. Resmi büyütüyor, gerçekten dev gibi görünmesini sağlıyordu.

Dedem gözlerinde yaşlarla, "Sana verecek başka hiçbir şeyim yok, çünkü sahip olduğum her şey, benden alındığı gibi senden de alınacak. Sana yalnızca kendini bilen birine duyduğum sevgiyi verebilirim."

O yüzüğü saklamadım, ama onun arzusunu gerçekleştirdim. Kendini bileni tanıdım ve kendimi bildim. Bir yüzük fark eder mi? Ama zavallı yaşlı adam, ustasını, Mahavira(7)'yı seviyordu ve sevgisini bana verdi. Onun ustasına ve bana beslediği sevgiye saygı duyuyorum. Dudaklarındaki son sözler, "Endişelenme, çünkü ben ölmüyorum." oldu.

Hepimiz başka bir şey söyleyecek mi, diye bekledik, ama o kadardı. Gözleri kapandı ve o gitti.

O sessizliği hâlâ hatırlıyorum. Öküz arabası bir ırmak yatağından geçiyordu. Her detayı çok iyi hatırlıyorum. Hiçbir şey söylemedim, çünkü anneannemi rahatsız etmek istemiyordum. O da hiçbir şey söylemedi. Birkaç dakika geçti, sonra ben anneannem için biraz endişelendim ve dedim ki, "Bir şey söyle; o kadar sessiz olma, bu tahammül edilmez."

İnanır mısın, bir şarkı söyledi! Ölümün kutlanması gerektiğini böyle öğrendim. Dedeme ilk âşık olduğu zaman söylediği şarkıyı söyledi.

Şu da hatırlanmaya değer: Anneannem doksan sene önce, Hindistan'da âşık olacak kadar cesurdu. Yirmi dört yaşına kadar bekâr kaldı. Bu çok nadirdir. Ona bir kez neden o kadar uzun süre bekâr kaldığını sordum. Çok güzel bir kadındı... Ona şakayla karışık, Khajuraho eyaletinin içinde bulunduğu Chhattarpur'un kralının bile ona âşık olabileceğini söyledim.

Dedi ki, "Bundan bahsetmen tuhaf, çünkü oldu. Onu reddettim ve yalnızca onu değil, başkalarını da." O günlerde, Hindistan'da kızlar yedi, en fazla dokuz yaşında evlenirdi. Sırf aşk korkusundan... Daha büyüyünce âşık olabilirlerdi. Ama anneannemin babası bir şairdi; şarkıları Khajuraho'da ve yakın köylerde hâlâ söylenir. Kızı kabul etmediği sürece onu kimseyle evlendirmeyeceği konusunda ısrar etti. Şans eseri, kızı dedeme âşık oldu.

Ona sordum, "Bu daha da tuhaf; Chhattarpur kralını reddettin ve bu fakir adama âşık oldun. Niçin? Kuşkusuz çok yakışıklı bir adam değildi, ne de herhangi bir açıdan sıra dışıydı. Neden ona âşık oldun?"

Dedi ki, "Yanlış soruyu soruyorsun. Âşık olmakta 'neden' yoktur. Onu gördüm ve oldu. Gözlerini gördüm ve içimde, bir daha asla bozulmayan bir güven doğdu."

Dedeme de sordum, "Nani sana âşık olduğunu söylüyor. Onun açısından tamam, ama sen neden bu evliliğin gerçekleşmesine izin verdin?"
Dedi ki, "Ben ne şairim, ne de düşünür, ama gördüğüm zaman güzelliği bilirim."
Nani'mden daha güzel bir kadın hiç görmedim. Ben de ona âşıktım ve onu tüm yaşamım boyunca sevdim. Seksen yaşında öldüğü zaman, koşa koşa eve döndüm ve onu orada, ölü yatarken buldum. Hepsi beni bekliyordu, çünkü anneannem ben gelmeden bedenini cenaze ateşine koymamalarını söylemişti. Cenazesini benim ateşe vermem konusunda ısrar etmişti, bu yüzden beni bekliyorlardı. İçeri girdim, yüzünü açtım... Hâlâ güzeldi! Aslında, her zamankinden daha güzeldi, çünkü her şey sessizdi; nefes almasının, yaşamanın yarattığı kargaşa orada değildi. Yalnızca huzur vardı.
Bedenini ateşe vermek hayatım boyunca yaptığım en zor işti. Sanki **Leonardo**'nun ya da **Vincent van Gogh**'un en güzel resimlerini ateşe veriyordum. Elbette benim için o *Mona Lisa*'dan daha değerliydi, Kleopatra'dan daha güzeldi. Bu bir abartı değil. Benim gözümde güzel olan her şey bir şekilde ondan gelir. Bana olduğum gibi olmam için her şekilde yardım etti. O olmasa bir dükkân sahibi ya da belki bir doktor yada mühendis olabilirdim, çünkü üniversiteyi kazandığım zaman babam o kadar fakirdi ki, beni üniversiteye göndermesi güçtü. Ama bunu yapmak için borç almaya hazırdı. Üniversiteye gitmem konusunda çok ısrarlıydı. Ben gönüllüydüm, ama tıbba gitmeyecektim, mühendislik fakültesine gitmeye de gönüllü değildim. Doktor ya da mühendis olmayı açıkça reddettim. Ona dedim ki, "Gerçeği bilmek istiyorsan, ben sannyasin, aylak olmak istiyorum."
"Ne!? Aylak mı?" dedi.
"Evet." dedim. "Üniversiteye gidip felsefe okumak istiyorum, böylece filozof bir aylak olabilirim."
"Bu durumda borç alıp onca derde girmeyeceğim." diyerek reddetti.
Anneannem dedi ki, "Sen endişelenme, oğlum; sen git ve ne yapmak istiyorsan onu yap. Ben hayattayım ve senin kendin olmana yardım edebilmek için sahip olduğum her şeyi satacağım. Nereye gitmek istediğini, ne okumak istediğini

sormayacağım."
Hiç sormadı ve profesör olduğum zaman bile para göndermeye devam etti. Ona kendi paramı kazandığımı, asıl benim ona para göndermem gerektiğini söylemek zorunda kaldım.
"Endişelenme." dedi. "Bu parayı başka şekilde kullanamam ve sen onu iyi kullanıyor olmalısın."
İnsanlar kitaplarımı alacak parayı nasıl bulduğumu merak ediyordu, çünkü binlerce kitabım vardı. Daha lisede öğrenciyken bile evimde binlerce kitap vardı. Tüm evim kitaplarla doluydu ve insanlar onca parayı nereden bulduğumu merak ediyordu. Anneannem bana demişti ki, "Kimseye parayı benden aldığını söyleme, çünkü annen ve baban öğrenirse benden para istemeye başlarlar ve reddetmekte güçlük çekerim."
Bana para vermeye devam etti. Öldüğü ay bile bana her zamanki gibi para gönderdiğini duyunca şaşıracaksın. Öldüğü günün sabahında çeki imzalamıştı. Aynı zamanda, onun bankadaki son parası olduğunu duyunca da şaşıracaksın. Belki bir şekilde yarın olmayacağını anlamıştı.
Pek çok açıdan talihliyim, ama en büyük talihim annemin annesi ve babasının onlar olması oldu... O ilk, altın yıllar.

(1) Yenge (Ed. n.)
(2) ***Jainizm (Caynacılık):*** Brahmanizmin düzeltilmesi olarak meydana çıkan tanrısız Hint dini... Ruhu ve bedeni, biri bilinçli biri bilinçsiz olarak, aynı özden sayar. Caynacılık anlayışına göre sevap ve günahlar, Karma'dan doğar. Buysa insan için bir tutsaklıktır, nirvanaya varılarak bunun önlenmesi ve insanın kurtuluşa ulaştırılması gerekir. (Ed. n.)
(3) ***Mantra:*** Kutsal söz... Mantra'lar kutsal "om" hecesi gibi, kutsal bir sözün özetidir.
(4) ***Gabriel Marcel*** (1889-1973) Fransız düşünürü... Ona göre bilim değersizdir, değerli olan bireyin gizlerle örtülü varoluşsal yaşamıdır ki, Tanrı'ya ancak böylelikle varılır. (Ed.n.)

(5) ***Mahatma:*** Büyük ruh... Hint bilge ve ermişleri böyle nitelenir. Onların başkaların1 kurtarmak için kendilerini feda ettiklerine inanılır. (Ed. n.)
(6) Geleneksel olarak "sannyasin", dünyadan feragat eden spiritüel bir arayıcıdır. Osho bu terimi, dünyada kalan, ama yaptığı her şeye meditasyon ve farkındalık getirmeye çalışan bir arayıcı ya da mürit için kullanır. (Ed. n.)
(7) ***Mahavira:*** Dinsel anlamda büyük kişi... Jainizmin kurucusu din adamı vardhamamana, tanrı Rama vb. bu adla anılırlar. (Ed.n.)

ASİ RUH

Çocukluğumdan hatırlayabildiğim kadarıyla yalnızca tek bir oyun sevdim, tartışmayı, *her şey* hakkında tartışmayı. Pek az yetişkin bana tahammül edebiliyordu, beni anlamaları söz konusu bile değildi.
Okula gitmek hiç ilgimi çekmiyordu. Orası olabilecek en kötü yerdi. Sonunda gitmeye zorlandım, ama elimden geldiğince direndim, çünkü orada yalnızca benim ilgilendiğim şeylerle ilgilenmeyen çocuklar vardı ve ben de onların ilgilendikleri şeylerle ilgilenmiyordum. Bu yüzden bir outsider**(1)** idim.
Benim ilgim hep aynı kaldı: Nihai hakikati bilmek, yani yaşamın anlamının ne olduğunu, neden benim burada olduğumu, ama başka hiç kimsenin olmadığını. Ve yanıtı bulmadıkça duramayacağıma, çevremdeki başka herhangi birinin de durmasına izin vermeyeceğime karar verdim.

(1) ***Outsider***: 1. Yabancı, grup dışı kimse, (belirli bir toplulukta) kendilerinden sayılmayan kimse; 2. Bir yarışı ve yarışmayı kazanma şansı bulunmayan kimse veya hayvan. (Ed.n.)

1939-1951:
GADARWADA, MADHYA PRADESH, HİNDİSTAN

Dedemin ölümü, ölüm ile ilk karşılaşmam oldu. Evet, bir karşılaşma ve daha fazlası; yalnızca bir karşılaşma değil, aksi halde onun hakiki anlamını kaçırırdım. Ölümü gördüm ve üzerinde ölmek olmayan başka bir şey süzülüyor, bedenden kaçıyordu... Unsurlar. O karşılaşma tüm yaşam düzenimi belirledi. Bana bir yön, daha doğrusu daha önce bilmediğim bir boyut verdi.

Başka insanların ölümlerini duymuştum, ama yalnızca duymuştum. Görmemiştim ve görsem bile, benim için bir anlamları olmayacaktı. Sevdiğin birisi ölmediği sürece gerçekten ölümle karşılaşamazsın. Bunun altını çizelim.

Ölümle yalnızca sevdiğin biri öldüğünde karşılaşabilirsin.

Sevgi ve ölüm seni çevrelediğinde, sanki yeni bir varlık doğmuş gibi bir dönüşüm, muazzam bir değişim gerçekleşir. Bir daha asla aynı olamazsın. Ama insanlar sevmez ve sevmedikleri için ölümü benim yaşadığım gibi yaşayamazlar. Sevgi olmadan, ölüm sana varoluşun anahtarlarını vermez. Sevgi varken, sana var olan bütün anahtarları uzatır.

Benim ölüm deneyimim basit bir karşılaşma değildi. Çok açıdan karmaşıktı. Sevdiğim adam ölüyordu. Onu baba bilmiştim. Beni mutlak özgürlükle, yasaklar olmadan, baskı olmadan, emirler olmadan yetiştirmişti...

Özgürlük içinde sevgi. Ona sahipsen, kral ya da kraliçesin. Tanrı'nın gerçek krallığı budur; özgürlük içinde sevgi. Sevgi toprağa batırdığın kökleri, özgürlük ise kanat verir.

Dedem bana bunların her ikisini verdi. Bana sevgisini verdi, anneme, hatta anneanneme verdiğinden daha fazlasını; bana özgürlük verdi, ki en büyük armağan budur. Ölürken bana yüzüğünü verdi ve gözünde yaşlarla şöyle dedi, "Sana verecek başka hiçbir şeyim yok."

Dedim ki, "Nana, bana zaten en kıymetli armağanı verdin." Gözlerini açtı ve sordu, "O ne?"

Güldüm, "Unuttun mu? Bana sevgini ve özgürlük verdin. Hiçbir çocuğun senin bana verdiğin özgürlüğe sahip olduğunu sanmıyorum. Daha neye ihtiyaç duyabilirim ki? Bana daha fazla ne verebilirsin? Minnettarım. Huzur içinde ölebilirsin."

ÖLÜM İLE İLK KARŞILAŞMAM BÖYLE OLDU VE ÇOK güzel bir karşılaşmaydı. Öyle ya da böyle, dünyanın dört bir yanındaki çocukların yaşadığının aksine, hiçbir açıdan çirkin değildi. Neyse ki ölmekte olan dedemle saatler geçirdim ve o yavaş yavaş öldü. Yavaş yavaş, ölümün çevresinde gerçekleştiğini gördüm, içindeki büyük sessizliği gördüm.

Aynı zamanda, nani'm de orada olduğu için talihliyim. Belki o olmasa ölümün güzelliğini kaçırırdım, çünkü sevgi ve ölüm çok benzer, belki de aynı. Nani'm beni seviyordu. Sevgisini üzerime yağdırıyordu ve ölüm oradaydı, yavaş yavaş oluyordu. Bir öküz arabası -sesini hâlâ işitebiliyorum-tekerleklerinin taşların üzerinde takırdaması, durmaksızın öküzlere bağıran arabacı, onlara indirdiği kırbaçların sesi... Hepsini hâlâ duyabiliyorum. Deneyimlerimin içinde o kadar derine kök salmışlar ki, benim ölümümün bile onları silebileceğinden emin değilim. Hatta belki ölürken o öküz arabasının sesini yine duyarım.

Nani'm elimi tutuyordu ve ben sersemlemiş, o anda neler olduğunu anlamıyordum. Dedemin başı kucağımdaydı. Ellerimi göğsüne koydum ve nefesleri yavaş yavaş durdu. Artık nefes almadığını hissettiğim zaman anneanneme, "Üzgünüm, nani, ama artık nefes almıyor gibi görünüyor." dedim.

Dedi ki, "Bunda hiçbir sorun yok. Endişelenme. Yeterince yaşadı ve daha fazlasını istemeye gerek yok." Bana aynı zamanda şöyle dedi, "Unutma, çünkü bunlar unutulmaması gereken anlardır: Asla daha fazlasını isteme. Var olan yeterlidir."

İLK YEDİ SENE YAŞAMDAKİ EN DEĞERLİ SENELERDİR, o kadar çok fırsatı bir daha asla elde edemezsin. O yedi sene yetmiş seneni belirler, o yedi senede tüm temel taşlar yerleştirilir. Tuhaf bir tesadüf eseri anne ve babamdan kurtarılmıştım. Onlara geri döndüğüm zaman neredeyse kendime aittim, uçmaya hazırdım. Kanatlarım olduğunu biliyordum. Uçmak için başkasının yardımına ihtiyaç duymadığımı biliyordum. Gökyüzünün benim olduğunu biliyordum.

Onlardan hiç rehberlik istemedim ve ne zaman rehberlik edecek olsalar, hep payladım, "Bu küçük düşürücü. Bunu kendim beceremem mi sanıyorsunuz? Bana rehberlik ederken kötü niyetiniz olmadığını anlayabiliyorum, bunun için

minnettarım, ama bir şeyi anlamıyorsunuz, ben bunu kendi başıma başarabilirim. Atılganlığımı kanıtlamak için bana bir şans verin. Karışmayın."
O yedi senede gerçekten güçlü, boyun eğmez bir bireyci oldum. Artık beni tökezletmek imkânsızdı.
Babamın dükkânı ailemin yaşadığı evin önündeydi. Hindistan'da böyle olur: Ev ve dükkân birliktedir, böylece kolayca idare edilebilir. Babamın dükkânından gözlerim kapalı geçerdim.
Bana sorardı, "Bu tuhaf. Ne zaman dükkândan eve, evden dükkâna geçsen..." - geçilecek üç buçuk metre bir mesafe vardı yalnızca- "...hep gözlerini kapatıyorsun. Nasıl bir ayin çalışıyorsun?"
Derdim ki, "Yalnızca bu dükkânın seni mahvettiği gibi beni de mahvetmemesine çalışıyorum. Onu görmeyi hiç istemiyorum; tamamen, kesinlikle ilgisizim." Ve şehirdeki en güzel kumaş dükkânlarından biriydi -en iyileri orada vardı- ama ben iki yanıma bakmıyordum, gözlerimi kapatıp geçiyordum.
Dedi ki, "Ama gözlerini açmanın zararı olmaz."
Dedim ki, "Asla bilemezsin, insanın dikkati dağılabilir. Ben hiçbir şeyin dikkatimi dağıtmasını istemiyorum."
Doğal olarak -en büyük oğlu bendim- ona yardım etmemi istiyordu. Eğitimimden sonra gelip dükkânın sorumluluğunu üstlenmemi istiyordu. O iyi idare ediyordu; dükkân yavaş yavaş büyük bir yer haline gelmişti. Dedi ki, "Elbette, başka kim idare edecek onu? Ben yaşlanacağım; sonsuza dek burada olmamı mı istiyorsun?"
Dedim ki, "Hayır, istemiyorum, ama emekli olabilirsin. Dükkânla ilgilenen erkek kardeşlerin var, aslında, aşırı ilgi gösteriyorlar, hatta dükkânı bana vermenden korkuyorlar. Onlara söyledim, 'Benden korkmayın; ben kimsenin rakibi değilim.' Bu dükkânı erkek kardeşlerine ver."
Ama Hindistan'da geleneklere göre her şey en büyük oğula miras kalır. Babam, dedemin en büyük oğluydu; her şey ona miras kaldı. Artık sahip olduğu her şeye benim göz kulak olmam gerekiyordu. Doğal olarak endişeleniyordu... Ama başka yolu yoktu. Bir şekilde benim ilgimi çekmek için olası her yolu denedi.

Bana derdi ki, "Doktor olsan bile bir ay boyunca benim bir günde kazandığımı kazanamazsın. Mühendis olursan, nasıl bir maaş alacaksın? Profesör olursan, senin profesörlerini tutabilirim, sorun olmaz. Ve işsiz kalan binlerce üniversite mezunu, master sahibi, profesör olduğunu biliyorsun."
İlk önce beni üniversiteye gitmemeye ikna etmeye çalıştı, çünkü bunun -uzaklara gitmenin- beni altı yıl boyunca kesinlikle özgür kılacağından korkuyordu. O zaman bana göz kulak olamazdı. Beni annemin ebeveynlerine bıraktığı yedi yıldan pişman olmuştu bile. Ona dedim ki, "Korkma. Çoktan olan bir şeyden korkuyorsun: Ben zaten mezun oldum! O yedi sene... Beni yozlaştırmak için hiçbir üniversiteye ihtiyaç yok; ben tamamen yozlaştım; senin elinde olmadan. Bu ikna yolları -maaşlar, saygı, para- hiçbirine değer vermiyorum. Doktor ya da mühendis olmayacağım, bu yüzden endişelenme. Aslında, tüm yaşamım boyunca serseri kalacağım."
Dedi ki, "Bu daha da kötü! Mühendis ya da doktor olsan daha iyi, ama serseri? Bu yeni bir meslek. Bu tür şeyleri düşünecek türden bir aklın var. Demek serseri olmak istiyorsun! Serseri olanlar bile onlara 'Serserisin' dediğin zaman kendilerini küçük düşmüş hissederler, ama sen kendi babana tüm yaşamın boyunca yalnızca bir serseri olmak istediğini söylüyorsun!"
Dedim ki, "Olacak olan bu."
O zaman, "O zaman neden üniversiteye gitmek istiyorsun?" diyecek oldu.
Dedim ki, "Ben eğitimli bir serseri olmak istiyorum, zayıflıktan doğan bir serseri değil. Yaşamımda zayıflıktan doğan hiçbir şey yapmak istemiyorum -başka bir şey olamadığım için serseri olmak- bu benim yolum değil. İlk önce dünyaya istediğim her şeyi olabileceğimi, ama yine de -güçlü olduğum için- serseri olmayı seçtiğimi kanıtlamak istiyorum. O zaman serseri olsan da saygı görürsün, çünkü saygıdeğerliğin yeteneklerinle, mesleğinle ilgisi yoktur; saygıdeğerlik güçle, açıklıkla, zekâyla hareket etmekle ilgilidir.
"Bu yüzden iyice anla, ben üniversiteye iyi bir iş bulmak için gitmiyorum. Ben böyle aptalca şeyleri yapmak için doğmadım ve o şeyleri yapacak çok kişi var. Ama çok kültürlü, sofistike, eğitimli bir serseriye çok ihtiyaç var, çünkü çevrede

hiç göremiyorsun. Serseriler var, ama onlar üçüncü sınıf insan, onlar başarısız. Ben ilk önce kesinlikle başarılı olmak, sonra onca başarıya bir tekme sallayıp serseri olmak istiyorum."
Dedi ki, "Mantığını anlayamıyorum, ama serseri olmaya karar verdiysen, seni değiştirmenin yolu olmadığını biliyorum."
O yedi yıl... Bana tekrar tekrar hatırlattı, "Temel hatamız bu oldu. O zaman seni değerli bir şey yapmayı başarabilirdim, ama nanan ve nanin, o iki ihtiyar seni tamamen mahvetti."
Nana'mın ölümünden sonra nani'm köye bir daha asla dönmedi; kalbi o kadar çok kırılmıştı. Binlerce çifti çok yakından gördüm, çünkü Hindistan'da dolaşırken onca ailenin yanında kaldım, ama o iki yaşlı insanla karşılaştırılabilecek hiç kimseyi bulamadım: Onlar birbirlerini gerçekten seviyordu.
Nani'm babamın kasabasında kaldı, ama çok bağımsız bir kadındı. Büyük, birleşmiş aileden hoşlanmıyordu; babamın kardeşleri, karıları, çocukları, dev bir kervan gibiydi. Dedi ki, "Burası bana göre değil. Tüm hayatım boyunca kocamla, sessizlik içinde yaşadım. Sen yalnızca yedi sene oradaydın, bunun dışında pek konuşma da olmazdı, çünkü söyleyecek hiçbir şey yoktu. O şeylerin tamamını daha önce konuşmuştuk, bu yüzden söyleyecek hiçbir şey yoktu, sessizce otururduk." Dedi ki, "Yalnız yaşamak isterim." Bu yüzden, dedemle yaşadığı yerle benzerlikler bulabileceği, ırmağın yanında bir ev bulundu; bu kasabada göl yoktur, çok güzel bir ırmak vardır.
Tüm gün okula giderdim, kasabada gezinirdim ya da bin bir şey yapardım ve geceleyin hep nani'mle kalırdım. Defalarca dedi, "Annenle baban kötü hissediyor. Seni yedi yıl boyunca onlardan aldık, bunun için bizi affedemiyorlar. Seni aldığımız kadar temiz teslim etmemiz gerektiğini düşündük, sana hiçbir şey telkin etmedik. Öfkeliler; söylemiyorlar, ama ben hissedebiliyorum ve başka insanlardan seni bozduğumuzu işitiyorum. Ve şimdi baban, annen ve ailenle uyumuyorsun; her gece buraya geliyorsun. Seni bozmaya devam ettiğimizi düşünecekler. Yaşlı adam gitti, ama yaşlı kadın hâlâ burada."

Ona dedim ki, "Ama gelmezsem, sen gerçekten uyuyabilir misin? Her gece ben gelmeden ikinci yatağı kimin için hazırlıyorsun? Çünkü sana yarın geleceğimi söylemiyorum. Baştan beri yarın hakkında kararsız oldum, çünkü yarın ne olacağını kim bilebilir? Neden ikinci yatağı hazırlıyorsun? Yalnızca ikinci yatak da değil..."

Uzun süren bir alışkanlığım vardı, doktorum bir şekilde sona erdirmeyi başardı; bu iki, üç yılını aldı. Çocukluğumdan, hatırlayabildiğim ilk günlerden itibaren yatağa gitmeden önce tatlı yerdim; aksi halde uyuyamazdım. Bu yüzden anneannem yalnızca yatağımı hazırlamakla kalmaz, sevdiğim tatlıları da alırdı. Ve yiyebilmem için tatlıları yatağımın yanına koyardı. Gecenin ortasında, bir daha canım isterse tekrar yiyebileyim diye.

Ona sordum, "Bu tatlıları kimin için getiriyorsun? Sen yemiyorsun; nana öldüğünden beri ağzına tatlı koymadın." Nana'm tatlıyı çok severdi. Aslında, tatlı sevmeme o sebep oldu sanırım; o da yatmadan önce tatlı yerdi. Bu hiçbir Jaina ailesinde yapılmaz. Jainalar gece yemek yemezler; su, süt, herhangi bir şey içmezler. Ama dedem tek Jainanın kendisi olduğu bir köyde yaşıyordu, bu yüzden bu sorun değildi. Belki de alışkanlığı ondan aldım; o olmalı, yerken ona katılmam için beni çağırırdı. Ona katılmış olmalıyım ve yavaş yavaş bu düzenli bir şey oldu. Yedi yıl boyunca beni eğitti!

Bu yüzden iki sebepten dolayı kendi evime gidemiyordum. Bir sebep o tatlılardı; çünkü annemin evinde bu mümkün değildi: O kadar çok çocuk vardı ki, bir çocuğa izin verirsen, hepsi isteyecekti. Zaten dine karşıydı, isteyemezdin bile. Ama ben onlarsız uyuyamıyordum.

İkinci olarak, şöyle hissediyordum, "Nani'm kendini yalnız hissediyor olmalı. Burada, bu evde yalnız olmak güç, çok insan var, neredeyse pazar yeri gibi. Burada olmazsam kimse yokluğumu hissetmez." Kimse yokluğumu hissetmedi; yalnızca nani'm ile uyuduğumdan emin oldular ve başka sorun yoktu.

Bu yüzden, o yedi yılın ardından bile ebeveynlerimin etkisi altına girmedim. Baştan beri yalnızca kendime ait olmam yalnızca tesadüftü. Doğru ya da yanlış yapmak, önemli olan bu değildi, kendi başıma yapıyordum. Ve yavaş yavaş bu

yaşam tarzım oldu, her konuda, örneğin giysiler konusunda.
Benim yaşadığım kasabada müslüman gibi giyinen tek gayrimüslim bendim. Babam derdi ki, "Dilediğini yapabilirsin, ama en azından bunu yapma, çünkü benim toplumun içinde yaşamam gerek, diğer çocukları düşünmem gerek. Hem, bu fikir kafana nereden girdi?"
Benim kasabamdaki Müslümanlar, Hindular'ın kullandığı dhoti yerine şalvar dedikleri pijamaya benzer bir şey kullanıyordu. Bu Afganistan ve Peştunistan'daki**(1)** -Himalayalar'ın yakınında, Himalayaların ötesindeki o uzak yerlerdeki- Peştunlar tarafından kullanılır. Ama güzel bir pijamadır, normal pijama gibi kötü dikilmez; bir sürü pilisi vardır. Gerçek bir şalvarın varsa, ondan on tane pijama yapabilirsin, o kadar çok pilisi vardır. Güzelliğini ona, hepsi toplandığı zaman, bu pililer verir. Ve ben Hindu kurthası değil, Peştun kurthası giyiyordum. Hindu kurthası kısadır ve kol yenleri bol değildir. Peştun kurmasının kol yenleri çok boldur ve kurtha çok uzundur; dizlerinin altına dek uzanır. Bir de Türk fesim vardı.
Babam bana şöyle derdi, "Zaten dükkâna kapalı gözlerle giriyor, kapalı gözlerle çıkıyorsun. Neden arka kapıyı kullanmıyorsun? Arka kapıdan girip, arka kapıdan çıkabilirsin; anahtarını alabilirsin, çünkü kimse arka kapıyı kullanmıyor. En azından seni gören her müşterinin, 'Kapalı gözlerle içeri giren Müslüman kim?' sorusunu yanıtlamaktan kurtuluruz. Bir de bu tuhaf fikirlerin var. Bizim bir kumaş dükkânımız var, her tür kumaş var orada, dilediğin tarza sahip olabilirsin, ama... Müslüman?"
Hindistan'da, Müslüman tarzı en kötü şey sayılır. Dedim ki, "İşte bu yüzden, çünkü siz insanlar Müslüman tarzının en kötüsü olduğunu düşünüyorsunuz. Hepinizi protesto ediyorum, Müslüman giysileri en iyisi. Ve görebiliyorsun; nereye gidersem gideyim yalnızca ben fark ediliyorum, başka kimse fark edilmiyor. Ne zaman sınıfa girsem fark ediliyorum; gittiğim her yerde hemen fark ediliyorum."
Ve giysileri kullanma tarzım... Gerçekten de zarif bir giysiydi ve bir de Türk fesi. Türk fesi uzundur ve yanından sarkan bir püskülü vardır; çok zengin Türkler

kullanır onu. Ben çok küçüktüm, ama o elbisenin bana pek çok açıdan faydası oldu.

Gidip kasaba kaymakamı ile görüşürdüm ve kapıda duran adam bana bir bakış fırlatır, "İçeri gir!" derdi. O giysiyi görünce... Normalde benim gibi küçük bir çocuğun girmesine izin vermezdi, ama "Bu giysi ile bir şeyh ya da önemli biri olmalı." diye düşünürlerdi. Ve kaymakam bile giysimi görünce ayağa kalkardı. Çok saygın insanlar için "şeyh" sözcüğü kullanılır, ve o, "Şeyh, *betye* - Şeyh, lütfen otur." derdi.

Babama şöyle derdim, "Bu giysi bana çok açıdan faydalı oluyor. Geçen gün bakanı görmeye gittim ve o da benim zengin bir Arap ya da Pers ailesinden gelen bir şeyh olduğumu düşündü. Ve sen bu giysiyi giymeyi bırakmamı ve kimsenin fark etmeyeceği bir dhoti**(2)** ve kurtha**(3)** giymemi istiyorsun, öyle mi?"

Üniversiteye kaydolana kadar o şekilde giyinmeye devam ettim. Beni engellemek için çok uğraştılar, ama ne kadar çok uğraştılarsa... dedim ki, "Uğraşmayı bırakırsanız belki ben de bırakırım; siz uğraşmaya devam ederken, bunu bırakacak son insan ben olurum."

Bir gün babam bütün şalvarlarımı ve kurthalarımı, üç Türk fesimi bir bohçaya koydu, bodruma indi ve bozuk, kullanılmayan şeylerin yanında bir yere koydu. Hiçbir şey bulamadım, bu yüzden banyodan çıktığımda çırılçıplak, gözlerim kapalı dükkâna girdim. Ben dışarı çıkarken babam, "Dur! Geri dön. Giysilerini giy." dedi.

Dedim ki, "Her neredeyseler, getir onları." Dedi ki, "Bunu yapacağın hiç aklıma gelmedi. Çevrene bakacağını, giysileri arayacağını ve bulamayacağını düşündüm, çünkü onları bulamayacağın bir yere koydum. Sonra doğal olarak giymen gereken normal giysileri giyecektin. Bunu yapacağın hiç aklıma gelmedi!"

Dedim ki, "Ben doğrudan eyleme geçerim. Gereksiz konuşmalara inanmam."

Kimseye giysilerimin nerede olduğunu sormamıştım bile. Neden soracaktım ki? Çıplaklığım da aynı amaca hizmet edecekti. Babam dedi ki, "Giysileri

alabilirsin, bir daha kimse seni bu konuda rahatsız etmeyecek. Ama lütfen, çıplak gezmeye başlama, çünkü bu -bir kumaş tüccarının oğlunun giyecek giysisinin olmaması- daha fazla sorun yaratır. Kötü bir ün kazandın ve bize de kötü ün kazandıracaksın: 'Zavallı çocuğa bakın!' Herkes sana giysi vermediğimizi düşünecek."

Böyle devam etti. Zekâmı keskinleştirmek için hiçbir fırsatı kaçırmadım. Her olası fırsatı zekâmı, bireyselliğimi keskinleştirmek için kullandım. Artık, resmin bütününe baktığında anlayabilirsin, ama parçalarda... Elbette benimle ilişki kuran insanlar ne tür bir adam olduğumu anlayamıyordu -deli miydim, çılgın mıydım- ama ben çok yöntemli hareket ediyordum.

BABAMA, "HAYIR!" DEDİM. BU İLKOKULA GİRMEDEN önceki ilk sözcüğümdü. Babama, "Hayır, bu kapıdan girmek istemiyorum. Bu bir okul değil, bir zindan." dedim. O kapının kendisi, binanın rengi... Tuhaftır, özellikle Hindistan'da hapishaneler ve okullar aynı renge boyanır ve ikisi de kırmızı tuğladan yapılır. Bir binanın okul mu, hapishane mi olduğu anlamak zordur. Belki bir zamanlar eşek şakasından hoşlanan biri bir numara yapmış, ama mükemmel bir şekilde yapmış.

Dedim ki, "Bu okula bir bak, sen buna okul mu diyorsun? Şu kapıya bak! Ve beni en az dört yıllığına buraya girmeye zorluyorsun."

Babam dedi ki, "Hep korktum ki..." ve kapıda, elbette dışarıda duruyorduk, çünkü henüz beni içeri sokmasına izin vermemiştim. Devam etti, "... Hep dedenin ve özellikle bu kadının, anneannenin seni bozacağından korktum."

Dedim ki, "Korkmakta haklıymışsın, ama olan oldu ve kimse artık onu geri alamaz, bu yüzden lütfen eve gidelim."

Babam dedi ki, "Ne? Eğitim görmen gerek."

Dedim ki, "Bu nasıl bir başlangıç? Evet ya da hayır deme özgürlüğüm bile yok. Sen buna eğitim mi diyorsun? Ama istiyorsan, lütfen bana sorma: İşte elim, beni içeri sürükle. En azından bu çirkin kuruma kendi kendine girmeme tatminini yaşamış olurum. Lütfen, en azından bana bu iyiliği yap."

Elbette babam çok kızdı, bu yüzden beni içeri sürükledi. Basit bir adam olsa da,

bunun doğru olmadığını hemen anladı. Bana dedi ki, "Ben senin babanım, ama seni içeri sürüklemek doğru gelmiyor."
Dedim ki, "Hiç suçlu hissetme. Yaptığın kesinlikle doğru, çünkü biri beni içeri sürüklemediği sürece kendi kararımla girmeyeceğim. Kararım, 'hayır.' Sen kendi kararını bana dayatabilirsin, çünkü yiyecek, giyecek, barınak ve her şey için sana bağımlıyım. Doğal olarak ayrıcalıklı konumdasın."
Okula girmek yeni bir yaşamın başlangıcıydı. Yıllarca vahşi bir hayvan gibi yaşamıştım. Evet, vahşi bir insan diyemiyorum, çünkü vahşi insan yoktur.
İnsan yalnızca arada bir vahşi bir insan olur. Ben şimdi öyleyim; Buda öyleydi, Zerdüşt**(4)** öyleydi, İsa öyleydi, ama o zamanlar yıllarca vahşi bir hayvan gibi yaşamış olduğumu söylemek kesinlikle doğruydu.
Asla okula gönüllü olarak gitmedim. Ve içeri sürüklendiğim, asla kendi başıma, gönüllü olarak gitmediğim için mutluyum. Okul gerçekten çirkindi. Tüm okullar çirkindir. Aslında, çocukların öğrenebileceği bir durum yaratmak iyidir, ama onları eğitmek iyi değildir. Eğitim çirkin olmaya yazgılıdır.
Peki, okulda ilk gördüğüm şey ne oldu? İlk şey, sınıf öğretmenim ile karşılaşmam oldu. Güzel ve çirkin insanlar gördüm, ama öyle bir şeyi bir daha hiç görmedim! O ustaydı ve bana öğretecekti. Adama bakamıyordum bile. Tanrı yüzünü büyük bir acele içindeyken yaratmış olmalıydı. Belki sidik torbası doluydu ve işini bitirmek için bu adamı yarattı ve tuvalete koştu. Ne adam yaratmıştı ama! Tek bir gözü ve çarpık bir burnu vardı. O tek göz yeterliydi, ama çarpık burun yüzündeki çirkinliğe gerçekten katkıda bulunuyordu. Ve dev gibiydi! En az yüz seksen kilo olmalıydı.
İlk ustam oydu. Öğretmen demek istemiyorum, çünkü Hindistan'da okul öğretmenlerine "usta" denir. Şimdi bile o adamı görsem kesinlikle titremeye başlarım. Hiç de adam gibi değildi; bir attı!
O ilk öğretmen, gerçek adını bilmiyorum ve okuldaki başka kimse de bilmiyordu, özellikle de çocuklar; ona Kantar Usta diyorlardı. *Kantar*, "tek gözlü" anlamına gelir; bu çocuklar için yeterliydi ve aynı zamanda adam için bir kınamaydı. Hintçe'de *kantar* yalnızca "tek gözlü" anlamına gelmez, aynı

zamanda küfür olarak da kullanılır. O şekilde tercüme edilemez, çünkü tercümede nüans kaybolur. Bu yüzden hepimiz onun önünde Kantar Usta ve orada değilken yalnızca Kantar -tek gözlü adam- diyorduk.
Adamın yalnızca yüzü çirkin değildi; yaptığı her şey çirkindi. Ve elbette ilk günümde bir şey olmak zorundaydı. Çocukları merhametsizce cezalandırırdı. Çocuklara böyle şeyler yapan bir başkasını ne gördüm, ne duydum.
Aritmetik dersi veriyordu. Ben biraz biliyordum, çünkü anneannem bana evde ders verirdi; özellikle de dil ve aritmetik. Bu yüzden pencereden dışarı, güneş altında parlayan güzelim Hint inciri ağacına bakıyordum. Güneş altında o kadar güzel parlayan başka ağaç yoktur, çünkü ağacın her yaprağı ayrı ayrı dans eder ve tüm ağaç sanki bir koro olur, binlerce ışıltılı dansçı ve şarkıcı bir arada, ama aynı zamanda bağımsız. Yaprakları esintide dans eden ağaca bakıyordum ve güneş her yaprağın üzerinde parlıyor, yüzlerce papağan bir daldan diğerine atlıyor, sebepsiz yere zevk duyuyorlardı. Heyhat, onların okula gitmesi gerekmiyordu.
Ben pencereden dışarı bakarken Kantar Usta üzerime atladı.
Dedi ki, "Her şeyi baştan yoluna koymak en iyisidir."
Dedim ki, "Bu konuda kesinlikle aynı fikirdeyim. Ben de her şeyi baştan, olması gerektiği gibi yoluna koymak istiyorum."
Dedi ki, "Neden ben aritmetik dersi verirken pencereden dışarı bakıyorsun?"
Dedim ki, "Aritmetik işitilir, görülmez. Senin güzel suratını görmek zorunda değilim, bundan kaçınmak için pencereden dışarı bakıyordum. Aritmetik söz konusu olduğunda, bana sorabilirsin; dinledim ve biliyorum."
Bana sordu ve bu uzun bir sorunun başlangıcı oldu, benim için değil, onun için. Sorun şuydu ki, doğru yanıtlar verdim. Buna inanamadı ve dedi ki, "Doğru da yanıtlasan yanlış da, seni cezalandıracağım, çünkü öğretmen ders verirken pencereden dışarı bakmak doğru değildir."
Beni önüne çağırdı. Masasından bir kurşun kalem kutusu çıkardı. O ünlü kurşun kalemleri duymuştum. O kurşun kalemleri parmak aralarına koyar, sonra ellerini sıkarak küçük çocuklara, "Biraz daha ister misin? Daha ister misin?" diye

sorardı!
Kurşun kalemlere baktım ve dedim ki, "Bu kurşun kalemleri duydum, ama onları parmak aralarıma koymadan önce bil, bu sana pahalıya, hatta belki işine mal olacak."
Kahkaha attı. Bir kâbustaki canavarın kahkahası gibi olduğunu söyleyebilirim sana. "Beni kim engelleyebilir?" dedi.
"Konu o değil." dedim. "Sormak istiyorum: Aritmetik dersi verilirken pencereden dışarı bakmak yasadışı mı? Ve öğretilen konu ile ilgili soruları yanıtlayabiliyorsam ve dersi sözcük sözcük tekrarlayabiliyorsam, o zaman pencereden dışarı bakmak herhangi bir açıdan yanlış mı? O zaman neden bu sınıfa pencere yapılmış? Hangi amaç için? Çünkü tüm gün birisi bir şeyler öğretiyor ve geceleyin, ondan dışarı bakacak kimse yokken bir pencereye niye ihtiyaç olsun?"
"Sen baş belasının birisin." dedi.
"Bu kesinlikle doğru." dedim. "Ve sorunu doğru yanıtlamışken beni cezalandırmanın yasal olup olmadığını öğrenmek için müdüre gidiyorum."
Biraz yumuşadı. Şaşırdım, çünkü herhangi bir şekilde bastırılacak bir adam olmadığını duymuştum.
O zaman, "Ve sonra bu okulu yöneten belediye kuruluna gidiyorum. Yarın bir polis memuru ile geleceğim, böylece burada ne tür şeyler yaptığını kendi gözleri ile görecek."
Titremeye başladı. Diğerleri göremiyordu, ama ben başka insanların kaçırdığı bu tür şeyleri görebilirim. Duvarları göremeyebilirim, ama küçük, neredeyse mikroskopik şeyleri kaçırmam. Ona söyledim, "Titriyorsun, ama bunu itiraf etmezsin. Ama göreceğiz. İlk önce müdüre gideceğim."
Gittim ve müdür dedi ki, "Bu adamın çocuklara işkence ettiğini biliyorum. Bu yasal değil, ama bu konuda hiçbir şey söyleyemem, çünkü o kasabadaki en yaşlı okul öğretmeni ve neredeyse herkesin babası ya da dedesi en az bir kez onun öğrencisi olmuş. Bu yüzden kimse ona karşı parmağını bile kaldıramıyor."
'Umurumda değil." dedim. "Benim babam ve dedem de onun öğrencisi olmuş.

Babam ya da dedem umurumda değil; aslında ben gerçekten o aileye ait değilim. Onlardan uzak yaşıyordum. Burada yabancıyım."
Müdür dedi ki, "Yabancı olduğunu hemen anladım, ama oğlum, başını gereksiz yere derde sokma. Sana eziyet eder '"
"Kolay değil." dedim. "Bu her tür eziyete karşı mücadelemin başlangıcı olsun. Savaşacağım."
Ve masasına yumruğumu -elbette yalnızca küçük bir çocuk yumruğu- indirdim ve ona şöyle dedim, "Ne eğitim, ne başka bir şey umurumda; özgürlüğüme dikkat etmeliyim. Kimse gereksiz yere beni taciz edemez. Bana eğitim kanununu göstermelisin. Okuma bilmiyorum ve tüm soruları doğru yanıtlayabilirken pencereden dışarı bakmanın yasadışı olup olmadığını sen bana göstermelisin."
Dedi ki, "Eğer doğru yanıt veriyorsan, nereye baktığın önemli değil."
"Benimle gel." dedim.
Eğitim kanunuyla, hep taşıdığı eski bir kitapla geldi. Onu herhangi birinin okuduğunu sanmıyorum. Müdür Kantar Usta'ya şöyle dedi, "Bu çocuğu taciz etmemen daha iyi, çünkü bu sana pahalıya patlayabilir. Kolay pes etmiyor."
Ama Kantar Usta o tür adamlardan değildi. Korktuğu zaman daha saldırgan, daha şiddet dolu oluyordu. Dedi ki, "Bu çocuğa gününü göstereceğim; sen endişelenme. Hem, kanun kimin umurunda? Tüm yaşamım boyunca burada öğretmenlik yaptım ve kanunu bana bu çocuk mu öğretecek?"
Dedim ki, "Yarın ya ben bu binaya gireceğim, ya da sen, ama ikimiz birlikte burada var olamayız. Yarına kadar bekle."
Eve koştum ve babama anlattım. Dedi ki, "Ben de seni okula sırf başkalarının başına, kendi başına bela açman ve beni de içine çekmen için mi gönderdim diye endişeleniyordum."
Dedim ki, "Hayır, ben yalnızca bildiriyorum, böylece daha sonra sana anlatmadığımı söylemezsin."
Polis memuruna gittim. Harika bir adamdı; bir polisin bu kadar iyi olmasını beklememiştim. Dedi ki, "Bu adamı duydum. Aslında, benim oğluma da eziyet etti. Ama kimse şikâyet etmedi. Eziyet etmek yasadışıdır, ama şikâyet etmediğin

sürece hiçbir şey yapılamaz ve ben kendim şikâyet edemem, çünkü çocuğumu sınıfta bırakabilir diye korkarım. Bu yüzden eziyet etmeye devam etmesine izin vermek daha iyi. Yalnızca birkaç ay var, sonra çocuğum bir başka sınıfa gidecek."
Dedim ki, "Ben şikâyet etmek için geldim ve başka bir sınıfa gitmek konusunda endişelenmiyorum. Tüm hayatım boyunca bu sınıfta kalmaya hazırım."
Bana baktı, sırtımı okşadı ve dedi ki, "Yaptığın şeyi takdir ediyorum. Yarın geleceğim."
Sonra belediye kurulunun başkanına koştum ve adam inek pisliği çıktı. Bana dedi ki, "Biliyorum. Bu konuda hiçbir şey yapılamaz. Bununla yaşamalı, tahammül etmeyi öğrenmelisin."
Ona şöyle dedim ve sözlerimi çok iyi hatırlıyorum, "Benim vicdanıma yanlış gelen hiçbir şeye tahammül etmeyeceğim."
Dedi ki, "Eğer durum buysa, bunu ele alamam. Başkan yardımcısına git, belki o daha fazla yardım eder." Ve bunun için o inek pisliğine teşekkür etmeliyim, çünkü o köyün başkan yardımcısı, Shambhu Dube, benim deneyimlerime göre tüm köydeki en kıymetli adam çıktı. Kapısını vurduğum zaman -yalnızca sekiz, dokuz yaşındaydım ve o, başkan yardımcısıydı- seslendi: "Evet, içeri gir." Bir beyefendi görmeyi bekliyordu ve beni görünce biraz utanmış göründü.
Dedim ki, "Daha büyük olmadığım için özür dilerim, lütfen beni affet. Dahası, hiç eğitim görmedim, ama bu adam, Kantar Usta hakkında şikâyetim var."
Hikâyemi -bu adamın birinci sınıftaki küçük çocuklara, parmaklarının arasına kalem koyup sıkarak eziyet ettiğini, tırnaklarının altına batırdığı iğneleri olduğunu- duyduğu zaman inanamadı.
Dedi ki, "Söylentiler duymuştum, ama neden kimse şikâyet etmedi?"
Dedim ki, "İnsanlar çocuklarının daha fazla eziyet görmesinden korkuyor?"
Dedi ki, "Sen korkmuyor musun?"
Dedim ki, "Hayır, çünkü ben sınıfta kalmaya hazırım. Yapabileceği tek şey bu."
Sınıfta kalmaya hazır olduğumu, başarılı olmak konusunda ısrarlı olmadığımı, ama sonuna dek mücadele edeceğimi söyledim: "Ya bu adam, ya da ben. İkimiz

aynı binada olamayız."
Shambhu Dube beni yanına çağırdı. Elimi tutarak şöyle dedi: "Asi insanları hep sevdim, ama senin yaşında bir çocuğun asi olabileceğini hiç düşünmemiştim. Seni tebrik ediyorum."
Dost olduk ve bu dostluk o ölene kadar sürdü. O köyün yirmi bin nüfusu vardı, ama Hindistan'da yine de köy sayılıyordu. Hindistan'da, bir kasabada yüz bin kişi olmadığı sürece orası kasaba sayılmaz. Beş yüz binden fazla insan olduğunda, şehir sayılır. Tüm yaşamım boyunca o köyde Shambhu Dube'un ayarında, kalitesinde ve yeteneğinde başka insan görmedim. Bana sorarsan, abartılı gelecek, ama aslında tüm Hindistan'da bir başka Shambhu Dube bulamadım. O çok nadir adamlardandı.
Ben Hindistan'ın dört köşesine yolculuk ederken, o aylarca benim gidip bir günlüğüne köyü ziyaret etmemi beklerdi. Trenim köyden geçerken beni görmeye gelen tek kişiydi. Elbette babamı ve annemi saymıyorum; onlar gelmek zorundaydı. Ama Shambhu Dube akrabam değildi; yalnızca beni seviyordu. Ve bu sevgi o görüşmede, Kantar Usta'yı şikâyet etmeye gittiğim o gün başladı.
Shambhu Dube belediye kurulunun başkan yardımcısıydı ve bana şöyle dedi, "Endişelenme. O adam cezalandırılmalı; aslında, hizmet süresi sona erdi. Uzatma için başvurdu, ama ona bu hakkı vermeyeceğiz. Yarından sonra onu bir daha o okulda görmeyeceksin."
"Söz mü?" dedim.
Göz göze geldik. Kahkaha attı ve, "Evet, söz." dedi.
Ertesi gün Kantar Usta yoktu. Ondan sonra bir daha bana bakamadı. Onunla iletişim kurmaya çalıştım, hoşçakal demek için defalarca kapısını çaldım, ama adam gerçekten de korkaktı, aslan kürküne bürünmüş bir koyundu. Ama okuldaki o ilk gün çok, pek çok şeyin başlangıcı oldu...
BABAMIN BANA ÖĞRETTİĞİ İLK -VE TEK- ŞEY KASABANIN yanından akan küçük ırmağı sevmek oldu. Bana şunu öğretti; ırmakta yüzmeyi. Bana öğrettiği tek şey bu oldu, ama ona büyük minnet duyuyorum, çünkü bu yaşamıma pek çok değişiklik getirdi. Tıpkı Siddhartha gibi, ırmağa âşık oldum.

Her gün en az dört, beş saatimi ırmakta geçiriyordum. Sabahın üçünden itibaren ırmakta olurdum; gökyüzü yıldızlarla dolu olurdu ve suda yansırdı. Ve o çok güzel bir ırmaktır; suyu o kadar tatlıdır ki, insanlar ona Shakkar adını vermişler, shakkar "şeker" anlamına gelir. Bu çok güzel bir olgudur.

Onu gecenin karanlığında, yıldızlarla, okyanusa doğru yatağında dans ederken gördüm. Onu doğan güneş ile gördüm. Onu dolunayla gördüm. Onu günbatımı ile gördüm. Onu kıyısında yalnız ya da arkadaşlarla otururken, flüt çalarken, kıyısında dans ederken, meditasyon yaparken, kürek çekerken ya da kıyıdan kıyıya yüzerken gördüm. Yağmurlarda, kışın, yazın...

Hermann Hesse'nin *Siddhartha*'sını ve ırmak ile deneyimini anlayabiliyorum. Bana da oldu: Çok şey ortaya çıktı, çünkü yavaş yavaş tüm varoluş benim için bir ırmak oldu. Katılığını yitirdi; sıvı, akışkan oldu.

Babama büyük minnet duyuyorum. Bana hiç matematik, dil bilgisi, coğrafya, tarih öğretmedi. Eğitimim ile çok fazla ilgili olmadı. On çocuğu daha vardı... Defalarca insanlar, "Oğlun hangi sınıfta?" diye sordu. Babam hep birine sormak zorunda kaldı, çünkü bilmiyordu. Başka türden eğitimlerle hiç ilgilenmedi. Bana verdiği tek eğitim, ırmak ile anlaşma oldu. Kendisi de o ırmağa derinden âşıktı.

Akan, hareket eden şeylere âşık olduğunda, yaşam hakkında farklı bir vizyonun olur. Çağdaş insan asfalt yollarda, çimento ve beton binalarda yaşar. Bunlar isimlerdir, unutma, fiil değil. Gökdelenler büyümeye devam etmez; yollar, dolunaylı bir gecede de, kapkaranlık bir gecede de, oldukları yerde kalır. Asfalt yol için fark etmez, çimento ve beton binalar için fark etmez.

İnsan bir isimler dünyası yaratmış ve kendi dünyasına kapalı kalmıştır. Ağaçların, ırmakların, dağların ve yıldızların dünyasını unutmuştur. Onlar isim nedir bilmezler, isimleri duymamışlardır; onlar yalnızca fiil bilir. Her şey bir süreçtir. *Tanrı bir nesne değil, bir süreçtir.*

BENİM KASABAMDA YALNIZCA TEK BİR KİLİSE VARDI. Pek az Hıristiyan vardı, belki dört, beş aile... Kiliseyi ziyaret edip de tek Hıristiyan olmayan kişi bendim. Ama bu özel bir şey değildi; ben camileri, gurudwarayı**(5)**, Hindu tapınaklarını, Jaina tapınaklarını da ziyaret ederdim. Daima, her şeyin

bana ait olduğu fikrine sahip oldum. Hiçbir kiliseye, hiçbir tapınağa ait değilim, ama yeryüzü üzerinde var olan her tapınak, her kilise bana ait.
Hıristiyan olmayan bir oğlanın her pazar geldiğini gören rahip bana ilgi duydu. Bana "Çok ilgili görünüyorsun. Aslında, tüm cemaatim içinde -o kadar küçük bir cemaat ki- en ilgili olan sensin gibi. Diğerleri uyuyor, horluyor, ama sen çok dikkatlisin, her şeyi dinliyor, izliyorsun. İsa Mesih gibi olmak ister misin?" dedi ve bana İsa Mesih'i gösterdi, elbette haçta asılıydı.
Dedim ki, "Hayır, kesinlikle hayır! Çarmıha gerilmek istemiyorum. Ve çarmıha gerilmiş bir adamda yanlış olan bir şey olmalı; aksi halde neden çarmıha gerilsin? Tüm ülkesi, halkı onu çarmıha germeye karar vermişse, o zaman o adamda yanlış olan bir şey olmalı. Belki iyi bir adamdır, ama bir şey çarmıha gerilmesine sebep olmuş olmalı. Belki de intihar içgüdüsü vardı.
İntihar içgüdüsü olan insanlar genelde intihar edecek kadar cesur değillerdir, ama başkalarının onları öldürmesine sebep olurlar. Ve sonra asla intihar içgüdüleri olduğunu, seni onu öldürmeye zorladığını, böylece sorumluluğu senin üstlendiğini anlayamazsın."
Dedim ki, "Benim intihar içgüdüm yok. Belki intihara eğilimli değildi, ama bir tür mazoşist olduğu kesin. Sırf yüzüne bakınca bile -çok resmini gördüm- onu çok mutsuz, ölümcül derecede mutsuz görüyorum. Bir aynanın önünde durup onun kadar mutsuz görünmeye çalıştım, ama başaramadım. Çok uğraştım, taklit bile edemiyorum; nasıl İsa Mesih olabilirim? Bu imkânsız görünüyor. Ve neden İsa Mesih olayım ki?"
Adam şok geçirdi. "İsa'ya ilgi duyduğunu sanmıştım." dedi.
Dedim ki, "Kesinlikle ilgi duyuyorum, senden daha fazla ilgi duyuyorum, çünkü sen yalnızca maaşlı bir vaizsin. Üç ay maaşını almazsan gidersin ve tüm öğretilerin yok olur." Ve sonunda olan bu oldu, çünkü o Hıristiyan aileler kasabanın daimi sakinlerinden değildi, hepsi demiryolu işçileriydi, bu yüzden sonunda tayin oldular. Adam onların yaptığı küçük kilisede yalnız kaldı. Artık ona para verecek, onu geçindirecek kimse yoktu, benden başka onu dinleyecek kimse de... Pazar günleri şöyle derdi, "Sevgili Dostlarım..." Ben, "Dur!" derdim.

"Çoğul konuşma. Burada dostların yok, 'sevgili dostum' yeterli. Sanki konuşan iki âşık gibi; bu bir cemaat değil. Oturabilirsin; orada kimse yok. Güzel güzel sohbet ederiz. Neden boş yere bir saat boyunca ayakta durasın, bağırasın ve...?"
Ve böyle oldu. Üç ay sonra gitti, çünkü ona para ödemezsen... İsa, "İnsan yalnızca ekmekle yaşayamaz." der, ama insan ekmeksiz de yaşayamaz. Ekmeğe ihtiyacı vardır. Yeterli olmayabilir, daha pek çok şeye ihtiyaç duyar, ama pek çok şey daha sonra gelir; ilk önce ekmek gelir. İnsan kesinlikle yalnızca ekmekle yaşayabilir. Pek önemli bir insan olamaz, ama kim önemlidir ki? Ama kimse ekmeksiz yaşayamaz, İsa bile.
Camiye gidiyordum, bana izin veriyorlardı. Hıristiyanlar, Müslümanlar; bunlar döndürücü dinlerdir; başka sürülerden insanların kendi sürülerine gelmesini isterler. Beni orada görmekten çok mutlu oluyorlardı, ama onlar da aynı soruyu soruyorlardı: "Hazreti Muhammet gibi olmak ister misin?" Kimsenin benim kendim gibi olmam ile, kendim olmama yardım etmekle ilgilenmediğini öğrenmek beni şaşırttı.
Herkes bir başkası, bir ideal, onların ideali ile ilgileniyordu ve benim de onların karbon kopyası olmam gerekiyordu, öyle mi? Tanrı bana kimseye benzemeyen bir yüz vermemiş miydi? Ödünç aldığım bir yüzle, bir maskeyle ve kendime ait bir yüzüm olmadığını bilerek yaşamam gerekiyordu, öyle mi? O zaman yaşam nasıl bir eğlence olabilir? Yüzün bile seninki değil.
Eğer kendin değilsen, nasıl mutlu olabilirsin?
Tüm varoluş mutluluk doludur, çünkü kaya kayadır, ağaç ağaçtır, ırmak ırmaktır, okyanus okyanustur. Kimse başka birisi olmaya zahmet etmez; aksi halde hepsi delirir. Ve adama olan da bu oldu.
Çocukluğundan itibaren kendin olmaman öğretilir sana, ama çok zekice, çok kurnazca söylenir. Derler ki, "**Krişna** gibi, Buda gibi olmalısın." Buda ve Krişna'yı öyle tasvir ederler ki, içinde bir Buda, bir İsa, bir Krişna olmak için büyük bir arzu yükselir. Bu arzu mutsuzluğunun kaynağıdır.
Bana da sana söylenen şeyler söylendi, ama ben çocukluğumdan itibaren, sonuç ne olursa olsun kendimden sapmamayı amaç edindim. Doğru ya da yanlış,

kendim olarak kalacağım. Sonunda cehenneme gitsem de, en azından kendi yaşamımı yaşama tatminini hissedeceğim. Cehenneme gidersem gideyim. Başkalarının tavsiyelerini, ideallerini, ilmini izleyerek cennette olsam bile, orada mutlu olamam, çünkü kendi irademe karşı çıkmış olacağım.
Anlatmak istediğimi anlamaya çalış. Bir şey iradenle çelişiyorsa, cennetteyken bile cehennemde sayılırsın. Ama kendi benliğinin doğal yolunu takip edersen, cehennemdeyken bile cennette olursun.
Cennet, gerçek benliğinin çiçeklendiği yerdir.
Cehennem, ezildiğin, başka bir şeye zorlandığın yerdir.
DOĞU'NUN HER YERİNDE OLDUĞU GİBİ, BENİM KÖYÜMDE de her sene Ram-Leela oynanırdı, yani Rama'nın hayatı. Ravana, yani Rama'nın karısını kaçıran, Rama'nın düşmanını oynayan adam büyük bir güreşçiydi. Bölge şampiyonuydu ve bir sonraki sene eyalet şampiyonasına katılacaktı. Sabahleyin hemen hemen aynı zamanda ırmakta yıkanırdık, böylece dost olduk. Ona dedim ki, "Her sene Ravana oluyorsun ve her sene aldatılıyorsun. Sita ile, Janaka'nın kızı ile evlenmek için Shiva'nın yayını kıracağın anda bir haberci koşarak geliyor ve sana başkent Sri Lanka'da yangın çıktığını söylüyor. Bu yüzden gitmek, ülkene koşmak zorunda kalıyorsun. Ama bu arada Rama yayı kırıyor ve kızla evleniyor. Her sene aynı şeyi oynamaktan sıkılmıyor musun?"
Dedi ki, "Ama hikâye böyle."
Dedim ki, "İstersen tavsiyeme uy ve hikâyeyi değiştir. İnsanların çoğunun uyuduğunu görmüşsündür, çünkü yıl be yıl, nesil be nesil aynı şeyleri görüyorlar. Oyunu biraz sulandır."
"Ne demek istiyorsun?" dedi.
Dedim ki, "Bu sefer söylediğim bir şeyi yap..." Ve yaptı! Haberci mesajla geldiği zaman, "Başkentiniz, altın Sri Lanka alev alev, hemen oraya gitmelisiniz." dedi. Sonra da: Kes sesini, seni aptal!" İngilizce konuşmuştu!
Ona bunu söylemiştim! Uyumakta olan herkes uyandı: "Ramleela'da kim İngilizce konuşuyor?"
Ve Ravana şöyle dedi, "Def ol git. Umurumda değil. Her sene beni aldattın. Bu

sefer Sita ile evleneceğim."
Ve gidip Shiva'nın yayını paramparça etti ve dağlara fırlattı. Yalnızca bambudan bir yaydı. Ve Janaka'ya sordu: "Kızın nerede? Getir onu! Jumbo jetim bekliyor!"
Çok gülünçtü. Kırk sene sonra bile, köyümden biri ile karşılaştığım zaman o Ramleela'yı**(6)** hatırlıyor. "Daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı." diyorlar.
Menajer perdeleri indirmek zorunda kaldı. Adam büyük bir güreşçiydi, onu dışarı çıkarmak için en az on iki kişi gerekti.
O gün Ramleela oynanamadı. Ve ertesi gün Ravana'yı değiştirmek zorunda kaldılar; başka birini buldular.
Irmağın yanında Ravana benimle buluştu. "Her şeyimi bozdun." dedi.
Dedim ki, "Ama alkışlayan, keyif alan, kahkahalar atan insanları görmedin mi? Yıllarca o rolü oynadın ve kimse alkışlamadı, kimse kahkaha atmadı! Buna değerdi!"
Din dini nitelik gerektirir. Birkaç nitelik eksik. Bunların en önemlisi mizah duygusu.
Benim aktörlerle görüşmemi engellediler. Her aktöre, beni dinlerlerse ya da benimle görüşürlerse, oyunda oynayamayacağını açıkladılar. Ama bir adama söylemeyi unuttular ve o bir aktör değildi...
Bir marangozdu. Benim evime iş yapmak için gelirdi. Bu yüzden ona şöyle dedim, "Bu sene aktörlere yaklaşamıyorum. Geçen sene yeterli oldu! Kimseye zarar vermediğim halde. Herkes sevdi, tüm şehir takdir etti. Ama şimdi her aktörü koruyorlar ve beni onların yakınına bırakmıyorlar. Ama sen aktör değilsin, senin başka işin var. Bana yardım edebilirsin."
Dedi ki, "Ne yapabilirsem yapacağım, çünkü geçen sene gerçekten harikaydı. Yardımım olur mu?"
"Kesinlikle." dedim. Ve yardım etti!
Savaşta, Rama'nın erkek kardeşi Lakşmana zehirli bir okla yaralanır. Yarası ölümcüldür. Doktorlar Arunçal Dağı'ndan belli bir şifalı bitki getirilmezse kurtarılamayacağını, sabaha ölmüş olacağını söylerler. Adam sahnede baygın yatmaktadır. Rama ağlamaktadır.

En sadık takipçisi Hanuman şöyle der, "Endişelenme. Hemen Arunçal'a gideceğim, bitkiyi bulacağım, sabah olmadan getireceğim. Yalnız, doktordan onu nasıl bulacağımı, neye benzediğini öğrenmek istiyorum. Arunçal'da çok bitki olmalı ve zaman kısa, birazdan gece çökecek."
Doktor şöyle der, "Güç değil. O özel bitkinin benzersiz nitelikleri vardır. Geceleyin parlar ve ışık doludur, böylece onu görebilirsin. Yani parlak bir bitki gördüğünde onu getir."
Hanuman Arunçal'a gider, ama şaşırır, çünkü Arunçal parlak bitkilerle doludur. O özel niteliğe sahip tek bitki o değildir. Geceleyin parlayan daha bir sürü bitki vardır.
Zavallı Hanuman -o yalnızca bir maymundur- ne yapacağını bilemez. Bu yüzden tüm dağı götürmeye ve doktorun bitkiyi bulabilmesi için dağı önüne koymaya karar verir.
Marangoz çatıdaydı. Mumlarla aydınlatılmış karton dağı taşıyan Hanuman'ı halatla çekmesi gerekiyordu. Ve ben ona, Tam ortada dur. Bırak orada, dağla falan asılı kalsın." demiştim. Ve başardı!
Menajer dışarı fırladı. Kalabalığın hepsi olan biten karşısında heyecanla bekliyordu. Ve Hanuman terliyordu, çünkü bir elinde dağ, diğerinde halat, asılı duruyordu. Menajer yukarı koşturdu. Marangoza "Neler oluyor?" diye sordu ve marangoz şöyle dedi, "Sorun ne bilmiyorum. Halat bir yere sıkışmış."
Telaş içinde hiçbir şey bulamayan menajer halatları kesti ve Hanuman dağıyla beraber sahneye düştü. Ve doğal olarak kızgındı. Ama binlerce insan son derece mutluydu. Bu onu daha da kızdırdı.
Rama söylemesi gereken sözleri söylemeye devam etti. Dedi ki, "Hanuman, sadık dostum..."
Ve Hanuman şöyle dedi, "Dostlarının canı cehenneme! Bir yerlerim kırıldı galiba."
Rama konuşmaya devam etti, "Erkek kardeşim ölüyor."
Hanuman dedi ki, "İstediği zaman ölebilir! Benim bilmek istediğim, halatı kim kesti? Onu öldüreceğim!"

Ve perde yine indirildi, Ramleela ertelendi. Menajer ile oyunu organize eden kişiler hep beraber babama yaklaştılar ve "Oğlun her şeyi mahvediyor. Dinimizle alay ediyor." dediler.
Ben, "Dininizle alay etmiyorum. Yalnızca ona mizah duygusu kazandırıyorum." dedim.
İnsanların gülmesinden hoşlanıyorum. Her sene eski bir hikâyeyi tekrarlamanın ne anlamı var? O zaman herkes uyuyor, çünkü hikâyeyi biliyorlar, her sözcüğünü biliyorlar. Bu kesinlikle anlamsız.
Ama yaşlı gelenekçiler için, tutucu insanlar için kahkahayı kabul etmek çok güçtür. Kilisede gülemezsin.
BABAMIN BABASI, SIRF YARAMAZLIKLARIM YÜZÜNDEN beni çok seviyordu. O ihtiyar yaşında bile yaramazdı. Hepsi bu yaşlı adamın yaramazlıklarına karşı olduğu için babamdan ve amcalarımdan hiç hoşlanmıyordu. Hepsi ona şöyle diyordu, "Artık yetmiş yaşındasın ve terbiyeni takınmalısın. Artık oğulların elli, elli beş yaşında, kızların elli yaşında ve çocukları evlendi, çocuklarının çocukları doğdu ve sen bizi utandıran şeyler yapmaya devam ediyorsun."
Yakın olduğu bir ben vardım ve yaşlı adamı, sırf çocukluğunu kaybetmediği için seviyordum. Yetmiş yaşında bile her çocuk kadar yaramazdı. Yaramazlıklarını oğullarına, kızlarına ve damatlarına yapıyordu ve hepsi şok geçiriyordu.
Tek sırdaşı bendim, çünkü birlikte komplo kurardık. Elbette o pek çok şeyi yapamıyordu. Benim yapmam gerekiyordu. Örneğin damadı odada uyurdu ve dedem dama çıkamazdı, ama ben çıkabilirdim. Böylece birlikte komplo kurardık - o bana yardım ederdi, ben çatıya çıkarken bana merdiven olurdu. Ben bir kiremit kaldırırdım ve geceleyin ucuna fırça bağlanmış bir bambu ile damadın yüzüne dokunurdum. Adam çığlık atar, tüm ev oraya koşardı... "Ne oldu?" Ama o zamana kadar biz ortadan kaybolurduk ve adam şöyle derdi, "Yüzüme dokunan hayalet ya da biri vardı. Onu yakalamaya çalıştım, ama yakalayamadım; karanlıktı."
Dedem tamamen masum kaldı ve onun sahip olduğu büyük özgürlüğü gördüm.

Ailemde en yaşlı oydu. En ciddi, onca sorunla, onca endişeyle en çok yüklü o olmalıydı, ama hiçbir şey onu etkilemiyordu. Sorun varken herkes ciddi ve endişeli oluyordu; yalnızca o endişelenmiyordu. Ama bir şeyden hiç hoşlanmadım; onunla birlikte uyumaktan. Yüzünü örterek uyuma alışkanlığı vardı ve ben de yüzümü örterek uyumak zorunda kalırdım; bu boğucu bir şeydi.
Ona açık açık söyledim: "Her şeyde sana eşlik edebilirim, ama buna tahammül edemiyorum. Sen yüzünü örtmeden uyuyamıyorsun; ben de yüzümü örterek uyuyamıyorum, beni boğuyor. Sen bunu sevgiyle yapıyorsun." Beni yüreğine yakın tutar, tamamen örterdi. "Bu çok güzel, ama sabah kalbim atmıyor olacak! İyi niyetlisin, ama sen sabah hayatta olacaksın ve ben ölmüş olacağım. Bu yüzden dostluğumuz yatağın dışında kalacak."
Beni yanında istiyordu, çünkü beni seviyordu. Şöyle dedi, "Neden gelip benimle uyumuyorsun?"
Dedim ki, "Niyeti iyi olsa bile kimse tarafından boğulmak istemediğimi çok iyi biliyorsun." Sabahları ve bazen, ay varken geceleri uzun yürüyüşler de yapardık. Ama elimi tutmasına asla izin vermedim. Ve o şöyle derdi, "Ama neden? Düşebilirsin, bir taşa falan takılabilirsin."
Dedim ki, "Bu daha iyi. Bırak takılayım, bu beni öldürmez. Bana takılmamayı, tetikte olmayı, taşların nerede olduğunu hatırlamayı öğretir. Ama sen elimi tuttuğunda, daha ne kadar elimi tutabilirsin? Daha ne kadar yanımda olacaksın? Daima yanımda olacağını garanti edebilirsen, o zaman elbette gönüllüyüm."
Çok içten bir adamdı. Dedi ki, "Bunu garanti edemem; yarın hakkında bile konuşamam. Ve bir şey kesin, sen uzun yaşayacaksın ve ben öleceğim, bu yüzden sonsuza dek elini tutmak için yanında olmayacağım."
"O zaman..." dedim, "Şimdiden başlayarak öğrenmem daha iyi, çünkü bir gün beni tam ortasında, savunmasız bırakacaksın. Bu yüzden beni yalnız bırak, bırak düşeyim. Kalkmaya çalışırım. Sen bekle; yalnızca izle, bu benim için elimi tutmaktan daha merhametli bir davranış olur."
Ve o anladı. Dedi ki, "Haklısın, bir gün yanında olmayacağım."
Birkaç kez düşmek, incinmek ve tekrar ayağa kalkmak -birkaç kez yoldan

çıkmak- iyidir. Bunun zararı olmaz. Yoldan çıktığını anladığın an geri dönersin. Yaşam deneme ve yanılmalarla öğrenilmelidir.
Babama şöyle derdim: "Ben istesem bile bana öğüt verme. Bu konuda çok açık sözlü olmalısın. Yalnızca şunu söyle, 'Kendin öğren.' Bana öğüt verme." Çünkü ucuz öğüt varken kim kendi yolunu bulmaya zahmet eder ki?
Devamlı öğretmenlerime şöyle diyordum: "Lütfen bir şeyi hatırlayın: Sizin bilgeliğinizi istemiyorum. Yalnızca konunuzu öğretin. Sen coğrafya öğretmenisin, neden bana ahlak öğretmeye çalışıyorsun? Ahlakın coğrafya ile ne ilgisi var?"
Coğrafya öğretmenim olan zavallı adamı hatırlıyorum. Başı dertteydi, çünkü yanımda oturan bir öğrencinin cebinden bir şey almıştım. Cebinden parasını almıştım ve bu öğretmen bana, "Bunu yapma." diyordu.
Dedim ki, "Bu seni ilgilendirmez. Sen coğrafya öğretmenisin ve bu bir ahlak sorunu. İstiyorsan, müdüre gitmeye hazırım; sen de benimle gelirsin. Coğrafya özetlerinin hiçbir yerinde... Okudum onu ve hiçbir yerinde başkalarının parasını alamazsın demiyor. Ve para yalnızca paradır; kimdeyse onundur. Şu anda benim. Birkaç dakika önce onun olabilir, ama onu kaybetti. Daha dikkatli olmalı. Öğüt vermek istiyorsan, ona ver.
Zaten niye coğrafya sınıfına bu kadar para getirdi ki? Satın alacak bir şey yok, alışveriş yapacak bir şey yok. Neden parasını buraya getirdi? Parasını buraya getirdiyse, daha dikkatli olmalı. Bu benim hatam değil, onun hatası ve ben yalnızca bundan faydalandım ve bu benim hakkım. Durumlardan faydalanmak herkesin hakkı."
O zavallı adamı hatırlıyorum. Hep güç duruma düşerdi ve güç duruma hep benim yüzümden düşerdi. Beni sınıfın dışında görürdü ve şöyle derdi, "Ne yapmak istersen yapabilirsin, ama zavallı coğrafyaya bu kadar felsefe getirme. Ben felsefe hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Ben yalnızca coğrafya biliyorum. Sen soruyu öyle çarpıtıyorsun ki, geceleyin bile onun coğrafyayla mı, dinle mi, yoksa felsefeyle mi ilgili olduğunu düşünmeye devam ediyorum."
Okulun önünde iki güzel kadamba ağacı vardı. Kadamba güzel kokulu bir

çiçektir ve derslerden kaçtığımda o ağaçlarda otururdum. En iyi yer orasıydı, çünkü öğretmenler ve müdür altından geçerdi ve kimse ağaçta saklandığımı düşünmezdi; ağaçlar gürdü. Ama ne zaman coğrafya öğretmeni oradan geçse, kafasına bir iki taş bırakmaktan kendimi alamazdım. Ve başını kaldırır, "Orada ne yapıyorsun?" derdi.

Bir gün şöyle dedim, "Burası coğrafya sınıfı değil. Meditasyonumu kestin."

Dedi ki, "Ya kafama düşen iki taş?"

Dedim ki, "Yalnızca tesadüf. Taşları ben düşürdüm; tam o anda senin belirmen tuhaf. Şimdi bunu merak edip duracağım. Sen de nasıl olduğunu merak et."

Gelip babama şöyle derdi, "Çok ileri gidiyor." Kel kafalı bir adamdı; Hintçe'de *munde* kel kafalı demektir. Adı Chotelal idi, ama Chotelal Munde olarak bilinirdi. Chotelal ismi nadiren kullanılırdı, Munde yeterliydi, çünkü kafası tamamen kel olan tek kişi oydu. Evinin önüne geldiğimde kapısını çalardım. Karısı ya da bir başkası kapıyı açtığında şöyle derlerdi, "Neden ona eziyet ediyorsun? Ona okulda eziyet ediyorsun, pazarda eziyet ediyorsun, banyo yapmaya gittiği ırmakta eziyet ediyorsun."

Bir gün kapıyı karısı açtı ve "Munde'ye eziyet etmeyi bırakacak mısın, bırakmayacak mısın?" dedi. Ve adam oracıkta, tam arkasındaydı.

Karısını yakaladı ve şöyle dedi: "Sen de bana Munde diyorsun! Bu oğlan tüm şehre ismimin Chotelal Munde olduğu fikrini yaydı ve şimdi kendi karım da onun tarafına geçti. Herkesi affedebilirim, ama kendi evimde, kendi karımı affedemem..."

Ama öğretmenlerime ısrar ederdim: "Lütfen konunuza sadık kalın ve bana konunuza dahil olmayan öğütler vermeyin, böylece yaşamımı kendim keşfedebilirim. Evet, pek çok hata, pek çok yanlış yapacağım. Hatalar, yanlışlar yapmaya razıyım, çünkü ancak böyle öğrenebilirim."

DEDEM DİNDAR BİR ADAM DEĞİLDİ, HİÇ DEĞİLDİ. YUNANLI Zorba'ya daha yakındı: Ye, iç, eğlen; başka dünya yok, bu çok saçma. Babam çok dindar bir adamdı; belki de dedem yüzündendi; tepki, nesil farkı. Ama ailemde tam tersiydi: Dedem ateistti ve belki onun ateizmi yüzünden babam teist

oldu. Ve ne zaman babam tapınağa gitse, dedem güler, şöyle derdi, "Yine mi! Hadi git, yaşamını o aptal heykellerin önünde harca!"

Zorba'yı pek çok sebepten seviyorum; sebeplerden biri, Zorba'da dedemi tekrar bulmamdı. Yemek yemeyi o kadar seviyordu ki, kimseye güvenmezdi; yemeğini kendisi hazırlardı. Yaşamım boyunca Hindistan'da binlerce ailenin konuğu oldum, ama dedemin pişirdikleri kadar lezzetlisine rastlamadım. Ve yemek pişirmeyi o kadar seviyordu ki, her hafta dostlarına ziyafet verirdi ve bütün gün hazırlık yapardı.

Annem, halalarım, hizmetkârlar ve aşçılar, herkes mutfaktan atılırdı. Dedem yemek pişirirken kimse onu rahatsız edemezdi. Ama bana karşı çok dost canlısıydı; izlememe izin verirdi ve şöyle derdi, "Öğren, başkalarına bağımlı kalma. Ağzının tadını yalnızca sen bilebilirsin. Başka kim bilebilir ki?"

Derdim ki, "Bu beni aşar; ben çok tembelim, ama izleyebilirim. Bütün gün yemek pişirmek, ha? Ben yapamam." Böylece hiçbir şey öğrenemedim, ama sırf izlemek bile eğlenceliydi. Neredeyse bir heykeltraş gibi, bir müsizyen ya da ressam gibi çalışması. Yemek pişirmek yalnızca yemek pişirmek değildi, onun için bir sanattı. Ve herhangi bir şey standardının azıcık altına düşse, hemen atardı. Yine pişirirdi ve ben "Mükemmel oldu." derdim.

Şöyle derdi, "Mükemmel olmadığını biliyorsun, yalnızca iyi; ama ben bir mükemmeliyetçiyim. Benim standardıma ulaşana kadar onu kimseye sunmayacağım. Yemeklerimi çok seviyorum."

Pek çok tür içecek yapardı... Ne yaparsa yapsın tüm aile ona karşıydı: Onun baş belası olduğunu söylerlerdi. Mutfağa kimseyi sokmazdı ve akşamleyin kasabanın bütün ateistlerini toplardı. Ve sırf Jainizm'e meydan okumak için güneş batana kadar beklerdi. Daha önce yemek yemezdi, çünkü Jainizm şöyle der: Günbatımından önce ye, günbatımından sonra yemek yemeye izin yoktu. Güneşin batıp batmadığını anlamak için beni tekrar tekrar sokağa yollardı.

Tüm aileyi rahatsız ederdi. Ama ona kızamıyorlardı. O ailenin başıydı, en yaşlı erkekti. Bu sebeple bana kızıyorlardı. Bu daha kolaydı. Şöyle derlerdi, "Neden güneşin batıp batmadığını görmek için gelip duruyorsun? O yaşlı adam seni de

bozuyor, tamamen bozuyor."

Çok üzgündüm, çünkü *Yunanlı Zorba*(7) kitabına ancak dedem ölürken rastladım. Cenaze ateşinde hissettiğim tek şey, kitabı onun için tercüme etsem, onun için okusam buna bayılacağı oldu. Ona pek çok kitap okumuştum. O eğitimsizdi. Yalnızca ismini yazabiliyordu, o kadar. Okuyup yazamıyordu ama bununla çok gururlanıyordu.

Şöyle derdi, "Babamın beni okula gitmeye zorlamadığı iyi olmuş, aksi halde beni bozardı. O kitaplar insanları çok bozuyor." Bana şöyle derdi, "Unutma, baban bozuldu, amcaların bozuldu; devamlı dini kitaplar, yazmalar okuyorlar ve onların hepsi pislik. Onlar okurken ben yaşıyorum ve yaşayarak öğrenmek güzel."

Bana şöyle derdi, "Seni üniversiteye gönderecekler. Beni dinlemiyorlar. Ve benim fazla yardımım olamaz, çünkü annen ve baban ısrar ederse, seni üniversiteye gönderecekler. Ama dikkatli ol: Kitapların içinde kaybolma."

Küçük şeylerden zevk alırdı. Ona sordum, "Herkes Tanrı'ya inanıyor, sen neden inanmıyorsun, Baba?" Ona "baba" derdim; bu Hindistan'da dede demektir.

Şöyle dedi, "Çünkü korkmuyorum."

Çok basit bir yanıttı: "Neden korkayım? Korkmaya gerek yok; yanlış hiçbir şey yapmadım, kimseye zarar vermedim. Yalnızca hayatımı coşkuyla yaşadım. Bir Tanrı varsa ve bir gün onunla karşılaşırsam, bana kızamaz. Ben ona kızarım: 'Neden böyle bir dünya yarattın?' Ben korkmuyorum."

O ölürken yine sordum, çünkü doktorlar birkaç dakikası kaldığını söylüyordu. Nabzı hafifliyordu, yüreği yavaşlıyordu, ama bilinci tamamen yerindeydi: Ona sordum, "Baba, bir soru..."

Gözlerini açtı ve şöyle dedi, "Sorunu biliyorum: Neden Tanrı'ya inanmıyorsun? Bu soruyu ben ölürken soracağını biliyordum. Sence ölüm beni korkutacak mı? O kadar büyük bir coşkuyla, öyle dolu dolu yaşadım ki, öldüğüm için hayıflanmıyorum.

Yarın başka ne yapacağım? Her şeyi yaptım, hiçbir şey kalmadı. Ve eğer nabzım yavaşlıyorsa, yürek atışlarım yavaşlıyorsa, bence hiç sorun yok, çünkü kendimi

çok huzurlu, çok sakin, çok sessiz hissediyorum. Tamamen ölür müyüm, yaşar mıyım, şu anda bilemiyorum. Ama bir şeyi hatırlamalısın: Korkmuyorum."

ÜNİVERSİTE SINAVLARINI KAZANDIĞIM ZAMAN ailemin tamamı kargaşaya boğuldu, çünkü hepsi bir şey istiyordu. Biri doktor olmamı istiyordu, biri bilim adamı olmamı istiyordu, biri mühendis olmamı istiyordu; çünkü Hindistan'da bunlar saygıdeğer, para getiren mesleklerdir. Zengin olursun, ünlü olursun, şereflendirilirsin. Ama ben, "Felsefe okuyacağım." dedim.

Hepsi şöyle dedi, "Bu saçmalık! Aklı başında hiç kimse gidip felsefe okumaz. Ondan sonra ne yapacaksın? Altı seneni üniversitede faydasız şeyler okuyarak harcayacaksın. Bunların değeri yok, küçük bir memuriyet, küçük bir iş bile bulamayacaksın."

Ve haklıydılar. Hindistan'da, postanedeki bir memurluk gibi küçük bir işe bile başvururken -ki tek aradığı nitelik üniversiteye girmiş olmaktır- felsefe dalında master derecen varsa, üniversiteyi ilk sırada bitirmiş olsan, altın madalya kazanmış olsan bile reddedilirsin. Bu şeyler yüzünden! Bunlar niteliksizliktir, sen zor bir insansındır! Bir memur filozof olmamalıdır; aksi halde zorluklar çıkacaktır.

Bu yüzden şöyle dediler, "Tüm hayatın boyunca güçlük çekeceksin. Bir daha düşün."

Dedim ki, "Ben asla düşünmem, bunu biliyorsunuz. Ben yalnızca görürüm. Bir seçim sorunu yok, ne okuyacağımı biliyorum. Bu hangi mesleğin daha kârlı olduğunu değerlendirme sorunu değil. Dilenci bile olsam, felsefe okuyacağım."

Şaşkınlık içinde kaldılar. Hepsi birden sordu, "Ama ne sebepten felsefe okumak istiyorsun?"

Dedim ki, "Sebep şu: Tüm yaşamım boyunca filozoflarla mücadele edeceğim. Onlar hakkında her şeyi öğrenmeliyim."

"Tanrım!" dediler. "Düşüncen bu mu? Bir adamın tüm yaşamı boyunca filozoflarla mücadele etmek için felsefe okuyacağı hiç aklımıza gelmemişti." Ama deli olduğumu biliyorlardı. Dediler ki, "Böyle bir şeyi bekliyor olmalıydık." Yine de ısrar ettiler: "Zaman var, yine de tekrar düşünebilirsin.

Üniversiteler bir ay sonra açılıyor; hâlâ fikrini değiştirebilirsin."
Dedim ki, "Bir ay, bir yıl, bir yaşam fark etmez, çünkü seçeneğim yok. Bu benim seçeneksiz sorumluluğum."
Üniversite mezunu olan amcalarımdan biri şöyle dedi, "Onunla konuşmak kesinlikle imkânsız. Anlam taşımıyor gibi görünen sözcükler kullanıyor. Seçeneksizlik... Sorumluluk... Bunların yaşamla ne ilgisi var? Paraya ihtiyacın olacak, bir eve ihtiyacın olacak, bir aileyi geçindirmen gerekecek."
Dedim ki, "Bir ailem olmayacak. Bir evim olmayacak ve kimseyi geçindirmem gerekmeyecek!" Ve kimseyi geçindirmedim, hiç ev yaptırmadım. Ben dünyadaki en fakir insanım!
Beni bir doktor, mühendis, bilim adamı olmaya zorlayamadılar, ama hepsi öfkelendi. Ve ülke boyunca gezen bir öğretmen olduğumda, düşmanı çok iyi tanımak için okuduğum mantık ve felsefe işini yaparken, kısa süre sonra meydan okumamı kabul etmeye hazır tek adam kalmadı. Sonra ailemdekiler kendilerini suçlu hissetmeye başladı, beni bir doktor, mühendis ya da bilim adamı yapamamalarının iyi bir şey olduğunu hissetmeye başladılar. Yanıldıklarını kanıtlamıştım. Bana, "Bizi affet." demeye başladılar.
Dedim ki, "Sorun yok, çünkü öğütlerinizi hiç ciddiye almadım. Buna hiç zahmet etmedim! Ne yapacaksam, herkesin bana karşı çıkmasına rağmen yapacaktım. Bu yüzden kendinizi suçlu hissetmeyin. Öğütlerinizi hiç ciddiye almadım; sizi duyuyordum, ama dinlemiyordum, içimde bir karar, bir kararlılık vardı."

(1) ***Peştunistan:*** Pakistan'ın kuzeybatı bölgeleri ile Afganistan'ın güneyini kaplayan bir bölge. Kabil'in Peştunistan'ın başkenti olduğu varsayılır. Bugün bu bölgede Rus işgalinden kaçan mültecilerin yaşadığı 300 civarında mülteci kampı vardır. (Ed. n.)
(2) ***dhoti:*** Resmi dairelerde giyilen elbise benzeri bir giysi... (Ed. n.)
(3) ***kurtha (kurta):*** Dhoti'nin üstüne giyilen bol gömlek... (Ed. n.)
(4) ***Zerdüşt:*** İranlı din kurucusu. (İ. Ö. VII. yy.) Hayatı hakkında kesin ve yeterli bilgi yoktur. Bütün bilinenler gatha denen özdeyişlerinin toplandığı *Avesta* adlı

kitabın yorumlanmasına dayanır. (Ed. n.)
(5) 1469 doğumlu Guru Nanak Dev tarafından kurulan din olan Sikhizm'in tapınağı. Sikhizm, tek tanrıcı ve kast sistemine karşı çıkarak insanların eşitliğini ileri süren Hint dinidir. (Ed.n.)
(6) ***Ramleela:*** Ram'ın (bir Hint tanrısı) öyküsünü anlatan oyun... (Ed.n.)
(7) Kitabın asıl adı *Zorba*'dır; ancak Nikos Kazancakis'in bu eseri Michael Caroyannis tarafından *Yunanlı Zorba* olarak gümüş ekrana aktarılmıştır. Filmin müzikleri Mikis Theodorakis tarafından yapılmıştır. (Ed.n.)

ÖLÜMSÜZÜ ARARKEN

Soru: *Bu yaşamın ötesinde herhangi bir biçimde yaşayacağınızı biliyor musunuz?*
Yanıt: Herhangi bir biçimde değil. Biçim dışında yaşayacağım.
S: *Sonsuza dek mi?*
Y: Sonsuza dek. Ezelden beri buradayım ve ebediyete kadar burada olacağım.
S: *Ölümün ötesinde bilinciniz olacak mı?*
Y: Evet, çünkü ölümün bilinçle ilgisi yoktur.
S: *Ölümün ötesinde kimliğiniz olacak mı?*
Y: Kimlik olmayacak.
John McCall'a verdiği röportajdan
Seattle Post-Intelligencer

Doğu'da insanların ölüm deneyimlerini izleyegeldik. Nasıl öldüğün tüm yaşamını, nasıl yaşadığını yansıtır. Yalnızca ölümünü görsem tüm biyografini yazabilirim, çünkü o tek anda tüm yaşamın özetlenir. O tek anda, bir şimşek gibi, her şeyi gösterirsin.
Hüzünlü bir insan yumruklarını sıkarak ölür, hâlâ tutunarak, yapışarak, hâlâ ölmemeye çalışarak, hâlâ gevşememeye çalışarak... Sevgi dolu bir insan açık

ellerle, paylaşarak ölür. Yaşamını paylaştığı gibi ölümünü de paylaşarak. Yüzünde yazılı olan her şeyi görebilirsin. Bu adam yaşamını tamamen uyanık mı, yoksa tetikte mi geçirmiş. Eğer öyleyse yüzünde bir ışık parlıyor olur; bedeninin çevresinde bir hale olur. Ona yaklaşırsın ve sessiz hissedersin. Üzüntülü değil sessiz. Hatta bir insan mutlu ölmüşse, yanında aniden kendini mutlu hissedersin.

Benim çocukluğumda oldu. Köyümde çok kutsal biri öldü. Ona belli bir bağlılık duyuyordum. Küçük bir tapınağın rahibi idi, çok fakir bir adamdı ve ben oradan geçerken -günde en az iki kez geçerdim; tapınağın yakınındaki okula giderken geçerdim- beni çağırır, bana hep biraz meyve ya da tatlı verirdi.

Öldüğü zaman onu görmeye giden tek çocuk ben oldum. Bütün kasaba toplanmıştı. Aniden olan şeye inanmadım, gülmeye başladım. Babam da oradaydı; utandığı için beni durdurmaya çalıştı. Ölüm, gülmek için uygun zaman değildir. Beni susturmaya çalıştı. Bana tekrar tekrar, "Sessiz dur!" dedi.

Ama o dürtüyü bir daha hiç hissetmedim. O zamandan bu yana hiç hissetmedim; daha önce hiç hissetmemiştim çok güzel bir şey olmuş gibi yüksek sesle gülme dürtüsünü. Kendimi tutamıyordum. Yüksek sesle güldüm, herkes kızdı, eve gönderildim ve babam bana şöyle dedi, "Bir daha asla ciddi bir yere gelmene izin verilmeyecek! Senin yüzünden ben bile utanç duyuyorum. Neden gülüyorsun? Orada ne oluyordu ki? Ölümde gülecek ne var? Herkes ağlıyordu ve sen güldün."

Ona şöyle dedim, "Bir şey oldu. O yaşlı adam bir şeyi serbest bıraktı ve o muazzam güzelliğe sahipti. Orgazmik bir ölüm oldu." Tam olarak bu sözleri kullanmadım, ama adamın mutlu öldüğünü hissettiğimi, onun kahkahasına katılmak istediğimi anlattım. O gülüyordu, enerjisi gülüyordu.

Deli olduğum sanıldı. Bir adam nasıl gülerek ölür? O zamandan bu yana ölümler izliyorum, ama o tür ölümü bir daha görmedim. Öldüğün zaman enerjini serbest bırakırsın ve o enerjiyle beraber, tüm yaşam deneyimini de serbest bırakmış olursun. Her ne olmuşsan -hüzünlü, mutlu, sevgi dolu, öfkeli, tutkulu, merhametli- her ne olmuşsan, o enerji tüm yaşamının titreşimlerini taşır. Bir aziz

ölürken, yalnızca yakınında olmak bile büyük bir armağandır; onun enerjisine boğulmak büyük bir ilhamdır. Tamamen farklı bir boyuta taşınırsın. Enerjisi ile sarhoş olursun, sarhoş hissedersin. Ölüm eksiksiz tatmin olabilir, ama bu ancak hayat yaşanmışsa mümkündür.

ÇOCUKLUĞUMDA HER CENAZE ALAYINI TAKİP EDERDİM. Ebeveynlerim devamlı endişelenirdi: "Ölen adamı tanımıyorsun, hiçbir akrabalığın yok, dostluğun yok. Neden zahmet ediyorsun, zamanını harcıyorsun?" Çünkü Hint cenazeleri üç, dört, beş saat sürer.

İlk önce alay yürüyerek şehirden çıkar, ölü bedeni götürür, cenaze ateşinde yakarlar... Ve Hintlileri bilirsin, hiçbir şeyi hızlı ve etkin yapamazlar. Cenaze ateşi alev almaz, gönülsüz gönülsüz yanar ve adam yanmaz, herkes elinden geldiğince çabuk eve dönmek için her tür çabayı gösterir. Ama ölü insanlar da numaracıdır. Seni orada olabildiğince çok tutmak için uğraşırlar.

Ebeveynlerime şöyle dedim, "Bu birisi ile akrabalığının olması ile ilgili değil. Benim kesinlikle ölümle ilişkim var, bunu inkâr edemezsin. Kimin öldüğünün önemi yok. Bu benim için simgesel bir şey. Bir gün ben de öleceğim. İnsanların ölülere, ölülerin yaşayanlara nasıl davrandığını öğrenmem gerek; bunu yapmazsam nasıl öğrenebilirim?"

"Tuhaf savlar getiriyorsun." dediler.

"Ama" dedim, "Beni ölümün benimle ilişkili olmadığına, ölmeyeceğime ikna etmelisiniz. Beni buna ikna edebilirseniz gitmeyi bırakırım; aksi halde bırakın keşfedeyim." Bana ölmeyeceğimi söylemediler, bu yüzden şöyle dedim, "O zaman susun. Size gitmenizi söylemiyorum. Ve orada olan her şeyden keyif alıyorum."

Gözlediğim ilk şey kimsenin, orada bile ölüm hakkında konuşmadığı oldu. Cenaze ateşi birinin babasını, erkek kardeşini, amcasını, dostunu, düşmanını yakıyor: İnsanlarla pek çok açıdan ilişkisi var. Ölmüş ve hepsi önemsiz şeylerle ilgileniyorlar.

Filmlerden konuşurlardı, politika konuşurlardı, pazardan konuşurlardı. Her tür şeyden konuşurlardı, ölüm hariç. Küçük gruplar halinde toplanırlar, cenaze

ateşinin çevresinde otururlardı. Bir gruptan diğerine giderdim: Kimse ölümden konuşmazdı. Kesin olarak bilirdim ki, yanan bedene bakmaktan kaçınmak için, kendilerini meşgul etmek için başka şeylerden konuşuyorlar, çünkü o onların da bedeniydi.

Birazcık anlayışları olsa, orada, cenaze ateşinin üzerinde kendilerinin yandığını görebilirlerdi, başka birinin değil. Bu yalnızca bir zaman sorunudur. Yarın o insanların arasından bir başkası cenaze ateşinin üzerinde olacaktır; ertesi gün bir başkası. Her gün cenaze ateşine bir başkası getirilir. Bir gün ben de cenaze ateşine götürüleceğim ve insanlar bana böyle davranacak. Son vedaları bu olacak: Fiyatların yükselmesinden, rupinin değerinin düşmesinden bahsedecekler, ölümün önünde. Ve hepsi sırtlarını cenaze ateşine verip oturacaklar.

Gelmek zorundaydılar, bu yüzden geliyorlardı, ama gelmeyi hiç istemiyorlardı. Bu yüzden, sırf sosyal kurallara uymuş olmak için, orada olduklarını göstermek için, orada yokken var olmak istiyorlar. Ve bunu da, öldüklerinde belediyenin kamyonu ile götürülmemek için yapıyorlar. Bu kadar insanın ölümüne katıldıkları için, doğal olarak başka insanlar da onları uğurlayacaktır. Neden orada olduklarını bilirler. Oradadırlar, çünkü cenaze ateşinin üzerinde kendileri varken insanların orada olmasını isterler.

Ama bu insanlar ne yapıyordu? Tanıdıklarıma sordum. Bazen öğretmenlerimden biri orada olur, aptalca şeylerden konuşurdu. Birinin bir başkasının karısı ile flört etmesinden. Dedim ki, "Bu birisinin karısından ve onun ne yaptığından konuşmanın zamanı mı? Ölen bu adamın karısını düşün. Kimse bunun için endişelenmiyor, kimse bundan bahsetmiyor.

Öleceğin zaman kendi karını düşün. Kiminle flört edecek? Ne yapacak? Bunun için ayarlamalar yaptın mı? Ve bu aptallığı göremiyor musun? Ölüm burada ve sen olası her şekilde ondan kaçınmaya çalışıyorsun." Ama tüm dinler bunu yapmıştır ve bu insanlar yalnızca belli dinlerin belli geleneklerini temsil ediyordu.

ANNEMİN BABASI BANA, DOĞDUĞUM ZAMAN O günlerin en ünlü

astrologlarından birine danıştığını anlatırdı. Astrolog doğum haritamı yapacakmış, ama onu incelemiş ve şöyle demiş, "Eğer bu çocuk yedi yılın sonunda hayatta kalırsa, ancak o zaman haritayı yapabilirim. Yedi yıldan fazla hayatta kalması imkânsız görünüyor, bu yüzden çocuk ölecekse harita yapmak faydasız; bir işe yaramaz. Haritanın işe yarayacağından emin olmadıkça onu yapmamayı alışkanlık edindim."

Haritamı yapmadan öldü, bu yüzden onu oğlu hazırladı. Ama o da şaşırdı; dedi ki, "Bu çocuğun yirmi bir yaşında öleceği neredeyse kesin. Yedi yılda bir ölümle karşı karşıya kalacak." Bu yüzden annem ve babam, ailem hep benim ölmemden endişelendiler. Ne zaman yedi senelik devrenin sonuna gelsem korkarlardı. Ve adam haklıydı. Yedi yaşında hayatta kaldım, ama derin bir ölüm deneyimi yaşadım, annemin babasının ölümünü. Ve ona o kadar bağlanmıştım ki, onun ölümü kendi ölümüm gibi geldi bana.

Kendi çocuksu yolumla onun ölümünü taklit ettim. Üç gün yemek yemedim, su içmedim, çünkü bunu yapmanın ihanet olacağını hissediyordum. O benim parçamdı. Onun varlığı, sevgisi ile büyümüştüm.

O öldüğü zaman yemek yemenin ihanet olacağını hissettim. Yaşamak istemiyordum. Bu çocuksu bir davranış, ama bunun aracılığı ile çok derin bir şey oldu. Üç gün boyunca yattım; yataktan çıkmadım. Dedim ki, "Artık o öldüğüne göre ben de yaşamak istemiyorum." Hayatta kaldım, ama o üç gün bir ölüm deneyimi oldu. Bir açıdan öldüm ve fark ettim ki -sana nasıl anlatabilirim, o zamanlar yalnızca belirsiz bir deneyimdi- ölümün imkânsız olduğunu hissetmeye başladım. Bu bir histi. On dört yaşına geldiğimde ailem yine öleceğimden endişelenmeye başladı. Hayatta kaldım, ama yine bilinçli olarak denedim. Onlara dedim ki, "Eğer astrologun söylediği gibi ölüm olacaksa, hazırlıklı olmak en iyisi. Neden ölüme şans verelim ki? Neden gidip onu yarı yolda karşılamayayım? Öleceksem, bilinçli olarak ölmek en iyisi."

Böylece okuldan yedi günlük izin aldım. Müdüre gittim ve ona, "Öleceğim." dedim.

O dedi ki, "Neler saçmalıyorsun! İntihar mı edeceksin? Ne demek öleceğim?"

Ona astroloğun kehanetini, her yedi yılda bir ölümün karşıma çıkacağını anlattım. Ona dedim ki, "Ölümü beklemek için yedi gün herkesten uzaklaşacağım. Ölüm gelirse, bunu bilinçli olarak karşılamak en iyisi, böylece bir deneyim olur."

Köyün hemen dışındaki tapınağa gittim. Rahiple konuşarak, beni rahatsız etmemesini sağladım. Çok tenha, ziyaret edilmeyen bir tapınaktı, eskiydi ve yıkıntı halindeydi. Oraya kimse gelmiyordu. Bu yüzden ona şöyle dedim, "Tapınakta kalacağım. Bana günde bir kez yiyecek ve içecek bir şey ver. Bütün gün yatıp ölümü bekleyeceğim."

Yedi gün bekledim. O yedi gün çok güzel bir deneyim oldu. Ölüm gelmedi, ama ben ölmek için üzerime düşeni yaptım. Tuhaf, garip şeyler oldu. Çok şey oldu, ama en temeli şuydu: Öleceğini hissediyorsan, sessiz ve sakin oluyorsun. O zaman hiçbir şey endişe yaratmaz, çünkü tüm endişeler yaşamla ilgilidir. Yaşam tüm endişelerin temelidir. Her durumda bir gün öleceksen, neden endişelenesin ki?

Orada yatıyordum. Dördüncü veya beşinci günde tapınağa bir yılan girdi. Görüş alanımdaydı, yılanı görüyordum, ama korku yoktu. Aniden kendimi çok tuhaf hissettim. Korku yoktu, bu yüzden şöyle düşündüm, "Ölüm gelirken, bu yılan aracılığı ile geliyor olabilir, o zaman neden korkayım? Beklerim!"

Yılan üzerimden geçti ve gitti. Korku yok olmuştu. Ölümü kabullenirsen korku olmaz. Yaşama tutunursan, o zaman korku oradadır.

Defalarca çevreme sinekler geldi. Çevrede uçuyor, üzerimde, yüzümde yürüyordu. Bazen sinirleniyor, onları silkeleyip atmak istiyordum, ama sonra düşünüyordum, "Ne faydası var ki? Eninde sonunda öleceğim ve o zaman bedeni koruyacak kimse olmayacak. Bu yüzden bırak istediklerini yapsınlar."

Onların istediklerini yapmalarına izin vermeye karar verir vermez sinir yok oldu. Hâlâ bedenin üzerindeydiler, ama sanki benimle ilgileri yoktu. Başka birinin bedeninde hareket ediyor, yürüyormuş gibiydiler. O anda bir mesafe oluşmuştu. Ölümü kabul edersen, o mesafe yaratılır. Yaşam tüm endişeleri, sinirleri, her şeyiyle uzaklaşır. Bir açıdan öldüm, ama orada ölümsüz bir şey olduğunu

anladım. Ölümü tamamen kabullenirsen, onun farkına varırsın.
Sonra ailem yirmi bir yaşımda ölmemi bekliyordu. Bu yüzden onlara şöyle dedim, "Neden bekleyip duruyorsunuz? Beklemeyin. Şimdi ölmeyeceğim."
Elbette bir gün fiziksel olarak öleceğim. Ama astrologun bu kehanetinin bana çok yardımı oldu, çünkü erken yaşlarımda ölümün farkına varmamı sağladı. Meditasyon yapabiliyor, gelmekte olanı kabullenebiliyordum.

AYDINLANMA: GEÇMİŞTEN KOPUŞ

Çok güzel bir budist hikâyesi vardır: Bir kasabada aniden, hiç yoktan genç, güzel bir kadın belirir. Kimse onun nereden geldiğini bilmemektedir; nereli olduğu hiç bilinmemektedir. Ama o kadar güzel, o kadar büyüleyicidir ki, kimse nereden geldiğini düşünmez, insanlar toplanır, tüm kasaba toplanır ve tüm genç adamlar, neredeyse üç yüz genç adam kadınla evlenmek ister.
Kadın der ki, "Bakın, ben bir kişiyim, siz üç yüz. Yalnızca bir kişiyle evlenebilirim, bu yüzden bir şey yapın. Yarın gene geleceğim; size yirmi dört saat veriyorum. İçinizden biri Buda'nın Lotus Sutra'sını söyleyebilirse, onunla evleneceğim."
Tüm genç adamlar evlerine koşar; yemezler, uyumazlar, tüm gece sutrayı**(1)** ezberlerler, kafalarına sokmaya çalışırlar. On tanesi başarır. Ertesi sabah kadın gelir ve o on kişi ezberden okumayı teklif eder. Kadın dinler. Başarmışlardır.
Kadın der ki, "Tamam, ama ben bir kişiyim. Nasıl on kişiyle evlenebilirim? Size yine yirmi dört saat vereceğim. Lotus Sutra'nın anlamını açıklayabilenle evleneceğim. Bu yüzden anlamaya çalışın, çünkü ezberlemek kolaydır, mekanik olarak bir şeyi tekrarlıyorsunuz ve anlamını anlamıyorsunuz."
Hiç zaman yoktur -yalnızca bir gece!- oysa Lotus Sutra uzun bir sutradır. Ama âşıksan her şeyi yapabilirsin. Genç adamlar evlerine koşarlar ve çok çalışırlar. Ertesi gün üç kişi gelir. Anlamışlardır.
Ve kadın şöyle der, "Sorun hâlâ yerinde duruyor. Sayınız azaldı, ama sorun duruyor. Üç yüz kişiden üç kişiye düşmek bir gelişme, ama yine, üç kişiyle

evlenemem, yalnızca bir kişiyle evlenebilirim. Bu yüzden yirmi dört saat daha... Yalnızca anlamakla kalmayıp, onun tadını alan kişiyle evleneceğim. Bu yüzden yirmi dört saat onun anlamını tatmaya çalışın. Açıklıyorsunuz, ama bu açıklama zihinsel. Biraz düşünsel tat, bir koku görmek istiyorum. Lotusun varlığınıza girdiğini, lotustan bir şeyler kazandığınızı görmek istiyorum. Onun kokusunu almak istiyorum. Bu yüzden yarın yine geleceğim."

Yalnızca bir kişi gelir ve kesinlikle başarmıştır. Kadın onu kasabanın dışındaki evine götürür. Adam evi daha önce hiç görmemiştir; çok güzeldir, neredeyse bir hayal ülkesidir. Ve kadının anne babası kapıda durmaktadırlar. Genç adamı karşılarlar ve "Çok mutlu olduk." derler.

Kadın içeri girer ve adam, anne babayla biraz gevezelik yapar. Sonra anne baba şöyle der, "Sen git. Seni bekliyordur. Bu onun odası." Ona gösterirler. Adam gider, kapıyı açar, ama orada kimse yoktur. Boş bir odadır. Ama bahçeye giden bir kapısı vardır. Bu yüzden bakar, belki kadın bahçeye çıkmıştır. Evet, bahçeye çıkmış olmalıdır, çünkü patikada ayak izleri vardır. Böylece ayak izlerini takip eder. Neredeyse bir buçuk kilometre yürür. Bahçe biter ve şimdi çok güzel bir ırmağın kıyısında durmaktadır, ama kadın orada değildir. Ayak izleri de yok olmuştur. Yalnızca iki ayakkabı vardır, kadına ait altın ayakkabılar.

Adam şaşırır. Ne olmuştur? Arkasına bakar, bahçe yoktur, ev yoktur, anne baba yoktur, hiçbir şey yoktur. Hepsi yok olmuştur. Yine bakar. Ayakkabılar yok olmuştur, ırmak yok olmuştur. Geride kalan tek şey boşluktur. Boşluk ve büyük bir kahkaha.

Ve o da kahkaha atar. Evlenmiştir.

Bu çok güzel bir Budist hikâyesidir. Adam boşlukla, hiçlikle evlenmiştir. Bütün büyük azizlerin aradığı evlilik budur. "İsa'nın gelini" ya da "Krişna'nın gopisi**(2)**" olduğunuz an budur. Ama her şey yok olur; patika, bahçe, ev, kadın, hatta ayak izleri. Her şey yok olur. Yalnızca bir kahkaha vardır, evrenin göbeğinden yükselen bir kahkaha.

ÇOCUKLUĞUMDAN BERİ SESSİZLİĞE ÂŞIĞIM. ELİMDEN geldiğince uzun süre sessizce otururdum. Doğal olarak ailem işe yaramaz biri olacağımı

düşünürdü. Haklıydılar! Gerçekten de işe yaramaz biri oldum, ama bundan pişman değilim!

Öyle bir noktaya geldi ki, bazen ben otururken annem gelirdi ve şöyle bir şey derdi, "Tüm evde kimse kalmamış gibi. Pazara gidip sebze alacak birine ihtiyacım var." Onun tam önünde oturuyor olurdum ve şöyle derdim, "Birini görürsem söylerim."

Varlığımın anlamı olmadığı kabul ediliyordu; orada olup olmamam fark etmiyordu. Bir iki kez denediler ve sonra, "Onu hesaba katmamak, onu dikkate almamak daha iyi." dediler. Sabahleyin beni sebze almaya gönderirlerdi. Akşam gelip sorardım, "Beni ne için gönderdiğinizi unuttum ve artık pazar kapalı..."

Annem derdi ki, "Bu senin hatan değil, bizim hatamız. Bütün gün bekledik, ama baştan senden istememiz gerekirdi. Nerelerdeydin?"

Derdim ki, "Evden çıkarken yakında çok güzel bir bodhi ağacı gördüm." Gautama Buda'nın altında uyandığı türden bir ağaç. Ağaca Gautama Buda yüzünden bodhi ağacı adı verildi. Gautama Buda'dan önce adı neydi, bilinmiyor; bir ismi olmuş olmalı, ama Buda'dan sonra onun adı ile ilişkilendi.

Güzel bir bodhi ağacı vardı ve benim için çok baştan çıkarıcıydı. Altında öyle bir sessizlik, öyle bir serinlik olurdu, beni rahatsız edecek kimse olmazdı ki, bir süre altında oturmadan yanından geçemezdim. Ve o huzur anları, sanırım bütün güne yayılırdı.

Birkaç hayal kırıklığından sonra, "Onu rahatsız etmemek daha iyi." diye düşündüler. Ve neredeyse var olmadığım gerçeğini kabul etmeleri beni çok mutlu ediyordu. Bu bana muazzam bir özgürlük veriyordu. Kimse benden hiçbir şey beklemiyordu. Kimse senden bir şey beklemezken bir sessizliğe düşersin. Dünya seni kabul etmiştir, artık senden beklenen bir şey yoktur.

Bazen eve geç kaldığımda, beni iki yerde ararlardı. Biri nani'min eviydi, diğeri bodhi ağacı. Beni bodhi ağacının altında aramaya başladıkları için ağaca tırmanıp tepesinde oturmaya başladım. Gelir, çevresine bakınır ve "Burada görünmüyor." derlerdi.

Ve ben başımı sallar, "Evet, bu doğru. Burada değilim", derdim.

İLK BEDEN DIŞI DENEYİMİM AĞAÇTAN DÜŞÜNCE oldu. Üniversitenin hemen arkasında, üç yüksek ağaç ve bir tepeciğin olduğu, çok sessiz, kimsenin gitmediği bir yerde meditasyon yapardım. O ağaçlardan birine tırmanıp, meditasyon yapardım. Bir gün aniden ağaçta oturduğumu ve aynı anda bedenimin aşağı düştüğünü ve yerde yattığını gördüm. Bir an ona nasıl gireceğimi bilemedim. Tesadüf eseri yakındaki bir köyden üniversiteye süt getiren bir kadın bedenimin düştüğünü görmüştü, bu yüzden yakına geldi. İçsel bedenin dışsal bedenden ayrıldığı durumları, gözlerin arasındaki üçüncü gözü ovalarsan, onun kapı olduğunu duymuş olmalıydı. Dışarı çıkan ruh oradan girebilirdi.

Bu yüzden üçüncü gözümü ovaladı. Onun alnımı ovaladığını görebiliyordum ve bir sonraki an gözlerimi açtım ve ona bunu yapmayı nereden öğrendiğini sordum.

Yalnızca işitmişti. İlkel bir köydü, ama üçüncü gözün insanın çıktığı ve geri dönebileceği yer olduğuna ilişkin geleneksel fikri duymuştu.

HATIRLAYABİLDİĞİM İLK ZAMANLARDAN BERİ AYDINLANMA kapısını aradım durdum, ta çocukluğumdan beri. O fikri geçmiş yaşamımdan taşıyıp getirmiş olmalıyım, çünkü bu yaşamdaki çocukluğumda onu aramadığım tek bir gün hatırlamıyorum. Doğal olarak, herkes deli olduğumu düşündü. Hiç çocuklarla oynamadım. Kendi yaşıtım çocuklarla iletişim kurmanın yolunu hiç bulamadım. Bana aptal görünüyorlardı, aptalca şeyler yapıyorlardı. Hiçbir futbol takımına, voleybol takımına, hokey takımına katılmadım. Elbette, hepsi deli olduğumu düşündü. Ve beni ilgilendirdiği kadarıyla, ben büyürken tüm dünyaya deli gözüyle bakmaya başladım.

Son senede, yirmi bir yaşındayken, bir sinir çöküntüsü ve aşma zamanı oldu. Doğal olarak, beni sevenler -ailem, dostlarım, profesörlerim- içimde neler olup bittiğini biraz anlayabiliyorlardı. Neden diğer çocuklardan bu kadar farklıydım, neden gidip saatlerce gözlerim kapalı oturuyordum, neden ırmağın kıyısına oturup saatlerce, bazen bütün gece gökyüzüne bakıyordum. Doğal olarak, bu tür şeyleri anlayamayan insanlar -onların anlamasını beklemiyordum- benim deli

olduğumu düşündü.
Kendi evimde neredeyse yoktum. Yavaş yavaş bana herhangi bir şey sormaktan vazgeçtiler ve yavaş yavaş orada değilmişim gibi hissetmeye başladılar. Ve bir hiçlik, hiç kimse, yokluk oluş biçimime bayılıyordum.
O bir sene muazzamdı. Hiçlikle, boşlukla çevrelenmiştim. Dünya ile her tür iletişimi kaybetmiştim. Biri bana banyo yapmamı hatırlatırsa, saatlerce banyo yapıp duruyordum. Sonra kapıyı çalmak zorunda kalıyorlardı. "Şimdi banyodan çık. Bir ay yetecek kadar banyo yaptın! Dışarı çık artık." Bana yememi hatırlattıkları zaman yiyordum; aksi halde günler geçiyor, hiçbir şey yemiyordum. Oruç tuttuğumdan değil, yemek ya da oruç tutmak hakkında hiçbir fikrim olmuyordu. Tek düşüncem kendimin içinde derine, daha derine gitmekti. Ve kapı o kadar çekici, çekiş o kadar büyüktü ki... Fizikçilerin artık kara delik dedikleri şey gibi.
Varoluşta kara delikler olduğu söyleniyor. Tesadüfen kara deliğe bir yıldız gelirse, içine çekilir; o çekişe direnmenin yolu yoktur ve kara deliğe girmek yıkıma gitmektir. Diğer yanda ne olduğunu bilmeyiz. Benim fikrim, -bunun için bir fizikçinin kanıt bulması gereklidir- kara deliğin diğer yanda beyaz delik olduğudur. Delik tek yönlü olamaz; bir tünel olmalıdır. Bu deneyimi ben kendi içimde yaşadım. Belki evrende daha büyük ölçekte oluyordur. Yıldız ölür; bizim görebildiğimiz kadarıyla yok olur. Ama her geçen an yeni yıldızlar doğar. Nereden? Onların geldiği rahim nerededir? Basit aritmetik o kara deliğin rahim olduğunu gösterir, eskiler içinde yok olur ve yeniler doğar.
Bu deneyimi ben kendi içimde yaşadım. Ben bir fizikçi değilim. O bir senelik muazzam çekiş beni insanlardan gittikçe uzaklaştırdı, öyle ki kendi annemi tanıyamaz oldum, kendi babamı tanıyamayabiliyordum; kendi ismimi unuttuğum zamanlar oldu. Çok uğraştım, ama ismimin ne olduğunu bulmanın yolu yoktu. Doğal olarak, o bir sene süresince başka herkes için deliydim. Ama benim için delilik meditasyon olmuştu, o deliliğin zirvesi kapıyı açtı.
VAIDYA'YA, BİR AYURVEDA DOKTORUNA GÖTÜRÜLDÜM. Aslında, pek çok doktora götürüldüm, ama yalnızca bir vaidya babama şunu dedi, "O hasta

değil. Zamanınızı harcamayın." Elbette, beni bir yerden diğerine sürüklüyorlardı. Ve pek çok insan bana ilaçlar veriyordu ve ben babama şöyle diyordum, "Neden endişeleniyorsun? Ben çok iyiyim." Ama kimse bana inanmıyordu. Diyorlardı ki, "Sessiz ol. İlacı al yeter, ne zararı olabilir?" Bu yüzden her tür ilacı kullandım.

Tek bir vaidyanın anlayışı vardı. Adı Pundit Bhaghirath Prasad idi. O yaşlı adam öldü, ama nadir bir anlayışı vardı. Bana baktı, "Hasta değil." dedi. Ve ağlamaya başladı: "Bu durumu ben de arıyordum. O talihli. Bu yaşamda bu durumu kaçırdım. Onu kimseye götürmeyin. Eve ulaşıyor." Ve mutluluk gözyaşları döktü.

O bir arayıcı idi. Tüm ülkeyi boydan boya aramıştı. Tüm yaşamı bir arayış ve araştırma olmuştu. Bunun ne hakkında olduğu konusunda bir fikri vardı. Benim koruyucum oldu, doktorlara ve diğer hekimlere karşı koruyucum. Babama şöyle dedi, "Bunu bana bırak. Ben ilgilenirim." Bana hiç ilaç vermedi. Babam ısrar ettiğinde bana şekerden haplar verdi ve dedi ki, "Bunlar şekerden haplar. Onları teselli etmek için alabilirsin. Zarar vermezler, faydaları da olmaz. Aslında, hiçbir şeyin faydası olmaz."

ZİHİNSİZLİK DÜNYASINA İLK KEZ GİRDİĞİNİZDE, BU delilik gibi görünür; "ruhun karanlık gecesi", ruhun deli gecesi. Tüm dinler bu gerçeği fark etmiştir; bu yüzden tüm dinler zihinsizlik dünyasına girmeye kalkışmadan önce bir usta bulman konusunda ısrar eder, çünkü o sana yardım etmek, sana destek olmak için orada olacaktır. Sen paramparça olacaksın, ama o seni cesaretlendirmek, sana umut vermek için orada olacak. Yeni olanı sana yorumlamak için o orada olacak. Ustanın anlamı budur: Yorumlanamaz olanı yorumlamak, söylenemez olana işaret etmek, ifade edilemez olanı göstermek. Orada olacak, senin o patikada devam etmen için yöntemler, yollar tasarlayacaktır. Aksi halde ondan kaçmaya başlayabilirsin.

Ve unutma, kaçış yoktur. Kaçmaya başlarsan çılgına dönersin. Sufiler bu tür insanlara *mastas* derler. Hindistan'da deli *paramahansas* olarak bilinirler. Geri dönemezsin, çünkü o artık orada değildir, ileri gidemezsin, çünkü tamamen

karanlıktır. Orada takılıp kalırsın. İşte bu yüzden Buda der ki, "Bir usta bulan talihlidir."

Ben ustasız çalışıyordum. Aradım ve bir usta bulamadım. Aramadığımdan değil; yeterince çok aramıştım, ama bir tane bulamamıştım. Bir usta bulmak nadirdir, benliksiz olan birini bulmak nadirdir, neredeyse yokluk olan bir varlık bulmak nadirdir. İlahi olana kapı olan bir adam bulmak nadirdir, ilahi olana giden, seni engellemeyecek bir kapı, içinden geçebileceğin bir kapı. Bu çok zordur.

Sihler tapınaklarına gurudwara, ustanın kapısı derler. Usta tam olarak budur: Kapı. İsa tekrar tekrar söyler, "Ben kapıyım, ben yolum, ben gerçeğim. Beni takip edin, benden geçin. Ve benden geçmezseniz, ulaşamazsınız."

Evet, bazen bir insan ustasız çalışmak zorunda kalabilir. Usta yoksa, o zaman insan ustasız çalışmalıdır, ama o zaman yolculuk çok tehlikeli olur.

Bir sene boyunca öyle bir durumdaydım ki, neler olduğunu bilmek neredeyse imkânsızdı. Bir sene boyunca kendimi hayatta tutmak bile güçtü. Kendimi hayatta tutmak çok güç bir şeydi, çünkü iştahım tamamen kaybolmuştu. Günler geçer ben açlık hissetmezdim; günler geçer, ben susuzluk hissetmezdim. Kendimi yemeye, içmeye zorlardım. Beden o kadar yoktu ki, hâlâ bedende olduğumu hissetmek için kendi canımı yakmam gerekirdi. Kafamın hâlâ orada olup olmadığını hissetmek için onu duvara vururdum. Ancak acıdığında birazcık bedende olurdum.

Her sabah ve her akşam yedi ila on beş kilometre koşardım. İnsanlar benim deli olduğumu düşünürdü. Neden o kadar çok koşuyordum ki? Her gün otuz kilometre! Sırf kendimi hissetmek, hâlâ var olduğumu hissetmek, kendim ile bağlantıyı koparmamak içindi, gözlerim olmakta olan yeniye alışana kadar beklemek için.

Ve kendimi kendime yakın tutmak zorundaydım. Kimseyle konuşmuyordum, çünkü her şey o kadar tutarsız olmuştu ki, bir cümleyi oluşturmak bile güçtü. Cümlenin ortasında ne söylediğimi unutuyordum. Yolun ortasında nereye gittiğimi unutuyordum. Sonra geri dönmek zorunda kalıyordum. Bir kitap okurken, elli sayfa okur, sonra aniden fark ederdim, "Ben ne okuyorum? Hiç

hatırlamıyorum." Durumum buydu...
Psikiyatristin kapısı hızla açılır ve bir adam koşarak içeri girer. "Doktor!" diye haykırır. "Bana yardım etmelisin. Aklımı kaybediyorum, bundan eminim. Hiçbir şeyi hatırlayamıyorum; bir sene önce olanları, hatta dün olanları. Deliriyor olmalıyım!"
"Hımm..." diye düşünür deli doktoru. "Bu sorunu ilk ne zaman fark ettin?"
Adam şaşkın görünür. "Hangi sorunu?"
Benim durumum böyleydi! Bir cümleyi tamamlamak bile güçtü. Kendimi odama kapatmak zorunda kalıyordum. Konuşmamaya, hiçbir şey söylememeye dikkat ediyordum, çünkü bir şey söylemek, deli olduğumu ilan etmek olurdu. Bu bir sene sürdü. Yerde uzanır, tavana bakar, birden yüze, sonra yüzden bire sayardım. Sayma yeteneğine hâlâ sahip olmak bile en azından bir şeydi. Tekrar tekrar unuturdum. Yine odak kazanmam, bir perspektifimin olması bir senemi aldı.
Oldu. Bir mucizeydi. Ama güçtü. Beni destekleyecek kimse yoktu, nereye gittiğimi, ne olduğunu söyleyecek kimse yoktu. Aslında, herkes buna karşıydı; öğretmenlerim, arkadaşlarım, bana iyi dileklerde bulunanlar. Hepsi buna karşıydı. Ama hiçbir şey yapamıyorlardı, ancak kınayabiliyor, yalnızca ne yaptığımı sorabiliyorlardı.
Ben hiçbir şey yapmıyordum! Artık benim ötemdeydi; oluyordu. Bir şey yapmıştım; bilmeden kapıyı çalmıştım ve şimdi kapı açılmıştı. Yıllardır meditasyon yapıyordum, hiçbir şey yapmadan, sessizce oturuyordum ve yavaş yavaş olduğun o yere ulaşmaya başladım ve sen hiçbir şey yapmıyorsun; yalnızca oradasın, bir varlıksın, izleyicisin.
İzleyici bile değilsin, çünkü izlemiyorsun, yalnızca bir varlıksın. Sözcükler yeterli değil, çünkü hangi sözcük kullanılırsa kullanılsın, yapılıyormuş gibi görünüyor.
Hayır, ben yapmıyordum. Ben yalnızca uzanıyor, oturuyor, yürüyordum. Derinlerde ifa eden biri yoktu. Her hırsı kaybetmiştim; biri olma arzusu yoktu, ulaşma arzusu yoktu. Yalnızca kendi içime atılmıştım. Bu bir boşluktu ve boşluk insanı deli eder. Ama Tanrı'ya giden tek kapı boşluktur. Bu, ancak delirmeye

hazır insanlar erişirler demektir, başka kimse değil.

BANA SORUYORSUN: AYDINLANDIĞIN ZAMAN NE oldu? Kahkaha attım, hakiki, gürültülü bir kahkaha, aydınlanmaya çalışmanın bütün saçmalığını görmüştüm. Bütün bunlar aptalcaydı, çünkü biz aydınlanmış doğarız ve zaten var olan bir şey için uğraşmak en saçma şeydir. Zaten sende varsa, onu elde edemezsin; yalnızca sahip olmadığın, benliğinin esas parçası olmayan şeyleri elde edebilirsin. Ama aydınlanma senin doğanın kendisidir.

Ben pek çok yaşam boyunca bunun için çabalamıştım. Çok, pek çok yaşam boyunca tek hedef olmuştu. Ve ona erişmek için olası her şeyi yapmıştım, ama hep başarısız olmuştum. Öyle olmak zorundaydı, çünkü bu bir erişme olamaz. Bu senin doğandır, bu yüzden nasıl erişme olur? Bu bir hırs olamaz.

Zihin hırslıdır; para için, güç için, prestij için hırslanır. Ve sonra bir gün, bunca dışadönük eylemden bıktığı zaman, aydınlanma, özgürleşme, nirvana, Tanrı hırsına kapılır. Ama aynı hırs geri dönmüştür; yalnızca hedefi değişmiştir. İlk önce hedef dışarıdadır, şimdi hedef içeridedir. Ama tavrın, yaklaşımın değişmemiştir; aynı çukurda, aynı tekdüzelikte, aynı kişisindir.

"Aydınlandığım gün" yalnızca başarılacak hiçbir şey olmadığını, gidilecek hiçbir yer olmadığını, yapılacak hiçbir şey olmadığını fark ettiğim gün anlamına gelir. Biz zaten ilahiyiz, biz zaten mükemmeliz, olduğumuz gibi. Hiçbir gelişmeye ihtiyaç yoktur, hem de hiç. Tanrı asla kimseyi kusurlu yapmaz. Kusurlu birine rastlasan bile, kusurluluğunun kusursuz olduğunu göreceksin. Tanrı asla kusurlu bir şey yaratmaz.

Bokuju isminde bir Zen ustası duydum, bu gerçeği, her şeyin mükemmel olduğunu müritlerine anlatıyormuş. Bir adam ayağa kalkmış -çok yaşlı ve kambur bir adammış- ve şöyle demiş, "Ya ben? Ben bir kamburum. Bana ne diyorsun?" Bokuju şöyle demiş, "Hayatım boyunca böyle mükemmel bir kambur görmedim."

"Aydınlanmaya ulaştığım gün" dediğim zaman yanlış dil kullanıyorum, çünkü başka dil yok, çünkü dilimizi biz yarattık. *Başarı, ulaşma, hedef, gelişme, ilerleme, evrim* gibi sözcüklerden oluşuyor. Dillerimiz aydınlanmış insanlar

tarafından yaratılmadı ve aslında onlar isteseler de dil yaratamazlar, çünkü aydınlanma sessizlik içinde olur. O sessizliği nasıl sözcüklere dökersin? Ve ne yaparsan yap, sözcükler o sessizliğin bir kısmını yok eder.

Lao Tzu(3) şöyle der: Gerçek ileri sürüldüğü anda yanlış olur. Gerçeği aktarmanın yolu yoktur. Ama dil kullanılmalıdır; başka yol yoktur. Bu yüzden her zaman dili, deneyim için yeterli olamayacağı koşulu ile kullanırız. Dolayısıyla şöyle diyorum, "Aydınlanmaya ulaştığım gün." Bu ne bir ulaşma, ne de bana ait.

O gün, onca aptallığım, ona ulaşmak için gösterdiğim aptalca çabalar yüzünden güldüm. O gün kendime güldüm ve o gün bütün insanlığa güldüm, çünkü herkes başarmaya çalışıyordu, herkes ulaşmaya çalışıyordu, herkes gelişmeye çalışıyordu.

Bana eksiksiz bir gevşeme durumunda oldu. Hep o durumda olur. Her şeyi denemiştim. Ve sonra, tüm çabaların boşunalığını görmüş, projeyi tamamen bırakmıştım. Onu unutmuştum. Yedi gün boyunca olabildiğince sıradan bir şekilde yaşamıştım.

Birlikte yaşadığım insanlar çok şaşırmıştı, çünkü ilk defa beni sıradan bir hayat yaşarken görmüşlerdi. Bunun dışında tüm yaşamım mükemmel bir disiplindi.

İki sene boyunca o aile ile yaşadım ve sabahın üçünde kalktığımı, sonra yedi, sekiz kilometrelik bir yürüyüşe ya da koşuya çıktığımı, sonra ırmakta yıkandığımı biliyorlardı. Her şey mutlak bir tekdüzelik içinde geçiyordu. Ateşim olsa, hastalansam bile bir fark olmuyordu: Aynı şekilde devam ediyordum.

Benim saatlerce meditasyon yaparak oturduğumu biliyorlardı. O güne kadar pek çok şey yememiştim. Çay, kahve içmezdim; ne yiyeceğim, ne yemeyeceğim konusunda katı bir disiplinim vardı. Yedi gün boyunca gevşeyince, her şeyi bırakıp, ilk gün dokuzda uyandığım, çay içtiğim zaman aile şaşırdı. "Ne oldu?" dediler. "Düştün mü?" Beni büyük bir yogi olarak görüyorlardı.

O günlerden bir resim hâlâ duruyor. Tek bir parça kumaşım vardı, o kadar. Gündüz bedenimi onunla örterdim, geceleyin battaniye gibi kullanırdım. Bambudan bir hasırın üzerinde uyurdum. Tek konforum buydu; o battaniye, o

bambu hasır. Hiçbir şeyim yoktu, başka hiçbir malım yoktu. Dokuzda uyandığımda şaşırdılar. "Yolunda olmayan bir şey var. Çok mu hastasın, ciddi şekilde hasta mısın?" dediler.

Dedim ki, "Hayır, ciddi bir hastalığım yok. Yıllardır hastaydım; artık mükemmel bir sağlığım var. Artık yalnızca uyku beni terk ettiği zaman uyanacağım ve ancak uyku bana geldiğinde uyuyacağım. Artık saatin kölesi olmayacağım. Bedenim ne yemek isterse onu yiyeceğim, canım ne isterse onu içeceğim." Dedim ki, "Bu kadar yeter." Ve yedi günde tüm projeyi tamamen unuttum, onu bir daha hatırlamamak üzere unuttum.

Ve yedinci günde oldu, hiç yoktan oldu. Ve ben kahkaha atınca, bahçıvan kahkahayı duydu. Benim biraz deli olduğumu düşünegelmişti, ama beni o şekilde gülerken hiç görmemişti. Koşarak geldi. "Sorun ne?" dedi.

"Endişelenme." dedim. "Deliydim biliyorsun, şimdi zır deli oldum! Kendime gülüyorum. Sen alınma. Git uyu."

PEK ÇOK YAŞAM BOYUNCA ÇALIŞTIM -KENDİ ÜZERİMDE çalıştım, çabaladım, yapılabilecek her şeyi yaptım- ve hiçbir şey olmadı. Artık neden hiçbir şey olmadığını anlıyorum. Çabanın kendisi engeldi. Merdivenin kendisi önlüyordu, arama dürtüsünün kendisi maniydi. İnsan aramadan ulaşabileceğinden değil -arayış gereklidir- ama sonra arayıştan vazgeçilmesi gereken bir nokta gelir. Irmağı geçmek için tekne gereklidir, ama sonra bir an gelir, tekneden inmeli, onu tamamen unutmalı, arkada bırakmalısın. Çaba gereklidir, çaba olmadan hiçbir şey mümkün değildir. Ama yalnızca çabayla da hiçbir şey mümkün değildir. 21 Mart 1953'ten hemen önce, yedi gün önce, kendi üzerimde çalışmayı bıraktım. Bir an gelir, çabanın tüm boşunalığını görürsün. Elinden gelen her şeyi yapmışsındır ve hiçbir şey olmamıştır. Bir insanın elinden gelen her şeyi yapmışsındır. Başka ne yapabilirsin ki? Derin bir çaresizlik içinde tüm arayışı bırakırsın. Ve arayışın bırakıldığı gün, benim bir şey aramadığım gün, hiçbir şeyin olmasını beklemediğim gün, olmaya başladı. Yeni bir enerji yükseldi, hiç yoktan. Hiçbir kaynaktan gelmiyordu. Hiçbir yerden gelmiyordu ve her yerden geliyordu. Ağaçlarda, taşlarda, gökyüzünde, güneşte ve havadaydı;

her yerdeydi. Hırsla arıyordum ve çok uzak olduğunu düşünüyordum. Oysa o kadar yakındaydı! Gözler uzaklara, ufka odaklanmıştı ve yakında olanı görme yeteneğini kaybetmişti.

Çabanın bittiği gün, ben de bittim; çünkü çaba olmadan var olamazsın, arzu olmadan var olamazsın, gayret olmadan var olamazsın. Ego olgusu, benlik olgusu bir şey değildir, bir süreçtir. Orada, içinde oturan bir madde değildir; her an onu yaratmalısın. Bisiklet sürmek gibidir: Pedal basarsan gider, pedal basmazsan durur. Momentum yüzünden biraz daha ilerleyebilir, ama pedal basmayı bıraktığın an bisiklet aslında durmaya başlar. Artık enerjisi yoktur, hiçbir yere gidecek gücü yoktur. Düşüp yıkılacaktır.

Ego vardır, çünkü biz arzuya pedal basmaya devam ederiz, çünkü bir şey elde etmek için gayret göstermeye devam ederiz, çünkü kendimizin ilerisine sıçrayıp dururuz. Ego olgusu budur işte; kendinin ilerisine sıçramak, geleceğe sıçramak, yarına sıçramak. Var olmayana sıçramak egoyu yaratır. Var olmayandan kaynaklandığı için bir serap gibidir. Yalnızca arzudan oluşur, başka bir şeyden değil. Yalnızca susuzluktan oluşur, başka bir şeyden değil.

Ego, 'şimdi'de değildir, gelecektedir. Eğer gelecekteysen, ego çok gerçek görünür. Şimdideysen, ego bir seraptır; yok olmaya başlar.

Ben aramayı bıraktığım gün... Aslında aramayı bıraktığımı söylemek doğru değil; arayışın durduğu gün demek daha iyi. Tekrarlayayım: Arayışın durduğu gün demek daha iyi. Çünkü onu ben durdurursam, o zaman "ben" yine oradayımdır. Şimdi durdurma benim çabam olur, şimdi durdurma benim arzum olur ve arzu göze çarpmayacak şekilde var olmaya devam eder.

Arzuyu durduramazsın, onu ancak anlayabilirsin. Anlayışın kendisinde onu durdurma vardır. Unutma, kimse arzulamayı durduramaz ve gerçeklik ancak arzu durduğunda olur.

İşte ikilem bu. Ne yapmalı? Arzu orada ve budalar arzunun durdurulması gerektiğini söyleyip duruyor ve bir sonraki nefeslerinde arzuyu durduramayacağını söylüyorlar. O zaman ne yapmalı? İnsanları ikileme sokuyorsun. Kesinlikle arzu içindesin. Durdurulması gerektiğini söylüyorsun,

tamam. Ve sonra durdurulamayacağını söylüyorsun. O zaman ne yapmalı?
Arzu anlaşılmalıdır. Onu anlayabilirsin, onun boşunalığını görebilirsin. Doğrudan bir algılama gereklidir, acil kavrayış gereklidir.
Arzulamanın durduğu gün, kendimi çok ümitsiz, çok çaresiz hissettim. Umut yok, çünkü gelecek yok. Umut edecek hiçbir şey yok, çünkü tüm umutlar boşunadır, hiçbir yere gitmez. Döngüler çizersin. Önünde asılı durur, yeni seraplar yaratmaya, seni çağırmaya devam eder, "Hadi, hızlı koş, ulaşacaksın." Ama ne kadar hızlı koşarsan koş, asla ulaşamazsın. Dünyanın çevresinde gördüğün ufuk gibidir. Görünür, ama orada değildir. Ona doğru gidersen, senden kaçmaya devam eder. Ne kadar hızlı koşarsan, o kadar hızlı uzaklaşır. Ne kadar yavaşlarsan, o kadar yavaş uzaklaşır. Ama bir şey kesindir: Seninle ufuk arasındaki mesafe kesinlikle aynı kalır. Ufukla arandaki mesafeyi tek santim azaltamazsın.
Umudunla arandaki mesafeyi azaltabilirsin. Umut ufuktur. Ufka, umuda, tasarladığın arzuya köprü olmaya çalışırsın. Arzu bir köprüdür, hayali bir köprü, çünkü aslında ufuk yoktur. Bu yüzden ona bir köprü yapamazsın, yalnızca bir köprü hayal edebilirsin. Var olmayan ile birleşemezsin.
Arzunun durduğu gün, ona baktığım ve boşuna olduğunu fark ettiğim gün, çaresiz ve umutsuzdum. Ama işte o anda bir şey olmaya başladı. Pek çok yaşam boyunca uğruna çabaladığım ve olmayan şey olmaya başladı. Tek umut umutsuzluğunun içindedir, tek tatmin arzusuzluğunun içindedir ve muazzam çaresizliğinin içinde aniden tüm varoluş sana yardım etmeye başlar.
Varoluş beklemektedir. Kendi başına çalıştığını gördüğü zaman işe karışmaz. Bekler. Sonsuza dek bekleyebilir, çünkü varoluşun acelesi yoktur. O sonsuzluktur. Artık yalnız olmadığın an -bıraktığın, yok olduğun an- tüm varoluş sana akar, içine girer. Ve ilk defa bir şeyler olmaya başlar.
Yedi gün çok umutsuz, çaresiz bir durumda yaşadım, ama aynı zamanda bir şey yükseliyordu. "Umutsuz" dediğim zaman bu sözcükle senin kastettiğini kastetmiyorum. Yalnızca içimde umut olmadığını kastediyorum. Umut yoktu. Ümitsiz ve hüzünlü olduğumu söylemiyorum. Aslında mutluydum; çok durgun,

sakin, aklı başında ve odaklanmıştım. Umutsuz, ama çok yeni bir anlamda. Umut yoktu, bu yüzden nasıl umutsuzluk olabilirdi? İkisi de yok olmuştu.

Umutsuzluk, mutlak ve eksiksizdi. Umut yok olmuştu ve yanında, sureti olan umutsuzluk da yok olmuştu. Bu, umut olmaması, tamamen yeni bir deneyimdi. Bu olumsuz bir durum değildi. Sözcükleri kullanmak zorundayım, ama bu olumsuz bir durum değildi. Kesinlikle olumluydu. Yalnızca yokluk değildi, bir varlık hissediliyordu. Bir şey içimde taşıyor, içimi kaplıyordu.

Ve çaresiz dediğim zaman sözcüğün sözlük anlamını kastetmiyorum. Yalnızca özgecil olduğumu söylüyorum. Çaresiz dediğim zaman bunu kastediyorum. Olmadığım gerçeğini fark etmiştim, bu yüzden kendime güvenemiyorum, bu yüzden kendi konumumu savunamıyorum. Altımda zemin yoktu, bir uçurumdaydım... Dipsiz bir uçurumda. Ama korku yoktu, çünkü korkacak bir şey yoktu. Korku yoktu, çünkü korkacak kimse yoktu.

O yedi gün muazzam bir dönüşüm oldu, eksiksiz bir dönüşüm. Ve son gün tamamen yeni bir enerjinin, yeni bir ışığın ve yeni bir sevincin varlığı öyle yoğunlaştı ki, neredeyse dayanılmazdı. Sanki patlıyordum, sanki mutlulukla deliriyordum. Batı'da genç nesil bunun için doğru ifadeyi bulmuş; mutluluktan sersemlemiştim, bulut olmuştum.

Bundan, olan bitenden anlam çıkarmak imkânsızdı. Bu saçma bir dünyaydı, anlamak güçtü, kategorilerle idare etmek güçtü, sözcükler, dil, açıklamalar kullanmak güçtü. Tüm yazmalar ölü görünüyordu ve bu deneyim için kullanılan tüm sözcükler solgun, kansız geliyordu. Bu çok canlıydı. Bir mutluluk dalgası gibiydi.

Tüm gün tuhaf, sersemleticiydi ve yıkıcı bir deneyimdi. Geçmiş bana hiç ait olmamış gibi, onu bir yerlerde okumuşum gibi yok oluyordu. Sanki onu hayal etmişim gibi, sanki işittiğim, bir başkasının hikâyesi gibi. Geçmişimden uzaklaşıyordum, tarihimden kopuyordum. Otobiyografimi kaybediyordum. Bir benliksizlik, Buda'nın *anatta* dediği şey oluyordum. Sınırlar yok oluyordu, ayrımlar yok oluyordu.

Zihin yok oluyordu; milyonlarca kilometre ötedeydi. Ona tutunmak güçtü,

uzaklaşıyor, uzaklaşıyordu ve onu yakında tutmak için bir dürtü yoktu. Ona karşı kayıtsızdım. Sorun yoktu. Geçmiş ile sürekliliğin olması için dürtü yoktu. Akşam geldiğinde tahammül etmesi çok güçleşmişti, canımı yakıyordu, acı vericiydi. Bir kadının doğum sancıları çekmesi gibiydi. Çocuk doğacaktır ve kadın muazzam acılar çeker, doğum sancıları.

O günlerde geceleyin on iki, bir gibi yatardım, ama o gün uyanık kalmak imkânsızdı. Gözlerim kapanıyordu, onları açık tutmak güçtü. Bir şey yaklaşıyordu, bir şey olacaktı. Ne olduğunu bilmek güçtü -belki ölümüm olacaktı- ama korku yoktu. Buna hazırdım. O yedi gün o kadar güzel olmuştu ki, ölmeye hazırdım; başka hiçbir şeye gerek yoktu. O kadar muazzam bir mutlulukla geçmişlerdi ki, o kadar tatmin doluydum ki, eğer gelen ölümse, hoş gelmişti.

Ama bir şey olacaktı -ölüm gibi bir şey, şiddetli bir şey ya bir ölüm, ya yeni bir doğum olacak, bir çarmıha germe ya da bir diriliş olacak bir şey-, muazzam önemi olan bir şey köşeyi dönünce beni bekliyordu. Ve gözlerimi açık tutmak imkânsızdı, sarhoş olmuştum.

Sekiz civarında uyudum. Uyku gibi değildi. Artık uyku ve samadhi'nin benzer olduğunu söyleyen Patanjali'yi**(4)** anlayabiliyorum. Tek bir fark vardı, samadhi'de**(5)** tamamen uyanıksındır ve aynı zamanda uykudasındır, hem uykuda, hem uyanık. Tüm beden gevşemiştir, bedenin her hücresi tamamen gevşemiştir, hepsi gevşek bir halde işlev gösterir, ama içinde bir farkındalık ışığı yanar... berrak, dumansız. Tetikte, ama gevşek kalırsın, gevşek ama tamamen uyanık. Beden olası en derin uykudadır ve bilincin zirvesindedir. Bilinçliliğin zirvesi ile bedenin vadisi buluşur.

Uykuya daldım. Çok tuhaf bir uykuydu. Beden uyuyordu, ben uyanıktım. Çok tuhaftı, sanki iki yöne, iki boyuta ayrılmışım gibi; sanki kutuplaşma tamamen odaklanmış gibi, sanki aynı anda her iki kutupmuşum gibi... pozitif ve negatif buluşmuştu, uyku ve uyanıklık buluşmuştu, ölüm ve yaşam buluşmuştu. Yaratıcı ile yaratımın buluştuğu anın bu olduğunu söyleyebilirsin.

Tuhaftı. İlk seferinde seni köklerine dek sarsar, temellerini oynatır. O

deneyimden sonra bir daha asla aynı olamazsın; yaşamına yeni bir vizyon, yeni bir nitelik getirir.

Yaklaşık on ikide gözlerim aniden açıldı. Onları ben açmamıştım. Uyku başka bir şeyle bozulmuştu. Odada, çevremde büyük bir varlık hissettim. Çok küçük bir odaydı. Çevremde kalp gibi atan bir yaşam, büyük bir titreşim hissettim. Neredeyse kasırga, bir ışık fırtınası, coşku, kendinden geçmişlik gibiydi. İçinde boğuluyordum.

O kadar muazzam bir şekilde gerçekti ki, başka her şey gerçekdışı oldu. Odanın duvarları gerçekdışı oldu, ev gerçekdışı oldu, kendi bedenim gerçekdışı oldu. Her şey gerçekdışıydı, çünkü artık ilk defa gerçeklik vardı.

İşte bu yüzden Buda ve **Şankara** dünyanın "maya", bir serap olduğunu, onu anlamamızın güç olduğunu söyler. Çünkü biz yalnızca bu dünyayı biliriz, karşılaştıracak bir şeyimiz yoktur. Bildiğimiz tek gerçeklik budur. Bu insanlar neden bahsediyor? Bu "maya" mı, yanılsama mı? Bu tek gerçekliktir. Gerçekten gerçek olanı tanımadığın sürece, sözleri anlaşılamaz. Sözcükler teorik kalır, hipotez gibi görünür. Belki bu adam bir felsefe ortaya atıyordur: "Dünya gerçekdışıdır."

Batı'da **Berkeley** dünya gerçekdışı dediği zaman, dostlarından biri olan, çok mantıklı bir adamla yürüyordu; dostu şüpheciydi. Yoldan bir taş aldı ve sertçe Berkeley'in başına vurdu. Berkeley çığlık attı, kan fışkırdı ve şüpheci şöyle dedi, "Şimdi, dünya gerçekdışı mı? Dünyanın gerçekdışı olduğunu söylüyorsun, öyle mi? O zaman neden çığlık attın? Bu taş gerçekdışı mı? O zaman neden çığlık attın? O zaman neden bacağını tutuyorsun, neden yüzünde o kadar çok acı ve ıstırap var? Bunların hepsi gerçekdışı."

Bu tür adamlar Buda'nın, "Dünya bir seraptır!" derken ne kastettiğini anlamazlar. O duvardan geçebileceğini söylemez. Taş yiyebileceğini ve taş yemekle ekmek yemen arasında bir fark olmayacağını söylemez.

O yalnızca bir gerçeklik olduğunu söyler: Onu bir kez tanıyınca, bu sözde gerçeklik solar, gerçekdışı olur. Gözünün önünde daha yüksek bir gerçeklik varken karşılaştırma olanağı doğar, aksi halde olmaz.

Rüyada, rüya gerçektir. Her gece rüya görürsün ve her sabah onun gerçek olmadığını söylersin, ve yine geceleyin rüya gördüğünde, rüya gerçek olur. Rüyada bunun bir rüya olduğunu hatırlamak çok güçtür, ama sabahleyin kolaydır. Ne olur? Aynı kişisindir. Rüyada yalnızca tek bir gerçeklik vardır. Nasıl karşılaştırabilirsin? Onun gerçekdışı olduğunu nasıl söyleyebilirsin? Neyle karşılaştırabilirsin? Tek gerçeklik odur. Her şey, başka her şey kadar gerçekdışıdır, bu yüzden karşılaştırma olanağı yoktur. Sabahleyin gözlerini açtığında bir başka gerçeklik vardır. Artık rüyanın gerçekdışı olduğunu söyleyebilirsin. Bu gerçeklik ile karşılaştırıldığında, rüya gerçekdışı olur.

Bir uyanış vardır, o uyanışın gerçekliği ile karşılaştırıldığında, bu gerçekliğin tamamı gerçekdışı olur.

O gece ilk defa maya sözcüğünün anlamını kavradım. Sözcüğü daha önce bilmediğimden değil, sözcüğün anlamının farkında olmadığımdan değil. Senin farkında olman gibi, ben de anlamın farkındaydım, ama onu daha önce hiç anlamamıştım. Deneyim olmadan nasıl anlayabilirsin? O gece bir başka hakikat kapısını açtı, bir başka boyut ulaşılabilir oldu. Aniden oradaydı, diğer hakikat, ayrı gerçeklik; gerçekten hakiki olan ya da ona ne isim vermek istersen işte o. Tanrı deyin, gerçek deyin, dhamma**(6)** deyin, Tao deyin ya da ne derseniz deyin. O isimsizdir. Ama oradaydı, çok saydam, ama dokunulabilse çok katı. O odada beni neredeyse boğuyordu. Çok fazlaydı ve henüz onu soğurma yeteneğim yoktu.

İçimde odadan çıkmak, gökyüzünün altında bulunmak için derin bir dürtü yükseldi. Beni boğuyordu. Çok fazlaydı. Beni öldürecekti! Birkaç dakika daha kalsaydım beni boğacaktı, öyle geliyordu. Odadan fırladım ve sokağa çıktım. Yıldızlı gökyüzünün altında, ağaçların, toprağın yakınında olmak için büyük bir dürtü vardı... Doğanın yakınında olmak için. Ve dışarı çıkar çıkmaz boğulma duygusu kayboldu. Öyle büyük bir olgu için çok küçük bir yerdi. Gökyüzü bile o kadar büyük bir olgu için küçük bir yerdir. O gökyüzünden büyüktür. Gökyüzü bile onun için sınır değildir. Ama o zaman kendimi daha rahat hissettim.

En yakın bahçeye doğru yürüdüm. Tamamen yeni bir yürüyüştü, sanki yerçekimi

kaybolmuştu. Yürüyordum ya da koşuyordum ya da uçuyordum; karar vermek güçtü. Yerçekimi yoktu, ağırlıksız hissediyordum. Sanki bir enerji beni götürüyormuş gibi. Başka bir enerjinin ellerindeydim.

İlk defa yalnız değildim, ilk defa artık bir birey değildim, ilk defa damla okyanusa düşmüştü. Artık tüm okyanus benimdi, ben okyanustum. Sınırlama yoktu. Her şeyi yapabilirmişim gibi muazzam bir güç yükseldi. Orada değildim, yalnızca güç oradaydı.

Her gün gittiğim bahçeye ulaştım. Bahçe kapalıydı, gece olduğu için kapanmıştı. Çok geçti, gecenin biri gibi. Bahçıvanlar derin uykudaydı. Bir hırsız gibi girmek zorundaydım, kapıya tırmanmak zorundaydım. Ama bir şey beni bahçeye çekiyordu. Kendime engel olamıyordum. Süzülüyordum.

Tekrar tekrar, "Irmakla süzül, ırmağı zorlama." dediğim zaman kastettiğim bu işte. Gevşemiştim, salıvermiştim. Orada değildim, orada o vardı -Tanrı diyelim ona-, Tanrı oradaydı. Ona o demek istiyorum, çünkü Tanrı çok insanca bir sözcük ve çok fazla kullanıldığından çok kirlendi, çok insan tarafından kirletildi. Hıristiyanlar, Hindular, Müslümanlar, rahipler, politikacılar... Hepsi sözcüğün güzelliğini yozlaştırdılar. Bu yüzden ona o diyeyim. Oradaydı ve ben sürükleniyordum... bir dalga tarafından sürükleniyordum.

Bahçeye girdiğim an her şey ışıldamaya başladı, her yerdeydi; takdis, kutsanmışlık. İlk defa ağaçları görebiliyordum, ağaçların yeşilliklerini, yaşamlarını, içlerinden akan özsuyunu. Tüm bahçe uyuyordu, ağaçlar uyuyordu. Ama tüm bahçenin canlı olduğunu görebiliyordum, küçük otlar bile çok güzeldi.

Çevreme baktım. Bir ağaç muazzam şekilde parıldıyordu maulshree ağacı. Beni cezp etti, beni kendine çekti. Onu ben seçmemiştim, Tanrı seçmişti. Ağaca gittim, ağacın altına oturdum. Ben orada otururken her şey yerleşmeye başladı. Tüm evren takdis oldu.

O durumda ne kadar oturduğumu söylemek güç. Eve döndüğümde sabahın dördüydü, bu yüzden saat zamanıyla üç saat orada kalmış olmalıyım, ama bir sonsuzluktu. Saat zamanı ile bir ilgisi yoktu. Zamansızdı.

O üç saat bir sonsuzluk, sonsuz bir sonsuzluk oldu. Zaman yoktu, zamanın geçişi

yoktu; bu bakire gerçeklikti; yozlaşmamış, dokunulamaz, ölçülemez.
Ve o gün daha sonra da devam eden bir şey oldu. Bir süreklilik olarak değil, ama yine de bir alt akıntı olarak devam etti. Bir kalıcılık olarak değil, her an tekrar tekrar olmakta. Her an bir mucize olmakta.
Ve o geceden bu yana bir daha asla bedende olmadım. Onun çevresinde süzülüyorum. Muazzam bir güce sahip oldum ve aynı anda çok kırılgan oldum. Çok güçlü oldum, ama o güç Muhammet Ali'nin gücü değil. O güç bir kayanın gücü değil; o güç bir gülün gücü, güçlülüğü içinde onca kırılgan, onca hassas ve narin.
Kaya hep orada olacak, çiçek her an gidebilir. Ama yine de çiçek kayadan daha güçlü, çünkü daha canlı. Ya da sabah güneşi altında parlayan, bir otun üzerindeki çiy damlasının gücü; onca güzel, onca değerli, ama her an kayıp gidebilir. Zarafeti içinde karşılaştırılamaz, ama küçük bir esinti gelebilir ve çiy damlası kayıp, sonsuza dek kaybolabilir.
Budalar bu dünyadan olmayan bir güce sahiptir. Onların gücü tamamen sevgidendir... bir gül ya da çiy damlası gibi. Onların gücü çok kırılgandır, incinebilirdir. Onların gücü yaşamın gücüdür, ölümün değil. Onların gücü öldüren değildir- onların gücü yaratandır. Onların gücü şiddetten, saldırganlıktan değildir; onların gücü merhamettendir.
Ama ben bir daha hiç bedende olmadım, bedenin çevresinde süzülüyorum. Ve işte bu yüzden bunun muazzam bir mucize olageldiğini söylüyorum. Her an hâlâ burada olmama şaşıyorum, olmamam gerekirdi. Her an gitmiş olmalıydım, ama hâlâ buradayım. Her sabah gözlerimi açıyorum ve "Demek hâlâ buradayım." diyorum. Çünkü neredeyse imkânsız geliyor. Mucize süregeliyor.
Geçen gün biri bir soru sordu. "Osho, saç yağlarının ve şampuanların kokusuna karşı o kadar kırılgan, o kadar narin, o kadar duyarlı oldun ki, biz tamamen kelleşene kalana kadar seni göremeyeceğiz." Bu arada, kel olmakta kötü bir yan yok, kel güzeldir! Siyah nasıl güzelse, kel de öyle güzeldir. Ama bu doğrudur ve bu konuda dikkatli olman gerekir.
Ben kırılgan, narin ve duyarlıyım. Bu benim gücümdür. Bir çiçeğe taş atarsan

taşa hiçbir şey olmaz, ama çiçek yok olur. Ama yine de taşın çiçekten daha güçlü olduğunu söyleyemezsin. Çiçek yok olur, çünkü çiçek canlıdır. Taşa hiçbir şey olmaz, çünkü o ölüdür. Çiçek yok olur, çünkü çiçeğin yok etme gücü yoktur. Çiçek yalnızca yok olur ve taşın karşısında esner. Taşın yok etme gücü vardır, çünkü taş ölüdür.

Unutma, o günden bu yana hiç gerçekten bedende olmadım; beni bedene yalnızca narin bir iplik bağlıyor. Ve ben bir şekilde bütünün beni burada tutması karşısında devamlı şaşırıyorum, çünkü artık kendi gücümle burada değilim, artık kendi isteğimle burada değilim. Beni burada tutan, bu kıyıda biraz daha oyalanmama izin veren bütünün iradesi olmalı. Belki bütün benim aracılığımla seninle bir şey paylaşmak istiyordur.

O günden bu yana dünya gerçekdışı. Bir başka dünya ortaya çıktı. Dünya gerçekdışı dediğimde bu ağaçların gerçekdışı olduğunu kastetmiyorum. Bu ağaçlar kesinlikle gerçek, ama senin bu ağaçları görme tarzın gerçekdışı. Bu ağaçlar kendi içlerinde gerçekdışı değil -onlar Tanrı'da varlar, mutlak gerçeklikte varlar- ama senin onları görme tarzınla, hiç görmüyorsun. Bir başka şey, bir serap görüyorsun.

Çevrende kendi rüyanı yaratıyorsun ve uyanmadığın sürece rüyada yaşamaya devam edeceksin. Dünya gerçekdışı, çünkü senin bildiğin dünya bir rüyalar dünyası. Rüyalar bittiği zaman orada olan dünyayla karşılaşırsın, o zaman gerçek dünya görünür.

İki şey yok, Tanrı ve dünya yok. Gözlerin, berrak bakışların varsa, rüyaların tozu yoksa, uykunun sersemliği yoksa, Tanrı dünyadır. Berrak bakışların, açıklık, kuvvetli sezgiler varsa, yalnızca Tanrı var.

O zaman bir yerlerde Tanrı yeşil bir ağaç, bir başka yerde Tanrı parlayan bir yıldız, bir başka yerde Tanrı bir guguk kuşu, bir başka yerde Tanrı bir çiçek, bir başka yerde bir çocuk, bir başka yerde bir ırmak... Yalnızca Tanrı var. Görmeye başladığın an, yalnızca Tanrı var.

Ama şu anda ne görürsen gör, gerçek değil, yalnızca yansıtılan bir yalan. Serabın anlamı budur. Ve bir kez görürsen -bir an için bile olsa, görebilirsen, kendine

görme izni verirsen- her yerde engin bir takdis bulacaksın, her yerde, bulutlarda, güneşte, toprakta.
Bu çok güzel bir dünya. Ama senin dünyandan bahsetmiyorum, benim dünyamdan bahsediyorum. Senin dünyan çok çirkin, senin dünyan bir benlik tarafından yaratılmış bir dünya, senin dünyan yansıtılmış bir dünya. Sen gerçek dünyayı bir perde olarak kullanıyorsun ve kendi fikirlerini üzerine yansıtıyorsun.
Dünya gerçektir dediğim zaman, dünya muazzam bir güzelliğe sahiptir dediğim zaman, dünya sonsuzluk ile ışıldar, dünya ışık ve sevinçtir, bir kutlamadır dediğim zaman, kendi dünyamı kastediyorum. Rüyalarını bir kenara koyarsan senin dünyanı.
O gece boşaldım ve doldum. Yok oldum ve varoluş oldum O gece öldüm ve yeniden doğdum. Ama tekrar doğanın ölenle ilgisi yoktur, bu süreksiz bir şeydir. Yüzeyde sürekli görünür, ama süreksizdir. Ölen tamamen öldü; ondan geriye hiçbir şey kalmadı.
Pek çok başka ölüm tanıdım, ama bununla karşılaştırıldığında onlar hiçbir şeydi, onlar kısmi ölümdü.
Bazen beden ölüyordu, bazen zihnin bir kısmı ölüyordu, bazen egonun bir kısmı ölüyordu, ama kişi söz konusu olduğunda, o kalıyordu. Defalarca yenilendi, defalarca süslendi, orada burada biraz değişti, ama kaldı, süreklilik kaldı.
O gece ölüm eksiksizdi. Aynı anda ölümle ve Tanrı ile randevuydu.
AYDINLANMA ÇOK KİŞİSEL BİR SÜREÇTİR. KİŞİSELLİĞİ yüzünden pek çok sorun yaratmıştır. Başta, insanın geçmesi gereken sabit aşamalar yoktur. Her insan değişik aşamalardan geçer, çünkü her insan pek çok yaşamda farklı türden koşullamalar edinir.
Bu yüzden bu bir aydınlanma sorunu değildir, koşullanma sorunudur. Yolunu bu şekillendirir. Ve herkesin farklı koşulları vardır, bu yüzden iki insanın yolları aynı olamaz. İşte bu yüzden sürekli tekrarlıyorum: Bir otoyol yok, yalnızca patikalar var ve onlar da hazır bulunmazlar. Onları orada hazır bulmazsın, üstlerinde yürümen gerekir. Onları yürürken yaparsın. Senin yürüyüşün yapar onları.

Aydınlanma yolunun gökyüzünde uçan kuş gibi olduğu söylenir: Arkasında ayak izi bırakmaz; kimse bir kuşun ayak izlerini takip edemez. Her kuş kendi ayak izlerini yaratır, ama kuş uçmaya devam ederken onlar da hemen yok olur. Durum buna benzer, işte bu yüzden bir önder ya da takipçi olasılığı yoktur. İşte bu yüzden İsa, Musa, Muhammet, Krişna gibi insanlar -"Bana inanın ve beni takip edin." diyenler- aydınlanma hakkında hiçbir şey bilmiyor diyorum.

Biliyor olsalardı, bu ifade imkânsız olurdu. Aydınlanan herkes bilir ki arkasında hiç ayak izi bırakmamıştır; insanlara, "Gelin, beni takip edin." demek saçmadır.

Yani bana olanlar, başka herkesin yaşaması gereken şeyler değildir. İnsanın normal kalması, sonra aniden aydınlanması mümkündür.

Aynı odada elli insan olsa ve hepimiz uykuya dalsak, herkes kendi rüyasını görür. Ortak bir rüya olamaz, bu imkânsızdır. Ortak bir rüya yaratmanın yolu yoktur. Senin rüyan senin, benim rüyam benim olur ve farklı yerlerde, farklı rüyalarda oluruz. Ve uyandığımız zaman, ben rüyamın belli bir aşamasında, sen kendi rüyanın belli bir aşamasında uyanırsın. Nasıl aynı olabilirler ki?

Aydınlanma uyanmaktan başka bir şey değildir. Aydınlanmış insan için, yaşamlarımızın tümü yalnızca rüyadır. İyi rüyalar olabilir, kötü rüyalar olabilir, kâbuslar olabilir, çok iyi, güzel rüyalar olabilir, ama yine de hepsi rüyadır.

Her an uyanabilirsin. Bu potansiyelin her zaman vardır. Bazen uyanmak için çaba gösterirsin ve bunun güç olduğunu görürsün. Bağırmak istediğin, ama bağıramadığın rüyalar görmüş olabilirsin. Uyanmak ve yataktan çıkmak istersin, ama yapamazsın, sanki bedenin felç olmuş gibidir.

Sabahleyin uyanırsın ve hepsine gülüp geçersin, ama o anda, olmaktayken, bu gülecek bir şey değildir. Gerçekten ciddidir. Tüm bedenin neredeyse ölmüştür, ellerini oynatamazsın, konuşamazsın, gözlerini açamazsın. İşinin bittiğini bilirsin! Ama sabahleyin ona dikkat etmezsin; ne olduğunu düşünmezsin bile. Bunun bir rüya olduğunu bilmek onu anlamsız kılar. Uyanıksındır. Rüyalarının iyi ya da kötü olması fark etmez.

Aydınlanma da aynıdır. Kullanılan tüm yöntemler bir şekilde yalnızca rüyanın kesildiği bir durum yaratır, bağlılık bireyden bireye değişir. Uykunun ne kadar

derin olduğu bireyden bireye değişir. Ama tüm yöntemler uyanman için seni sarsar. Hangi noktada uyanacağın hiç fark etmez.

Yani benim "çöküntüm ve aşkınlığım" herkes için aynı olmayacaktır. Bana bu şekilde oldu. O şekilde olmasının sebepleri vardı. Kendim üzerinde yalnız, dostlarım olmadan, yoldaşlarım olmadan, komünüm olmadan çalışıyordum. Yalnız çalışmak insana sorunlar getirir, çünkü ancak ruhun karanlık geceleri denilebilecek anlar vardır. O kadar karanlık, o kadar tehlikelidirler ki, sanki yaşamındaki son nefese gelmişsin gibi görünür, bu ölümdür, başka bir şey değil. O deneyim sinir çöküntüsüdür.

Seni destekleyecek, cesaretlendirecek kimse yokken ölümle yüzleşmek... Endişelenecek bir şey yok diyecek, bu da geçer diyecek kimse olmadan. Ya da, "Bu yalnızca bir kâbus, sabah yakın. Gece ne kadar karanlık olursa, gündoğumu o kadar yakındır. Endişelenme." diyecek, güvenebileceğin, sana güvenecek kimse olmadan. Sinir çöküntüsünün sebebi buydu. Ama zararlı değildi. O an zararlı görünüyordu, ama kısa süre sonra karanlık gece gitti ve gündoğumu geldi, çöküntü aşma oldu.

Her bireye farklı şekilde olacaktır bu. Ve aynısı aydınlanma sonrası için de geçerlidir: Aydınlanmanın ifadesi farklı olacaktır. Bu da büyük bir güçlük yaratmıştır.

İlki büyük güçlük yaratmıştır. Örneğin, bir din yaratacak olsam, içinde şu temel şey olurdu: Aydınlanacak insan ilk önce sinir çöküntüsü yaşamalı, ancak o zaman aşabilir. Tüm dinler böyle yaratılır: Kendi deneyimlerini tüm insanlığa dayatan, her bireyin benzersizliğini hesaba katmayan bireyler tarafından. Ve aydınlanmadan sonra, aynı sorun hâlâ oradadır. Mahavira**(7)** çıplak durdu; bu yüzden yirmi beş yüzyıl boyunca Mahavira'nın, onu takip etmede nihai aşamaya ulaşan takipçileri çıplak durdu. Çıplaklık kesinlikle gerekli oldu. Jainalar Buda'yı aydınlanmış saymaz, çünkü o çıplak değildir! Kişisel bir olgu artık evrensel bir kriter olur. Bu da sahtedir.

Mahavira'nın başına gelen kişisel çiçeklenmeydi. Gerçekten de var olan en güzel erkeklerden biriydi ve giysi kullansa yazık olurdu. Bedeni görülmeye değerdi.

Bir kralın oğluydu ve babası Hint güreşi ile çok ilgileniyordu ve Mahavira'yı Hint güreşi için hazırladı. Onun tüm ülkenin şampiyonu olmasını istiyordu. Olabilirdi de, bedeni çelik gibiydi. Öyle yetiştirilmişti ki, günün yirmi dört saati tek bir temaya adanmıştı, tüm ülkenin şampiyonu olacağına. Doğal olarak, bedeni hazırdı. Orantılıydı, her santimetresine bakılıyordu. Ona büyük güreşçiler eğitim veriyor, insanlar masaj yapıyor, uzmanlar ona şifalı bitkiler ve ilaçlar veriyordu. Her açıdan hazırlanıyordu.

Ve sonra dünyadan vazgeçti. Güreşçi olmak yerine, meditasyon yapan biri oldu. Ve aydınlandığı zaman giysilerini bıraktı. Bedenini örtmek için tek bir kumaşı vardı ve aydınlanmasından sonra, tepeden aşağı inerken, bir dilenci ondan bir şey istedi, çünkü hava soğuktu ve onun hiçbir şeyi yoktu. Ve Mahavira kendine baktı: Tek bir şalı vardı, bu yüzden şalı ikiye yırttı ve yarısını dilenciye verdi. Yarısını kendine sakladı. Kalan parça, bedenini kaplamak için yeterli değildi ve tepeden vadiye inerken bir gül çalısı o şal parçasını dikenleri ile yakaladı. Mahavira arkasına baktı ve güldü. Dedi ki, "Bu çok fazla! Bu parçayı da sen alabilirsin. Zaten bir faydası yok. Boşuna o dilenciden esirgedim, çünkü yarısı ile ne yapacak? Beni örtmeye yetmiyorsa onu örtmeye de yetmeyecektir. Alabilirsin. Belki o dilenci bu taraftan geçer ve bu yarıyı da alır. İşte böyle çıplak kaldı.

Ama o sıcak yörede, Hindistan'ın en sıcak bölgesi olan Bihar'da sabah güneşinin, serin havanın tadını çıkarıyordu. Ve öyle hafif hissediyordu ki, şöyle düşündü, "Ne gereği var ki?" Ve hiç kimseden hiçbir şey istemedi. Herkesin istediği her şeyi verdi, ama kimseden bir şey istemedi. Çıplak kaldı. Ama bu her aydınlanan insanın geçmesi gereken bir aşama değildir. Buda hiç çıplak olmadı, Lau Tzu hiç çıplak olmadı, Kabir**(8)** hiç çıplak olmadı.

Bu yüzden bu, dinler için çok önemli bir sorun olagelmiştir. Başka aydınlanmış insanları küçük sebeplerden kabul edemezler, çünkü onların fikrine uymaz. Belirli bir görüşe uymak zorundadırlar ve o görüş kendi kurucularından alınmıştır. Ve ona kimse uyamaz, bu yüzden herkes aydınlanmamış görülerek küçümsenir.

Aydınlanma çok bireysel bir şarkıdır. Daima bilinmez, daima yeni, daima benzersiz. Asla tekrarlanmaz. Bu yüzden asla iki aydınlanmış insanı birbiri ile kıyaslama; aksi halde ya birine, ya ötekine, ya da ikisine birden haksızlık edersin. Ve hiçbir sabit fikrin olmasın. Yalnızca çok akışkan nitelikler hatırlanmalıdır. Akışkan nitelikler, diyorum, çok belirli şartlar değil.

Örneğin, her aydınlanmış insan derin bir sessizlik yaşar. Neredeyse dokunulabilir bir sessizlik. Onun huzurunda, alıcı, yeni düşüncelere açık insanlar sessizleşir. Aydınlanmış insanın muazzam bir tatmin hissi olacaktır, ne olursa olsun tatmininde bir fark olmaz.

Hiç sorusu kalmayacaktır, tüm sorular çözülecektir. Tüm yanıtları bildiğinden değil, tüm sorular çözülmüştür. Ve o mutlak sessizlik, zihinsizlik durumunda, her soruya muazzam bir derinlikle yanıt verebilir. Hazırlık yapmasına ihtiyaç yoktur. Ne söyleyeceğini kendisi de bilmez, o anda gelir; bazen kendisi bile şaşırır. Ama bu, yanıtlar içinde, hazır demek değildir. Hiç yanıtı yoktur. Hiç sorusu yoktur. Yalnızca açıklık vardır, herhangi bir soruya odaklanabilen bir ışık ve sorunun bütün saklı anlamları, tüm yanıtlanma olasılıkları aniden berrak olur.

Bu yüzden bazen bir şey sorduğunu ve aydınlanmış adamın başka bir yanıt verdiğini görebilirsin. Bu olur, çünkü sen kendi sorunun saklı anlamlarının farkında değilsindir. O yalnızca senin sözlerini yanıtlamaz. Seni yanıtlar. O soruyu üreten zihni yanıtlar. Çok kez soru ve yanıt uyumsuz görünebilir, ama kesinlikle buluşurlar. Yalnızca sorunun derinliklerine bakman gerekir, o zaman kesinlikle o soru olduğunu görürsün. Çok kez sorunu ancak yanıtlandığı zaman anladığını fark edersin, çünkü o boyutun farkında değilsindir, o sözcüklerin geldiği kendi zihninin, kendi bilinçsizliğinin farkında değilsindir.

Ama aydınlanmış adamın yanıtları, yazmaları, tırnak işaretleri yoktur. Yalnızca ulaşılabilir durumdadır; tıpkı bir ayna gibi karşılık verir, yoğunluk ve bütünlük ile karşılık verir.

Bu yüzden bunlar akışkan niteliklerdir, koşullar değil. Küçük şeylere bakma; ne yediğine, ne giydiğine, nerede yaşadığına; bunların konu ile ilgisi yoktur. Yalnızca sevgisine, merhametine, güvenine dikkat et. Güveninden faydalansan

bile, bu onun güvenini değiştirmez. Merhametini kötüye kullansan bile, sevgisine ihanet etsen bile, bu hiçbir fark yaratmaz. Sorunun budur. Onun güveni, merhameti, sevgisi aynı kalır.
Yaşamdaki tek çabası insanları nasıl uyanık kılacağı olacaktır. Ne yaparsa yapsın, her eylemin arkasındaki tek amaç budur: Nasıl giderek, daha fazla insanı uyanık kılacağı, çünkü uyanış aracılığı ile yaşamın nihai mutluluğunu bulmuştur.

(1) ***sutra:*** Sanskritçe manzum inceleme. Bu incelemede ibadet, ahlak, felsefe ve gündelik hayatla ilgili kurallar kısa ve özlü deyişler halinde sunulmuştur. Cayna'cılarda ve Buda'cılarda vaaz, dogmatik açıklama. (Ed.n.)
(2) ***gopi:*** "Çoban kızı" anlamına gelen Sanskritçe bir kelime. Mistik anlamda gopi, Tanrı Krişna'ya tapınan ve Tanrı'yla birleşen ruhtu. Gopi'lerin resimleri özellikle Racpulana, Benjal vb. resim okulları tarafından işlenmiştir. (Ed.n.)
(3) ***Lao Tzu:*** (İ. Ö. VI. yy.) Çinli düşünür. Çin inançlarına göre barbarları dine çağırmak için Hindistan'a gitmiş, Budacılık gerçekte onun öğretisiymiş. (Ed.n.)
(4) ***Patanjali:*** Hintli bilge. 'Yoga' felsefe okulunun kurucusu. Bu okul, ruhun dünya zevklerinden el etek çekme ve düşünme yoluyla Isvara denen yüce Tanrı ile birleşeceğini ve böylece kurtularak ruh göçünden sıyrılacağını ileri sürer. Patanjali'ye atfedilen sutra'lar İ. S. IV. yy.'da yazılmıştır. (Ed.n.)
(5) ***samadhi:*** Tanrı'yla birleşme durumu... Sanskritçe *bileşim* demektir. İlkin Budacılıkta kullanılan bu terim, daha sonra Yogacılığa maledilmiştir. İslam tasavvufundaki *fena fillah* (Tanrı'da yokolma) aşamasına uygun düşer. Yogacılıkta bu, bir *yaşamı durdurma* aşamasıdır ve bütün yöntemin varmak istediği amaçtır. (Ed.n)
(6) ***dhamma:*** Başka bir deyişle 'dharma' Doğruluk Tanrısı'dır. Sanskritçe'nin, varlık anlamlarını dile getiren bu önemli terimi Hint mitolojisinin temel yapıtı olan Mahabharata'da doğruluk-tanrı olarak görünür (Ed.n.)
(7) ***Mahavira:*** Dinsel anlamda büyük kişi... Jainizmin kurucusu, din adamı *Vardhamana*, Tanrı *Rama* vb. bu adla anılır. (Ed.n.)
(8) ***Kabir:*** Çok eski Anadolu Tanrısı... Daha doğrusu Tanrıları... Olympos

Tanrıları'ndan önce Yunanlılar tarafından tapılan bu Arkaik Tanrılar'ın yurdu Frigya'dır.Yunanlılar onlara Kabeiroi adını verirler. Daha detaylı bilgi bkz. Halikarnas Balıkçısı, *Anadolu Tanrıları*. (Ed. n.)

KILICI KESKİNLEŞTİRİRKEN

Çocukluğumun ilk yıllarından itibaren, gerçek ya da değil, hikâye anlatmayı çok sevdim. Bu hikâye anlatmaların bana bir ifade açıklığı vereceğini ve aydınlanmamdan sonra çok faydası olacağını hiç bilmiyordum.

Çok insan aydınlandı, ama hepsi usta olamadı, sırf ifadeleri açık olmadığı için, hissettiklerini aktaramadıkları, yaşadıkları deneyimleri anlatamadıkları için. Benim açımdan yalnızca tesadüftü ve usta olan birkaç kişi için de tesadüf olması gerektiğini düşünüyorum, çünkü bunun için bir kurs yoktur. Ve ancak kendim için kesin konuşabilirim.

Aydınlanma geldiği zaman, yedi gün boyunca konuşmadan; sessizlik o kadar derindi ki, bir şey söyleme fikri bile doğmadı. Ama yedi günden sonra, yavaş yavaş, sessizliğe, tempoya, mutluluğa alıştıkça, onu paylaşma arzum -onu sevdiklerimle paylaşmak için hissettiğim büyük özlem- çok doğaldı.

Bir şekilde ilgilendiğim insanlarla, dostlarla başladım. Bu insanlarla yıllardır konuşuyordum, her tür şeyden konuşuyordum. Yalnızca tek bir egzersizden hoşlanırdım ve bu da konuşmaktı, bu yüzden aydınlanma hakkında konuşmaya başlamak çok güç değildi; ama sessizliğimi, coşkumu arıtmam, sözcüklere dökmem yıllar aldı.

1953-1956: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ

Âlimler güzel olan her şeyi yorumları, açıklamaları, sözde eğitimleri ile mahvetmekte ustadırlar. Her şeyi bunlarla o kadar ağır kılarlar ki, şiir bile gayri-şiirsel olur. Ben üniversitede hiç şiir dersine katılmadım. Bölümün başı

tarafından tekrar tekrar çağrıldım, bana sordu, "Başka derslere katılıyorsun, neden şiir derslerine gelmiyorsun?"

Dedim ki, "Çünkü şiire duyduğum ilgiyi canlı tutmaya çalışıyorum. Şiiri çok seviyorum, işte bu yüzden. Ve profesörlerinizin gayri-şiirsel olduğunu çok iyi biliyorum; hayatları boyunca şiir nedir öğrenmemişler. Onları çok iyi tanıyorum. Üniversitede şiir öğreten adam her sabah benimle yürüyüşe çıkıyor. Onun ağaçlara baktığını, kuşları dinlediğini, güzelim gündoğumunu izlediğini hiç görmedim."

Ve benim gittiğim üniversitede gündoğumu ve günbatımı muazzam güzelliğe sahip şeylerdi. Üniversite bir tepenin üzerindeydi ve çevresi küçük tepeciklerle çevriliydi. Hindistan'ın her yerine yolculuk ettim ve hiçbir yerde daha güzel gündoğumları ve günbatımları görmedim. Bilinmeyen, gizemli bir sebepten dolayı Sagar Üniversitesi bulutların gün-doğumunda ve günbatımında rengarenk olduğu bir yerdedir, öyle ki kör bir adam bile muazzam güzelliğe sahip bir şeylerin olduğunu fark eder.

Ama üniversitede şiir dersi veren profesörün günbatımına baktığını, bir an bile durduğunu hiç görmedim. Ve ne zaman beni gündoğumunu, günbatımını, ağaçları, kuşları izlerken görse sorardı, "Neden burada oturuyorsun? Sabah yürüyüşü için geldin, egzersiz yapmalısın!"

Ona şöyle derdim, "Bu benim için egzersiz değil. Sen egzersiz yapıyorsun; benim için bu bir aşk ilişkisi."

Ve yağmur yağdığı zaman asla çıkmazdı. Ne zaman yağmur yağsa gidip kapısını çalar, "Hadi gel!" derdim.

"Ama yağmur yağıyor!" derdi.

Derdim ki, "Bu yürüyüş yapmak için en güzel zaman, çünkü sokaklar bomboş. Ve yağmur yağarken şemsiyesiz yürüyüşe çıkmak çok güzel, çok şiirseldir!"

Benim deli olduğumu düşünüyordu, ama yağmurun, ağaçların altında yürümeyen biri şiiri asla anlayamaz. Bölümün başkanına dedim ki, "Bu adam şiirsel değil; her şeyi mahvediyor. O kadar âlim, şiir o kadar gayrı-bilimsel bir şey ki, ikisinin buluşması imkânsız."

Üniversiteler insanların şiire duyduğu ilgiyi, sevgiyi yok eder. Yaşamın nasıl olması gerektiği konusundaki tüm fikri yok ederler; onu gittikçe daha çok bir eşya haline getirirler. Sana nasıl daha fazla kazanacağını öğretirler, ama sana nasıl derinlemesine yaşayacağını, nasıl bütün bütün yaşayacağını öğretmezler ve bunlar senin kavrayış anlarındır. Bunlar sayesinde mutlaka küçük kapılar ve pencereler açılır. Sana paranın değeri söylenir, ama bir gülün değeri söylenmez. Sana bir başbakan ya da cumhurbaşkanı olmanın değeri öğretilir, ama bir şair, bir ressam, bir şarkıcı, bir dansçı olmanın değeri öğretilmez. Bu şeylerin deli insanlara göre olduğu düşünülür.

ÜNİVERSİTEDEN MEZUN OLDUKTAN SONRA JABALPUR'U terk ettim, çünkü Sagar Üniversitesi'ndeki profesörlerden biri, S. S. Roy ısrarla bana telefon ediyor, yazıyor ve şunu söylüyordu, "Mezun olduktan sonra master yapmak için bu üniversiteye kaydolmalısın."

Jabalpur Üniversitesi'nden Sagar Üniversitesi'ne büyük bir mesafe yoktu. Yüz elli kilometre. Ama Sagar Üniversitesi pek çok açıdan benzersizdi. On bin, yirmi bin öğrencisi olan Benares Üniversitesi ya da Aligarh Üniversitesi ile karşılaştırıldığında küçük bir üniversiteydi. Onlar tıpkı Oxford ve Cambridge gibidir; büyük üniversiteler, büyük isimler. Sagar Üniversitesi'nin yalnızca bin öğrencisi ve neredeyse üç yüz öğretmeni vardı, yani üç öğrenciye bir öğretmen. Az bulunur bir yerdi; muhtemelen dünyada başka hiçbir yerde üç öğrenciye bir öğretmen düşen başka bir üniversite bulamazsın.

Üniversiteyi kuran adam dünyadaki en iyi profesörlerin tamamını tanıyordu. Sagar onun doğum yeriydi; adı Doktor **Harisingh Gaur** idi. Hukuk üzerine dünya çapında bir otoriteydi ve çok para kazanıyordu ve hiçbir dilenciye, hiçbir kuruma, hiçbir hayır kuruluşuna tek bir paisa vermiyordu. Tüm Hindistan'daki en cimri insan olarak biliniyordu. Sonra üniversiteyi kurdu ve yaşamı boyunca kazandığı bütün parayı üniversiteye bağışladı. Milyonlarca dolar.

Bana şöyle dedi, "Ben fakir bir adamdım, fakir bir adam olarak doğdum. İşte bu yüzden cimriydim; aksi halde başka yolu olmazdı. Hayır yapsam, şu hastaneye, bu dilenciye, o yetime para versem, bu üniversite var olamazdı." Bütün yaşamı

boyunca tek bir fikir besledi, doğduğu yerde dünyanın en iyi üniversitelerinden birinin olması gerektiği. Ve kesinlikle en iyi üniversitelerden birini yarattı. Hayattayken dünyanın her yerinden profesörler getirmeyi başardı. Onlara aldıklarının iki, üç katı maaşlar, ne isterlerse verdi ve iş yoktu, çünkü yalnızca bin öğrenci vardı. Ve ancak Oxford gibi bir üniversitenin karşılayabileceği gibi, bütün bölümleri açtı. Düzinelerce bölüm vardı öğrencisiz, ama tüm personeli ile: Bölüm başkanı, asistan profesör, profesör, okutman. Şöyle derdi, "Endişelenmeyin. İlk önce üniversite yaratılır ve en iyisi yapılır. Öğrenciler gelecektir, gelmek zorunda kalacaktır."

Sonra profesörler ve dekanlar en iyi öğrencileri arardı. Ve bir şekilde bu felsefe bölümünün başkanı olan Prof. S. S. Roy bana göz dikti.

Her sene üniversiteler arası münazara yarışması için Sagar Üniversitesi'ne giderdim. Dört sene boyunca hep kupayı ben kazandım ve dört sene boyunca hakem olarak beni dinledi. Hakemlerden biriydi. Dördüncü sene beni evine davet etti ve şöyle dedi:

"Dinle, bütün sene seni bekliyorum. Bir sene sonra, bir sonraki üniversiteler arası münazara yarışmasında burada olacağını biliyorum.

Savlarını sunma tarzın tuhaf. Bazen o kadar garip ki merak ediyorum... bu açıdan bakmayı nasıl başardın? Ben de birkaç problemi düşünüyordum, ama o açıdan hiç bakmadım. Belki sıradan akla gelen her bakış açısından vazgeçiyorsundur ve yalnızca başka kimsenin aklına gelmeyen bakış açısını seçiyorsundur.

Dört sene boyunca tek bir sebepten kupayı kazandın: Savların benzersiz olduğundan ve yanıt vermeye hazır kimse olmadığından. Onlar bunu düşünmemişlerdi, bu yüzden şok geçirdiler. Rakiplerini çok kötü duruma düşürüyorsun, insanın onlara acıyası geliyor, ama ne yapabiliriz ki? Ve sana hep yüz üzerinden doksan dokuz puan verdim. Yüzden çok vermek istedim, ama doksan dokuz bile... İnsanlar belli bir öğrenciyi tuttuğumu öğrendi. Bunun çok fazla olduğunu söylüyorlar, çünkü kimse elliyi aşamıyor.

Seni akşam yemeği için evime çağırdım, çünkü seni Jabalpur Üniversitesi'ni

bırakıp buraya gelmeye ikna etmek istiyorum. Artık bu dördüncü senen, mezun olduğunda işin biter. Master için buraya gel. Senin öğrencim olman fırsatım kaçıramam; buraya gelmezsen, o zaman ben Jabalpur Üniversitesi'ne gelirim."

Ünlü bir otoriteydi; gelmek isterse, Jabalpur Üniversitesi onu bölüm başkanı olarak kabul etmekten büyük mutluluk duyardı. Dedim ki, "Hayır, o kadar zahmete girme. Ben buraya gelirim, buraya bayılıyorum." Belki de dünyada en iyi konuma sahip üniversiteydi, engin bir gölün yakınındaki tepelerdeydi. Öyle sessizdi -öylesine büyük, kadim ağaçlar- ki orada olmak bile yeterli eğitim sayılırdı.

Ve Dr. Harisingh Gaur büyük bir kitap âşığı olmalıydı. Tüm kütüphanesini üniversiteye bağışlamıştı ve dünyanın dört köşesinden sayısız kitap getirtmeyi başarmıştı. Tek bir adamın çabası... Nadirdi; tek başına bir Oxford yaratmıştı. Oxford bin seneden fazla zamanda yaratılmıştı; binlerce insan çalışmıştı. Bu adamın çıkardığı iş gerçekten de bir sanat parçasıdır. Tek başına, kendi parasıyla kendini riske atmıştı.

Bu yüzden oraya bayılıyordum. Dedim ki, "Endişelenmen gerekmez, geleceğim, ama beni yalnızca münazara yarışmalarında gördünüz. Benim hakkımda çok şey bilmiyorsunuz; başınıza bela açabilirim, rahatsızlık yaratabilirim. Karar vermeden önce hakkımda her şeyi bilmeni isterim."

Prof. S. S. Roy dedi ki, "Senin hakkında hiçbir şey bilmek istemiyorum. Şimdiye kadar, sırf seni, gözlerini, konuşma tarzını, gerçekliğe yaklaşma tarzını görerek öğrendiğim az şey yeterli. Ve beni sorunlarla, beş belası olmakla korkutmaya çalışma. Sen ne istersen yapabilirsin."

SINIFA KATILDIĞIM GÜN PROFESÖR S. S. ROY "MUTLAK" kavramını açıklıyordu. **Bradley(1)** ve Şankara**(2)** üzerine bir otoriteydi. İkisi de Mutlak'a inanır. Onlar Tanrı'ya bu ismi verir.

Ona tek şey sordum, bu beni onunla çok samimi kıldı ve yüreğini bana tamamen, olası her açıdan açtı. Dedim ki, "Senin 'mutlak'ın mükemmel mi? Yerinde duruyor mu, yoksa hâlâ büyüyor mu? Eğer hâlâ büyüyorsa, o zaman mutlak değildir, kusurludur, ancak o zaman büyüyebilir. Eğer başka bir şey daha, biraz

daha dal, biraz daha çiçek olası ise, o zaman canlıdır. Eğer tamamlanmışsa, tamamen eksiksizse -mutlak sözcüğünün anlamı budur; artık büyüme olasılığı yoktur- o zaman ölüdür." Bu yüzden ona sordum, "Açık ol, çünkü Bradley ve Şankara'ya göre 'mutlak' Tanrı'yı temsil eder; onlar Tanrı'ya bu felsefi ismi verir. Senin Tanrın canlı mı, ölü mü? Bu soruyu yanıtlamak zorundasın."

Gerçekten dürüst bir adamdı. "Lütfen bana düşünmek için zaman ver." dedi. Oxford'da Bradley üzerine doktora yapmıştı, Benares'te Şankara üzerine bir başka doktora yapmıştı ve bu iki filozof üzerine en büyük otorite sayılıyordu, çünkü Batı'da Bradley, Doğu'da Şankara'nın aynı sonuçlara geldiğini kanıtlamaya çalışmıştı. "Lütfen bana düşünmek için zaman ver." dedi.

Dedim ki, "Tüm yaşamın boyunca Bradley, Şankara ve Mutlak üzerine yazageldin. Kitaplarını ve yayınlanmamış tezlerini okudum. Ve tüm yaşamın boyunca ders verdin. Kimse sana bu kadar basit bir soruyu sormadı mı?"

Dedi ki, "Kimse bana sormadı, bu kadar da değil, benim bile aklıma gelmedi. Bir şey mükemmelse, o zaman ölü olması gerektiği aklıma gelmedi. Canlı her şeyin kusurlu olması gerekir. Bu fikir hiç aklıma gelmedi. Bu yüzden lütfen bana zaman ver."

Dedi ki, "Dilediğin kadar zaman kullanabilirsin. Ben her gün gelip aynı soruyu soracağım." Ve bu beş, altı gün devam etti. Her gün sınıfa girdim ve o titreyerek geldi. Ben ayağa kalkıp, "Sorum." dedim.

Ve o dedi ki, "Lütfen beni affet, karar veremiyorum. İki yanda da güçlük var. Tanrı'nın kusurlu olduğunu söyleyemem; Tanrı'nın ölü olduğunu da söyleyemem. Ama yüreğimi fethettin."

Eşyalarımı öğrenci yurdundan aldı, evine götürdü. Dedi ki, "Artık öğrenci yurdunda yaşayamazsın. Gelip benimle ve ailemle yaşamalısın. Senden öğrenecek çok şeyim var, çünkü bu kadar basit bir soru benim aklıma gelmedi. Sen aldığım tüm dereceleri iptal ettin."

Neredeyse altı ay onunla birlikte yaşadım, sonra bir başka üniversiteye geçti. Benim de onunla gitmemi istedi, ama rektör yardımcısı gönülsüzdü. Dedi ki, "Prof. Roy, siz gidebilirsiniz. Profesörler gelir, gider, ama böyle bir öğrenciyi bir

daha bulamayabiliriz. Bu yüzden ona sertifikalarını vermeyeceğim ve üniversiteden ayrılmasına izin vermeyeceğim. Ve öğrencimin oraya alınmamasını söylemek için üniversitenize yazacağım!"

Ama o beni sevmeye devam etti. Bu az rastlanır bir olguydu: Her ay, neredeyse üç yüz kilometre uzaktaki üniversitesinden beni görmeye gelirdi. Ayda en az bir kez sırf beni görmek, sırf benimle oturmak için gelirdi. Ve derdi ki, "Artık daha iyi bir maaş alıyorum ve her şey orada daha rahat, ama seni özlüyorum. Sınıf ölü gibi görünüyor. Kimse senin gibi sorular, yanıtlanamayan sorular sormuyor."

Ve ona şöyle dedim, "Bu seninle benim aramdaki anlaşma, bir soruya ancak yanıtlanamıyorsa soru derim. Yanıtlanabiliyorsa, bu nasıl bir soru?"

TAHTADAN YAPILMIŞ HİNT SANDALETLERİ İLE yürürdüm. Neredeyse on bin yıl boyunca, belki daha uzun süre sannyasinler tarafından kullanılmış. Tahta sandalet... Çünkü bu amaç için öldürülen bir hayvanın derisi kullanılmadan yapılır ve en iyi deri hayvanların yavrularından sağlanır. Bu yüzden sannyasinler bundan kaçınır ve tahta sandaletler kullanır. Ama insan yürürken o kadar çok ses çıkarır ki, bir kilometre öteden geldiğini duyabilirsin. Ve asfalt yolda, üniversitenin verandasında yürürken tüm üniversite öğrenir. Tüm üniversite benim gelip gittiğimi bilirdi; beni görmelerine gerek yoktu, sandaletlerim yetiyordu.

ÜNİVERSİTENİN FELSEFE SINIFINA GİRDİĞİM İLK GÜN **Dr. Saxena** ile tanıştım. Yalnızca birkaç profesöre karşı büyük sevgi ve saygı besledim. Bu ikisi en sevdiğim profesörlerdi -Dr. S. K. Saxena ve Dr. S. S. Roy- sırf bana öğrenci gibi davranmadıkları için.

İlk gün Dr. Saxena'nın dersine tahta sandaletlerim ile girdiğimde, biraz şaşırmış göründü. Sandaletlerime baktı ve sordu, "Neden tahta sandalet kullanıyorsun? Çok gürültü çıkarıyor."

"Yalnızca bilincimi tetikte tutmak için." dedim.

"Bilinç mi?" dedi. "Bilincini başka şekillerde de tetikte tutmaya çalışıyor musun?"

Dedim ki, "Günde yirmi dört saat, olası her şekilde bunu yapmaya çalışıyorum:

Yürürken, otururken, yemek yerken, hatta uyurken. Ve ister inanın, ister inanmayın, son zamanlarda uykuda bile uyanık ve tetikte olmayı başardım."
Dedi ki, "Sınıf dağılabilir, sen benimle ofisime gel." Tüm sınıf ilk günde başıma bela açtığımı düşündü. Profesör beni ofisine götürdü ve raftan otuz sene önce doktorası için yazdığı tezi aldı. Bilinç üzerineydi. Dedi ki, "Bunu al. İngilizce yayınlandı ve Hindistan'da çok kişi, hem İngilizce'yi hem Hintçe'yi mükemmel bilen büyük âlimler, bunu Hintçe'ye tercüme etmek için izin istedi. Ama kimseye izin vermedim, çünkü sorun dili iyi bilip bilmediğin değil; bilincin ne olduğunu bilen bir adam arıyordum -ve gözlerinde, yüzünde, yanıt verme tarzında görebiliyorum- bu kitabı sen tercüme etmelisin."
Dedim ki, "Bu üstesinden gelmesi zor bir iş; Çünkü İngilizce'yi çok iyi bilmiyorum ve Hintçe'yi de çok iyi bilmiyorum. Hintçe anadilim, ama yalnızca herkesin anadilini bildiği kadar biliyorum. Ve anadilin tanımına inanıyorum. Neden her dile anadil denir? Çünkü anne konuşur baba dinler ve çocuklar da böyle öğrenir. Ben de böyle öğrendim.
Babam sessiz bir adamdır; annem konuşur, o dinlerdi. Ben dili böyle öğrendim. Bu yalnızca anadil, çok bilmiyorum. Hintçe hiç çalışma alanım olmamıştır. İngilizce'yi biraz biliyorum ve bu senin sözde sınavların için yeterli, ama bir doktora tezini tercüme etmek için?.. Buna rağmen bunu bir öğrenciye veriyorsun öyle mi?"
"Endişelenme." dedi. "Yapabileceğini biliyorum."
Dedim ki, "Bana güveniyorsan, elimden geleni yapacağım. Ama sana bir şeyi söylemeliyim, eğer içinde bir yanlış bulursam, altına redaksiyon notu koyacağım ve nasıl düzeltilmesi gerektiğini yazacağım. Eksik bir şey bulursam, eksik bir şey olduğunu dipnotta belirteceğim ve eksik olan şeyi yazacağım."
Dedi ki, "Bunu kabul ediyorum. İçinde eksik olan çok şey olduğunu biliyorum. Ama beni şaşırtıyorsun: Daha kitabı görmedin, kapağını açmadın bile. İçinde eksik olacağını nereden biliyorsun?"
Dedim ki, "Sana bakarak. Nasıl sen bana bakarak kitabı tercüme edecek doğru insanın ben olduğumu görebiliyorsan, ben de senin onu yazacak doğru insan

olmadığını çok iyi görebiliyorum, Dr. Saxena!"
Ve bundan o kadar hoşlandı ki, herkese anlattı! Tüm üniversite aramızda geçen diyalogu öğrendi. Takip eden iki aylık yaz tatilinde kitabı çevirdim ve o redaksiyon notlarını koydum. Ona gösterdiğimde, gözlerinde sevinç gözyaşları vardı. Dedi ki, "Burada eksik olan bir şey olduğunu çok iyi biliyordum, ama ben hiç uygulamadığım için bulamıyordum. Ben yalnızca Doğu yazmalarında bilinç hakkında bilgi bulmaya çalışıyordum. Çok yazma toplamıştım ve sonra onları düzenlemeye başladım. Tezimi bitirmek neredeyse yedi yılımı aldı." Gerçekten de büyük bir bilimsel çalışma yapmıştı. Ama yalnızca bilimsel. Dedim ki, "Bu bilimsel bir çalışma, ama meditasyon yapan birinin çalışması değil. Ve ben bütün bu notları koydum. Bunun bir meditasyoncu değil, ancak bir bilgin tarafından yazılabileceği hakkındaki notları..."
O sayfalara baktı ve bana şöyle dedi, "Sen eğer tez hocam olsaydın asla doktoramı alamazdım! Tam da benim kuşkulu olduğum yerleri bulmuşsun, ama bana sınav yapan o aptallar şüphelenmedi bile. Çok övgü aldı."
Yıllarca Amerika'da profesörlük yapmıştı ve kitabı gerçekten de anıtsal bir bilim çalışmasıydı; ama kimse onu eleştirmemiş, kimse o konulara işaret etmemişti. Bu yüzden ona sordum: "Şimdi tercümeye ne yapacaksın?"
"Bunu yayınlayamam. Sonunda bir tercüman buldum, ama sen tercümandan çok sınavcısın! Onu saklayacağım, ama yayınlayamam. Senin notların ve yorumların varken bütün ünümü mahveder, ama sana katılıyorum. Aslında..." dedi. "Elimde olsaydı sırf o notlar ve yorumlar yüzünden sana bir doktora verirdim, çünkü ancak meditasyon yapan birinin bulabileceği yerleri tam olarak bulmuşsun; meditasyon yapmayan birinin onları bulması için yol yok."
Böylece tüm yaşamım baştan beri iki şeye odaklandı: Asla zekice olmayan şeylerin bana telkin edilmesine izin vermemek, sonuç ne olursa olsun her tür aptallıkla mücadele etmek ve sonuna dek mantıklı, rasyonel olmak. İletişim kurduğum bütün insanlara karşı kullandığım bir yöndü bu. Ve diğeri kesinlikle kişiseldi, benimdi: Gittikçe daha tetikte olmak, böylece yalnızca bir entellektüel olup çıkmamak.

AKLIMA REKTÖR YARDIMCILARIMDAN BİRİ GELİYOR, dünyaca ünlü bir tarihçiydi. Neredeyse yirmi yıl boyunca Oxford'da tarih profesörlüğü yapmıştı ve Oxford'dan emekli olduktan sonra Hindistan'a dönmüştü. Dünyaca ünlü bir ismi vardı ve benim okuduğum üniversitenin rektör yardımcılığına seçilmişti. İyi bir adamdı, güzel bir kişiliği vardı, muazzam bilgiliydi, âlimdi, tanınıyordu. Övünebileceği çok kitabı vardı.

Tesadüf eseri rektör yardımcısı olarak göreve başladığı gün **Gautama Buda**'nın doğum günüydü. Ve Gautama Buda'nın doğum günü başka herkesin doğum gününden daha önemlidir, çünkü Gautama Buda'nın doğum günü aynı zamanda aydınlandığı ve bedenden çıktığı gündür. Aynı gün doğmuş, aynı gün aydınlanmış, aynı gün ölmüştür.

Tüm üniversite bu adamın Gautama Buda hakkında konuşmasını dinlemek için toplandı. Ve adam büyük bir tarihçiydi, Gautama Buda hakkında kitaplar yazmıştı; büyük duygululukla konuştu. Gözlerinde yaşlarla şöyle dedi, "Gautama Buda'nın zamanında doğsaydım, ayaklarının dibinden asla ayrılmayacağımı hissettim hep."

Alışkanlıklarıma uyarak ayağa kalktım ve "Lütfen, sözlerinizi geri alın." dedim.

"Ama neden?" dedi.

Dedim ki, "Çünkü yalan söylüyorsunuz. **Raman Maharşi**'nin**(3)** zamanında hayattaydınız. O da aynı türden biriydi, aynı aydınlanmaydı ve onu ziyaret bile etmediğinizi biliyorum. Bu yüzden, kimi kandırmaya çalışıyorsunuz? Gautama Buda'yı da ziyaret etmezdiniz. Gözyaşlarınızı silin, bunlar timsah gözyaşları. Siz yalnızca âlimsiniz ve aydınlanma ya da Gautama Buda gibi insanlar hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz."

Oditoryumda büyük bir sessizlik oldu. Profesörlerim okuldan kovulacağımdan korkuyorlardı; hep her an okuldan kovulacağımdan korktular. Beni seviyorlardı ve beni orada istiyorlardı. Ama böyle bir durum yaratmak, böyle rahatsız bir durum... Ve kimse ne yapacağını, buzu nasıl kıracağını bilmiyordu. O birkaç saniye saatler gibi geldi. Rektör yardımcısı orada duruyordu... Kesinlikle üstün niteliklere sahip bir adamdı. Gözyaşlarını sildi ve affedilmeyi istedi. Belki

yanılıyordu. Ve bunu daha detaylı tartışmak için beni evine çağırdı.
Ama tüm üniversitenin önünde şöyle dedi, "Haklısın. Gautama Buda'ya gitmezdim, biliyorum. Söylediğim zaman farkında değildim; yalnızca duygulandım, kapılıp gittim. Evet, hayattayken Raman Maharşi'ye hiç gitmedim, üstelik defalarca yaşadığı yerin yakınından geçtim. Madras Üniversitesi'nde dersler verdim, orası onun Arunaçal'daki yerine birkaç saat uzaktadır. Pek çok dostum bana, 'Gidip bu adamı görmelisin' dedi ve ben hep erteleyip durdum ve sonunda adam öldü."
Tüm üniversite buna inanamadı. Profesörlerim inanamadı. Ama adamın alçakgönüllülüğü herkesi duygulandırdı. Ona duyulan saygı çok çok büyüdü ve dost olduk. Çok yaşlıydı -neredeyse altmış sekiz yaşında- ve ben yalnızca yirmi dört yaşındaydım, ama dost olduk. Ve bir an bile onun büyük bir âlim olduğunu, rektör yardımcısı olduğunu, dedem yaşında olduğunu bana hissettirmedi.
Tam tersine, bana şöyle derdi, "O gün ne oldu bilmiyorum; ben o kadar alçakgönüllü biri değilim. Yirmi yıl Oxford'da profesörlük yapmak, dünyada pek çok üniversitenin konuk profesörü olmak beni oldukça benmerkezci kıldı. Ama sen tek bir darbe ile her şeyi yok ettin. Ve bunun için hayatım boyunca sana minnettar kalacağım: Ayağa kalkmasaydın bunu yapacağıma inanıp dururdum. Ama şimdi bunu isterdim... Birini bulabilirsem ayaklarının dibinde oturup onu dinlemek isterim."
"O zaman otur ve dinle." dedim.
"Ne!?"dedi.
Dedim ki, "Bana bak yeter. Yaşıma aldırma, otur ve beni dinle." Ve inanmayacaksın, o yaşlı adam oturdu ve ona söylemek istediklerimi dinledi. Ama pek az insanda o kadar cesaret, o kadar açıklık vardır.
O günden sonra beni ziyaret etmek için öğrenci yurduna gelmeye başladı. Herkes şaşırıyordu. Ne olmuştu? Onun için çok utanç verici bir durum yaratmıştım! Beni evine götürürdü ve birlikte otururduk. Bana şöyle derdi, "Herhangi bir şey söyle, dinlemek istiyorum. Tüm yaşamım boyunca ben konuştum; dinlemeyi unuttum. Ve bilmediğim şeyler söyledim." Ve bir müridin

ustasını dinlediği gibi dinledi.
Profesörlerim çok şaşırıyordu. Dediler ki, "O yaşlı adama büyü mü yaptın? Yoksa bunadı mı? O da değilse ne oldu? Onu görmek için randevu alıp kuyrukta beklememiz gerekiyor. Ancak zamanımız geldiğinde onu görebiliyoruz. Ve o seni görmeye geliyor, bu kadar da değil, seni dinliyor. Ne oldu?"
Dedim ki, "Aynısı size de olabilir, ama siz o kadar zeki, o kadar duyarlı, o kadar anlayışlı değilsiniz. O yaşlı adam gerçekten de az bulunur."

(1) ***James Bradley:*** (1693-1762) İngiliz gökbilimci... Yıldızların hareketini incelemiş, dünyanın ekseninin eğriliğiyle ışığın sapımını bulmuştur. (Ed.n.)
(2) ***Şankara:*** (IX. yy.) Hintli düşünür... Adı *Sankara* yazıldığı gibi, *Schankara*, *Shankaracharya* olarak da yazılır. Budacılığı eleştirmiş, Hindu öğretisi *advaita vedanta*'yı (Hintlilerin altı büyük öğretisinden biri) savunmuştur. Ona göre nesnel gerçeklik bir hayalden başka bir şey değildir. (Ed. n.)
(3) ***Ramana Maharishi:*** 1879 Tiruchuzli - 1956 Tiruvannamalai. Kuzey Hindistan, Madura'da doğan Venkatramoan Aiyer, şehirdeki Amerikan Lisesi'nde öğrenim gördü. Daha sonra müritlerine şöyle dedi: "Hiçbir şey okumadım. Bilgim 14 yaşıma öğrendiklerimle sınırlı... Bütün çalışmalarım önceki varoluşlarda yapıldı ve bunlar bana yetiyor." 17 yaşındayken odasında sükun içinde oturduğu sırada birden bire kendi ölümünü yaşadı. Sonra da benliğinin kutsal kaynağını, geçici ve "ben"in zıttı olan ölümsüz "ben"i seyretti. (Ed. n.)

1957-1966: PROFESÖR

Öğrencilik hayatımdan büyük zevk aldım; insanlar bana karşı, benim yanımda, kayıtsız ya da sevgi dolu olsalar da, tüm o deneyimler güzeldi. Kendim öğretmen olduğumda bunların hepsi bana yardımcı oldu, çünkü kendi bakış açımı sunarken öğrencilerin bakış açılarını da görebiliyordum.
Ve sınıflarım münazara kulüpleri oldu. Herkesin kuşku duymaya, tartışmaya hakkı vardı. Arada bir birisi derse ne olacağı hakkında endişelenmeye başlardı,

çünkü her noktada bunca tartışma olurdu. "Endişelenme." derdim. "Bütün bunlar zekânızı keskinleştirmek için gerekli. Ders küçük bir şeydir, bir gecede okuyabilirsiniz. Keskin bir zekânız varsa, okumadan bile yanıt verebilirsiniz. Ama keskin bir zekânız yoksa, kitabınız olsa da yanıtın nerede olduğunu bulamazsınız. Beş yüz sayfalık bir kitapta yanıt bir paragrafın içinde olabilir."

Bu yüzden sınıflarım tamamen farklıydı. Her şeyin tartışılması, her şeyin içine en derin şekilde, her köşeden, her bakış açısından bakılması gerekiyordu, ve ancak zekân tatmin olduğu zaman kabul ediliyordu. Aksi halde, onu kabul etmenin gereği yoktu; tartışmayı ertesi gün devam ettirebilirdik.

Bir şey tartıştığında ve mantıklı bir seyir, tüm bir yapıyı keşfettiğinde, onu hatırlamana gerek olmadığını anlayınca şaşırmıştım. Bu senin keşfindir; seninle kalır. Onu unutamazsın.

Öğrencilerim beni kesinlikle seviyordu, çünkü başka hiç kimse onlara o kadar çok özgürlük vermiyordu, başka hiç kimse onlara o kadar çok saygı göstermiyordu. Başka hiç kimse onlara o kadar çok sevgi vermiyordu, başka hiç kimse onların zekâsını keskinleştirmesine yardım etmiyordu.

Her öğretmen maaşım için endişeleniyordu. Ben hiç maaşımı almaya gitmedim. Bir öğrenciye yetki verir, "Ayın ilk günü geldiğinde maaşı al ve bana getir. Bir kısmına ihtiyacın olursa alabilirsin." derdim.

Üniversitede kaldığım onca yıl boyunca o ya da bu kişi maaşımı getirdi. Maaşları dağıtan adam bir kez beni görmeye geldi ve şöyle dedi, "Sen hiç gelmiyorsun. Bir gün geleceğini ve seni göreceğimi umuyordum. Ama ofise belki de hiç gelmeyeceğini düşünerek, ne tür bir adam olduğunu görmek için ben evine geldim, çünkü ayın ilk günü sabahın erken saatlerinde maaşlarını almak için kuyruğa giren profesörler var. Sen hiç yoksun. Senin imzan ve yetkinle herhangi bir öğrenci gelebiliyor ve maaşın sana ulaşıp ulaşmadığından emin olamıyorum."

Dedim ki, "Endişelenmene gerek yok, bana hep ulaştı." Birine güvendiğin zaman, onun seni aldatması çok zordur.

Öğretmen olduğum onca yıl, maaşı alma yetkisi verdiğim hiçbir öğrenci içinden

para almadı. Halbuki onlara şöyle demiştim, "Size kalmış. Hepsini almak istiyorsanız alabilirsiniz. Bir kısmını almak istiyorsanız, alabilirsiniz. Ve bu geri ödemeniz için ödünç verilmiş bir şey olmaz, çünkü bana kimin ne kadar para borçlu olduğunu hatırlama zahmetine giremem. Sizindir; fark etmez." Ama tek bir öğrenci bile maaşımdan para almadı.

Öğretmenlerin hepsi yalnızca maaşla, daha yüksek görevler edinmekle ilgileniyordu. Gerçekten öğrencilerle, onların geleceği ile, özellikle de spiritüel büyüme ile ilgilenen kimseyi görmedim.

Bunu görünce, küçük bir meditasyon okulu açtım. Dostlarımdan biri güzelim bungalovunu ve bahçesini önerdi ve benim için, meditasyonlar için mermer bir tapınak yaptı, böylece en az elli kişi tapınağın içinde oturup meditasyon yapabiliyordu. Pek çok öğrenci, pek çok profesör -hatta rektör yardımcıları- meditasyonun ne olduğunu anlamak için geldi.

HİNDİSTAN'DA MÜSLÜMANLARIN AYRI, HİNDU'LARIN ayrı, Pencaplılar'ın ayrı, Bengalliler'in ayrı, Güney Hindistanlılar'ın ayrı giysileri vardır. Örneğin, Güney Hindistan'da yalnızca bir lungiye sarınabilirsin; yalnızca sarındığın bir dhoti. O kadar da değil, onu yukarı kaldırıp üste sıkıştırırlar, böylece ancak dizlere kadar gelir. Üniversitelerde bile, profesörler o giysi ile ders verir.

Lungiyi çok seviyordum, çünkü sadeydi, en sadesi: Dikişe, terziliğe, hiçbir şeye gerek yoktu; herhangi bir kumaş parçası kolaylıkla lungiye çevrilebiliyordu. Ama Güney Hindistan'da değildim, lunginin ancak serseriler, aylaklar, asosyal unsurlar tarafından kullanıldığı orta Hindistan'daydım. Lungi insanın topluma aldırmadığının, onlar için ne düşündüğüne aldırmadığının simgesi idi.

Üniversiteye lungi içinde gitmeye başladığımda bir an her şey durdu: Öğrenciler sınıflarından çıktı, profesörler sınıflarından çıktı. Koridordan geçerken herkes durup beni izliyordu ve ben herkese el sallıyordum. Ne güzel bir karşılama!

Rektör yardımcısı çıktı: "Sorun ne? Dersler tam ortasında durdu, profesörler çıktı ve sessizlik oldu..." Beni gördü ve ona el salladım, el sallamama karşılık verecek cesareti yoktu.

Dedim ki, "En azından bana el sallayabilirsin. Tüm bu insanlar lungimi görmeye geldi." Sanırım buna bayıldılar, çünkü her gün profesörler güzel, en pahalı giysilerle çıkıp geliyorlardı. Rektör yardımcısı giysilerine çok özen gösterirdi ve onlarla ünlüydü. Evine gitsen şaşardın: Tüm evde giysilerden başka bir şey yoktu, o, hizmetkârı ve giysileri.

Dedim ki, "Sen içeri girerken kimse sınıflarından çıkmıyor. Ama zavallı bir lungi -en fakirler giyer onu- onları dışarı çıkardı! Ve ben her gün bu lunginin içinde geleceğim."

Dedi ki, "Şaka yapmak tamam, bir gün tamam, ama fazla ileri gitme."

Dedim ki, "Bir şey yaptığım zaman sonuna kadar giderim."

Dedi ki, "Ne demek istiyorsun? Gerçekten her gün lungi ile gelmeyi mi düşünüyorsun?"

Dedim ki, "Şu anda niyetim bu. Bana karışılırsa lungisiz bile gelebilirim. Buna inanabilirsin. Herhangi bir şekilde bana karışılırsa, bunun bir profesör için uygun olmadığını, şunu, bunu söylemeye çalışırsan, umurumda olmaz... Sessiz kalabilirsen, lungi içinde kalırım; bana karşı bir şey yapmaya başlarsan, o zaman lungi gider. Ben gelirim... O zaman asıl manzarayı görürsün!"

Ve bu çok gülünç bir sahneydi, çünkü tüm öğrenciler bunu duyunca alkışlamaya başladı ve rektör yardımcısı o kadar utandı ki, odasına geri döndü. Lungim hakkında tek bir söz söylemedi. Defalarca sordum, "Lungime ne diyorsun? Ona karşı yapılan bir şey var mı, yok mu?"

"Beni rahat bırak." dedi, "Ne istiyorsan yap. Ve hiçbir şey söylemek istemiyorum, çünkü sana söylenen herhangi bir şey tehlikeli olabilir, insan onu nasıl karşılayacağını asla bilemiyor. Ben 'Lungiyi bırak.' demiyordum, yalnızca, 'Eski kıyafetlerine dön.' diyordum."

Dedim ki, "Onlar gitti ve giden gitmiştir, asla arkama bakmam. Artık lungi içinde dolaşacağım."

Böylece ilk önce lungiyle, uzun bir cübbeyle dolaşmaya başladım. Sonra bir gün cübbeyi bıraktım ve yalnızca bir şal kullanmaya başladım. Yine bir dram oldu, ama o serinkanlılığını korudu. Herkes dışarı çıktı, ama o gelmedi; belki lungiyi

bırakacağımdan korkuyordu! Odasından çıkmadı. Kapısını çaldım. "Yaptın mı?" dedi.
"Henüz değil." dedim. "Dışarı çıkabilirsin."
Kapısını açtı ve giyinik miyim, yoksa her şeyi bırakmış mıyım, görmek için dışarı baktı. "Demek artık değiştin. Cübbeyi de mi?.." dedi.
"Onu da değiştirdim. Söyleyecek bir şeyin var mı?" dedim.
Dedi ki, "Tek söz söylemek istemiyorum. Başkalarıyla senin hakkında konuşmuyorum bile. Gazeteciler telefon ediyor ve soruyor, 'Üniversitede buna nasıl izin veriliyor? Çünkü bu bir örnek olabilir, öğrenciler ve diğer profesörler lungi içinde gelebilir.'
Onlara diyorum ki, 'Ne olursa olsun, herkes lungi içinde gelse bile benim için sorun yok. Onu rahatsız etmeyeceğim, çünkü beni, onu rahatsız edersem çıplak gelmekle tehdit ediyor. Ve çıplaklığın Hindistan'da kabul edilebilir bir spiritüel yaşam tarzı olduğunu söylüyor. Mahavira çıplaktı, Jainaların yirmi dört tirthankarası çıplaktı, binlerce keşiş hâlâ çıplak ve bir tirthankara çıplak olabiliyorsa, neden bir profesör olamasın? Hindistan'da çıplaklık herhangi bir açıdan kınanamaz."
Böylece şunu dedi, "İnsanlara söylüyorum, 'Gerçekten kaos yaratmak isterse... Üniversitede de takipçileri var; onun yaptığı her şeyi yapmaya hazır pek çok öğrenci var. Bu yüzden onu rahat bırakmak en iyisi."
Yaşamım boyunca şunu öğrendim: Saygınlığından birazcık ödün vermeye hazırsan, dilediğini rahatlıkla yapabilirsin. Toplum sana bir oyun oynamıştır. Zihninde saygınlığı yüksek bir kaideye oturtmuştur ve karşısına, senin yapmanı istemediği her şeyi koymuştur. Böylece onları yaparsan, saygınlığını kaybedersin. Bir kez 'Saygınlık umurumda değil!' dersen, o zaman toplum senin iradene karşı kesinlikle iktidarsız kalır.
ÜNİVERSİTEDE ÖĞRETMEN OLDUĞUMDA, DEDİM Kİ, "Ben kime ders vereceğim? Bu masalara ve sandalyelere mi? Bu nasıl bir saçmalık? Size bu şekilde oturmanızı kim söyledi? Birbirinize karışın ve önüme gelin." Böyle dedim; çünkü sınıfa girdiğimde kızların bir köşede oturduğunu, önümde dört beş

boş sıra olduğunu, oğlanların diğer köşede oturduğunu gördüm.
Tereddüt ettiler. Bir öğretmenin onlara karışmalarını söylediğini hiç duymamışlardı. Dedim ki, "Hemen karışın; aksi halde rektör yardımcısına son derece doğaya aykırı, gayrı-psikolojik bir şeyin olduğunu raporlayacağım."
Yavaş yavaş, tereddütle... Dedim ki, "Tereddüt etmeyin! Yerinizden kıpırdayın ve karışın. Benim sınıfımda ayrı oturamazsınız. Ve bir kıza dokunmaya çalışmanız ya da kızın gömleğinizi çekiştirmeye çalışması umurumda bile değil; doğal olan her şeyi kabul ederim. Bu yüzden orada donmuş, küçülmüş bir halde oturmanızı istemiyorum. Benim sınıfımda olmayacak bu. Birlikte olmaktan keyif alın. Birbirinize notlar, taşlar, mektuplar attığınızı biliyorum. Buna gerek yok. Gidip yanına oturun, mektubu ya da ne istiyorsanız onu kıza verin, çünkü aslında hepiniz cinsel açıdan olgunsunuz; bir şey yapmalısınız. Ve felsefe okuduğuna göre kesinlikle delisiniz! Bu felsefe okuma zamanı mı? Bu dışarı çıkıp sevişme zamanı. Felsefe başka bir şey yapamadığınız, ihtiyarlık içindir, o zaman felsefe okuyabilirsiniz."
Hepsi çok korktu. Yavaş yavaş gevşediler, ama diğer sınıflar onları kıskanmaya başladı. Diğer profesörler rektör yardımcısına rapor vermeye başladılar, "Bu adam tehlikeli. Kızlarla oğlanların hepimizin yasakladığı şeyler yapmasına izin veriyor. Onların iletişime geçmesini engellemek yerine onlara yardım ediyor! Diyor ki, 'Aşk mektubu yazmayı bilmiyorsanız bana gelin. Ben size öğretirim. Felsefe ikincildir, fazla değildir. İki senelik dersi altı ayda bitiririz. Kalan bir buçuk senede zevk alır, dans eder, şarkı söyleriz. Endişelenmeyin.'"
Sonunda rektör yardımcısı beni çağırmak zorunda kaldı ve şöyle dedi, "Bütün olan biteni duydum. Ne diyorsun?"
Dedim ki, "Üniversitede öğrenci olmuşsundur."
"Evet." dedi. "Oldum. Aksi halde nasıl rektör yardımcısı olabilirdim?"
Dedim ki, "O zaman biraz geri dön ve kızların uzakta, sizin uzakta oturduğunuz günleri hatırla. Kafandan ne geçiyordu?"
"Çok tuhaf bir adama benziyorsun." dedi. "Gelmeni istedim, çünkü bir şey hakkında bilgi almak istiyordum."

Dedim ki, "Bunu daha sonra ele alırız. İlk önce sorumu yanıtla. Ve dürüst ol; aksi halde yarın tüm üniversitenin, tüm profesörlerin ve öğrencilerin önünde sana açık açık meydan okurum. Konuyu tartışırız ve onların oy vermesine izin veririz."
Dedi ki, "Heyecanlanma. Belki haklısın. Hatırlıyorum. Artık yaşlı bir adamım ve umarım bunu kimseye söylemezsin, kızları düşünürdüm. Profesörü dinlemezdim, profesörü kimse dinlemezdi. Kızlar notlar fırlatıyordu, biz notlar fırlatıyorduk, mektuplar alınıp verilirdi."
"O zaman..." dedim, "Gidebilir miyim?"
"Elbette." dedi. "Git ve ne yapmak istiyorsan yap. Seninle herkesin önünde karşılaşmak istemiyorum, kazanacağını biliyorum. Haklısın. Ama ben zavallı bir adamım; görevimi yerine getirmem gerek. Böyle bir şey yapacak olursan hükümet beni bu rektör yardımcılığından atar."
Dedim ki, "Rektör yardımcılığı benim umurumda değil. Sen rektör yardımcısı kal, ama unutma: Bir daha beni asla çağırma. Pek çok şikâyet gelecektir, ama şu anda sana açıkça söylüyorum, her seferinde ben haklı olacağım."
"Anladım." dedi.
Sonra öğrenciler, benim dersimi almayan kız ve oğlanlar bana sormaya başladılar, "Biz de gelebilir miyiz?"
Dedim ki, "Felsefe hiç bu kadar merak uyandırmamıştı. Gelin! Herkes gelebilir. Ben hiç yoklama almam. Her ay, yoklama defteri gidecekken, öylesine doldururum; yok, var, yok, var. Yalnızca herkesin derslerin yüzde yetmiş beşinden fazlasına girmiş görünmesine dikkat ederim, böylece sınava girebilirler. Umurumda değil. Bu yüzden gelebilirsiniz."
Sınıflarım tıka basa doldu. İnsanlar pencerelerde oturuyordu. Ve aslında hepsinin başka sınıfta olması gerekiyordu.
Sonra yine şikâyetler gelmeye başladı ve rektör yardımcısı dedi ki, "Bu adam hakkında şikâyet getirmeyin. İnsanlar dersinize gelmiyorsa bu sizin sorununuz. Ben ne yapabilirim? Onu tercih ediyorlarsa, o ne yapabilir? Ve onlar felsefe öğrencisi değil, ama sizin tarih, ekonomi, politika derslerinize gelmek

istemiyorlar. Ben ne yapabilirim? Ve o adam bana meydan okudu: 'Bir daha asla beni çağırma, yoksa herkesin önünde karşı karşıya geliriz.'"
Ama her bölümden o kadar çok şikâyet geldi ki, sonunda o geldi. Beni çağırmamasının daha iyi olacağını biliyordu; sınıfa gelmek zorunda kaldı. Gördüklerine inanamadı.
Felsefede pek az öğrenci olur, çünkü felsefe para kazandıran bir konu değildir. Ama sınıf tıka basa doluydu; onun girebilmesi için bile yer yoktu. Onun öğrencilerle birlikte kapının arkasında durduğunu gördüm. Öğrencilere dedim ki, "Rektör yardımcısının içeri girmesine izin verin. Bırakın o da burada gerçekleşen sahnenin tadını çıkarsın."
İçeri girdi. Gözlerine inanamıyordu, kızlar, oğlanlar hep-birlikte oturuyordu ve neşeyle beni dinliyordu. Tek bir rahatsızlık yoktu, çünkü rahatsızlıkları kökünden önlenmişti. Artık her oğlan kız arkadaşının yanında oturuyordu; taş, mektup atmalarına gerek yoktu. İhtiyaç yoktu.
Dedi ki, "Böyle kalabalık bir sınıfta iğne atsan işitilecek bir sessizlik olmasına inanamıyorum."
Dedim ki, "Öyle olmak zorunda, çünkü baskı yok. Öğrencilere gitmek isterlerse benden izin almalarına gerek olmadığını, çıkıp gidebileceklerini söyledim; içeri girmek istediklerinde de giriyorlar. İzin almalarına gerek olmuyor. Burada olup olmamaları beni ilgilendirmez. Ben ders vermekten zevk alıyorum. Ders vermeye devam edeceğim. Burada oturmak istiyorsan otur; aksi halde kaybol. Ama kimse gitmiyor."
Rektör yardımcısı şöyle dedi, "Bu her sınıfta olmalı. Ama ben senin gibi güçlü bir adam değilim; hükümete böyle olması gerektiğini söyleyemem."
BİR SEMİNERE ÇAĞRILDIM, PEK ÇOK ÜNİVERSİTENİN rektörleri ve rektör yardımcıları orada toplanmıştı. Okullarda, kolejlerde, üniversitelerde disiplin eksikliği hakkında endişeleniyorlardı, yeni neslin öğretmenlerine karşı saygısız tavrı hakkında endişeleniyorlardı.

Görüşlerini dinledim ve onlara şöyle dedim, "Bir yerlerde temelin eksik olduğunu görebiliyorum. Bir öğretmen doğal olarak saygı duyulan biridir, bu yüzden bir öğretmen sayg1 talep edemez. Bir öğretmen saygı talep ederse, yalnızca bir öğretmen olmadığını göstermiş olur; yanlış mesleği seçmişi buna yeteneği yoktur. Öğretmen, tanımı gereği saygı duyulan biridir. Ona saygı duymak zorunda olduğunuz için değil. Ona saygı duymak zorundaysanız, bu nasıl bir saygı olur ki? 'Saygı duymak zorunda olmak.' Tüm güzellik kaybolmuş, saygı canlı değil. Bir şey yapılmak zorundaysa, orada değildir. Oradayken, kimse bunu düşünmez. Yalnızca akıp gider. Bir öğretmen oradayken, basitçe akıp gider."

Bu yüzden dedim ki: "Öğrencilerden öğretmenlerine saygı duymalarını istemek yerine, lütfen bir daha bakın, yanlış öğretmenleri, öğretmen olmayanları seçiyor olmalısınız."

Öğretmenler doğuştan şair gibidirler, bu büyük bir sanattır. Herkes öğretmen olamaz, ama evrensel eğitim yüzünden milyonlarca öğretmene ihtiyaç vardır. Herkesin şiir öğrenmesi ve şiirin şairler tarafından öğretilmesi gerektiği bir toplumu düşünün. Milyonlarca şair gerekirdi. Elbette, o zaman şair eğitim kolejleri olurdu. O şairler sahte olurdu ve sonra derlerdi ki, "Bizi alkışlayın! Çünkü biz şairiz. Neden bize saygı göstermiyorsunuz?" Öğretmenlere bu oldu.

Geçmişte pek az öğretmen vardı. İnsanlar bir öğretmen bulmak için, onunla kalmak için binlerce kilometre yol gitmek zorunda kalırdı. Muazzam bir saygı vardı, ama saygı öğretmenin kalitesine bağlıydı. Müritten ya da öğrenciden talep edilmiyordu. Yalnızca oluyordu.

YOLDA

Beni bir hayal et, yıllarca Hindistan'da gezinirken ve karşılığında bana taşlar, ayakkabılar ve bıçaklar fırlatılırken. Hindistan demiryollarını, bekleme odalarını bilmezsin; Hintliler'in nasıl yaşadığını bilmezsin. Hijyenik değildir, çirkindir,

ama onlar buna alışıktır. O yıllarda İsa'nın haçta çektiği kadar acı çektim, belki daha fazlasını çektim. Haçta olmak yalnızca birkaç saat gerektirir. Suikaste kurban gitmek daha kısa. Ama Hindistan'da gezgin bir usta olmak şaka değildir.

DÜNYANIN DURUMU HIZLI BİR ŞEKİLDE DEĞİŞMİŞTİR. Tıpkı üç yüz yıl önce olduğu gibi, dünya çok büyüktür. Gautama Buda bile tüm insanlara yaklaşmak isteseydi bile, bu mümkün olmazdı; iletişim yolları yoktu. İnsanlar birbirinden uzak pek çok dünyada yaşıyordu. Bunda bir basitlik vardır.

Bir Yahudi olarak, İsa diğer Yahudilerle yüzleşmek zorunda kaldı, dünya ile değil. Eşeğine binip dünyayı dolaşması mümkün olmazdı. Küçük Yahuda krallığını dolaşmayı becerse bile, yeterli olmazdı. İnsanların eğitimi kısıtlı idi. Birbirlerinin varlığının bile farkında değildiler.

Gautama Buda, Çin'de Lao Tzu, Atina'da **Sokrates**; hepsi çağdaştı, ama birbirlerinden haberleri yoktu.

İletişimdeki ve ulaşımdaki bilimsel devrimden önce, kendi kendilerine yeterli pek çok dünya vardı. Diğerlerini hiç düşünmezlerdi, başkaları olduğunu bilmiyorlardı bile. İnsanlar birbirlerini tanıdıkça dünya küçüldü. Artık bir Buda, İsa, Musa ya da **Konfüçyus** başarılı olamaz. Hepsinin yerel zihinleri, çok yerel tavırları vardır.

Dünya artık yerel olamayacağın kadar küçük olduğu için talihliyiz. Kendine rağmen yerel olamazsın; evrensel olmalısın. Konfüçyus'u, Krişna'yı, Sokrates'i, **Bertrand Russell**'ı düşünmen gerekir. Dünyayı tek bir birim olarak düşünmediğin sürece, farklı dâhilerin katkılarını düşünmediğin sürece çağdaş insanla konuşmayı başaramazsın. Mesafe çok büyük olur; yirmi beş yüzyıl, yirmi yüzyıl... Aşmak neredeyse imkânsız olur.

Aşmanın tek yolu, bilen insanın kendi bilişinde durmaması, yalnızca kendi bildiği şeyleri ifade etmekle yetinmemesidir. Tüm dilleri bilmek için muazzam çaba harcaması gereklidir.

İş engindir, ama insan dehasının farklı boyutlardan keşfi heyecan vericidir. Eğer içinde anlayış ışığı varsa, güçlük çekmeden bir sentez yaratabilirsin. Ve sentez yalnızca dini gizemcilerden oluşmayacaktır, bu yalnızca bir kısmı olacaktır.

Sentez tüm sanatçıları ve görüşlerini içerecektir; tüm müzisyenler, tüm şairler, tüm dansçılar ve onların görüşleri. Yaşama katkısı olan, insanlığı daha zengin kılan tüm yaratıcı insanlar hesaba katılmalıdır. Kimse sanatçıları, onların katkılarının da dini olduğunu düşünmemiştir.

Ve en önemlisi bilimsel büyümedir. Bir sentez vizyona yürekle ve dindarlıkla bilimsel büyümeyi getirmek geçmişte mümkün değildi. Başta, bilim yoktu. Bilim bin bir şeyi değiştirmiştir. Yaşam bir daha asla aynı olamaz.

Benim vizyonum bir üçgendir; bilim, din, sanat. Ve onlar o kadar farklı boyutlardır ki farklı dilleri konuşurlar, birbirleriyle çelişirler; hepsinin içinde eriyebileceği ve bir olacağı derin bir görüşün yoksa yüzeyde anlaşamazlar.

Benim çabam neredeyse imkânsız olanı yapmaktır.

Üniversitede öğrenci olduğum günlerde profesörlerim ne yapacaklarını bilemezlerdi. Ben felsefe öğrencisiydim ve bilim derslerine giriyordum; fizik, kimya ve biyoloji. O profesörler kendilerini çok tuhaf hissediyorlardı: "Sen üniversiteye felsefe okumak için girdin. Neden zamanını kimyayla harcıyorsun?" Diyordum ki, "Benim kimyayla hiç ilgim yok; ben yalnızca kimyanın ne yaptığı, fiziğin ne yaptığı konusunda açık bir fikir edinmek istiyorum. Detaylara girmek istemiyorum, yalnızca özündeki katkıyı istiyorum."

Nadiren kendi derslerime girerdim, çoğunlukla kütüphanede olurdum. Profesörlerim devamlı şöyle diyordu, "Bütün gün kütüphanede ne yapıyorsun? Çünkü kütüphaneci kütüphaneye ilk giren olduğundan ve günün sonunda zorla çıkarılabildiğinden şikâyet edip duruyor. Bütün gün oradasın ve yalnızca felsefe bölümünde değil, kütüphanenin seninle hiç ilgisi olmayan bölümlerinde dolaşıp duruyorsun."

Onlara şöyle diyordum, "Size açıklamam güç, ama gelecekteki çabam; içinde biraz gerçeklik taşıyan her şeyi sentezleyip bir bütün yapmak olacak. Her şeyi içeren, tartışmalara ve çelişkilere dayalı olmayan, insan bilgisine, insan bilgeliğine yapılan tüm katkıların özüne dair derin bir görüşe dayanan bir yaşam tarzı yaratmak."

Delireceğimi düşünüyorlardı, seçtiğim iş herkesi deliliğe götürebilirdi, o kadar

engindi. Ama benim için deliliğin mümkün olmadığının, zihni çok geride bıraktığımın farkında değillerdi; ben yalnızca bir izleyiciydim.

Ve zihin öylesine narin ve karmaşık bir bilgisayardır. İnsan büyük bilgisayarlar yapmıştır, ama henüz hiçbiri insan zihni ile karşılaştırılamaz. Tek bir insan zihni dünyanın bütün kütüphanelerini içerme kapasitesine sahiptir. Ve tek bir kütüphane -British Museum Kütüphanesi- öyle çok kitaba sahiptir ki, onları bir duvar boyunca, teker teker dizersen üç kez dünyayı dolaşır. Ve bu tek büyük kütüphanedir. Moskova'nın da benzer bir kütüphanesi vardır, hatta belki daha büyüktür. Harvard'ın da benzer bir kütüphanesi vardır. Ama tek bir insan zihni bu kitaplarda yazılan her şeyi içerme, ezberleme kapasitesine sahiptir. Tek bir beyinde milyonlarca hücre vardır ve her hücre milyonlarca bilgi parçası içerme kapasitesine sahiptir. İnsan zaten zihninin dışında durmuyorsa, kesinlikle delirir. Meditasyon durumuna ulaşmadıysan, delilik kesindir. Haksız değillerdi, ama benim meditasyon yönündeki çabamı fark edemiyorlardı.

Bu yüzden dünyanın her yerinden gelen tuhaf kitaplar, tuhaf yazmalar okuyordum, ama ben yalnızca bir izleyiciydim, çünkü beni ilgilendirdiği kadarıyla eve gelmiştim. Onca okumadan öğrenecek bir şeyim yoktu; o okumalar çok farklı bir amaç içindi ve amaç mesajımı evrensel kılmak, onu yerel sınırlamalardan kurtarmaktı. Ve bu konuda tamamen başarılı olduğum için mutluyum.

İnsanlar beni sevdiği için bana "ustaların ustası" dediler. Bunu yapmalarının sebebi sevgiydi. Beni ilgilendirdiği kadarıyla, ben yalnızca kendimi bağımsız kılacak, her tür koşullamaya direnecek, hiçbir dine bağlı olmayacak, hiçbir siyasi partiye bağlı olmayacak, hiçbir ulusa, ırka ait olmayacak kadar inatçı, sıradan bir insan olarak görüyorum. Ve bu bana öylesine çok bütünlük, bireysellik, hakikilik ve tatmin olmuşluğun muazzam mutluluğunu verdi.

Ama zaman gerekliydi. Benden sonra, usta olmak isteyen herhangi biri benim yaşadığım her şeyi yaşaması gerektiğini bilecek; aksi halde ona usta denemez. Yalnızca yerel kalacak; bir Hindu öğretmen, bir Hıristiyan misyoner, bir Müslüman imam, ama insanoğulları için bir usta değil. Benden sonra usta olmak

gerçekten güç olacak!

UYANMIŞ ADAM İNSANLIĞI ÖYLESİNE DERİNLİĞİNE anlar; kendini anlayarak tüm insanların içinde bulunduğu sefil durumu anlamıştır. İnsanlar için üzülür; merhametlidir. Kötülüğe kötülükle karşılık vermez, çünkü baştan gücenmez. İkinci olarak, senin için üzülür; sana karşı düşmanlık hissetmez.

Bir kez Baroda'da oldu. Büyük bir kalabalığa konuşuyordum. Ön sırada oturan biri söylediklerimden o kadar rahatsız oldu ki kontrolünü kaybetti; sağduyusunu kaybetti. Ayakkabılarından birini bana fırlattı. O anda öğrenciyken voleybol oynadığımı hatırladım ve ayakkabısını havada yakaladım, diğerini istedim. Adam ne yapacağını şaşırdı! Dedim ki, "Diğerini de at. Tek bir ayakkabı ile ne yapacağım? Bana bir şey sunmak istiyorsan..." Adam bekledi. Dedim ki, "Neden bekliyorsun? Diğerini de at, çünkü bu şekilde ne ben, ne sen ayakkabıyı kullanabileceksin. Ve onu sana iade etmeyeceğim, çünkü kötülüğe kötülükle karşılık verilmemeli! Bu yüzden lütfen diğer tekini de ver."

Adam şok geçirdi, çünkü inanamıyordu. İlk önce, yaptığı şeye inanamıyordu, çünkü çok iyi bir adam, bir âlim, ünlü bir Sanskrit âlimi, bir uzmandı. Bu şekilde davranması beklenmezdi, ama olmuştu işte. İnsanlar çok bilinçsizdir. Onun bilmeden beklediği şeyi yapsaydım her şey yolunda olacaktı. Ama diğer ayakkabıyı istemiştim ve bu onu çok şaşırtmıştı. Sersemlemişti. Yanında oturan birine, "Diğer ayakkabısını çıkar, iki ayakkabıyı da almadan onu bırakmayacağım. Aslında ayakkabı satın almayı düşünüyordum, ama bu adam çok cömert görünüyor!" Ve ayakkabı gerçekten yeniydi.

Adam geceleyin geldi, ayaklarıma kapandı ve af diledi. Dedim ki, "Unut gitsin, sorun yok... Kızmadım, bu yüzden neden seni affedeyim? Affetmek için insanın kızması gerekir Ben kızmadım, sahneden zevk aldım. Aslında, o kadar güzel bir şeydi ki, uyuyakalan bir sürü insan aniden uyandı! Yolda gelirken bunun güzel bir fikir olduğunu, ayakkabı fırlatmaları ve uyuyanları uyandırmaları için kalabalığın içine birkaç kişi yerleştirmem gerektiğini düşünüyordum. En azından birkaç dakika tetikte oldular, çünkü bir şey oluyordu! Sana minnettarım."

Yıllarca bana yazmaya devam etti, "Lütfen beni affet! Beni affetmezsen

yazmaya devam edeceğim." Ama ona şöyle dedim, "İlk önce kızmam gerekir. Affetmek kızdığımı kabul etmem anlamına gelir. Seni nasıl affedebilirim? Sen beni affet, çünkü sana kızamadım ve seni affedemiyorum. Sen beni affet!" Beni affedip affetmediğini bilmiyorum, ama beni unuttu. Artık yazmıyor.

DİN SÖZCÜĞÜ İLE HİÇBİR ŞEKİLDE İLİŞKİLENDİRİLMEK istemem. Tüm din tarihi kısaca kokuşmuş. Çirkin ve insanın nasıl düştüğünü, insanlık dışılığını ve kötü olan her şeyi gösteriyor. Ve bu yalnızca tek bir din hakkında değil, aynı hikâye dünyanın tüm dinleri tarafından tekrarlanıyor: Tanrı adına istismar eden insanlar. Hâlâ din sözcüğü ile ilişkilendirilmek konusunda kendimi huzursuz hissediyorum. Ama birkaç sorun var: İnsan bazen yaşamda nefret ettiği şeyleri seçmeli.

Gençliğimde üniversitede ateist, dinsiz, tüm ahlaki sistemlere karşı olarak bilinirdim. Duruşum buydu, duruşum hâlâ budur. Tek santim bile değişmedim; konumum hâlâ aynı. Ama ateist, dinsiz, ahlaksız olarak tanınmak sorun oldu. İnsanlarla ilişki kurmak güçtü, insanlarla herhangi bir türden ilişki kurmak neredeyse imkânsızdı. Ben insanlarla iletişim kurarken o sözcükler -ateist, dinsiz, ahlaksız- aşılmaz duvarlar gibi işlev gösterdi. Öyle kalabilirdim -benim için sorun yoktu- ama deneyimimi yaymanın, paylaşmanın imkânsız olduğunu gördüm.

İnsanlar benim ateist, dinsiz, ahlaksız olduğumu duyar duymaz tamamen kapanıyorlardı. Tanrı'ya inanmamam, cennet ve cehenneme inanmamam onların benden uzaklaşması için yeterliydi. Çok eğitimli insanlar bile -çünkü ben üniversitede profesördüm ve yüzlerce profesör, araştırma görevlisi, zeki, eğitimli insanlarla çevriliydim- benden kaçındılar, çünkü inandıkları şeyi savunmaya cesaretleri yoktu; kendileri için savları yoktu.

Ve ben devamlı sokak köşelerinde, üniversitede, tava satıcısının dükkânında tartışıp duruyordum. Birilerini yakalayabildiğim her yerde. Dine saldırır, insanları bütün bu saçmalıklardan temizlemeye çalışırdım. Ama nihai sonuç benim bir adaya dönüşmem oldu; kimse benimle konuşmak bile istemiyordu, çünkü bana merhaba demek bile tehlikeliydi: Nereye gideceğini bilemiyorlardı.

Sonunda stratejimi değiştirmek zorunda kaldım.
Tuhaf bir şekilde, gerçeği arayan insanların dinlerle ilgilendiğini fark ettim. Dinsiz olduğumu düşündükleri için onlarla iletişim kuramıyordum ve bunlar gerçekten de öğrenmekle ilgilenecek insanlardı. Bunlar benimle birlikte bilinmeyen mekânlara yolculuk etmek isteyecek insanlardı. Ama çoktan bir dine, bir mezhebe, bir felsefeye bulaşmışlardı; benim dinsiz, ateist olduğumu düşünmeleri engel olmuştu. Ve benim bu insanları aramam gerekliydi.
Dinlerle ilgilenmeyen, ama hiç arayıcı olmayan insanlar vardı. Onlar yaşamın önemsiz şeyleri ile ilgileniyordu: Daha fazla para kazanmak, büyük bir önder, bir politikacı, bir başbakan, bir cumhurbaşkanı olmak. Onların ilgi alanları çok dünyevi idi. Bana faydaları yoktu, onlara sunacağım şeye ilgileri yoktu. Bir ülkenin başbakanı olmak isteyen adam gerçeği bulmakla ilgilenmez. Ona gerçek ve başbakanlık sunulsa, başbakanlığı seçer. Gerçek hakkında şunu söyler, "Acelesi yok. Bunu yapabiliriz -tüm sonsuzluk var önümüzde-ama başbakanlık fırsatı bir daha gelebilir de, gelmeyebilir de. Nadiren gelir ve yalnız nadir insanlara, o da kırk yılda bir gelir. Gerçek herkesin doğasıdır, bu yüzden onu herhangi bir gün bulabilirim. İlk önce bu ana ait olan, geçici olanı yapalım. Bu güzel rüya bir daha gerçekleşmeyebilir. Gerçeklik hiçbir yere gitmiyor, ama bu rüya geçip gidiyor."
İlgileri rüyaya, hayale yönelikti. Onlar benim insanlarım değildi ve onlarla iletişim kurmak da imkânsızdı, çünkü ilgi alanlarımız kesinlikle zıttı. Çok uğraştım, ama bu insanlar dinle, gerçekle, önemli olan hiçbir şeyle ilgilenmediler.
İlgilenen insanlar Hıristiyanlar, Hindular, Müslümanlar, Jainalar, Budistler'di. Bir ideolojiyi, bir dini takip etmeye hazırdılar. O zaman dindar olma oyununu oynamak zorunda kalacağımı anladım; başka yolu yoktu. Ancak o zaman gerçekten arayıcı olan insanları bulabilirdim.
Din sözcüğünden nefret ediyorum, hep ettim, ama din hakkında konuşmam gerekiyordu. Ama din örtüsü altında bahsettiğim şeyler, insanların dinden anladığı şeylerle aynı değildi. Bu basit bir stratejiydi. Onların sözcüklerini

kullanıyordum -*Tanrı*, *din*, *özgürleşme*, *mokşa***(1)**- ve bu sözcüklere kendi anlamlarımı veriyordum. Bu şekilde insanlar bulmaya başladım ve insanlar bana gelmeye başladı.

İnsanların gözündeki imajımı değiştirmek birkaç yılımı aldı. Ama insanlar yalnızca sözcükleri dinlerler, onları anlamazlar. İnsanlar yalnızca sen ne söylüyorsan onu anlarlar, söylenmeden aktarılanı anlamazlar. Bu yüzden onların silahlarını onlara karşı kullandım! Dini kitaplar üzerine yorumlar yaptım, onlara tamamen bana ait anlamlar verdim.

Aynı şeyi yorum yapmadan da söyleyebilirdim, çok daha kolay olurdu, çünkü o zaman onlarla doğrudan konuşuyor olurdum. Krişna'yı, Mahavira'yı, İsa'yı içine çekip onlara asla söylemedikleri şeyi söyletmeye gerek yoktu. Ama insanların aptallığı öyle boyutlardadır ki, daha önce aynı şeyleri söylemiştim ve onlar işitmeye bile hazır değildiler... Artık çevremde binlerce kişi toplanıyordu, çünkü Krişna'dan bahsediyordum.

Şimdi, benim Krişna'yla ne işim var? O benim için ne yaptı? Benim İsa ile ne ilişkim var? Hayattayken onunla karşılaşsaydım ona şöyle derdim, "Sen bir fanatiksin ve aklın başında değil. Seni çarmıha germek isteyen insanların tamamen haksız olduğunu söyleyemem, çünkü seninle başa çıkmalarının başka yolu yok."

Bu yüzden tek yol buydu. İsa hakkında konuşmaya başladığımda Hıristiyan kolejleri, Hıristiyan teoloji enstitüleri beni davet etmeye başladı. Ve ben gerçekten de içten içe kıkırdıyordum, çünkü bu aptallar bunu İsa'nın söylediğini sanıyordu. Evet, İsa'nın sözlerini kullanıyordum -insanın sözcük oyununu birazcık anlaması yeterlidir, o zaman istediğin sözcüğü istediğin anlama getirebilirsin- ve İsa'nın gerçek mesajının bu olduğunu sanıyorlardı... "Bizim Hıristiyan misyonerlerimiz ve rahiplerimiz İsa için sizin yaptığınız kadar çok şey yapmadı."

Ve ben sessiz kalmak zorunda kalıyordum, İsa ile bir ilgim olmadığını ve benim söylediğim şeyleri İsa'nın anlamayı bile başaramayacağını biliyordum. İsa adına söylediklerimi daha önce de söylemiştim, ama hiçbir Hıristiyan toplumu, hiçbir

Hıristiyan koleji, hiçbir Hıristiyan teoloji enstitüsü beni davet etmemişti. Ne daveti? İçeri girmeye kalksam kapıyı kapatırlardı. Durum şuydu: Kendi şehrimdeki merkezi tapınağa girmem yasaklanmıştı ve içeri sokulmamam için polisten destek almışlardı. Böylece ne zaman içeride konuşan bir Hindu rahibi olsa, benim içeri girmemi engellemek için dışarıda bir polis bekliyor olurdu.
"Ama o adamı dinlemek istiyorum." derdim.
Polis memuru şöyle derdi, "Biliyoruz ve içeri girdiğin zaman herkesin seni dinlediğini herkes biliyor. Ve buraya başka birini değil, seni engellemek için çağrıldık. Gelmeyi bırakırsan biz de bu kadar zahmet harcamayız, çünkü her gün boş yere iki, üç saat burada dikiliyoruz. Söylev devam ederken sırf senin için, bir kişi için burada duruyor olacağız."
Ama şimdi aynı tapınak beni davet etmeye başlamıştı. Polis yine oradaydı, aşırı kalabalığı önlemek için! Bir kez, hâlâ orada olan memur bana şöyle dedi, "Sen dikkate değer birisin! Seni dışarıda tutmak için burada dikiliyorduk, ama şimdi aşırı kalabalık tehlikeli olacağı için burada duruyoruz. Tapınak eski."
Tapınağın balkonları vardı ve en az beş bin kişi içeride oturabiliyordu. Ama orada ben konuşurken yaklaşık on beş bin kişi gelirdi. Bu yüzden insanlar, normalde hiç kullanılmayan balkonlara çıkardı. Bir gün kalabalık o kadar fazlaydı ki, balkonlar yıkılabilirdi. Balkonlarda çok insan vardı ve çok eski bir tapınaktı. Sonra doğal olarak ertesi gün, belli sayıda insanın içeri girmesine izin verecek şekilde düzenleme yaptılar.
Bu sorun yarattı. O memur şöyle dedi, "İşte yeni bir sorun! Sen iki saat orada konuşuyorsun, ama insanlar geç gelirlerse içeri giremeyecekleri için iki saat erken gelmeye başladılar." Bana dedi ki, "Sen dikkate değer birisin! Senin Tanrı'ya karşı olduğunu sanıyordum."
Kulağına şöyle dedim, "Hâlâ öyleyim. Kimseye söyleme, çünkü kimse inanmaz. Ve ben hep Tanrı'ya karşı kalacağım. Dünyadan ayrılmadan önce her şeyi açıklayacağım. Ama sen söylememelisin, çünkü kimse sana inanmaz ve ben sana herhangi bir şey söylediğimi inkâr ederim."
Ama benim kendi yöntemlerimi bulmam gerekiyordu. Tanrı'dan bahseder, sonra

tanrısallığın daha iyi bir sözcük olduğunu söylerdim. Tanrı'dan kurtulmanın yolu buydu. Ama Tanrı'dan bahsettiğim için ilgili insanlar -dindar papazlık kurumunun istismar ettiği hakikat arayıcıları- bana ilgi duymaya başladılar. Tüm dinlerin içinden kaymak tabakasını buldum.

Başka yolu yoktu, çünkü onların sürülerine giremezdim ve onlar da bana gelemezdi. Birkaç sözcük onları engellemeye yeterdi. Ve onları suçlayamazdım, kendimi suçlardım. Onlara yaklaşmanın bir yolunu bulmalıydım. Ve o yolu buldum; çok basitti. Basitçe şöyle düşündüm, "Onların sözcüklerini, onların dillerini, onların yazmalarını kullan. Ve bir başkasının tabancasını kullanıyorsan, bu içine kendi kurşunlarını koyamayacağın anlamına gelmez. Bırak tabanca başkasının olsun, kurşunlar benim! Çünkü gerçek iş kurşunlar aracılığı ile olacak, tabanca aracılığı ile değil. O zaman ne zararı var?"

Ve kolaydı, çok kolay, çünkü Hindu sözcüklerini kullanıyor, aynı oyunu oynuyordum; Müslüman sözcüklerini kullanıyor, aynı oyunu oynuyordum; Hıristiyan sözcüklerini kullanıyor, aynı oyunu oynuyordum.

Yalnızca bu insanlar bana gelmiyordu; Jaina keşişleri, rahibeleri, Hindu keşişleri, Hıristiyan misyonerler, rahipler; her tür insan bana gelmeye başladı. Ve inanmayacaksın... Benim güldüğümü hiç görmedin, çünkü içten içe o kadar güldüm ki, gerek kalmadı. Sana fıkralar anlattım, ama ben gülmedim, çünkü ben hayatım boyunca bir fıkrayı oynadım! Daha komik ne olabilir ki? Ve tüm o rahipleri ve büyük âlimleri kolayca kandırmayı başardım. Bana gelip sorular sormaya başladılar. Yalnızca başlangıçta onların sözcüklerini kullanmak için tetikte olmalıydım ve satır aralarına, sözcük aralarına benim ilgi duyduğum asıl malzemeyi koyuyordum.

Bu sanatı balıkçılardan öğrendim.

Irmak kıyısında saatlerce otururdum, çünkü köyümdeki en güzel yer orasıydı. Sabah çok güzeldi, akşam çok güzeldi; ve yazın sıcağında bile gür ağaçların ırmağa doğru uzandığı noktalar olurdu. Irmağın içinde, suda oturabilirdin ve o kadar serin olurdu ki, yaz olduğunu unuturdun.

Ben sabah güneşine bakarak otururken balıkçılar geldi. Her balıkçı yemini attı.

Balıklara lezzetli gelen küçük böcekleri parça parça yaparlar ve oltaya takarlar. Balıklar gelip böceği yakalar ve böcekle birlikte zokayı da yutarlar; zoka balığı yakalar. Balık böcek için gelir, ama böceği yutar yutmaz zokaya yakalanır ve hemen sudan çekilir.

Balıkçıya bakarak düşündüm, "İnsanlarımı yakalamanın bir yolunu bulmalıyım. Şu anda değişik taraflardalar, benimkinde kimse yok." Yalnızdım: Kimsenin benimle ilişkilenmeye, hatta benimle yürümeye cesareti yoktu, çünkü başkaları o insanın da gittiğini, kaybolduğunu düşünüyordu.

Yemi buldum: Sözcükleri kullan. Başlangıçta, insanlar gerçekten şok geçirdiler. Beni yıllardır tanıyanlar, hep Tanrı'ya karşı olduğumu bilenler gerçekten şaşırdılar, kafaları tamamen karıştı. Ve bu tekrar tekrar oldu.

Bir seferinde Jabalpur'da bir Müslüman enstitüsünde konuşuyordum. Eski Müslüman öğretmenlerimden biri bu enstitünün müdürü olmuştu ve bu konuşmacının öğrenci iken tanıdığı kişi olduğunu bilmiyordu. Birisi ona Sufiler hakkında konuşan biri olduğunu, bunun inanılmaz olduğunu söylemişti: "Sufileri hiç o şekilde düşünmemiştik, bu adam gelirse enstitümüz şereflenir."

Bir Müslüman gelip İncil hakkında konuşursa, Hıristiyan çok memnun olur, egosu muazzam güçlenir. Ya da bir Müslüman, bir Hindu, bir Budist İsa üzerine konuşur, onu ve sözlerini överse... Özellikle Hindular ile Müslümanların devamlı birbirlerini öldürdüğü Hindistan'da, Müslüman olmayan biri Sufilik üzerine konuşabilir... Eski öğretmenim çok mutlu oldu ve beni konuşma yapmam için davet etti. Bu davetleri istiyordum, çünkü insanlarımı bulmak istiyordum ve onlar değişik yerlerde saklanıyordu.

Öğretmenim beni gördü ve şöyle dedi: "Mucizeleri yalnızca işitmiştim, ama bu bir mucize! Sen Sufilik, İslam, İslam'ın temel felsefesi üzerine mi konuşacaksın?"

Dedim ki, "Sana yalan söylemeyeceğim, sen benim eski öğretmenimsin. Yalnızca kendi felsefem üzerine konuşacağım. Evet, arada bir insanlara İslam sözcüğünü fırlatmayı öğrendim. Bu kadarı yeterli olur."

Dedi ki, "Aman Allahım! Ama artık çıkış yolu yok. İnsanlar oditoryumda

bekliyor. Ve sen aynı hilekâr kişisin, değişmemişsin. Şaka falan mı yapıyorsun? Çünkü Sufilik üzerine otorite olan güvenilir öğretmenlerimizden biri seni övdü. Onun övgüsü yüzünden seni davet ettim."

Dedim ki, "Doğru konuşmuş ve söylediklerimi sen de öveceksin. Ama sakın unutma, yalnızca söylemek istediğim şeyleri söyleyeceğim. Bu çok basit bir şey: Eğer bir Budist beni çağırırsa, yalnızca birkaç sözcüğü değiştiririm. Ve Sufilik ile başlayarak Zen hakkında konuşurum, Sufiler hakkında değil. Aynı şeyi söylerim; bu yalnızca orası burası biraz değişmiş Sufilik. Ve tetikte olmalıyım, kim hakkında konuştuğumu unutmamalıyım, o kadar."

Ve konuştum. Elbette o mutsuzluk içinde orada oturuyordu, ama beni dinledikten sonra çok sevindi. Gelip bana sarıldı ve "Şaka yapmış olmalısın." dedi.

Dedim ki, "Ben hep şaka yapıyorum, ciddiye alma."

"Sen bir Sufi'sin gerçekten." dedi.

"İnsanlar böyle söylüyor!" dedim.

Amritsar'da, Sihlerin Altın Tapınağı'nda konuşuyordum. Her yerde, ülkenin her yerinde insanlar bana binlerce kez, "Neden sakal uzatıyorsun?" diye sormuştu. Soruya alışmıştım ve farklı insanlara farklı şekilde yanıt vermekten zevk alıyordum. Ama Altın Tapınak'ta, Nanak ve mesajı hakkında konuşurken çok yaşlı bir sardar geldi, ayaklarıma dokundu ve sordu, "Sardarji, neden saçını kestin?" Bu yeni bir soruydu ve ilk defa soruluyordu. Dedi ki, "Sakal tamam, ama neden saçını kestin? Hem de bu kadar dindar bir adamsın."

Sih olmak için yalnızca beş şeye ihtiyaç vardır. Çok basit şeyler, hepsini başarabilirsin, herkes başarabilir. Bunlara "beş k" denir, çünkü her sözcük k harfi ile başlar. *Keş* saç anlamına gelir, *katar* bıçaktır; *kaççha* iç giyim demektir. Bunu henüz anlamayı başaramadım. Yanıtlayamayacağım tek soru budur. Hangi felsefe öğretilmektedir? Tuhaf, ama bir sebep olmalıdır. Sih rahiplere ve yüksek rahiplerine sordum, "Her şey tamam -saçını uzat, bir kılıç ya da hançer taşı- ama bu *kaççha*? *Kaççha*'nın nasıl bir teolojik, teozofik, felsefi anlamı var?"

Dediler ki, "Kimse bunu sormadı; biz yalnızca bu beş k'yı takip ederiz."

Bu yaşlı sardar benim de sardar olduğumu düşünmüştü, çünkü sardar olmayan

hiç kimse Altın Tapınak'ta konuşmamıştı. Benzeri görülmemişti. Kesinlikle benim, böylesine dindar bir adamın neden saçını kestiğine şaşırmıştı. Ve o zamanlar yalnızca otuz yaşındaydım.

Bu yüzden ona şöyle dedim, "Bir sebebi var. Henüz mükemmel bir sardar gibi hissetmiyorum kendimi ve olmadığım bir şey olduğumu iddia etmek istemiyorum. Bu yüzden yalnızca dört şeyi yaptım, ama saçımı kestim. Mükemmel bir sardar olduğum zaman saçlarımı uzatacağım."

Dedi ki, "Bu doğru. Bir adamın bunu düşünebilmesi, mükemmel bir sardarmış gibi yapmamasının muazzam önemi var. Sen bizden daha iyi bir sardar'sın! Biz beş şeye bağlı kaldığımız için mükemmel olduğumuzu düşünüyoruz."

O insanların arasında insanlarımı buldum. Zor olmadı, çok kolay oldu. Onların dilini konuşuyor, onların dini deyişlerini kullanıyor, yazmalarından alıntı yapıyor, kendi mesajımı veriyordum. Zeki insanlar hemen anladı ve çevremde toplanmaya başladı.

Hindistan'ın her yerinde kendi insanlarımdan gruplar oluşturmaya başladım. Artık Sihizm, Hinduizm, Jainizm üzerine konuşmama gerek kalmamıştı; buna ihtiyaç kalmamıştı, ama on yıl boyunca hep onlardan bahsetmiştim. Yavaş yavaş, kendi halkıma sahip olduğumda, diğerleri hakkında konuşmayı bıraktım. Yolculuk etmeyi de bıraktım, çünkü gerek yoktu. Artık kendi halkım vardı: Bana gelmek isterlerse gelebilirlerdi.

Bu yüzden bu kesin bir gereklilikti; insanlarımın zokaya gelmesi için başka yol yoktu. Herkes zaten bölünmüştür, bu açık bir dünya değildir: Biri Hıristiyan'dır, biri Hindu'dur, biri Müslüman'dır. "Hiç kimse" olmayan birini bulmak çok güçtür. Kendi halkımı bu sürülerin arasında bulmalıydım, ama sürülerine girmek için dillerini konuşmam gerekiyordu. Yavaş yavaş onların dilini bıraktım. Bununla doğru orantılı olarak, mesajım açıklaştıkça, onların dili yavaş yavaş geriledi.

O günlerde din adına, Tanrı adına konuşmam gerekiyordu. Bu zorunluydu, alternatif yoktu. Denemediğimden değil, denedim, ama insanların kapılarını kapattığını keşfettim.

Babam bile şaşırmıştı, herkesten fazla, çünkü beni çocukluğumdan beri tanıyordu, benim dine, rahiplere karşı olduğumu biliyordu. Konferanslarda dinden bahsetmeye başladığım zaman bana sordu, "Neler oluyor? Değiştin mi?"

"Hiç değişmedim." dedim. "Yalnızca stratejimi değiştirdim; aksi halde Dünya Hindu Konferansı'nda konuşmak güç olurdu. Bir ateistin sahnelerine çıkmasına izin vermezler; ahlakçı olmayan birine, tanrısız bir insana izin vermezler. Ama beni davet ettiler ve din adına dine *karşı* her şeyi söyledim."

Hindu dininin başı olan *Şankaraçarya* konferansa başkanlık ediyordu. Nepal kralı -Nepal dünyadaki tek Hindu krallığıdır- konferansın açılışını yaptı. *Şankaraçarya* büyük güçlük içindeydi, çünkü benim söylediklerim tüm konferansı sabote ediyordu, ama onu sunma tarzım insanları etkiliyordu. O kadar kızdı ki ayağa kalktı ve mikrofonu almaya çalıştı bu yaşlı adam. O mikrofonu almaya çalışırken dedim ki, "Bir dakika daha, sonra bitireceğim." Bu yüzden bir dakika için durdu ve bir dakikada başardım!

İnsanlara sordum -en az yüz bin insan vardı- onlara sordum, 'Ne istiyorsunuz? O başkan, isterse beni durdurur ve kesinlikle dururum. Ama siz buraya dinlemek için gelmiş insanlarsınız. Beni dinlemek istiyorsanız elinizi kaldırın, daha açık ifade etmek için iki elinizi kaldırın."

İki yüz bin el kalktı... Yaşlı adama baktım ve dedim ki, "Şimdi sen otur. Artık başkan değilsin: İki yüz bin el seni tamamen saf dışı bıraktı. Kimi temsil ediyorsun? Sen başkandın, bu insanlar seni başkan yapmıştı ve bu insanlar seni saf dışı bıraktı. Artık istediğim kadar konuşabilirim."

Aksi halde imkânsız olurdu. Ve o toplantıdan yüzlerce insan buldum; Bihar pek çok sannyasin'inimin kaynağı oldu.

Aynı şekilde ülkede dolaşıyor, dini konferanslara katılıyor, insanları yakalıyordum. Ve bir kez o şehirde kendi grubumu kurduktan sonra, konferanslar ile hiç ilgilenmemeye başladım; artık benim grubum kendi konferanslarını, kendi toplantılarını düzenliyordu. Ama bu zaman aldı.

BİR KEZ BİR KONFERANSTA BİR JAİNA KEŞİŞİ OLAN **Chandan Muni** ile konuşuyordum. Jainalar arasında büyük saygı görürdü. İlk önce o konuştu ve

benlik, benliğin fark edilmesi, benliğin verdiği mutluluktan bahsetti. Yanında oturmuş, adamı izliyordum. Tüm sözleri boştu; deneyiminden kaynaklanan destek yoktu. Gözlerinde görebiliyordum, derinlik yoktu.

Ben ondan sonra konuştum ve söylediğim ilk şey şu oldu, "Chandan Muni ne demişse, yalnızca yazmaların papağan gibi tekrarlanması idi. İyi iş yaptı. İyi bir hafızası var, ama hiç deneyimi yok."

Büyük sorun çıktı, çünkü bu Jainalar'ın konferansı idi. Birkaç kişi ayağa kalkıp gidecek oldu. "Bekleyin!" dedim. "Beni en az beş dakika dinlemelisiniz, sonra gidebilirsiniz. Sizin için yeniyim; beni tanımıyorsunuz. Arkada ne tür bir adam bıraktığınızı öğrenmeniz için en az beş dakika, sonra özgürsünüz; herkes gidebilir."

Tek bir kişi çıkmadı. Neredeyse iki saat konuştum. O kadar uzun konuşmam planlanmamıştı, yalnızca on dakika konuşmam istenmişti. Ama insanların dinlediğini, kimsenin çıkmadığını gören başkan korktu. Chandan Muni bile dikkatle, tetikte dinliyordu. Başkan sözümü kesmeye korkuyordu, çünkü benim durdurulamayacak bir adam olduğumu biliyordu. Ve ben durmayacaktım, o başkanı indirecektim. O anladı, bu yüzden sessizce oturdu.

Ama beni iki saat dinledikten sonra Chandan Muni o akşam bir mesaj yolladı ve şöyle dedi, "Seninle yalnız görüşmek istiyorum. Kaldığın yere gelemem, çünkü bir Jaina keşişi Jaina tapınağı dışında bir yere gidemez. Bu yüzden lütfen beni affet ve buraya gel."

"Sorun yok. Gelirim." dedim.

Oraya gittim ve en az iki yüz kişi toplanmıştı. Ama o mutlak yalnızlık istiyordu, bu yüzden beni içeri aldı, odanın kapılarını kapattı, benimle birlikte yere oturdu ve dedi ki, "Haklıydın. Herkesin önünde söylemeye cesaretim yok, ama sana haklı olduğunu söylemek istedim. Benlik konusunda hiç deneyimim yok, benliğin farkına varılması konusunda hiç deneyimim yok. Böyle bir şeyin var olup olmadığını bilmiyorum. Sen papağan gibi yazmaları tekrarlayan biri olduğum konusunda kesinlikle haklıydın."

"Ama bana yardım et. Tutsak kaldım, hiçbir yere gidemiyorum. Ben bir

cemaatin başıyım; diğerlerinin önünde soru bile soramam. Benim çoktan kendimi tanıdığımı düşünüyorlar, bu yüzden neden soru sorayım? Yanıtı kendim bilmeliyim." Ve gözlerinde yaşlar vardı.

Dedim ki, "Sana yardım etmek için elimden geleni yapacağım, çünkü çok dini önder gördüm, ama bu kadar içten bir yüreği olanı görmedim. Ve bu tutsaklığın içinde çok uzun kalamayacağını çok iyi biliyorum. Tehlikeli bir adamla karşılaştın ve beni kendin davet ettin!"

Ve iki senede oldu. Benimle iletişim içindeydi -mektuplar, meditasyon öğrenme, meditasyon yapma- ve iki sene sonra Jaina cemaatinden ayrıldı. Büyük saygı görüyordu ve Jaina cemaati zengindir... ve o ayrıldı.

Benimle görüşmeye geldi. İnanamadım. Evime gelip, "Ben Chandan Muni'yim." dediği zaman, "Çok değişmişsin!" dedim.

Dedi ki, "Zindandan kurtulmak, ödünç alınmış bilgiden kurtulmak öyle büyük bir rahatlama oldu ki, tekrar gençleştim." Yetmiş yaşındaydı. Dedi ki, "Artık sen ne istersen onu yapmaya hazırım. Her şeyi riske attım; zengindim, Jaina keşişi olmak için bundan feragat ettim. Şimdi Jainizm'den, keşişlikten vazgeçtim, sırf hiç kimse olmak, böylece deney yapmak üzere mutlak özgürlük sahibi olmak için."

İNSANLARIN SESSİZCE, DİKKATLE DİNLEYEREK, HER sözcüğü soğurarak, odaklanmış düşünceler içinde oturduğunu görürsem, çok daha yüksek şeyler söyleyebilirim; onlara çok daha karmaşık şeyler açıklanabilir.

Ama önümde oturan dost yoksa, hep ABC'den başlamak zorunda kalırım. O zaman uçak asla kalkamaz; o zaman uçak bir otobüs işlevi göstermek zorunda kalır. Uçağı otobüs gibi kullanabilirsin, ama ancak hız kazandığı zaman havalanır; hız kazanması için belirli bir durum gereklidir.

Hindistan'da milyonlarca insanla konuştum; sonra bırakmak zorunda kaldım. Binlerle konuşuyordum. Tek bir toplantıda elli bin insanla. On beş yıl boyunca ülkenin dört bir yerine yolculuk yaptım. Her şeyden bıktım, çünkü her gün ABC'den başlamam gerekiyordu. Hep ABC, ABC idi ve XYZ'ye hiç ulaşamayacağımı açıklıkla anladım. Yolculuk etmeyi bıraktım.

(1) ***mokşa:*** Çile çekerek varılan en üstün ruhsal durum. Bu ruhsal duruma ulaşan kişide ruh göçü durur. (Ed.n.)

İFADE EDİLEMEZ OLANI İFADE ETMEK YA DA SÖZCÜKLERİN ARASINDAKİ SESSİZLİKLER

Otuz beş yıldır devamlı amaçsızca konuşup duruyorum. Bu kadar çok konuşmadan sonra bir cumhurbaşkanı, bir başbakan olabilirdim; sorun olmazdı. Bu kadar çok konuşmadan sonra her şeyi yapabilirdim. Ne kazandım?

Ama başta kazanç amaçlamadım, zevk aldım. Bu benim resmimdi, bu benim şarkımdı, bu benim şiirimdi. Konuştuğum ve katılımı hissettiğim o anlarda, gözlerinin alevlendiğini gördüğüm o anlarda, konuyu anladığını gördüğüm o anlarda bana öyle muazzam bir coşku veriyordun ki, buna herhangi bir şeyin eklenebileceğini sanmıyorum.

YAŞAMIŞ VE ÖLMÜŞ BİNLERCE AYDINLANMIŞ İNSANI bilmezsin, çünkü sıradan insanlara görünür olmak için özel yetenekleri yoktu. Benzersiz bir şeyleri olmuş olabilir; örneğin o muazzam sessiz olma niteliğine sahip olmuş olabilirler, ama bu fazla fark edilmezdi.

Ben Bombay'dayken orada olan aydınlanmış bir adam biliyorum ve tek yeteneği kumdan güzel heykeller yapmaktı. Hiç o kadar güzel heykeller görmemiştim. Bütün gün kumsalda onları yapardı ve onları görüp şaşırmak için binlerce insan gelirdi. Gautama Buda'nın heykellerini, Krişna'nın, Mahavira'nın heykellerini görmüşlerdi, ama karşılaştırmak imkânsızdı. Ve adam mermerle çalışmıyordu, yalnızca deniz kumu ile çalışıyordu. İnsanlar rupi banknotları atardı; ama o hiç ilgilenmezdi. Başkalarının paraları aldığını görmüştü; bununla da ilgilenmezdi. O heykelleri yapmaya o kadar dalardı. Ama o heykeller dayanmazdı. Bir okyanus dalgası gelirdi ve Buda yok olurdu.

Aydınlanmasından önce hayatını o şekilde kazanıyordu, bir şehirden diğerine gidiyor, kumdan heykeller yapıyordu. Ve heykeller o kadar güzeldi ki, ona bir

şey vermemek imkânsızdı. Çok kazandı, bir adama yetecek kadar.
Artık aydınlanmıştı, ama tek bir yeteneği vardı, kumdan heykeller yapmak. Elbette aydınlanmaya işaret eden heykeller yapacak, verebildiği tek sunu bu. Varoluş bunu kullanacaktır. Heykelleri daha çok meditasyona sevk eder niteliktedir. Sırf o kumdan heykellerin yanında otururken bile heykele belli bir orantı, belli bir şekil, içinde bir şey yaratan belli bir yüz verdiğini hissedebilirsin.
Ona sordum, "Neden Gautama Buda ve Mahavira yapıp duruyorsun? Daha fazla para kazanabilirsin, çünkü bu ülke Budist değil ve Jainalar pek az. Rama yapabilirsin, Krişna yapabilirsin."
Ama o şöyle dedi: "Onlar amaca hizmet etmez; aya işaret etmez. Yalnızca güzel heykeller olur -ben tüm o heykelleri daha önce yaptım- ama artık milyonlarca insan için, neredeyse herkes için görülmez olsa da, yalnızca öğretici heykeller yapabilirim."
Kalıcı olarak Bombay'da yaşamaya gittiğim zaman ölmüştü, ama ondan önce ne zaman oraya gitsem, onu ziyaret ederdim. O zamanlar Juhu Kumsalı'nda çalışırdı. Orası tüm gün sessiz olur, insanlar ancak akşam gelir ve o zamana kadar heykeli hazır oluyordu. Bütün gün rahatsız edilmiyordu.
Ona şöyle dedim, "Heykel yapabiliyorsun, neden mermerle çalışmıyorsun? Onlar sonsuza dek kalır."
"Hiçbir şey kalıcı değildir." dedi. Bu, Buda'dan alıntıdır. "Ve bu heykeller Gautama Buda'yı herhangi bir mermer heykelden daha iyi temsil ediyor. Mermer bir heykelin kuşkusuz belli bir kalıcılığı olur ve bu heykeller anlıktır: Güçlü bir rüzgâr çıkarsa yok olurlar, bir okyanus dalgası gelirse yok olurlar. Bir çocuk koşarak gelip heykele takılırsa yok olur."
Dedim ki, "Bütün gün çalıştıktan sonra ve heykel tamamlanmak üzereyken bir şey olursa, bütün günün çalışması boşa giderse üzülmüyor musun?"
"Hayır." dedi. "Varoluşun tümü anlıktır; hayal kırıklığı söz konusu değildir. Onu yapmaktan zevk aldım ve bir okyanus dalgası onu yıkmaktan zevk alırsa, o zaman ikimiz de zevk almışız demektir! Ben yaparken, dalga yıkarken. Bu yüzden varoluşta iki kat fazla coşku olur. Neden hayal kırıklığına uğrayayım?

Dalga'nın kum üzerinde benim kadar gücü var; belki daha fazla."
Ben onunla konuşurken şöyle dedi, "Sen biraz tuhafsın, Çünkü kimse benimle konuşmaz. İnsanlar yalnızca rupiler atar. Heykelden zevk alırlar, ama kimse benden zevk almaz. Ama sen geldiğin zaman, benden zevk alan, yalnızca heykelle değil onun içsel anlamı ile, onu neden yaptığım ile ilgilenen biri olduğu için kendimi öylesine mutlu hissediyorum. Başka hiçbir şey yapamazdım. Tüm yaşamım boyunca heykel yaptım; bildiğim tek sanat bu. Ve artık varoluşa teslim oldum; artık varoluş beni kullanabilir."
Bu insanlar tanınmadan kalacaktır. Bir dansçı bir buda olabilir, bir şarkıcı bir buda olabilir, ama bu insanlar tanınmadan kalacaktır, çünkü yaptıklarını yapma tarzları bir öğreti olamaz. İnsanların gerçekten uykularından sıyrılmalarına yardım edemez. Ama ellerinden gelenin en iyisini yapıyorlar; ne yapıyorlarsa, yapıyorlar.
Usta olan pek az insan pek çok yaşamlarında belli bir açık ifade yeteneği, sözcükler, dil, sözcüklerin tınısı, dilin simetrisi ve şiirselliği hakkında belli bir görüş edinmişlerdir. Bu tamamen farklı bir şeydir. Bu dilbilim ya da dilbilgisi sorunu değildir, daha çok sıradan dilde sıra dışı bir müzik bulma, sıradan düzyazıdan büyük bir şiirsellik yaratma sorunudur. Sözcüklerin ötesine gidebilmen için sözcüklerle nasıl oynayacaklarını bilirler.
Usta olmayı seçtiklerinden değil ve varoluş onları usta olarak seçtiğinden değil. Bu yalnızca tesadüftür: Aydınlanmadan önce büyük öğretmenlerdi ve aydınlanma sayesinde büyük ustalar olmuşlardır. Artık öğretilerini ustalığa çevirebilirler. En güç kısım kesinlikle budur.
Sessiz kalanlar ve huzur içinde, kimse onları tanımadan yok olanların kolay bir yolu vardır, ama benim gibi bir adamın kolay bir yolu olamaz. Ben öğretmenken kolay değildir, usta iken nasıl kolay olabilir? Güç olmak zorundadır.
SORU HERKESİN AKLINA GELİYOR, BENİM BİRAZ tuhaf konuştuğum sorusu. Dünyadaki hiçbir konuşmacı benim gibi konuşmaz. Teknik olarak yanlış; neredeyse iki kat fazla zaman alıyor! Ama o konuşmacıların farklı bir amacı var, benim amacım onlarınkinden tamamen farklı. Onlar konuşuyor, çünkü bunun

için hazırlanmışlar; yalnızca daha önce prova yaptıkları bir şeyi tekrarlıyorlar. İkinci olarak, sana belirli bir ideolojiyi, belirli bir fikri empoze etmek için konuşuyorlar. Üçüncü olarak, onlar için konuşmak bir sanat. Onu arıttıkça arıtıyorlar.

Beni ilgilendirdiği kadarıyla, ben insanların konuşmacı ya da hatip dediklerinden değilim. Bu benim için bir sanat ya da teknik değil; teknik olarak gün be gün kötüleşiyorum! Ama amaçlarımız tamamen farklı. Seni kullanmak için etkilemek istemiyorum. İkna yolu ile erişilecek bir amaç için konuşmuyorum. Seni bir Hıristiyan'a, bir Hindu'ya, bir Müslüman'a, bir teiste ya da ateiste çevirmek için konuşmuyorum, endişem bu değil.

Benim konuşmam gerçekte benim meditasyon araçlarımdan biri. Konuşma hiç bu şekilde kullanılmadı: Sana mesaj vermek için değil, zihninin işlev göstermesini engellemek için konuşuyorum.

Hazırlıklı olarak hiçbir şey söylemiyorum, bir sonraki sözcüğümün ne olacağını bilmiyorum; bu yüzden hiç hata yapmıyorum. İnsan ancak hazırlıklıysa hata yapabilir. Ben hiçbir şeyi unutmuyorum, çünkü ancak hatırlayan biri unutur. Bu yüzden belki de kimsenin konuşmadığı kadar özgürce konuşuyorum.

Tutarlı olup olmamakla ilgilenmiyorum, çünkü amaç bu değil. Konuşarak seni ikna etmek, yönlendirmek isteyen biri tutarlı olmalıdır, mantıklı olmalıdır, rasyonel olmalıdır, senin mantığına hâkim olmak zorundadır. Sözcükler aracılığı ile sana hâkim olmak ister.

Dale Carnegie'nin en ünlü kitaplarından biri, bir sanat olarak konuşmak ve insanları etkilemek üzerinedir**(1)** -satış sıralamasında İncil'den sonra gelir- ama ben onun sınavlarında başarısız olurum. O, Amerika'da misyonerleri, profesörleri ve hatipleri eğitmek için bir kurs düzenledi. Ben her durumda başarısız olurum. İlk önce, seni döndürme motivasyonum yok; seni etkileme arzum yok. Ve dün ne dediğimi hatırlamıyorum, bu yüzden tutarlı olmak için endişelenemem, endişelenecek çok şey var demek bu. Kolaylıkla kendimle çelişkiye düşerim, çünkü ben senin entelektüel, rasyonel zihninle iletişim kurmaya çalışmıyorum.

Benim amacım benzersizdir. Ben sözcükleri yalnızca sessiz boşluklar yaratmak için kullanıyorum. Sözcükler önemli değil, bu yüzden herhangi bir çelişkili şey, herhangi bir saçma şey, herhangi bir ilişkisiz şey söyleyebilirim, çünkü benim amacım boşluk yaratmak. Sözcükler ikincil önemde; sözcüklerin arasındaki sessizlikler önemli. Bu sana meditasyon hakkında fikir verecek küçük bir araç. Ve bir kez senin için mümkün olduğunu bilirsen, kendi benliğinin yönünde uzun yol kat etmişsin demektir.

Dünyadaki çok insan zihnin sessiz olmasının mümkün olmadığını düşünür. Mümkün olmadığını düşündüklerinden denemezler. Benim temel konuşma sebebim, insanlara meditasyonun lezzetini nasıl tattıracağım idi, bu yüzden sonsuza dek konuşmaya devam edebilirim. Ne söylediğimin önemi yoktur. Önemli olan tek şey sana sessiz olmak için birkaç şans vermemdir, sen başlangıçta yalnızken bunu güç bulursun.

Seni sessiz olmaya zorlayamam, ama sana aynı anda sessiz olacağın bir araç yaratabilirim. Ben konuşuyorum ve bir cümlenin ortasındayım, sen bir başka sözcüğün takip edeceğini düşünürsün, hiçbir şey gelmez, yalnızca sessiz bir boşluk. Ve zihnin dinlemeye yönelmiştir, bir şeyin takip etmesini beklemektedir, onu kaçırmak istemez, doğal olarak sessiz olur. Zavallı zihin ne yapabilir? Hangi noktalarda sessiz kalacağım bilinseydi, sana şu şu noktalarda sessiz olacağım bildirilseydi, o zaman düşünmeyi becerebilirdin, sessiz olmazdın. O zaman bilirdin: "Sessiz olacağı nokta bu, şimdi kendi kendime biraz gevezelik edebilirim." Ama kesinlikle beklenmedik bir şekilde geldiği için... Ben bile neden belli noktalarda durduğumu bilmiyorum.

Böyle biri, dünyadaki herhangi bir hatip kınanırdı. Çünkü bir hatibin tekrar tekrar durması hazırlıklı olmadığı anlamına gelir, ev ödevini yapmamıştır. Hafızasının güvenilir olmadığı, bazen kullanacağı sözcüğü bulamadığı anlamına gelir. Ama bu bir hitabet olmadığı için, ben beni kınayacak insanlar için endişelenmiyorum, ben senin için endişeleniyorum.

Ve bu yalnızca burada değil, ama uzaklarda... Dünyadaki her yerde, insanların video ya da teyp dinledikleri yerde, aynı sessizliğe gelecekler. Başarım seni ikna

etmekte değil, başarım sana gerçek bir lezzet vermekte, böylece meditasyonun hayali bir şey olmadığına, zihinsizlik durumunun yalnızca felsefi bir fikir olmadığına, bir gerçeklik olduğuna güvenirsin; bunu başarabileceğine, özel şartlar gerektirmediğine güvenirsin.

Bir günahkâr olabilirsin, bir aziz olabilirsin, fark etmez. Günahkâr sessiz olabilirse, aziz ile aynı bilince ulaşacaktır.

Varoluş dinlerin sana öğrettiği kadar cimri değildir. Varoluş KGB ya da FBI gibi değildir, ne yaptığını görmek için, karınla mı, yoksa bir başkasının karısıyla mı sinemaya gittiğini görmek için seni izlemez. Varoluş bununla hiç ilgilenmez. Karın olup olmaması sorunu yalnızca insanların yarattığı bir sorundur. Varoluşta, evlilik diye bir şey yoktur. Para çalsan, bir başkasının kasasından ya da kendi kasandan alsan, varoluş aradaki farkı göremez. Sen kasadan para alıyorsundur - bu bir gerçektir- ama kasa kime ait, bu varoluşu kesinlikle ilgilendirmez.

Bir kez **George Bernard Shaw**'a sormuşlar, "Bir insan yaşamını tembelce, ellerini cebine sokup keyif alarak yaşayabilir mi?" George Bernard Shaw demiş ki, "Evet, eğer cepler bir başkasına aitse!"

Ellerini kendi ceplerinden çıkarmazsan hayatta kalamazsın! Ve gerçek şudur ki, neredeyse herkesin eli bir başkasının cebindedir. Ve o adamın kendi elleri de bir başkasının cebinde olabilir, bu yüzden seni durduramaz, çünkü seni durdururken durdurulur. Bu yüzden bunu kabullenmek zorundadır ve eğer kendi elleri daha zengin bir cepteyse, sana aldırmaz: "Ne yapıyorsan yap, yalnız karışıklık yaratma."

Varoluşun bu tür ahlakları yoktur. O, ahlak dışıdır. Varoluş için doğru ya da yanlış yoktur. Tek bir şey doğrudur; senin tetikte ve bilinçli olman. O zaman mutlusundur.

Hiçbir dinin "doğru"luk ve "erdem"i mutluluk olarak tanımlamamış olması çok tuhaftır. Onu benim tanımladığım gibi tanımlamakta güçlük çekerler, çünkü onların endişesi dünyada, onların günahkâr saydığı insanların aziz saydığı insanlardan daha mutlu görünmesidir! Azizler kesinlikle mutsuz görünür. Ve eğer mutluluk doğru ya da yanlış olmana dair bir kriterdir deseler, bu bütün

üstyapıyı yok edecektir. Azizler günahkâr gibi, günahkarlar aziz gibi görünecektir.

Ama bu benim kriterim, çünkü ben yazmalara aldırmıyorum, peygamberlere aldırmıyorum, geçmişe aldırmıyorum. Bu onların sorunu, onların işi idi. Benim görmek için kendi gözlerim var, neden bir başkasının gözlerine güveneyim? Ve farkında olmak için kendi bilincim var, neden Gautama Buda'ya, Bodhidharma'ya, İsa Mesih'e güveneyim? Onlar kendi anlayışlarına ve görüşlerine göre kendi yaşamlarını yaşadılar; ben yaşamımı kendi anlayışıma ve görüşlerime göre yaşıyorum.

Seninle konuşurken benim çabam sana Gautama Buda gibi zihinsiz olabilme kapasiten olduğunu görme şansını vermek. Bunun birkaç insana verilen özel bir nitelik olmadığını, bunun bir yetenek olmadığını görme şansı. Herkes ressam ya da şair olamaz, bunlar yetenektir. Herkes deha olamaz, bu doğuştan gelen bir niteliktir. Ama herkes aydınlanmış olabilir, komünizmin haklı olduğu tek konu buydu. Ve gariptir, komünizmin inkâr ettiği tek şey bu.

Aydınlanma herkesin eşit olduğu -eşit olarak becerebileceği- tek şey, tek deneyimdir. Ve eylemlerine, dualarına dayanmaz, Tanrı'ya inanıp inanmamana dayanmaz. Yalnızca tek bir şeye dayanır ve o da biraz zevktir. Aniden onu başarabileceğine dair kendine güven kazanırsın. Benim konuşmam yalnızca sana güven vermek içindir. Bu yüzden sana bir hikâye anlatabilirim, bir fıkra anlatabilirim. Kesinlikle ilgisiz!

Bütün entelektüeller beni kınayacak, "Bu nasıl bir konuşma?" diyeceklerdir. Ama onlar benim amacımı anlamamışlardır; bu bir konuşma değil, bu bir ders değil. Bu yalnızca sana, yüreğine, sessiz olabileceğine dair özgüven getirmek için bir araçtır. Ne kadar özgüven kazanırsan, o kadar başarılı olursun. Benim konuşmam olmadan da kendi kendine araçlar bulmaya başlarsın. Örneğin, kuşları dinlersin; onlar aniden durur, aniden ötmeye başlar. Dinle... Bu karganın esler çıkarıp sonra aniden durması için hiçbir sebep yok. Yalnızca sana bir şans veriyor. Bir kez anlayınca bu fırsatları sen bulabilirsin. Hatta çok gürültü olan, her şeyin çılgınca sürdüğü bir pazar yerinde bile.

Yani benim konuşmam hitabet değil; benim sana vaaz ettiğim bir doktrin değil. Yalnızca sana sessizliğin ne olduğu konusunda bir tat vermek için, sana bunun bir yetenek olmadığı konusunda özgüven vermek için gelişigüzel bir araç. Özellikle nitelikli insanlara ait olmadığı, uzun süreli, dünyevi zevklerden yoksun yaşamlardan kaynaklanmadığı, kendilerine erdemli diyen insanlara ait olmadığı konusunda özgüven vermek için. O koşulsuzca, herkese aittir; yalnızca farkına varmanız gerekir. Benim seninle konuşmaktaki tek amacım budur.

Bir kez sessiz olabileceğinden emin olunca, tüm odağın değişir. Bu bir disiplin meselesi değildir, bu sürekli dua etme meselesi de değildir, bu bir Tanrı'ya ya da her tür saçmalığa inanma sorunu değildir. Bu kendi olasılığını hissetme sorunudur ve bir kez olasılığı bilip, o konuda özgüven kazanınca, tüm vizyonun değişik renkler kazanır.

Benim deneyimim şudur: Eğer sessiz olabilirsen, zihni aşabilirsen bilinçliliğin büyür, ne yaptığının önemi yoktur; eylemlerin hiç sayılmaz, yalnızca bilinçliliğin. Eylemler küçük şeylerdir, ama şimdiye dek tüm dinler eylemlerini sayıyordu, bilinçliliğini değil. Seni nasıl doğru davranacağın, nelerden kaçınacağın konusunda eğitiyordu. Ama kimse bilinç yükselmediği sürece gerçekten dindar olmayacağını söylemiyordu.

Ve sessiz oldukça, bilinçli, daha tetikte oldukça eylemlerinin değişmeye başlaması beni şaşırtıyor; tersi değil. Eylemlerini değiştirebilirsin, ama bu seni daha bilinçli kılmaz. Daha bilinçli oldukça eylemlerin değişir, bu çok basit ve bilimseldir. Aptalca bir şey yapmaktaydın; daha tetikte oldukça, daha bilinçli oldukça artık onu yapamazsın.

Bu bir ödül ya da ceza meselesi değil. Bu yalnızca bilinçliliğin, sessizliğin, huzurundur. Seni uzaklara bakmaya, yaptığın her şeyin derinlerine bakmaya sevk eder. Kimseye zarar veremezsin; şiddet dolu olamazsın, öfkeli olamazsın, açgözlü olamazsın, hırslı olamazsın. Bilinçliliğin sana öylesine mutluluk vermiştir... Açgözlülük sana endişe dışında ne verebilir ki? Hırs sana ne verebilir? Yalnızca bir merdivende daha yükseğe ulaşmak için daimi bir mücadele.

Bilinçliliğin yerleştikçe, yaşamının bütün düzeni değişir. Dinlerin günah dediği şey yaşamından kaybolur ve erdem dedikleri kendiliğinden benliğinden, eylemlerinden akar. Ama onlar hep tersini yapagelmiştir: İlk önce eylemleri değiştir. Karanlık bir evdesin ve mobilyalara takılıp duruyorsun ve takılmayı bırakmazsan ışığı bulamayacağın söylenir. Ben şunu söylüyorum: Işığı getirin, takılma yok olur, çünkü ışık varken neden bir şeylere takılasın ki? Her takılışında, başını duvara her vuruşunda canın acır. Bu kendi içinde bir cezadır; yanlış bir eylem kendi içinde cezadır; eylemlerini kaydeden kimse yoktur. Ve her güzel eylem kendi içinde bir ödüldür. Ama ilk önce yaşamına ışık getirmelisin.

Meditasyon ışık, coşku, sessizlik, mutluluk getirme çabasıdır ve bu güzelim meditasyon dünyasında yanlış bir şey yapman imkânsızdır.

Yani ben bunu tamamen değiştirdim. Dinler, eylemler üzerinde ısrar eder; benim ısrarım bilinçlilik üzerinedir ve bilinçlilik sessizlik içinde büyüyebilir. Sessizlik bilinçlilik için doğru topraktır. Sen gürültülü iken çok tetikte ve bilinçli olamazsın. Bilinçli ve tetikte iken, gürültülü olamazsın; ikisi aynı anda var olamaz.

Yani benim konuşmam başka hitap tarzları ile sınırlandırılamaz. Bu meditasyon için bir araçtır, sana dinlerin alıp götürdüğü özgüveni getirmek içindir. Güven yerine onlar sana suçluluk duygusu verir ve bu seni aşağı çeker, hüzünlü tutar. Bir kez büyük şeylere ulaşabileceğine dair güven kazanırsan, aşağılık hissetmezsin, suçlu hissetmezsin; kutsanmış hissedersin. Varoluşun seni bilinçliliğin zirvelerinden biri olman için hazırladığını hissedersin.

Güven kazanmak biraz zaman alır; işte bu yüzden sabah akşam, neredeyse otuz yıldır konuşuyorum. Bu otuz yıl içinde belki bir iki kez durdum, çünkü kendimi iyi hissetmiyordum; aksi halde konuşmaya devam ederdim. Ama seni meditasyon anlarında tutmak için bütün gün konuşmaya devam edemeyeceğimden, senin sorumlu olmanı istiyorum. Sessiz olmayı başarabileceğini kabullenmek yalnız meditasyon yaparken sana yardımcı olacaktır. Kapasiteni bilmek... Ve insan kapasitesini ancak onunla deney yaparsa öğrenebilir. Başka yolu yoktur.

Ona, neden sessiz olduğuna daha fazla dikkat et. Sessizliğin için tek sorumlu olarak beni görme, çünkü bu senin için güçlük yaratır. Yalnızken ne yapacaksın? O zaman bu bir bağımlılık türü olur ve ben senin bana bağımlı olmanı istemiyorum. Senin uyuşturucun olmak istemiyorum.

Tüm dünyanın sözde ustaları ve din öğretmenleri -neredeyse her tür ve sınıf öğretmene rastladım- müritlerinin kendilerine bağımlı olmasını ister. Bu onların güç sarhoşluğudur. Ben güç sarhoşluğu istemiyorum. Benimle olsan da, olmasan da, seni seviyorum. Senin bağımsız olmanı, bu kıymetli anlara tek başına ulaşabileceğine güven duymanı istiyorum.

Onlara benimle ulaşabiliyorsan, bensiz ulaşmaman için sebep yok, çünkü sebep ben değilim. Olan şeyi anlamalısın: Beni dinle, zihni bir kenara bırak. Okyanusu dinlerken, bulutlardaki gök gürültüsünü dinlerken, yağmurun bardaktan boşanırcasına yağmasını dinlerken egonu bir kenara bırak, çünkü ona gerek yok... Okyanus sana saldırmayacaktır, yağmur sana saldırmayacaktır, ağaçlar sana saldırmayacaktır; savunmanın gereği yok. Yaşama karşı, varoluşa karşı bu şekilde savunmasız olursan o anları devamlı edinirsin; kısa süre sonra yaşamının kendisi olur.

(1) İşbu kitap, *Dost Kazanma ve İnsanları Etkileme Sanatı* adıyla, Epsilon Yayınları'nca basılmıştır. (Ed.n.)

2. BÖLÜM -BOŞ BiR AYNADAKi YANSIMALAR: HiÇ OLMAYAN ADAMIN YÜZLERi

Soru: *Siz kimsiniz?*
Yanıt: Sen kim olduğumu düşünüyorsan oyumdur, çünkü sana bağlı. Eğer bana boş boş bakarsan farklı, fikirlerle bakarsan daha bir farklı olurum; o fikirler beni renklendirir. Eğer bana önyargıyla bakarsan, aksim de öyle olur. Ben yalnızca bir aynayım. Aynaya yansıyan senin yüzündür. Bir deyiş vardır, bir maymun aynaya baktığında, karşısında kendisine bakan bir havari değil, sadece aynaya bakan bir maymun bulur.
Yani bu tamamen senin bakış tarzına bağlıdır. Ben kayboldum, bu yüzden sana kim olduğumu empoze edemem. Yalnızca bir hiçlik, bir ayna var. Artık eksiksiz özgürlüğüm var.
Eğer gerçekten kim olduğumu bilmek istiyorsan, sen de benim kadar boş olmalısın. O zaman iki ayna birbirine bakar ve yalnızca boşluk yansır. Sonsuz boşluk yansır; birbirine bakan iki ayna. Ama eğer bir fikrin varsa, o zaman bende kendi fikrini görürsün.

SEKS GURUSU

S: *İnsanlar sizi, şiddet dolu birleşmeler ve zihin kontrolüne inanan bir "özgür seks gurusu" olarak yazdı ve konuştu. Doğru mu, yanlış mı?*
Y: Sence seks karşılığında para mı alınmalı? Özgür olmamalı mı?**(1)** Karşılığı ödenmeli mi?
Bana göre cinsellik basit, güzel, doğal bir olgudur. Eğer iki insan birbirleri ile enerji paylaşmak isterlerse, kimsenin karışmaya hakkı yoktur. Ve "özgür seks", cinselliğin bir mal olmasını, satın alınması gereken bir şey olmasını istediğini ima eder; ya bir geceliğine bir fahişeden, ya da bir yaşam boyunca karından, ama

satın alınmalı, karşılığı ödenmelidir.
Evet, ben özgür sekse inanıyorum. Doğuştan herkesin cinselliği paylaşmaya ve onun zevkini çıkarmaya hakkı olduğuna inanıyorum. Bu eğlenceli bir şey. Bunda ciddi hiçbir şey yok. Benim "özgür seks" öğrettiğimden bahseden insanlar gerçekten acınası durumda. Onlar cinsel açıdan baskılanmış insanlar.
Ken Kashiwara'ya verdiği röportajdan
Good Morning America

BİR KİTAP YAZDIM -ASLINDA YAZMADIM, KONUŞMALARIM içinde toplandı- adı *Cinsellikten Üstün Bilinçliliğe* (From Sex to Superconsciousness). 'O' zamandan bu yana yüzlerce kitabım yayınlandı, ama kimse diğerlerini okumuyor gibi. Hindistan'da değil. Hepsi *Cinsellikten Üstün Bilinçliliğe* kitabını okuyor. Hepsi onu eleştiriyor, hepsi ona karşı. Ona karşı makaleler, kitaplar hâlâ yazılıyor, mahatmalar ona itiraz edip duruyor. Ve diğer kitapların hiçbirinden bahsedilmiyor, diğer kitapların hiçbirine bakılmıyor. Anlıyor musun? Sanki tek bir kitap yazmışım gibi.
İnsanlar bir yaranın acısını çekiyor. Cinsellik bir yara oldu; iyileştirilmeli.
BANA GÖRE CİNSEL ORGAZM SANA MEDİTASYON hakkında ilk fikri verir, çünkü zihin durur, zaman durur. O birkaç an boyunca zaman yoktur, zihin yoktur, tamamen sessiz ve mutlusundur. Bunu söylüyorum, bu, konuya benim bilimsel yaklaşımımdır, çünkü insanın zihin ve zaman olmazsa mutlu bir duruma erişeceğini anlaması için başka yol yoktur. Cinsellik dışında zihnin, zihnin ve zamanın ötesine gitmesinin bir yolu olduğunu anlaması için başka olasılık yoktur. Meditasyon durumuna ilk bakışı kesinlikle cinsellik verdi. Ve ben hâlâ bütün dünyada kınanıyorum, çünkü insanlara gerçeği söylüyorum.
Kimse meditasyonu nasıl bulduğunu açıklamak için bir başka fikir bulamıyor. Onu yol kenarında yürürken bulamazsın, orada yatmaktadır ve sen gidip meditasyonu alırsın. Meditasyonu nerede buldun?
Dünyanın her yerinde tartışılıyorum, kınanıyorum, çünkü ben cinsellikten üstün bilinçliliğe gitmekten bahsediyorum. Ama kimse neden beni kınadıklarını

açıklamıyor. Otuz dört dile çevrilen, düzinelerce kez basılan ve tüm keşişler tarafından okunan kitabım yüzünden! Hindu da olsalar, Jaina, Hıristiyan, Budist de, keşişler o kitabın en iyi müşterileri. Birkaç ay önce burada, Pune'da bir Jaina konferansı vardı ve sekreterim bana şöyle dedi, "Tuhaf. Jaina keşişleri gelip tek bir kitabı sordu, *Cinsellikten Üstün Bilinçliliğe* (From Sex to Superconsciousness). Sonra onu giysilerinin altına sakladılar ve kimse anlamasın diye sessizce çıkıp gittiler."

Cinsellikten Üstün Bilinçliliğe kitabı cinsellik hakkında değil, üstün bilinçlilik hakkındadır. Ama insanın bir kapı, düşüncelerinin ötesindeki sonsuz sessizliğe gitmesinin bir yolu olduğunu anlamasının tek yolu cinsel orgazmdır. Birkaç saniye sürse de, o an sonsuzluktur, her şey durur. Tüm endişeleri, tüm gerginlikleri unutursun.

SANA "CİNSELLİKTEN ÜSTÜN BİLİNÇLİLİĞE" GİDEBİLECEĞİNİ söyleyip duruyorum ve sen çok mutlu oluyorsun, yalnızca "cinsellikten" kısmını duyuyorsun, "üstün bilinçliliğe" kısmını duymuyorsun.

Ve bana karşı olanlar ile benim tarafımı tutanlar için aynı oldu, aynı! İnsan neredeyse aynı; dostlar ve düşmanlar çok farklı değil. Rakipler tarafından yanlış anlaşılıyorum ve bu anlaşılabilir bir durum. Ama destekçilerim tarafından da yanlış anlaşılıyorum; bu hiç de anlaşılır değil. Rakipler affedilebilir, ama destekçiler affedilemez.

Cinsellik aptalcadır dediğim için pek çok öfke dolu soru geldi. Sannyasinlerimden biri bana yazmış, "Cinselliğin aptalca olduğunu söylediğine göre epey cesaretin varmış!" İncinmiş olmalı. Ve bunu anlayabiliyorum: Belirli bir şekilde yaşadığın zaman bunun aptalca olarak tanımlanmasını istemezsin. Kimse aptal olarak anılmak istemez. Seni rahatsız eden cinsellik meselesi değil, senin yaşamın; eğer o aptalcaysa ve sen onu yaşıyorsan, o zaman sen aptal olursun. Bu incitir. Ama incitse de söylemeliyim, çünkü yaşamda daha fazlası, daha yüksek, daha büyük, çok daha mutluluk verici, çok daha orgazmik bir şey olduğunu fark etmeni sağlamanın tek yolu bu.

Cinsellik yalnızca başlangıçtır, son değil. Ve başlangıç olarak onu almanda

yanlış bir şey yoktur. Eğer onu bırakmamaya başlarsan her şey yanlış gitmeye başlar.

Seviştikten sonra, en az bir saat boyunca *zazen*(2) oturumu yap, ne demek istediğimi göreceksin. Cinsellik aptalca derken neyi kastettiğimi anlayacaksın. Seviştikten sonra, ne olduğunu izleyerek bir saat *zazen* yapmayı alışkanlık edin. Onun efendisi miydin, yoksa yalnızca kölesi mi? Onun efendisi isen o zaman aptalca değildir. Kölesiysen, aptalcadır, çünkü onu tekrarlayarak köleliğini gittikçe güçlendiriyorsun, besliyorsun.

Ancak meditasyon aracılığı ile sana söylediğim şeyi anlayabilirsin. Bu tartışmakla kararlaştırılabilecek bir soru değildir, ancak kendi meditasyonun, kendi anlayışın, kendi farkındalığın ile kararlaştırılabilir.

BEN HİÇ "ÖZGÜR SEKS" ÖĞRETMEDİM. BENİM ÖĞRETTİĞİM cinselliğin kutsallığı idi. Cinselliğin aşk âleminden hukuk âlemine düşmemesi gerektiğini öğretiyorum. Onu sevdiğin için değil, karın olduğu için bir kadını sevmek zorunda olduğun an, bu fahişeliktir, yasallaştırılmış fahişeliktir. Yasal ya da değil, ben fahişeliğe karşıyım. Ben aşka inanıyorum. İki insan birbirlerini seviyorlarsa, sevdikleri sürece birlikte yaşayabilirler. Aşk kaybolduğu an, zarafetle ayrılmalıdırlar.

Ben özgür seks ile ilgili hiçbir şey öğretmedim. Bu tüm felsefemi iki sözcüğe indirgeyen, salakça Hint sarı gazeteciliği. Dört yüz kitabım basıldı, yalnızca bir tanesi cinsellikle ilgili. Kimse üç yüz doksan dokuz kitaba aldırmıyor; yalnızca cinsellikle ilgili tek bir kitaba bakıyorlar ve o da cinsellik için yazılmamış. O cinsel enerjiyi nasıl tinsel enerjiye dönüştürebileceğin hakkında yazılmış. Aslında cinsellik karşıtı!

Baştan beri yaptıkları insanlara yanlış bilgi vermek ve o yanlış bilgiyi kınamak. Beni hiç adilce tanıtmadılar; aksi halde, Hindistan'ın bu kadar akılsız olduğunu sanmıyorum. Tantra felsefesini üreten bir ülke, Khajuraho, Konarak gibi tapınaklar yapan bir ülke benim ne söylediğimi anlamayacak kadar aptal olamaz. Khajuraho benim kanıtımdır. Tüm Tantra edebiyatı benim kanıtımdır. Ve burası Tantra gibi bir şeyin var olduğu tek ülkedir. Dünyadaki başka hiçbir yerde cinsel

enerjiyi tinsel enerjiye dönüştürmek için çaba harcanmamıştır ve benim de yaptığım bu. Ama gazeteciler gerçeklikle ilgilenmezler; onlar sansasyonla ilgilenirler.

(1) İngilizcede özgür anlamına gelen sözcük aynı zamanda "bedelsiz" anlamına da gelir. (Çev. n.)
(2) ***zazen:*** Özellikle 'soto' ekolü izleyicilerinin tekniği olup, zen meditasyonunun temelini oluşturur. Sözcük alamı 'oturarak meditasyon'dur. Zazen, uyanmaya ve aydınlanmaya ulaşmada en kısa, fakat en zor yoldur. (Ed. n.)

KÜLT ÖNDERİ

S: *Çevrenizde büyüyen şey gazeteler tarafından bir kült, bir mezhep olarak sunuldu. Gerçekten öyle mi? Değilse, ne olduğunu açıklayabilir misiniz?*
Y: Bu yalnızca bir hareket; ne bir kült, ne bir mezhep, ne bir din; bu bir meditasyon hareketi, içsel olanın bilimini yaratmak için bir çaba. Bu bir bilinçlilik bilimi. Nasıl bilim nesnel dünya içinse, bu hareket öznel dünyanın bilimini hazırlamaktadır.
Bilim adamı her şeyi inceler, biz ise bilim adamını.
Aksi halde o hesaba katılmamış olur! Kendisi hariç her şeyi öğrenmiş olur. Albert Ensitein'ın bütün dünyada yalnızca on iki kişinin anlayabileceği kadar fizik bilmesi, ama kendisi hakkında hiçbir şey bilmemesi gerçekten ayıp olur. Bu çok çirkin bir durum.
Bu yüzden benim çalışmam bir din değil, bir dindarlık yaratmak için bir harekettir. Ben dindarlığı bir nitelik olarak alıyorum; bir organizasyonda üyelik değil, insanın benliği hakkında içsel bir deneyim.
Bir röportajdan
Private National Network, İtalya

KESİNLİKLE BEYNİNİZ YIKANMIŞ. BEN KURU TEMİZLEME makinesi kullanıyorum. Ben eski moda değilim. Ve doğal olarak sen bağımlısın. Kim olmaz ki? Bağımlılık her zaman kötü değildir. Güzelliğe, şiire, dramaya, heykele bağımlıysan, kimse sana bağımlılıktan vazgeçmeni söylemez. Bağımlılık ancak seni bilinçsiz kılıyorsa bırakılmalıdır. Alkoliklere bağımlılıktan vazgeçmeleri söylenir, ama burada benim öğretim bilinçlilik üzerinedir. Ona giderek, daha fazla bağımlı olun.

Ve beyninin yıkanmış olmasında yanlış olan nedir? Onu her gün yıkayın, temiz tutun. Hamam böceklerinden hoşlanır mısın? Ben insanların beynini yıkarken hamamböcekleri bulurum. Hamam böcekleri çok özel hayvanlardır. Bilimsel olarak anlaşılmıştır ki, insanın bulunduğu her yerde hamam böcekleri bulunur ve hamam böceklerinin bulunduğu her yerde insan da bulunur. Onlar hep birliktedir, en eski yoldaşlarımız onlardır.

Beyninde ne var? Bu yüzden onu yıkamak kesinlikle doğrudur. Ama insanlar ona çok yanlış bir anlam vermiştir; onlar yanlış insanlardır.

Hıristiyanlar Hıristiyanların beynini yıkayanlardan korkarlar, çünkü o zaman Hıristiyan olmayacaklardır. Hindular korkarlar, çünkü o zaman o insanlar Hindu olmayacaktır. Müslümanlar korkar, komünistler korkar. Herkes beyin yıkanmasından korkar.

Ben kesinlikle ona taraftarım.

Eski bir deyiş vardı: "Temizlik Tanrı'dan gelir." Artık Tanrı yok, bu yüzden geriye yalnızca temizlik kaldı. Temizlik Tanrı'dır.

Ve ben beyin yıkamaktan da korkmuyorum, çünkü ben zihnine hamam böceği yerleştirmiyorum. Ben sana temiz bir zihin deneyimi yaşama fırsatı veriyorum ve bir kez temiz zihni anlayınca, bir daha asla kimsenin beynine çöp ve pislik doldurmasına izin vermeyeceksin. Onlar suçludurlar.

Beyin yıkama suç değildir. Onu kim kirletmiştir? Başka insanların zihnini kirletmek suçtur, ama dünyanın her yerinde tüm dinler, tüm siyasi önderler zihnini tuvalet olarak kullanmaktadırlar. Bu çirkin adamlar beyin yıkamayı küçük düşürmüştür; aksi halde beyin yıkamak kesinlikle iyidir. Ben bir beyin

yıkayıcıyım.
Ve bana gelenler beyin yıkayan, zihinlerini her tür hamamböceğinden temizleyen bir adama geldiklerini açıkça bilmelidirler. Hindu, Müslüman, Hıristiyan; onlar hamam böcekleri yerleştirip durdukları ve ben insanların zihinlerini temizlediğim için hepsi bana karşıdır.
Bu yalnızca zamanın dinsel çamaşır günüdür.
BENİM ÇABAM ZİHNİNİZDEKİ HER TÜR GELENEĞİ, tutuculuğu, batıl inancı uzaklaştırmaktır, ki bir zihinsizlik durumu, mutlak sessizlik durumu, düşüncenin bile hareket etmediği -bilinçlilik gölünde tek bir dalganın bile olmadığı- bir durum edinesin.
Ve her şeyi senin yapman gerekir. Ben, "Beni izleyin, ben kurtarıcıyım. Seni kurtaracağım." demiyorum. Bütün bunlar saçmalık. Seni kendin dışında kimse kurtaramaz. Ve tinsel bağımsızlık, bağımsızlık adı verilebilecek tek bağımsızlıktır. Tüm diğer bağımsızlıklar -politik, ekonomik- yalnızca şöyle böyledir, yüzeyseldir. Gerçek ve hakiki bağımsızlık senin içsel büyümen için kimseye bağımlı olmamandır.
Bana gelenler gittikçe daha fazla bağımsız, gittikçe daha fazla kendileri olmuştur. İşte bu yüzden beni severler. Ben onları bir kalabalık yapmıyorum, onları mutlak bireyler yapıyorum. Onlara uygulanacak ideolojiler, düzenler bile vermiyorum; ben yalnızca deneyimlerini paylaşıyorum. Onlar bu deneyimlerden kendi düzenlerini bulmak zorunda.
Bu bir usta-müritlik ilişkisi değil, yoldaşlık. Bu usta ile potansiyel ustaların yoldaşlığı.

ALDATAN ADAM

Benim iki düzeyde çalışmam gerekir: Biri senin yaşadığın, var olduğun düzeydir, biri benim olduğum, senin de olmanı istediğim düzeydir. Bir tepeden senin olduğun vadiye geldim; aksi halde dinlemez, güneş ışığı ile aydınlanan zirveye inanmazdın. Senin elini tutmalı, seni ikna etmeliyim ve yolda doğru olmayan

hikâyeler anlatmalıyım! Ama bunlar seni meşgul eder ve yürürken sorun çıkarmazsın; hikâyeye dalar, yola devam edersin. Ve tepeye ulaştığında, neden sana uzun hikâyeler anlattığımı anlarsın ve sana o hikâyeleri anlattığım için minnettar olursun; aksi halde yokuş yukarı o kadar uzun yol yürüyemezdin.

Bu hatırlamaya değer bir şeydir: Dünyanın tüm ustaları hikâyeler, meseller anlata gelmiştir. Neden? Gerçek basit bir şekilde söylenebilir, sana o kadar çok hikâye anlatılmasına gerek yoktur. Ama gece uzundur ve senin uyanık kalman gereklidir; hikâyeler olmadan uyuyakalırdın.

Sabaha gelene kadar sizi meşgul tutmak kesinlikle gereklidir ve ustaların anlata geldiği hikâyeler mümkün olan en ilgi çekici şeylerdir.

Gerçek söylenemez, ama sen onu görebileceğin bir noktaya götürülebilirsin.

AKLIMA BİR HİKÂYE GELDİ:

Bir kral işlerin nasıl gittiğini görmek için her gece şehirde dolaşırmış, elbette kılık değiştirerek. Bir adam onu çok şaşırtırmış, genç, çok yakışıklı bir adam, her gece sokağın kenarındaki ağacın altında dururmuş.

Sonunda merak üste çıkmış ve kral atını durdurup adama sormuş, "Neden gidip uyumuyorsun?"

Adam demiş ki, "İnsanlar uyur, çünkü koruyacak hiçbir şeyleri yoktur ve benim öyle hazinelerim var ki uyuyamıyorum, onları korumam gerek."

Kral demiş ki, "Tuhaf, ben burada hazine göremiyorum."

Adam demiş ki, "O hazineler içimde, onları göremezsiniz."

Kral her gün durmayı âdet haline getirmiş, çünkü adam yakışıklıymış ve söylediği şey kralı saatlerce düşündürürmüş. Kral adama o kadar bağlanmış, o kadar ilgi duymuş ki, adamın gerçekten bir aziz olduğunu düşünmeye başlamış, çünkü farkındalık, sevgi, huzur, sessizlik, meditasyon, aydınlanma, koruduğu hazineler bunlarmış; uyuyamıyormuş, uyuma riskini göze alamıyormuş. Bunu yalnızca dilenciler göze alabilir...

Hikâye merakla başlamış, ama yavaş yavaş kral adama saygı duymaya, onu spiritüel bir rehber olarak şereflendirmeye başlamış. Bir gün ona şöyle demiş, "Benimle saraya gelmezsin biliyorum ama ben gece gündüz seni düşünüyorum.

Aklıma defalarca geliyorsun, sarayıma konuk olman çok hoşuma giderdi."
Kral adamın kabul etmeyeceğini düşünüyormuş -azizlerin dünyadan vazgeçtikleri gibi eski bir fikre sahipmiş- ama genç adam demiş ki, "Eğer beni o kadar özlüyorsan, neden daha önce söylemedin? Bir at daha getir, seninle gelirim."
Kral şüphelenmiş, "Bu nasıl bir aziz, ne kadar kolay ikna oldu?" Ama artık çok geç olmuşmuş, çünkü onu davet etmiş. Ona saraydaki, nadir konuklar için, diğer imparatorlar için ayrılmış en iyi odayı vermiş. Ve adamın bunu reddedeceğini, "Ben bir azizim, böyle bir lüks içinde yaşayamam." diyeceğini düşünüyormuş. Ama adam böyle bir şey dememiş. "Çok güzel." demiş.
Kral bütün gece uyuyamamış. "Bu adam beni kandırdı gibi görünüyor; o aziz falan değil." diye düşünmüş. İki, üç kez pencereden dışarı bakmış, aziz uyuyormuş. Ve daha önce hiç uyumamış, ağacın altında duruyormuş. Artık korumuyormuş. Kral, "Aldatıldım. Bu gerçek bir sahtekâr." diye düşünmüş.
Adam ikinci gün kralla yemek yemiş -hepsi lezzetli yiyeceklermiş, sadelik yokmuş- ve yemeğin tadını çıkarmış. Kral ona imparatorlara layık giysiler sunmuş ve adam giysilere bayılmış. Kral düşünmüş, "Bu adamdan nasıl kurtulabilirim?" Yedi gün sonra bıkmış, "Bu adam tam bir şarlatan, beni kandırdı." diye düşünmüş.
Yedinci gün bu tuhaf adama, "Bir soru sormak istiyorum." demiş.
Yabancı demiş ki, "Sorunu biliyorum. Yedi gün önce sormak istedin, ama sırf nezaketten, görgü kurallarından dolayı bastırdın, izliyordum. Ama seni burada yanıtlamayacağım. Sorunu sorabilirsin, sonra atlarımıza binip uzun bir geziye çıkarız, ben yanıtlayacak doğru yeri seçeceğim."
Kral demiş ki, "Tamam. Sorum şu, seninle aramızdaki fark ne? Sen bir imparator gibi yaşıyorsun, ama bir azizdin. Artık bir aziz değilsin."
Adam, "Atlar hazır mı?" demiş. Dışarı çıkmışlar ve kral defalarca sormuş, "Ne kadar uzağa gidiyoruz? Yanıt verebilirsin."
Sonunda imparatorluğunun sınırı olan ırmağa ulaşmışlar. Kral demiş ki, "Artık benim sınırıma geldik. Diğer taraf bir başkasının krallığı. Burası yanıt vermek

için iyi bir yer."
Adam demiş ki, "Evet, ben gidiyorum. Sen iki atı da alabilirsin ya da istiyorsan benimle gelebilirsin."
Kral, "Nereye gidiyorsun?" demiş.
Adam demiş ki, "Benim hazinem yanımda. Ben nereye gidersem gideyim hazinem yanımda olacak. Benimle geliyor musun, gelmiyor musun?"
Kral demiş ki, "Nasıl seninle gelebilirim? Benim krallığım, sarayım, tüm yaşamım boyunca sahip olduklarım arkamda."
Yabancı gülmüş ve demiş ki, "Şimdi farkı görüyor musun? Ben bir ağacın altında çıplak durabilirim ya da bir sarayda imparator gibi yaşayabilirim, çünkü benim hazinem içimde. Sarayın ya da ağacın orada olup olmaması fark etmez. Sen geri dönebilirsin; ben diğer krallığa gidiyorum. Artık senin krallığın içinde kalmaya değmez."
Kral pişman olmuş. Yabancının ayaklarına dokunmuş ve demiş ki, "Beni affet. Senin hakkında yanlış şeyler düşünüyordum. Sen gerçekten de büyük bir azizsin. Ama gitme, beni böyle bırakma; aksi halde bu yara tüm yaşamım boyunca canımı yakacak."
Yabancı demiş ki, "Benim için güçlük yok; seninle dönebilirim. Ama senin tetikte olmanı istiyorum. Saraya ulaştığımız an soru yine aklına gelecek. Bu yüzden böylesi daha iyi, bırak gideyim.
"Sana düşünmen için zaman verebilirim. Geri döneceğim. Benim için fark etmez. Ama senin için krallığı terk etmem daha iyi. Böylece en azından benim aziz olduğumu düşünürsün. Sarayda yine şüphe etmeye başlarsın: 'Bu aldatıcı bir adam.' Ama ısrar edersen hazırım. Yine, soru üzerinde yük olmaya başladığında yedi gün sonra gidebilirim."

"KENDİ KENDİNİ ATAMIŞ" BHAGWAN

Bana karşı yazılar yazan tenkitçiler hep benim "kendi kendini atamış" bir *bhagwan* olduğumu belirtmişlerdir. Ve ben hep merak ettim, başka biri

tarafından atanmış başka birini tanıyorlar mı; Rama, Krişna, Buda, Muhammet? Eğer Rama, bhagwan olarak bir başkası tarafından atanmışsa, o zaman kesinlikle atayan yetke daha yüksek olur. Üstelik atanabiliyorsan, görevden alınabilirsin de!

Bu kesinlikle aptalca. Temel olarak fikri anlamamışlar: *Bhagwan* bir deneyim durumudur; atanmakla, seçilmekle, bir unvanla ya da derece ile hiç ilgisi yoktur. Bu *bhagwatta*, tanrısallık deneyimidir, varoluşun tamamının tanrısallıkla dolu olduğu, tanrısallıktan başka bir şey olmadığı bir deneyimdir.

Tanrı yoktur, ama her çiçekte, her ağaçta, her taşta ancak tanrısallık denebilecek bir şey vardır. Ama sen bunu ancak kendi içinde gördüğün zaman görebilirsin; aksi halde dili anlamazsın.

BEN BİR AÇIDAN ÇOK TUHAFIM, ÇÜNKÜ BENİ SINIFLAYAMAZSIN. Üç sınıf vardır; teist, ateist, agnostik.**(1)** Dördüncü bir sınıf yoktur ve ben dördüncü, isimsiz sınıfa aidim. Baktım, aradım. Tanrı'yı bulamadım, doğru, ama çok daha önemli bir şey buldum: Tanrısallık.

Ben ateist değilim, teist değilim, agnostik değilim. Benim konumum kesinlikle açık.

Tanrı yoksa, neden halkım bana *bhagwan* diyor?

Bu sorun biraz karmaşık. *Bhagwan* sözcüğünün kökenine inmek gerekiyor. Bu çok tuhaf bir sözcük. Hindu yazmalarında, bhagwan neredeyse Tanrı ile aynı anlamda. Neredeyse diyorum, çünkü İngilizce'de yalnızca tek bir sözcük var, Tanrı. Sanskritçe'de, Hinduizm'de, üç sözcük var: Biri *Bhagwan*, ikincisi *iswar*, üçüncüsü *paramatma*. Hindular bu üç sözcüğü üç farklı sebepten kullanıyorlar.

Paramatma "en üstün ruh" anlamına gelir; *param* "en üstün", *atma* ise "ruh" demektir; *paramatma* "en üstün ruh" demektir. Yani hakikatten anlayanlar Tanrı için *paramatma* sözcüğünü kullanırlar.

İkinci sözcük *iswar*'dır. Bu güzel bir sözcüktür, *iswar* "en zengin" anlamına gelir; sözcük anlamı ile, her şeye sahip olan, her şey olan. Kuşkusuz bu doğrudur. Tanrısallığı yaşadığın an her şeye, değeri olan her şeye sahipsindir. Hiçbir şeyin olmayabilir, fark etmez, ama yaşamda önemli olan her şeye

sahipsindir.

Ve üçüncüsü *bhagwan*'dır. Bhagwan sözcüğü başka bir dilde anlaşılması, açıklanması zor bir sözcüktür. Hindu yazmalarında... Şunu hatırlayın, çünkü *bhagwan* Hindistan'da iki tür topluluk tarafından kullanılır: İlki Hindular, ikincisi Jainalar ve Budistler. Jainalar ve Budistler Tanrı'ya inanmaz, yine de *bhagwan* sözcüğünü kullanır. Budistler Buda'ya *bhagwan* der, Bhagwan Gautama Buda. Ve Jainalar da Tanrı'ya inanmaz, ama Mahavira'ya Bhagwan Vardhman Mahavira derler. Yani anlamları tamamen farklıdır.

Hindular'ın ayağı yere basar. Şaşıracak, hatta şok geçireceksin, ama Hinduizm'de *bhagwan* sözcüğünün kökü *bhag* sözcüğüdür ve bhag "vajina" anlamına gelir. Aklına bile gelmezdi! Ve *bhagwan*, "yaratmak için evrenin vajinasını kullanan" anlamına gelir, "yaratıcı". Hindular dişi vajinasına ve erkek penis simgesine, yani *şivalinga*'ya tapınır. *Şivalinga*'yı görmüşsen, çıkan mermer erkek cinsel organının simgesidir ve vajinanın içinde durmaktadır. Altında, eğer bakmışsan, mermer bir vajina vardır ve ondan çıkmaktadır. Hindular ona simgesel olarak tapınırlar ve onların düşünce sistemine göre anlamlıdır, her yaratım eril ile dişilin, yin ile yangın bir araya gelmesi ile ortaya çıkar. Böylece "yaratıcı" için *bhagwan* sözcüğünü kullanırlar. Ama sözcüğün kökeni çok tuhaftır.

Budistler ve Jainalar Tanrı'ya inanmaz, dünyayı herhangi birinin yarattığına inanmaz, ama onlar da *bhagwan* sözcüğünü kullanırlar. Onların sözcük için farklı bir kökü vardır. Jaina ve Budistlere göre, *bhag* sözcüğü "talih" demektir ve *bhagwan* "talihli, kutsanmış" anlamına gelir; kaderine ulaşmış, olgunlaşmış olan. Bu yüzden otuz dört yıl önce konuşmaya başladığım zaman insanlar bunu kullanmaya başladı... Çünkü Hindistan'da, bir adama saygı duyuyorsan ismini kullanmazsın; bunun saygısızca olduğuna inanılır. Bu yüzden ben konuşmaya ve insanlar bana karşı bir şeyler hissetmeye başladığı zaman, kendiliklerinden bana "açarya" demeye başladılar. *Açarya* "usta" demektir, ama yalnızca usta değil, daha fazlası. Aslında yalnızca yaşadığını söyleyen, eylemleri ve düşünceleri tamamen ahenk içinde olan adam demektir. Böylece yirmi yıl boyunca insanlar bana "açarya" dedi. Bu insanların kabul ayinlerini yapmaya başlamamdan

önceydi.

Yıllarca insanlar bana sannyas'a benim tarafımdan kabul edilmek istediklerini söylediler ve onlara şöyle dedim, "Durun. Bırakın benim doğru hissettiğim zaman gelsin." O gün geldi. Himalayalar'ın derinliklerinde, Kulu-Manali'de bir meditasyon kampı kurmuştum. Dünyanın en güzel yerlerinden biridir. Tanrıların Vadisi denir, o kadar güzel, o kadar başka dünyalara özgüdür. Kulu-Manali'ye girer girmez bir başka dünyaya girdiğini hissetmeye başlarsın. Kampın son günü geldi, "Artık zamanı geldi." Ve bildirdim, "Kim kabul ayinine katılmak isterse, ben hazırım." Yirmi bir kişi hemen ayağa kalktı. Sannyas'a girdiler. Sonra bana nasıl hitap edecekleri onlar için sorun oldu. Başka herkes bana açarya diyordu; bu artık onlar için yeterli değildi. Onlar için çok daha önemli, çok daha dikkate değer, çok daha yakın olmuştum. Benim benliğime çok yaklaşmışlardı ve bana *bhagwan* demeye karar verdiler.

Bana sordular. Dedim ki, "Çok iyi, çünkü bu benim için çok anlamlı bir sözcük: Kutsanmış."

Benim için Tanrı anlamına gelmiyor, yaratıcı anlamına gelmiyor, yalnızca kutsanmış anlamına geliyor; bulmuş, kendisi ile karşı karşıya gelmiş olan. O zaman kutsamalardan başka bir şey yoktur ve kutsamalar üzerine yağar durur. Gece gündüz, kutsamalar yağar. Bu yüzden unutma, *bhagwan*'ın Tanrı ile ilgisi yoktur. Kesinlikle tanrısallık ile ilgisi vardır, çünkü geliş budur: Eve geliş. Seni kutsanmış yapan budur.

BHAGWAN KARŞILAŞTIRMA İÇİN KULLANABİLECEĞİNİZ bir sözcük değildir. Tanrı'dan daha tanrısal olamazsın; Tanrı'dan daha tanrı olamazsın. Bu sözcük karşılaştırma için kullanılmaz. Ve herhangi bir başarmışlığa da işaret etmez; yalnızca doğanı ifade eder. Tanrı olduğun için değil; Tanrı'sındır, onu fark etmen yeterlidir.

Bu herhangi bir yeteneğe işaret etmez. Büyük bir şair olan biri, büyük bir görücü, büyük bir vizyoner olan bir başkası vardır -biri büyük bir ressamdır, bir başkası büyük bir müzisyendir, bir başkası büyük bir dansçıdır- bunların hepsi yetenektir. Herkes büyük dansçı olamaz; herkes birden **Nijinsky** olamaz. Ve

herkes büyük ressam olamaz; herkes birden Van Gogh olamaz. Ve herkes büyük şair olamaz; herkes **Tagore**, **Pablo Neruda** olamaz.

Ama herkes *bhagwan*'dır. Bu bir başarmışlık göstermez; yalnızca senin evrenselliğini, doğanı gösterir. Sen zaten Tanrı'sın.

İnsanlar bana *bhagwan* demeyi teklif ettiklerinde, bu terime bayıldım. Dedim ki, "Bu olur. En azından birkaç sene için olur; sonra bırakabiliriz."

Bunu özel bir amaç için seçtim ve bana iyi hizmet etti, çünkü bana bilgi almak için gelenler gelmeyi bıraktı. Onlar için çok fazlaydı, egoları için çok fazlaydı. Kendine *bhagwan* diyen biri ha? Bu egoyu incitir. Gelmeyi bıraktılar. Bana bilgi almak için geliyorlardı. Artık işlevimi tamamen değiştirdim. Farklı bir düzeyde, farklı bir boyutta çalışmaya başladım. Artık sana bilgi değil benlik veriyorum. Bir açarya idim ve onlar öğrenciydi; öğreniyorlardı. Artık öğretmen değilim ve sen öğrenci olarak burada değilsin.

Öğrenci olarak buradaysan, eninde sonunda gitmek zorunda kalacaksın, çünkü yanlış yerde olduğunu anlayacaksın; buraya uyum sağlayamayacaksın. Ancak bir müritsen bana uyum sağlayabilirsin. Çünkü artık fazladan bir şey daha veriyorum. Bilgi için buradaysan, eninde sonunda göreceksin: Başka bir yere gitmelisin.

Ben benlik vermek üzere buradayım. Ben seni uyanık kılmak için buradayım. Ben sana bilgi vermeyeceğim, sana biliş vereceğim. Bu tamamen farklı bir boyuttur. Kendime *bhagwan* demem simgeseldir, artık çalışmalarımın farklı bir boyuta girdiğini gösterir. Ve büyük faydası olmuştur. Onca yanlış insan otomatik olarak yok oldu ve tamamen farklı nitelikte insanlar gelmeye başladı.

Çok işe yaradı, çok iyi oldu. Yalnızca bilgilerini bir kenara bırakmaya hazır olanlar kaldı, diğerleri kaçtı. Çevremde boşluk yarattılar. Aksi halde çok kalabalık ediyorlardı ve hakiki arayıcıların bana yaklaşması zor oluyordu. Kalabalıklar yok oldu. *Bhagwan* sözcüğü atom patlaması gibi işlev gösterdi. Onu seçtiğim için mutluyum.

Artık bana gelen insanlar tartışmaya eğilimli değil. Artık bana gelen insanlar büyük ruh maceracıları ve risk almaya hazırlar, her şeyi riske atmaya hazırlar.

Kendime *bhagwan* demem bir araç oldu. Eninde sonunda, büyüdüğün ve asıl konuyu anladığın zaman, buradaki varlığın farklı bir titreşim türü yarattığı zaman, kendime *bhagwan* demekten vazgeçeceğim. O zaman gereği kalmayacak. O zaman tüm atmosfer tanrısallık ile kalp gibi atıyor olacak. O zaman gelen insanların üzerine yağacak. Yüreklerine işleyecek. Bana hiçbir şey demeye gerek olmayacak, bileceksin. Ama başlangıçta gerekli ve bunun çok yardımı oldu. Bu konuda son bir şey:

Ben bir filozof değilim. Beni hep bir şair olarak hatırla. Benim yaşama yaklaşımım şiirselliktir, romanstır. Romantiktir, yaratıcıdır. Herkesin tanrı ve tanrıça olmasını istiyorum. Gerçek benliğini açığa çıkarmanı istiyorum. Kendime Tanrı demek bir meydan okumadır. İnce bir meydan okumadır. Onunla başa çıkmanın iki yolu vardır. Birinde, dersin ki, "Bu adam Tanrı değil, def olun gidin, burada ne yapıyorsunuz? Bu adam Tanrı değilse, o zaman neden zamanını harcıyorsunuz?" Gidersin ya da bu adamın Tanrı olduğunu kabul edersin ve o zaman benimle birlikte olmaya başlarsın ve kendi tanrısallığın çiçek açmaya başlar.

Bir gün sen de bir tanrı, bir tanrıça olacaksın. Beni Tanrı kabul etmek aslında, içinde, senin de tanrı olabileceğin olasılığını kabul etmektir, o kadar. Bu adamın bir tanrı olabileceğini kabullenmek içinde derin uykuda olan bir şeyi harekete geçirir. O zaman olduğun gibi kalamazsın; bir şey yapılmalıdır. Bir şeyin dönüştürülmesi, bir şeyin bilinmesi gereklidir...

Benimle gelmeye karar verirsen, gittikçe daha uyanık olacaksın. Ve ne kadar uyanık olursan, o kadar beni anlayacak, o kadar ne olduğunu, ruhumda ne olup bittiğini anlayacaksın. Bu oluşa, bu dansa, bu şarkıya gittikçe daha fazla katılacaksın.

Ve yavaş yavaş göreceksin, usta gelmektedir. Ve dışarıdan değil, en içteki nüveden gelmekte, derinliklerinden yükselmektedir. Ben içe baktım ve onu orada buldum. Benim mesajım basit: İçimde tanrıyı buldum. Benim tüm çabam seni içine bakmaya ikna etmek içindir. Tek sorun, tepelerdeki gözlemci olmaktır. Bir tanık olmak -tetikte, dikkatli- o zaman tatmin olursun.

***

BU ARADA, YALNIZCA MEYDAN OKUMAK İÇİN KENDİME Bhagwan diyorum; Hıristiyanlara, Müslümanlara, Hindulara meydan okumak için. Onlar beni kınadılar, ama hiçbiri kınamalarını açıklayacak kadar cesur olamadı. Uzak kaynaklardan bana makaleler, mektuplar gönderildi. "Neden kendine *bhagwan* diyorsun?" diye soruyorlardı. Ve ben güldüm, çünkü neden Ram kendine *bhagwan* der? Bir kurul tarafından mı atanmıştır? Ve bir kurul tarafından atanan *bhagwan* pek de *bhagwan* olmayacaktır, çünkü kurulun *bhagwan*lardan oluşması gerekir. Buna ne hakları var?

Krişna insanlar tarafından mı *bhagwan* seçilmiştir? Bu bir seçim meselesi midir? O insanları kim atamıştır? Hiçbir Hindu yanıt vermez. Krişna gibi bir adam farklı insanlardan on altı bin kadın çalmıştır -anneler, evli ve bekâr kadınlar- ama hiçbir Hindu böyle bir karaktere sahip bir adama *bhagwan* denilmesine itiraz etmez. Kendi tanrılarına Kalki, at, *bhagwan* bile diyebilirler. Tuhaf insanlar! Ve bana neden kendime *bhagwan* dediğimi soruyorlar. Sözcüğe hiç saygım yok. Aslında, onu kınıyorum. Hiç güzel bir sözcük değil, sözcüğü dönüştürmek için kendi yöntemimle çaba gösterdim, ama aptal Hindular izin vermiyor. Ona yeni bir isim, yeni bir anlam, yeni bir önem vermeye çalıştım. Kendi icadım olduğu halde, onun kutsanmış, kutsanmış bir benliğe sahip adam demek olduğunu söyledim.

Bhagwan sözcüğü çirkin bir sözcük. Ama Hindular bunun farkında bile değil. Çok özel bir şey olduğunu sanıyorlar. Kök anlamına bakarsak, *bhag* kadın cinsel organları anlamına gelir. Ve *wan* erkek cinsel organları anlamına gelir. *Bhagwan* sözcüğünün anlamı simgesel olarak, dişil varoluş enerjisi içinde, eril şovenistik enerjisi ile yaratımı getiren demektir.

Sözcükten nefret ediyorum! Bir Hindu salağının öne çıkmasını bekliyordum, ama onun çok şerefli bir şey olduğunu, kendime *bhagwan* demeye hakkım olmadığını düşünüyorlar. Bugün şunu söylüyorum, "Evet, ama dünyayı eleştirmek için her hakkım var." Kimse beni engelleyemez. Bir daha *bhagwan* diye hitap edilmek istemiyorum. Bu kadar yeter! Şaka bitti!

(1) ***agnostizm:*** (Yun. *agnostos*, bilinmeyen) İnsan zekâsının mutlak'a erişemeyeceğini ve eşyanın öz tabiatı, kaynağı ve kaderi konusunda tam bir bilmezlik içinde bulunduğumuzu ileri süren felsefe öğretisi. Bu kelime 1869'da T. Huxley tarafından icat edildi; ona bu kelimeyi Aziz Paulus'un Atina'daki bir sunakta gördüğü *Agnosto Theo* (Bilinmeyen Bir Tanrı'ya) yazısının ilham ettiği söylenir. (Ed. n.)

ZENGİN ADAMIN GURUSU

Ben hep kazanmadan harcarım. Paranın geliyor olduğu fikri üzerine halkıma şöyle derim: Harca! Çünkü yarın ne olacağını kim bilebilir? Bugün harca. Hiç paramız yok, ama biz kesinlikle yeterliyiz. Eksik olan hiçbir şey yok, her şey kesinlikle yolunda. Ve para gelmeye devam ediyor. Otuz beş yıldır parasız yaşıyorum. Hep geliyor. Bir yerlerde birisinin içinden göndermek geçiyor ve o geliyor. Ve artık varoluşun, benim gibi pahalı zevkleri olan bir adama bile göz kulak olduğuna inanmaya başlıyorum.

"SEN ZENGİN ADAMIN GURUSU DEĞİL MİSİN?" DİYE soruyorsun, çünkü yalnızca zengin adamlar bana geliyor. Ama zengin adam dediğim zaman içsel olarak çok fakir olanları kastediyorum. Zengin adam dediğim zaman, zekâda zengin olan birini kastediyorum, dünyanın ona verebileceği her şeye sahip olan ve bunun boşuna olduğunu anlamış birini kastediyorum.

Evet, yalnızca zengin bir adam dindar olabilir. Fakir birinin dindar olamayacağını söylemiyorum, ama bu çok nadirdir, olağanüstüdür. Fakir bir insan umut eder durur. Fakir bir insan zenginliğin ne olduğunu öğrenmemiştir, henüz hayal kırıklığına uğramamıştır. Zenginlik onu hayal kırıklığına uğratmamışken nasıl zenginliğin ötesine geçebilir? Fakir insan da bana gelir, ama benim veremeyeceğim bir şey için gelir. Başarı ister. Oğlu işsizdir; rica eder, "Onu kutsa, Osho." Karısı hastadır ya da işyeri para kaybediyordur. Bunlar,

bu dünyaya ait şeyleri isteyen fakir bir adamın semptomlarıdır.
Bana zengin biri geldiği zaman parası vardır, işi vardır, evi vardır, sağlıklıdır, insanın sahip olabileceği her şeye sahiptir. Ve aniden hiçbir şeyin tatmin etmediğini fark etmiştir. O zaman Tanrı arayışı başlar.
Evet, bazen fakir bir adam da dindar olabilir, ama bunun için büyük zekâ gerekir. Zengin bir adam, dindar değilse aptaldır. Fakir bir adam dindarsa, muazzam zekâya sahiptir. Fakir bir adam dindar değilse affedilmelidir. Zengin bir adam dindar değilse, günahı affedilmez.
Ben zengin adamın gurusuyum. Kesinlikle öyle.
Paran olmasaydı burada olmazdın. Buradasın, çünkü paran seni hayal kırıklığına uğrattı. Buradasın, çünkü başarın seni hayal kırıklığına uğrattı. Buradasın, çünkü yaşamın seni hayal kırıklığına uğrattı. Bir dilenci gelemez, çünkü hayal kırıklığına uğramamıştır.
Din bir lükstür. Ona nihai lüks diyorum, çünkü en yüksek değere sahiptir. Bir adam açken müziğe aldırmaz, bunu yapamaz. Ve önünde sitar çalmaya başlarsan seni öldürür! "Bana hakaret ediyorsun!" der. "Ben açım ve sen sitar çalıyorsun, sitar çalmanın zamanı mı? Önce karnımı doyur! O kadar açım ki, müziği anlayamıyorum. Ölüyorum!" Bir adam açlıktan ölürken, bir van Gogh resminin ya da Buda vaazının ya da güzel *Upanişadlar*'ın ya da müziğin ne faydası vardır ki? Anlamsız. Onun ekmeğe ihtiyacı vardır.
Bir adam bedeniyle mutluyken, yeteri kadar yiyeceği, içinde yaşayacak güzel bir evi varken müziğe, şiire, edebiyata, resme, sanata ilgi duyar. Artık yeni bir açlık yükselmektedir. Bedensel ihtiyaçlar doyurulmuştur, artık psikolojik ihtiyaçlar yükselmektedir. İhtiyaçlarda hiyerarşi vardır: İlk önce beden; bu temeldir, benliğinin zemin katıdır. Zemin kat olmadan birinci kat var olamaz.
Bedensel ihtiyaçlar doyurulduğu zaman psikolojik ihtiyaçlar doğar. Psikolojik ihtiyaçlar da doyurulduğu zaman, spiritüel ihtiyaçlar doğar. Bir insan dünyada bulunabilecek tüm müzikleri dinlemişse, her güzelliği görmüşse ve bunların yalnızca rüya olduğunu anlamışsa -tüm büyük şairleri dinlemişse ve şiirin yalnızca kendini unutmak için, kendini zehirlemek için bir yöntem olduğunu,

ama seni hiçbir yere götürmediğini anlamışsa- tüm resimleri ve büyük, eğlenceli, keyif verici sanat eserlerini görmüşse... Ya sonra? Eller boş kalır, öncekinden daha boş. O zaman müzik ve şiir yeterli olmaz. O zaman meditasyon yapma arzusu, dua etme arzusu, Tanrı açlığı, hakikat açlığı doğar. Büyük bir tutku seni ele geçirir ve gerçeği aramaya başlarsın, çünkü artık bilirsin: Bu varoluşun en gizli gerçeğini bilmezsen hiçbir şey tatmin etmez. Başka her şeyi denemişsindir ve başarısız olmuştur.

Din nihai lükstür. Ya bu lükse gelecek kadar zengin olmalısın ya da muazzam bir zekâya sahip olmalısın. Ama her iki durumda da zenginsin. Parada ya da zekâda zengin. Ben gerçekten fakir hiç kimsenin -zekâda ve parada fakir- dindar olduğunu görmedim.

Bir Kabir dindar olur. Milyoner değildir, ama muazzam zekâya sahiptir. Buda dindar oldu, çünkü muazzam bir serveti vardı. Krişna, Ram ve Mahavir dindar oldular, çünkü muazzam zengindiler. Dadu, Raidas, Farid dindar oldular, çünkü muazzam zekâya sahiptiler. Ama belirli bir tür zenginliğe ihtiyaç vardır.

Evet, haklısın: Ben zengin adamın gurusuyum.

SOYTARI

S: *Kim daha iyi bir showman -tercihiniz buysa metafizik terimlerde- siz mi, yoksa Başkan Ronald Reagan mı?*

Y: Kimse beni geçemez! Ben tüm insanlık tarihindeki en iyi showman'im.

S: *Bu doğruysa, ne tür bir gösteri yapıyorsunuz? Tiyatro mu, sirk mi?*

Y: Bu benim sirkim, karnavalım. Ve ondan büyük zevk alıyorum!

Jeff McMullen'a verdiği röportajdan

60 Minutes (60 Dakika), Avustralya

S: *BİR BASIN TOPLANTISINDA KOMÜNÜNÜZÜ SİRK olarak, kendinizi büyük bir showman, dünyadaki en büyük showman olarak tanımladınız.*

Kendiniz ve komününüz ile alay mı ediyordunuz? Neden bunu söylediniz?

Y: Geçmişi getiriyorsun buraya. Tüm o saçmalıkları unut. Ben shovvman, ha? Ve halkım da bir sirk? Buna tamamen karşı çıkıyorum.

S: *Bunu şimdi nasıl tanımlarsınız?*

Y: Burada sirk falan yok. Burası bir sirkin olmadığı tek yer.

S: *Ve siz de ciddi bir öğretmensiniz, öyle mi?*

Y: Ben çok gayri ciddi bir öğretmenim! Ve senin hangi basın toplantısından bahsettiğini çoktan unuttum! Yalnızca sana karşılık veriyorum. Neden gereksizce ölüleri mezarlarından çıkaralım? Bırak sessizce uyusunlar. Sen canlısın, ben canlıyım, varoluşçu bir karşılaşma yaşayabiliriz.

Ve sende o potansiyeli görüyorum, bu yüzden bunu söylüyorum. Bunu bir başkasına söylemezdim. Haftalar boyunca her akşam röportaj verdim, ama bunu bir başka gazeteciye söylemedim. Seni bir gazeteci olarak değil, daha çok bir arayıcı olarak görüyorum. Seni bir insan olarak görüyorum. Ve yüreğinin içimde, benimle ahenk içinde attığını görebiliyorum, bu yüzden bunu söylüyorum. Aksi halde, geçmiş hakkında yanıtlar verip durabilirim, aklıma ne gelirse; bunda sorun olmaz.

Ben şakalara bayılırım. Ve başka insanları hedef alarak şaka yapmak iyi, güzel değildir. Bu yüzden arada bir kendimi, halkımı hedef alarak şaka yaparım. Bu yalnızca bir şakaydı ve o aptal gazeteciler bunun önemli bir şey olduğunu sandı. Sence bir showman burada, çölde oturur mu? Bu showman için bir yer mi? O zaman Hollywood'u seçerdim! Ama tam tersine, tüm Hollywood halkını buraya çektim.

Bu üç yüz yirmi iki kilometrekarelik çölde, tüm gün odamda oturuyorum. Yalnızca iki kez dışarı çıkıyorum: Sabahleyin sannyasinlerle konuşmak için, akşam bir gazeteciyle konuşmak için. Ne tür bir showman olduğumu düşünüyorsun? Böyle showman olunmaz.

Ve showman'lik için zamanım da yok. Sana günlük düzenimi anlatayım, o zaman görürsün: Nasıl zaman bulabilirim? Sabah altıda uyanırım. Dahası, bakıcım Vivek beni uyandırmak zorundadır; aksi halde uyanmam. Kim yine uyanmak

ister ki? Yarım yüzyıldır uyanıp duruyorum, bu kadarı yeter!
Ama o beni uyandırır, bana bir fincan çay verir. Sırf ona saygımdan çayı içerim. Benim çayım fazla değildir, yalnızca su ve çay yaprakları. Şekersiz, sütsüz. Bu tür çay cennette sunulmaya başlansa, tüm azizler cehenneme taşınır. Sonra - çocukluğumdan beri suyu hep sevdim- sabah bir buçuk saat boyunca banyo yapar, küvetin, duşun tadını çıkarırım; ve aynı akşam, bir buçuk saat daha yıkanırım.
Banyodan sonra hemen arabaya binerim ve halkımın beklediği oditoryuma giderim. Geri döndüğümde öğle yemeği vakti gelmiştir. Yemeğimi on birde yerim ve yine uyurum, tüm hayatım boyunca yaptım bunu. Öğrenciyken derslerimi kaçırırdım, öğretmenlerim bana izin verirdi, çünkü vermezlerse sınıfta uyurdum. Derdim ki, "Başka yolu yok... İki saat uyumam gerek."
Ve saat ikide uyanır, bir saat arabayla gezerim. Araba sürmeye bayılıyorum ve kesinlikle en güzel yollar benim, çünkü sannyasinlerim benim için yaptı onları. Trafik yok, bu yüzden sağa mı, sola mı gidiyorum, aldırmam. Yolun tamamı bana aittir. Bir saat dolaşırım ve eve dönerim.
Bir buçuk saat boyunca sessizce, hiçbir şey yapmadan sandalyemde otururum ve otların kendi kendilerine büyümesine izin veririm. Sonra banyo yaparım.
Banyodan sonra akşam yemeğimi yerim ve yemekten sonra basın görüşmeleri için burada olurum. Dokuz, dokuz buçuk gibi odama dönerim. Sonra özel sekreterim, dünyanın dört bir tarafından gönderilmiş mektuplarla gelir; dünyanın her yerinden haber kupürleri, özel sekreterimin bilmem gerektiğini düşündüğü her şey; çünkü ben okumam. Okumayı bıraktım, kitap, gazete, hiçbir şey. Özel sekreterim getirdiği kupürleri kendi okumak zorundadır; ben yalnızca dinlerim. On bir gibi yine yatmaya giderim. Şimdi, ben showman olacak zamanı nereden bulabilirim ki? Evet, giysilerime bakıp, bir showman gibi giyindiğimi düşünebilirsin. Öyle değil, bu halkımın sevgisi için. Onlar için giyiniyorum. Çok güzel giysiler dikiyorlar, benim için dikmeyi seviyorlar; onları reddedemem. Ve kime gösteri yapacağım? Buradan hiç çıkmıyorum ki!
Saatimi görüyor musun? Yüzlerce saatim var. Halkım gerçekten zeki bir halk;

dünyadaki hiçbir usta bu kadar zeki bir halka sahip olmamıştır. Bu saat sannyasinlerim tarafından yapılmıştır. Piaget'den üstündür. Bu, elmaslardan değil, gerçek taşlardan yapılmıştır.

S: *Gerçek taşlar mı?*

Y: Gerçek taş, elmas değil. Bu yüzden bunun sahte bir saat olduğu fikrine kapılma. Gerçek taşlar da elmaslar kadar gerçektir, sahte olması söz konusu bile değil. Televizyonda aptal bir gazetecinin benim sahte saat kullandığımı söylediğini duydum. Anlayamıyorum: Öylesine gerçek taşlar ve sen ona sahte saat diyorsun. Zamanlaması mükemmel; bir saat içinde yalnızca bir saniye geri kalıyor ve bu en iyi saatin yapabileceği bir şey. Herhangi bir elmas kadar güzel. Piaget'de aynı saat yarım milyon dolar, sırf elmasların kıymetli olduğu gibi salakça bir fikirden dolayı. Bu saat ucuz, ama onu on milyon dolara bile satmam, çünkü paha biçilemez. Öyle büyük bir sevgiyle yapıldı ki, bu satışa çıkarılabilir bir şey değil. Sevgi satılamaz.

Ama saati kime göstereceğim? Halkım giysilerimi biliyor, saatlerimi biliyor, beni biliyor. Başka kimseyle karışıp görüşmüyorum, başka hiçbir yere gitmiyorum. Beni ilgilendirdiği kadarıyla üçüncü dünya savaşı oldu ve yalnızca burası kurtuldu. Gidecek başka hiçbir yer yok.

Yalnızca şaka yapıyordum. Ve halkım çok çalışıyor, günde on iki, on dört saat, bir çölü vahaya dönüştürüyorlar. Sence bu insanlar sirkte mi? Dünyadaki hiçbir yerde bu kadar çalışkan insanlar bulamazsın. Ücret almıyorlar, çünkü biz komünde para kullanılmasına inanmıyoruz. Gerek yok. Biz tüm ihtiyaçlarımızı, yiyeceklerimizi, giysilerimizi, her şeyi karşılayabiliyoruz, bu yüzden kimsenin paraya ihtiyacı yok. Kimin neye ihtiyacı olursa, bulabilir. Bu insanlar çok çalışıyor, ne için? Birilerini eğlendirmek için mi? Bunlar yaratıcı insanlar. Beni seviyorlar ve benim hayalimi gerçekleştirmek istiyorlar.

Willem Sheer'e verdiği röportajdan

Pers Unie, Den Hague, Hollanda

BENİM FIKRALAR ANLATMAM GEREK, ÇÜNKÜ, korkarım, hepiniz çok

dindarsınız. Ciddi olmaya eğilimlisiniz. Zaman zaman dindarlığınızı unutmanız için, tüm felsefelerinizi, teorilerinizi, sistemlerinizi unutmanız, yeryüzüne dönmeniz için sizi gıdıklamam gerekiyor. Sizi yeryüzüne indirmem gerekiyor; aksi halde gittikçe daha çok ciddileşiyorsunuz. Ve ciddilik kanser gibidir.

Artık tıp bilimi bile kahkahanın, doğanın insana verdiği en etkili ilaç olduğunu söylüyor. Hastayken gülebilirsen, daha kısa sürede iyileşirsin. Gülemezsen, sağlıklı olsan bile eninde sonunda sağlığını kaybedersin ve hastalanırsın.

Kahkaha içsel kaynağındaki enerjiyi yüzeye çıkarır. Enerji akmaya başlar, kahkahayı gölge gibi takip eder. Bunu hiç izledin mi? Gerçekten kahkaha attığında, o birkaç dakika boyunca derin bir meditasyon durumuna girersin. Düşünme durur. Aynı anda hem gülmek, hem düşünmek güçtür. İkisi birbirinin zıddıdır: Ya gülersin, ya düşünürsün. Gerçekten gülersen, düşünme durur. Hâlâ düşünüyorsan, kahkahan şöyle böyle olur, arkada kalır. Sakat bir kahkaha olur.

Gerçekten güldüğün zaman, zihin aniden yok olur. Tüm Zen metodolojisi zihinsizlik durumuna erişme üzerinedir. Kahkaha bunun için en güzel kapıdır.

Bildiğim kadarıyla dans ve kahkaha en iyi, en doğal, en kolay erişilebilir kapılardır. Gerçekten dans ediyorsan düşünme durur. Dans edersin, döner, dönersin ve bir burgaç olursun. Tüm sınırlar, tüm bölünmeler kaybolur. Bedeninin nerede sona erdiğini, varoluşun nerede başladığını bile bilmezsin. Varoluşun içinde erirsin ve varoluş senin içinde erir; sınırlar üst üste biner. Ve gerçekten dans ediyorsan -idare etmiyor, onun seni idare etmesine, onun seni sahiplenmesine izin veriyorsan- dans seni sahipleniyorsa, düşünme durur.

Aynısı kahkahada da olur. Kahkaha seni ele geçirmişse, düşünme durur. Ve birkaç anlığına zihinsizliği tanımışsan, o kısa bakışlar sana gelecek daha çok ödül vaad eder. Gittikçe daha çok zihinsizlik niteliği edinmelisin. Düşünme gittikçe daha çok bırakılmalıdır.

Kahkaha düşüncesiz duruma güzel bir giriş olabilir.

VE BENİM FIKRALAR ANLATMAM GEREK, ÇÜNKÜ söylediğim şeyler o kadar ince, o kadar derin ki, bu şeyleri sana yalnızca söylesem, uyuyakalırsın ve ne dinleyebilirsin, ne anlayabilirsin. Neredeyse sağır kalırsın.

Sana söylemem gereken gerçek ne kadar derinse, bunun için seçtiğim fıkra o kadar kötü olur. Anlatacağım en yüksek gerçek için en alçak fıkrayı ararım. İşte bu yüzden en pis fıkralara bile aldırmam. Pis bir fıkranın bile faydası olabilir. Seni köklere kadar, midene kadar şok edeceği için daha fazla faydası olur. Ve asıl nokta budur! Senin tekrar tekrar tetikteliğe gelmene yardımcı olur. Seni tetikte gördüğüm zaman, yine sana anlatmak istediğim şeyi anlatmaya devam ederim. Yine uykuya daldığını gördüğüm zaman, yine araya bir fıkra sokmam gerekir.

Gerçekten tetikte dinlersen, buna gerek kalmaz. Gerçeği doğrudan söyleyebilirim. Ama bu zordur. Esnemeye başlarsın ve gülmek esnemekten daha iyidir.

ROLLS-ROYCE GURUSU

Y: Tüm dünyanın öyle bir lüks içinde yaşamasını istiyorum ki, insanlar lüksten sıkılmaya başlasın. Bana Rolls-Roycelardan nasıl sıkıldığımı sormalısın.

S: *Rolls-Roycelardan nasıl sıkıldınız?*

Y: Doksan Rolls-Royce'u olan herkes sıkılır! Ve halkım üç yüz altmış beş tane almaya çalışıyor. Beni sıkmaya kararlılar. Ne yapabilirsin ki? Ve tüm dünya ilk kez o kadar lüks dolu ki, hiçbir maddi ihtiyaç hissetmiyorsun. Tüm maddi ihtiyaçlar doyurulduğu zaman, sonra ne yapacaksın? Meditasyondan başka yapacak hiçbir şey kalmaz. Hâlâ açık kalan tek kapı odur. Tüm diğer kapılar çalınmış ve arkasında hiçbir şey olmadığı görülmüştür. Tek bir kapı hep açıktır, davetkârdır.

Ve o kapıdan her kim girmişse, asla hayal kırıklığı içinde çıkmamıştır. Tüm insanlık tarihi boyunca benliğinin merkezine ulaşan hiç kimse hayal kırıklığına uğramamış, anlamsız hissetmemiş, üzülmemiş, intihar etmemiştir. Tek bir istisna yoktur! İşte bu yüzden meditasyonun bilimsel bir şey olduğunu söylüyorum. Bilim işte böyle çalışır: İstisnası olmayan bir şey bulabilirsen, o kural olur.

Meditasyon bilimsel bir yöntemdir, çünkü tarih boyunca hiç kimse onun seni mutlak mutluluğa götürmediğini söylememiştir.
Ted Viramonte'a verdiği röportajdan
Madras Pioneer, Madras, Oregon

1978: PUNE, HİNDİSTAN

Birkaç gün önce sekreterim Laxmi'ye ülkedeki en pahalı arabayı almasını söyledim. Laxmi hakkında iyi bir şey, asla neden diye sormamasıdır. Arabayı aldı. İşe yaradı; o bir araçtı. Laxmi yeni komün için bankaların kapısını çalıyordu. Çok paraya ihtiyacımız var; neredeyse bir milyon dolara. Kim bana o kadar borç verecek? Arabayı aldığı gün, bizim paramız olduğunu gören bankalar onun ofisine gelip teklif yapmaya başladı, "Dilediğiniz kadar para alın." Laxmi'nin kafası karıştı: Kimden almalı. Herkes daha iyi şartlar vermek istiyor ve hepsi onun peşinde.
Yirmi yıldır Hindistan'da çalışıyorum. Binlerce insan dönüştü, milyonlar beni dinledi, daha fazlası söylediklerimi dinledi, ama *Hindistan Times* -Hindistan'daki en gelenekçi, hâlâ en İngiliz kalan gazete- ben ya da çalışmalarım hakkında tek bir makale yayınlamadı. Ama Laxmi'nin arabayı aldığı gün büyük bir makale yayınlandı. Benim değil, araba hakkında!
Şimdi hepsi ilgi duyuyor. Araba haberi ülkenin her yerindeki gazetelerde, her dilde yayınlandı. Bunlar nasıl insanlar? Bana, meditasyona, burada meditasyon yapan binlerce insana ilgi duymuyorlar. Burada olan bitenden tamamen habersizler, ama arabaya ilgi duyuyorlar.
Buraya geliyorlar. Ofise pek çok kişi geliyor, ama beni ya da komünü görmek için değil. Soruyorlar, "Arabayı görebilir miyiz?" Laxmi onlara şöyle diyor, "Sabah konuşmasına gelirseniz arabayı da görebilirsiniz." Zavallı adamlar, sırf arabayı görmek için geliyorlar, ama doksan dakika boyunca beni dinlemeleri gerekiyor. Ne işkence! Ve bunlar zengin insanlar, eğitimli insanlar. Daha

materyalist bir ülke düşünebiliyor musun?
Ve çok endişeliler, araba hakkında yazılar yazılıyor. Soruyorlar, "Neden? Neden sade bir yaşam süremiyorsunuz?"
Benim yaşamım kesinlikle sade. Aslında o kadar sade ki, daima her şeyin en iyisi ile tatmin oldum. Çok sade, daha sadesi nasıl mümkün olabilir? Tek bir cümle ile söylenebilir: Her şeyin en iyisi. Bunda karmaşıklık yok. Ben kaliteden hoşlanırım. Ben ne kadara mal olduğu ile değil, kalitesi ile ilgilenirim. Ben insanlarda nicelikten değil, nitelikten hoşlanırım. Ben her şeyde nitelikten hoşlanırım, nicelikten değil. Bunun yerine otuz Hint arabası satın alabilirdik, ama bu nicelik olurdu ve otuz tane bile bir işe yaramazdı.
Ama onların şaşırmasının, anlayamamasının sebebi dindarmış rolü yapmaları, ama içten içe materyalistliğe takıntılı olmaları. Bir ikiyüzlülük taşıyorlar ve ikiyüzlülüklerini yerine getirmek için tüm Hint din dünyası ödün vermek zorunda kalıyor. Biri aziz olmak istediğini söylerse, mutlak fakirlik içinde yaşaması gerekiyor. Bu neredeyse bir tür mazoşizm; kendi kendine eziyet etmek zorunda. Kendi kendine ne kadar çok eziyet ederse, insanlar o kadar dindar olduğunu düşünüyor: "Bak, ne kadar dindar yaşıyor!"
Dindarca yaşamak, coşkuyla yaşamak demek, dindarca yaşamak meditasyon içinde yaşamak demek. Dindarca yaşamak, bu dünyayı Tanrı'nın bir hediyesi olarak yaşamak demek! Ama onların zihinleri takıntılı ve anlayamıyorlar. Araba görevini yaptıktan sonra gidecek.
Ben öküz arabasında bile gelebilirim. Hatta bu daha renkli olur ve araba gezisinden daha fazla zevk alırım.
Buraya geliyorlar, bakıyorlar ve tek endişeleri, "Neden bu kadar güzel bir aşram. **(1)** Onlar pis, pejmürde bir yer istiyorlar, ancak kötü bir yer aşram olabilir. Aşram'ın temiz, güzel, ağaç ve çiçeklerle dolu, rahat bir yer olabileceğine inanamıyorlar. Buna inanamıyorlar. Kendileri için rahatlık istemediklerinden değil; onu arzuluyorlar. Aslında, kıskanıyorlar. Hint aklı materyalist oldu, mide bulandırıcı ölçüde materyalist.
Spiritüel bir akıl, madde ile ruh arasında ayrım yapmaz; onlar bölünmezdir. Tüm

varoluş birdir; spiritüel akıl budur. Bir materyalist, bir kadını sevdiği zaman onu bir nesneye indirger. O zaman spiritüalist kimdir? Spiritüalist, bir nesneye bile dokunsa, onu bir kişiye çeviren kişidir.

Tanımım seni şaşırtacak. Bir spiritüalist, araba sürerken bile arabayı kişiye dönüştüren biridir. Arabayı hisseder, mırıltısını dinler. Ona sevgi duyar, bakar. Bir nesne bile bir kişi olmaya, canlı olmaya başlar; spiritüalist nesneyle de bir olur. Ve materyalist bir insan, erkek ya da kadın, bir insanı sevdiği zaman onu hemen bir nesneye indirgeyen biridir. Kadın karısı olur; karı bir nesnedir. Adam koca olur; koca bir nesnedir, bir kurumdur. Ve tüm kurumlar çirkindir, ölüdür.

(1) ***aşram:*** Sanskritçe inziva yeri. (Çev. n)

1981-1985: OREGON

Amerikalılar kendilerini dünyanın en zengin halkı sanıyorlar. Ama ben doksan üç Rolls-Royce ile basit bir şaka yaptım ve tüm kibirleri yok oldu. Başkan bile kıskandı, valiler kıskandı, din adamları kıskandı. Wasco County'deki bir din adamı her pazar İsa Mesih'i tamamıyla unutabilirdi, ama doksan üç Rolls-Royce'u unutamadı. Bir şekilde onları kınamak için konuyu açtı durdu. Ve şaşıracaksın, hapishaneden kefaletle tahliye olduğum zaman bana bir mektup yazdı. Dedi ki, "Artık kendi ülkene döneceksin, en azından bir Rolls-Royce'u kiliseme bağışlamaya ne dersin? Bu büyük bir hayırseverlik olurdu." Aklı şimdi görebiliyorsun... Ben binlerce insana meditasyon öğretiyordum; Amerika bununla ilgilenmedi. Komüne binlerce insan geliyordu; Amerika bununla ilgilenmedi. Her festivalde, dünyanın her yerinden yirmi bin insan geliyordu; Amerika bununla ilgilenmedi. Medyadaki tüm haberler yalnızca doksan üç Rolls-Royce'dan bahsediyordu.

Belki fakir bir ülkede bu beklenebilir, diye düşünürdüm... Ama ben Amerika'nın kibirini yok ettim! Benim doksan üç Rolls-Royce'a ihtiyacım yok. Bu bir eşek

şakasıydı.
İNSANLAR ÜZGÜN, KISKANÇ VE ROLLS-ROYCELARIN spiritüelliğe uymadığını düşünüyor. Ben bir çelişki göremiyorum. Bir Rolls-Royce'un içinde otururken aynı ölçüde meditasyon yapabilirim... Aslında, bir öküz arabasında otururken bu güç olur; spiritüel büyüme için Rolls-Royce en iyisidir.

USTA

Güzel bir sabah Gautama Buda bakıcısı, müridi **Ananda** ile yürüyüşe çıkmış. Sonbaharmış; ağaçlar neredeyse çıplakmış ve tüm yapraklar yolun üzerindeymiş. Rüzgâr ağaçları sallıyor, yapraklar güzel sesler çıkarıyormuş. O yaprakların üzerinde yürürken Buda son derece mutluymuş... Kuru yaprakların müziği.
Eline birkaç yaprak almış. Ananda ona sormuş, "Bhagwan, hep bir şey sormak istedim, ama yalnız kalmak çok güç. Sen hep insanlarla çevrilisin. Bugün ormanda yalnızsın ve ben bu fırsata direnemeyeceğim. Sana şunu sormak istiyorum: Bize her şeyi söyledin mi, yoksa bazı şeyleri sır olarak mı sakladın?"
Buda demiş ki, "Elimdeki yaprakları görüyor musun? Ormandaki tüm yaprakları görüyor musun?"
Ananda demiş ki, "Evet, görüyorum, ama anlamıyorum..."
Buda demiş ki, "Anlayacaksın. Bu kadarını söyledim ve ormandaki bunca yaprağın sırrını sakladım."
Benim durumum farklı. Ben tüm ormanı söyledim; yalnızca tek bir şeyi sakladım, tek bir yaprağı.
Buda ölümünden önce yirmi beş yüzyıl sonra tekrar geleceğini ve adının Maitreya**(1)** olacağını söylemiş. *Maitreya* "dost" anlamına gelir. Budalar geri dönmez; hiçbir aydınlanmış insan geri dönmez, bu yalnızca söylemenin bir yoludur...
Onun söylediği şey muazzam öneme sahiptir. Geri dönüşü ile hiç ilgisi yoktur; o geri dönemez. Onun demek istediği, usta ile mürit arasındaki kadim ilişkinin yirmi beş yüzyıl sonra anlamsız olacağıdır. Bu onun algı yeteneğinin berraklığı

idi -hiçbir şey öngörmüyordu- yalnızca her şeyin değiştiğini, geçmişte değiştiği gibi gelecekte de değişeceğini, usta mürit ilişkisinin modasının geçmesi için en az yirmi beş yüzyıl geçmesi gerekeceğini görebiliyordu. Sonra aydınlanmış usta yalnızca bir dost olacaktı.

Ben hep hiç kimsenin ustası olmamayı istedim. Ama insanlar bir usta istiyor, mürit olmak istiyorlar; bu yüzden o rolü oynadım.

USTALAR HAKİKATİ SÖYLEMEZ! İSTESELER DE yapamazlar. O zaman işlevleri nedir? Ne yapar dururlar? Hakikati söyleyemezler, ama içinde derin uykuda olan hakikati çağırabilirler. Onu kışkırtabilir, ona meydan okuyabilirler. Seni sarsabilir, uyandırabilirler. Sana Tanrı, gerçek, nirvana vermezler, çünkü onlar başta senin içindedir. Onunla doğarsın. Bu kalıtsaldır, esastır. Bu senin doğandır. Bu yüzden sana hakikati verdiğini söyleyen herkes aptallığından, saflığından faydalanmaktadır. Kurnazdır, kurnaz ve aynı zamanda son derece cahil. Hiçbir şey bilmez; hakikate kısa bir bakış bile atmamıştır. O sahte ustadır.

Hakikat verilemez; o zaten içindedir. Çağrılabilir, kışkırtılabilir. Bir bağlam yaratılabilir, içinde yükseldiği belirli bir boşluk yaratılabilir ve artık uyumamaktadır, uyanmıştır.

Ustanın işlevi düşündüğünden çok daha karmaşıktır. Hakikat aktarılabilir olsaydı çok daha kolay ve basit olurdu. Ama aktarılamaz; bu yüzden dolaylı yollar ve yöntemler tertiplenmelidir.

Yeni Ahit'te o güzel **Lazarus** hikâyesi vardır. Hıristiyanlar hikâyenin asıl anlamını kaçırmıştır. İsa o kadar talihsizdir ki yanlış yoldaşların arasına düşmüştür. Tek bir Hıristiyan teolog Lazarus hikâyesinin anlamını, ölümünü ve dirilmesini keşfedememiştir.

Lazarus ölür. O **Mary Magdalene**'in ve **Martha**'nın kardeşi, İsa'ya çok bağlı biridir. İsa uzaktadır; bilgiyi ve daveti -"Hemen gel"- alana kadar iki gün geçer. Ve Lazarus'un evine ulaşana kadar dört gün geçer. Ama Mary ve Martha onu beklemektedir; ona öylesine güvenmektedirler. Tüm köy onlara gülmektedir. Başkalarının gözünde aptallık ediyorlardır, çünkü cesedi bir mağarada saklamaktadırlar; gece gündüz nöbet tutmakta, cesedi korumaktadırlar. Ceset

kokmaya başlamıştır bile; çürümektedir.
Köy halkı, "Siz aptalsınız! İsa hiçbir şey yapamaz. Biri öldüğü zaman, ölmüştür!" der.
İsa gelir. Mağaraya gider -içeri girmez- dışarıda durur ve Lazarus'u yanına çağırır. İnsanlar toplanmıştır. Gülmüş olmalılar: "Bu adam deli galiba!"
Biri ona der ki, "Ne yapıyorsun? O öldü! Öleli dört gün oldu. Aslında, mağaraya girmek güç; ceset kokuyor. Bu imkânsız! Kimi çağırıyorsun?"
Ama İsa aldırmadan tekrar tekrar bağırır, "Lazarus, dışarı gel!"
Ve kalabalık hayretler içinde kalır: Lazarus yürüyerek mağaradan çıkar; sarsılmış, şok geçirmiştir, sanki büyük bir uykudan uyanmış, komaya girmiştir. Olan bitene, neden mağarada olduğuna kendisi bile inanamaz.
Aslında bu, ustanın işlevinin ne olduğunu söylemenin bir yoludur sadece. Asıl konu Lazarus'un gerçekten ölüp ölmemesi değil. Asıl konu İsa'nın ölüleri diriltip diriltmemesi değil. Bu aptalca sorulara bulaşmak saçma. Yalnızca âlimler o kadar aptal olabilir. Anlayış sahibi hiçbir adam bunun tarihi bir şey olduğunu düşünmez. Çok daha fazlasıdır! Bu bir gerçek değildir, bir hakikattir. Bu, zaman içinde olan bir şey değildir, daha fazlasıdır, sonsuzlukta olan bir şeydir...
Ölüsün. Lazarus ile aynı durumdasın. Karanlık mağaranda yaşıyorsun. Leş gibi kokuyor, çürüyorsun... Çünkü ölüm aniden bir gün gelen bir şey değildir. Her gün ölmektesin; doğduğun günden beri ölüyorsun. Bu uzun bir süreçtir; tamamlanması yetmiş, seksen, doksan yıl alır. Her an içinde bir şey ölür, ama durumdan tamamen habersizsin. Canlıymışsın gibi yaşamaya devam edersin; yaşamın ne olduğunu biliyormuş gibi yaşamaya devam edersin.
Ustanın işlevi seni çağırmaktır: "Lazarus, mağaradan çık! Mezarından çık! Ölümden dön!"
Usta sana hakikati veremez, ama hakikate çağırabilir. İçinde bir şeyi harekete geçirebilir. Bir ateş yakacak süreç başlatabilir. Gerçek sensin; yalnızca çevrende çok fazla toz birikmiştir. Ustanın işlevi olumsuzdur: Seni yıkaması gerekir, böylece toz yok olur.
Hıristiyan vaftizinin gerçek anlamı budur. **Vaftizci Yuhanna**'nın Ürdün

Irmağı'nda yaptığı şey budur. Ama insanlar yanlış anlamaya devam ederler. Bugün vaftiz kiliselerde de yapılır; anlamsızdır. Vaftizci Yuhanna insanları içsel banyoya hazırlıyordu. Hazır olduklarında onları simgesel olarak Ürdün Irmağı'na götürüyordu. Ürdün Irmağı'ndaki banyo simgeseldi, ustanın seni yıkayabileceğini simgeliyordu. Yüzyılların tozunu senden temizleyebileceğini simgeliyordu. Ve sonra aniden her şey berraklaşır, her şey berrak olur. O berraklık aydınlanmadır.

Büyük Zen ustası Daie şöyle der, "Bilgelerin, azizlerin, ustaların tüm öğretileri şundan çok çok fazlasını açıklamamıştır: Aniden, *Ah, işte!* diye bağırışınız üzerine yorumlardır."

Aniden berraklaştığın zaman, içinde büyük bir coşku, bir sevinç yükselir ve tüm benliğin, bedenindeki her lif, zihnin, ruhun dans eder ve, "*Ah, işte!* Haleluya!" dersin -benliğinden büyük bir coşku haykırışı yükselir- aydınlanma budur.

Auden(2) der ki:

Çatıdaki kirişlerden yıldız yağana dek dans et!
Dans et, dans et, yere yıkılana kadar dans et!

Evet, bu olur. Yapmak zorunda olduğun bir şey değildir bu. Yapmak istemesen bile bunu imkânsız bulacağın bir şeydir; direnmeyi imkânsız bulursun. Dans etmek zorunda kalırsın.

Bunun güzelliği, şimdinin güzelliği, varoluşun olmasının ve yakınlığının coşkusu... Evet, çatı kirişlerinden yıldız yağar. O kadar yakındırlar ki onlara dokunabilirsin; onları ellerinde tutabilirsin.

Daie haklı. Diyor ki: "Bilgelerin tüm öğretileri, aniden, *Ah, işte!* diye haykırmanız üzerine yorumlardan başka bir şey değildir."

Tüm yürek, "Aha!" der ve takip eden sessizlik, huzur, coşku, karşılaşma, birleşme, orgazmik deneyim, kendinden geçiş...

Ustalar gerçeği öğretmez; onu öğretmenin yolu yoktur. Bu yazmaların, sözcüklerin ötesinde bir aktarımdır. Bu içindeki enerjiyi kışkırtan enerjidir. Bu bir tür eşzamanlılıktır.

Usta bir ego olarak kaybolmuştur; o saf coşkudur. Ve mürit ustanın yanında

oturur, yavaş yavaş coşkusuna, benliğine ortak olur. O sonsuz, tükenmez kaynaktan yemek ve içmek: Aes Dhammo Sanantano. Bir gün -ve insan o günün ne zaman geleceğini öngöremez; tahmin edilemezdir- aniden olur. İçinde benliğinin hakikatini sana gösteren bir süreç başlamıştır. Kendinle yüz yüze gelirsin. Tanrı başka bir yerde değildir, şimdidedir, buradadır.

Ustaya büyük bir sevgi, büyük bir güven, açık bir yürekle yaklaşmalısın. Sen kim olduğunun farkında değilsin. O kim olduğunun farkındadır, senin kim olduğunun farkındadır. Tırtılın kelebek olacağının farkında olmadığı söylenebilir. Sen tırtılsın, bodhisattva'sın ve tüm bodhisattvalar tırtıldır. Bir bodhisattva, kelebek olabilen, Buda olabilen, tohumunda, özünde Buda olan demektir. Ama tırtıl kelebek olacağının nasıl farkına varabilir? Tek yol kelebeklerle iletişim kurmak, kelebeklerin rüzgârda, güneş altında hareketlerini izlemektir. Onların yükselmelerini, bir çiçekten diğerine gitmelerini, güzelliklerini, renklerini izlemektir, sonra belki tırtılda derin bir arzu, bir özlem yükselir: "Ben de öyle olabilir miyim?" O anda tırtıl uyanmaya başlamıştır, bir süreç başlamıştır.

Usta-mürit ilişkisi tırtıl ile kelebek arasındaki ilişki, tırtıl ile kelebek arasındaki dostluk gibidir. Kelebek tırtıla kelebek olacağını kanıtlayamaz; bunun mantıklı bir yolu yoktur. Ama kelebek tırtılda bir özlem yaratabilir, bu mümkündür.

Usta senin kendi deneyimlerine ulaşmana yardımcı olur. Sana *Vedaları*, *Kur'an*'ı, *İncil*'i vermez; seni kendi içine atar. Kendi içsel kaynaklarının farkına varmanı sağlar. Kendi sıvının, kendi tanrısallığının farkına varmanı sağlar. Seni yazmalardan kurtarır. Seni başkalarının yorumlarından kurtarır. Seni her tür inançtan kurtarır. Seni her tür spekülasyondan, her tür tahminden kurtarır. Seni felsefeden, dinden, teolojiden kurtarır. Seni kısaca, sözcükler dünyasından kurtarır; çünkü sorun sözcüktür.

Sevgi sözcüğüne o kadar takıntılı olursun ki, sevginin bir sözcük değil, bir deneyim olduğunu unutursun. Tanrı sözcüğüne o kadar takıntılı olursun ki, Tanrı'nın bir sözcük değil, bir deneyim olduğunu unutursun. Tanrı sözcüğü Tanrı değildir, ateş sözcüğü ateş değildir, sevgi sözcüğü de sevgi değildir.

Usta seni sözcüklerden kurtarır, her tür hayali felsefeden kurtarır. Seni bir sözsüz sessizlik durumuna getirir.

Dinin ve felsefenin başarısızlığı, her birinin gerçek deneyimin yerine konan şeyler olmasındadır. Buna karşı dikkatli olun!

USTA BİR DOKTORDUR, SENİN SIRADAN HASTALIKLARININ değil, varoluşçu çelişkilerinin doktoru.

İşte bu yüzden iki cephede savaştım. Eski geleneklerle, eski dinlerle, eski tutuculuklarla savaşmam gerekiyor, çünkü onlar senin sağlıklı ve eksiksiz olmana asla izin vermiyor. Seni sakat ediyorlar. Ne kadar sakat olursan, o kadar büyük bir aziz olursun. Bu yüzden bir yandan, seni bölen her tür düşünce tarzı ve teoloji ile savaşmam gerekiyor.

İkinci olarak, senin içsel benliğinin büyümesi üzerinde çalışmam gerekiyor.

İkisi de aynı sürecin parçası: Seni nasıl bütün bir insan yapacağım, senin bütün olmanı engelleyen onca çöpü nasıl yok edeceğim, bu, işin olumsuz yanı. Ve olumlu kısmı, seni meditasyon, sessizlik, sevgi, coşku, huzur ile nasıl alev alev yapacağım. Öğretimin olumlu kısmı bu.

Olumlu kısımda sorun yok; insanlara meditasyon, huzur, sevgi, sessizlik öğreterek dünyayı dolaşabilirdim ve kimse bana karşı çıkmazdı.

Ama kimseye faydam olmazdı, çünkü kim onca çöpü yok edecek? Ve ilk önce çöpün yok edilmesi gerek, yolu tıkıyor.

BİLGE ADAM SENİN YALNIZCA HER ŞEYİN İÇYÜZÜNÜ anlamanı ister, böylece kendi ışığına sahip olursun. Ama sen içyüzünü anlamak istemiyorsun, açık seçik talimatlar istiyorsun. Sen kendini görmek istemiyorsun, rehberlik edilmek istiyorsun. Kendinle ilgili sorumluluğu kabul etmek istemiyorsun, tüm sorumluluğu ustanın omuzlarına, bilge adamın omuzlarına yıkmak istiyorsun. O zaman kendini rahat hissediyorsun. Artık sorumlu odur; yolunda gitmeyen bir şey olursa, sorumlu odur. Ve hiçbir şey yolunda gitmeyecektir, çünkü sen sorumluluğu almadığın sürece hiçbir şey yolunda olmayacaktır.

Kendin dışında hiç kimse seni doğru yola sokamaz.

Kendinin sorumluluğunu üstlendiğin an, "Ben her ne isem, bu benim seçimim,

geçmişin değil şu anın. Şu anda, benim seçimim ve onu değiştirmek istersem, değiştirme konusunda kesinlikle özgürüm. Kimse beni engelleyemez; hiçbir sosyal güç, hiçbir devlet, tarih, ekonomi, bilinçsizlik beni engelleyemez. Onu değiştirmeye kararlıysam, değiştirebilirim." dediğin an gerçekten dindar biri doğar.

ÇOCUKLUĞUNUN İLK YILLARINDAN İTİBAREN SANA sorumlu olmamak öğretilir. Bağımlı olmak öğretilir. Babana, annene, ailene, anayurduna, her tür saçmalığa karşı sorumlu olmak öğretilir. Ama sana kendine karşı sorumlu olman, senin sorumluluğunu alacak kimse olmadığı öğretilmez...

Ben sana kimseye karşı sorumlu olmamayı öğretiyorum. Babaya, anneye, ülkeye, dine, parti çizgisine, kimseye karşı sorumlu olma. Değilsin!

Yalnızca kendine karşı sorumlu ol. Ne yapmayı canın isterse onu yap. Yanlışsa, ceza hemen ardından gelecektir. Doğruysa, ödül hemen ardından gelecektir; başka yolu yoktur. Bu şekilde, neyin yanlış, neyin doğru olduğunu kendi kendine öğreneceksin. Yeni bir duyarlılık geliştireceksin, Hintliler buna üçüncü göz der. Yeni bir bakış açısı ile, yeni bir göz ile görmeye başlayacaksın. Neyin yanlış olduğunu hemen anlayacaksın, çünkü geçmişte defalarca onu yaptın ve sonuçlarının acısını çektin. Neyin doğru olduğunu anlayacaksın, çünkü onu yaptığın her seferinde varoluş büyük nimetlerini üstüne yağdırdı. Sebep ve sonuç birliktedir, yıllar ve ömürlerle ayrılmış değildir...

Kendine karşı sorumlu olmak derken bunu kastediyorum. Sorumluluğunu atabileceğin bir Tanrı yok, ama sen hep onu birine atmaya uğraşıyorsun, hatta, devamlı hiçbir şey, hiç kimse için sorumlu olmadığını söyleyen benim gibi zavallı bir adama. Yine de, bir şekilde, içinde, derinliklerde, şaka yapıyor olmam gerektiği yanılsamasını taşımaya devam diyorsun. Ben şaka yapmıyorum. "O benim ustam!" diye düşünüyor olmalısın. "Sorumlu olmadığını nasıl söyleyebilir?" Ama anlamıyorsun. Sorumluluğunu bana atarsan geri zekâlı, çocuksu kalırsın. Asla büyümezsin.

Büyümenin tek yolu tüm iyi, kötü, coşkulu, hüzünlü şeyleri kabullenmektir. Sana olan her şeyin sorumlusu sensin. Bu sana büyük özgürlük verir.

Eğer ben bir şeyin sorumlusu isem, o zaman eylemlerinin anahtarı benim ellerimdedir. O zaman sen benim kölemsin. O zaman bir kuklasın ve ipler benim elimdedir. Dans et, dediğim zaman dans edersin; dur, dediğim zaman dursun. Elbette, kukla hiçbir şeyin sorumlusu olamaz. Sorumlu her zaman perdenin arkasındaki kuklacıdır. Tanrı büyük kuklacıdır.

Kuklacı, Tanrı, aziz yok, bunların hepsi saçmalık dediğim zaman sana eksiksiz özgürlük vermeye çalışıyorum. Seni, başına gelen ve gelmeyen her şeyin mutlak sorumlusu kılıyorum. Bu özgürlüğe sevin. Yaşamındaki her şeyin sorumlusu olduğuna dair bu büyük anlayışa sevin. Bu seni benim birey dediğim şey yapacak. Ve birey olmak, bilmeye değer her şeyi bilmek, yaşamaya değer her şeyi yaşamak demektir. Birey olmak özgürleşmek, aydınlanmaktır.

SANNYAS HAREKETİ BENİM DEĞİLDİR. SENİN DE değildir. Ben burada yokken vardı, ben gittikten sonra da olacak. Sannyas hareketi basitçe, hakikati arayanların hareketi demektir. Onlar hep oradaydı. Elbette, onlara hep cahil kitleler tarafından eziyet edildi: Öldürüldüler, katledildiler, çarmıha gerildiler ya da tapınıldılar. Unutma: Tapınsan da, çarmıha da gersen aynıdır; ikisi de o insanlardan kurtulmanın yollarıdır. Tapınmak daha kültürlü bir harekettir. Deriz ki, "Sen Tanrı'nın enkarnasyonusun, sana tapınacağız. Ama senin söylediklerini yapmayacağız. Nasıl yapabiliriz? Biz sıradan insanlarız, sen ise sıra dışısın. Ya Tanrı'nın gönderdiği bir peygambersin, mesihsin ya da Tanrı'nın tek doğurulmuş oğlu ya da Tanrı'nın enkarnasyonusun. Sen mucizeler yaratabilirsin."

Hepimiz yalnızca tek bir sebepten her tür mucize yarattık: Hakikati arayan insanlarla onu nihai olarak bulmuş insanlar arasında bir mesafe yaratmak için. Onlarla gitmeye hazır değiliz.

Her zaman gerçeği arayanlar olmuştur... Ben onlara sannyas diyorum. Bu ebedi ve ezelidir. Benimle ilgisi yoktur.

Ona milyonlarca insanın katkısı oldu. Ben de kendi payıma katkıda bulundum. O gittikçe zenginleşmeye devam edecek. Ben gittiğim zaman gelip onu zenginleştirecek daha fazla insan olacak. Eski sannyas ciddiydi; ben ona mizah duygusu ile katkıda bulundum. Eski sannyas hüzünlüydü; ben ona şarkıyla,

dansla, kahkahayla katkıda bulundum... Onu daha insanca kıldım.
Eski sannyas bir şekilde yaşama karşı olumsuzdu. Ben onu daha yaşam olumlayıcı kıldım. Ama o aynı sannyas. Aynı arayış. Ben onu daha zengin kıldım, onu daha toprağa basar kıldım, çünkü benim öğretim şu: "Dünyada olun, ama dünyadan olmayın."
Dünyadan vazgeçmenin gereği yok. Yalnızca korkaklar ondan vazgeçer. Dünyada yaşa, o deneyimi yaşa. O bir okuldur. Himalayalarda büyüyemezsin, yalnızca dünyada büyüyebilirsin.
Her adım bir sınavdır. Her adımda bir sınavdan geçiyorsun. Yaşam bir fırsattır.
Ben gideceğim. Bu sannyas hareketinin gideceği anlamına gelmez. O kimseye ait değildir.
Nasıl bilim **Albert Einstein**'a ait değilse, hakikat arayışı neden birilerine ait olsun ki? Gautama Buda'ya? **J. Krishnamurti**'ye? Ya da bana? Ya da sana?
Nasıl bilim büyümeye devam ediyor, her bilim dehası ona katkıda bulunuyor, Ganj gittikçe büyüyor, genişliyor, okyanus gibi oluyorsa, aynı şekilde içsel dünyanın da bilime ihtiyacı vardır. Nesnel dünyanın bilimi vardır. İçsel dünyanın bir bilime ihtiyacı vardır ve ben sannyas'a içsel dünyanın bilimi diyorum. Büyüyor, çünkü insanlığın bağımlılığına, cahilliğine, batıl inançlarına -sözde dinlere, kiliselere, rahiplere, papalara, şankaraçaryalara karşı çıkıyor- bunlar içsel arayışın düşmanlarıdır, çünkü içsel arayışın organizasyona ihtiyacı yoktur.
Sannyas hareketi bir organizasyon değildir, işte bu yüzden ona "hareket" diyorum. İnsanlar katılıyor. Ben yalnız başladım ve sonra insanlar gelip bana katılmaya başladı, kervan gittikçe büyüdü. Ama bu bir organizasyon değil, ben kimsenin önderi değilim. Kimse beni takip etmek zorunda değil. Mutluluğumu, sevgimi, kendimden geçmişliğimi paylaşmama izin verdiğin için sana minnettarım. Sana minnettarım. Kimse benim takipçim değil, kimse aşağıda değil. Hiyerarşi yok. Bu bir din değil, saf dindarlık, öz. Bir çiçek değil, yalnızca bir koku; onu yakalayamazsın. O deneyimi yaşayabilirsin, parfümle çevrelenebilirsin, ama onu yakalayamazsın.
Dinler *İncil*'lerde, *Gita*'larda bulabileceğin ölü çiçekler gibidir... İncil'in içine

konduğu zaman yaşıyorlardı, güzel kokuluydular, ama artık yalnızca birer cesetler. Tüm kutsal kitaplar cesettir, ölü çiçekler, başka bir şey değil.
Gerçek, yaşayan gerçek her birey tarafından, kendi kendine keşfedilmelidir. Kimse onu sana veremez.
Evet, onu başaran biri içinde bir susuzluk, muazzam bir arzu tetikleyebilir. Ben sana gerçeği verememem, ama sana o arzuyu verebilirim.
Ben sana gerçeği verememem, ama sana ayı gösterebilirim... Lütfen aya işaret eden parmağa bağlanma. Bu parmak yok olacak. Ay kalacak ve arayış devam edecek.
Yeryüzünde tek bir insan kaldığı sürece, sannyas'ın çiçekleri açmaya devam edecek.

(1) ***Maitreya:*** Geleceğin Budası. Budacılığın iki büyük mezhebinden biri olan *Mahayana* öğretisinin çoğalttığı Buda'lardan biridir. Dünyanın sonunda, *Tuşita*'ların göğünden inecek ve dünyayı yeniden kurarak kurtaracaktır. (Ed. n.)
(2) ***Wystan Hugh Auden:*** Amerikan uyruklu İngiliz şairi ve oyun yazarı. Sosyal eşitsizliği protesto etmek için, içlerinde Stephen Spender ve Christopher Isherwood'un da bulunduğu bir yazarlar grubunun başına geçti (1930-1933) 1939'da Amerika Birleşik Devletleri'ne yerleşti. (Ed. n.)

3. BÖLÜM -MiRAS

Ben yok olabilirim, ama geride kalacak bir dalga yaratıyorum. Sen yok olabilirsin, ama birini sevdin ve o sevgi geride kalacak bir dalga yarattı. O asla yok olmayacak; onun kendi yankıları olacak... Titreşim yaratmaya devam edecek. Göle küçük bir çakıl taşı atıyorsunuz ve dalgalar yükseliyor. Çakıl taşı kısa süre sonra dibe oturuyor, ama dalgalar devam ediyor. Kıyıya doğru hareket ediyorlar ve bu varoluşta kıyı yok.

Seninle konuşuyorum... Şu anda seninle benim aramda bir şey oluşuyor. Ben yok olacağım, sen yok olacaksın, ama oluşan şey kalacak. Bu yüzden bu sözcükler yankılanacak, yankılanacak. Konuşmacı orada olmayacak, dinleyici orada olmayacak, ama şu anda ikisi arasında oluşan şey sonsuzluğun parçası oldu. Ve kıyı yok, bu yüzden dalgalar ilerlemeye devam edecek.

DİNSİZ DİN

Benden bir dogma çıkaramayasın diye hep çelişkili konuştum. Bunu denersen çıldırırsın. Alimler için gerçekten korkunç bir şey bırakıyorum; bundan anlam çıkarmayı başaramayacaklar. Çıldıracaklar ve bunu hak ediyorlar, çıldırmalılar! Ama kimse benden tutuculuk çıkaramaz, bu imkânsız. Sözcüklerimde yanabilirsin, ama hiçbir tür teoloji, dogmatizm bulamazsın.

Yaşamanın bir yolunu bulabilirsin, ama vaaz edilecek bir dogma bulamazsın. Öğrenilecek asi bir nitelik bulabilirsin, ama organize edilecek devrimci bir tema bulamazsın. Benim sözcüklerim alev alev değil, oraya buraya yüzyıllar boyunca patlayacak barut tozu koyuyorum. Gerektiğinden fazla koyuyorum. Ben işi asla şansa bırakmam. Neredeyse her cümle, benim çevremde bir din organize etmeye çalışacaklar için sorun yaratacak.

Evet, gevşek bir topluluk, bir komün olabilir. Gevşek sözcüğünü unutma: Herkes bağımsız, herkes kendi tarzında yaşamakta, beni dilediği gibi yorumlamakta, ne bulmak isterse bulmakta serbest. Dilediği gibi yaşamanın yolunu bulabilir. Her koyun kendi bacağından asılır.

Birisinin benim dinimin ne olduğuna karar vermesine gerek yok. Ben bunu açık uçlu bırakıyorum. Kendin için bir tanım çıkarabilirsin, ama bu yalnızca kendin içindir ve bunu da devamlı değiştirmek zorundasın. Daha fazla anladıkça, değiştirmek zorunda kalacaksın. Onu elinde ölü bir şeymiş gibi tutmaya devam edemezsin. Onu değiştirmek zorunda kalacaksın, o da aynı anda seni değiştirecek.

HIRİSTİYANLIK, HİNDUİZM, BUDİZM, JAİNİZM, MÜSLÜMANLIK; bunlar yalnızca ideolojidir, dogmadır, amentüdür; onlar yalnızca külttür. Gerçek dinin adı yoktur, adı olamaz. Buda onu yaşamıştır, İsa yaşamıştır, ama unutma, İsa Hıristiyan değildi, Buda Budist değildi, bu sözcüğü duymamıştı bile. Gerçek dindar insanlar yalnızca dindar oldular, dogmatik olmadılar. Dünyada üç yüz din vardır. Bu öyle bir saçmalıktır ki! Hakikat tekse, nasıl üç yüz din olabilir? Yalnızca tek bir bilim vardır ve üç yüz din, öyle mi?

Eğer nesnel gerçek ile ilgilenen bilim tekse, din de tektir, çünkü o öznel hakikat ile, hakikatin diğer yüzü ile ilgilenir. Ama o dinin ismi olamaz, ideolojisi olamaz.

Ben yalnızca o dini öğretiyorum. Bu yüzden biri sana benim öğretimin ne olduğunu sorarsa, kısaca, söyleyemeyeceksin, çünkü ben prensipler, ideolojiler, dogmalar, doktrinler öğretmiyorum. Ben dinsiz bir din öğretiyorum, sana onun lezzetini öğretiyorum. Sana ilahi olana açık olmanın yöntemini öğretiyorum. Sana ilahi hakkında hiçbir şey söylemiyorum, yalnızca sana şunu söylüyorum, "Pencere bu, onu aç, yıldızlı geceyi göreceksin."

O yıldızlı gece tanımlanamaz. Bir kez açık pencereden görünce bileceksin. Görmek bilmektir ve görmek, olmak da olmalı. Başka inanç olmamalı.

Bu yüzden benim tüm çabam varoluşçu, hiç entelektüel değil. Ve gerçek din varoluşçudur. Hep yalnızca birkaç kişinin başına gelmiştir ve sonra entelektüeller hemen onu yakalayıp ondan güzel -temiz, düzenli, mantıklı- ideolojiler çıkarmaya başladığı için yeryüzünden kaybolmuştur. O çabanın içinde güzelliğini kaybederler. Felsefeler yaratırlar ve din kaybolur. Uzman, âlim, teolog dinin düşmanıdır.

Bu yüzden unutma: Belli bir dine giriş yapmıyorsun; yalnızca dinsizliğe giriş yapıyorsun. Bu engindir, muazzamdır, sınırsızdır, tüm gökyüzü gibidir.

Gökyüzü bile sınır değildir, bu yüzden kanatlarını korkusuzca aç. Tüm bu varoluş bize ait; bizim tapınağımız bu, bizim yazmamız bu. Bundan azı insan yapımıdır, insan tarafından imal edilmiştir. İmal edildiği yerde, fazla önemi yoktur. İmal edilmiş dinlere karşı dikkatli ol, böylece gerçek olanı, insan yapımı olmayanı anlayabilirsin. Ve bu ağaçlarda, dağlarda, ırmaklarda, yıldızlarda vardır -sende, seni çevreleyen insanlarda- her yerde vardır.

BİLİM NESNEL DÜNYADA GERÇEK ARAYIŞIDIR, DİN ise öznel dünyada gerçek arayışıdır. Aslında onlar tek bir kuşun, tek bir sorgunun iki kanadıdır, iki yüzüdür. Nihai olarak iki isim olmasına gerek yoktur. Benim önerim *bilimin* çok güzel bir isim olduğudur, çünkü "bilmek"ten gelir. Bu yüzden bilimin iki yüzü vardır, tıpkı her madeni paranın iki yüzü olduğu gibi. Madde boyutunda bilmeye

nesnel bilim, içselliğin -içsel benliğin, bilincin- boyutunda bilmeye öznel bilim diyebilirsin. Din sözcüğüne gerek yoktur.

Bilim kesinlikle iyidir ve aynı arayıştır, yalnızca yönleri farklıdır. Ve tek bir üstün bilim yapmamız, bir sentez, dışsal bilim ile içsel bilimin eşzamanlılığını yaratmamız iyi olacaktır. O zaman bu kadar çok dine gerek kalmayacak, insanın ateist olmasına bile gerek kalmayacak. Teistler yok olduğu zaman ateistlere de gerek kalmayacak. Onlar yalnızca tepkidir. Tanrı'ya inananlar vardır, bu yüzden inanmayanlar da vardır. İnananlar yok olduğu zaman, inanmayanlara ne gerek var ki?

Hiçbir şeye inanmanın gereği yoktur. Bilimin temeli budur. Gerçekliğe bilimsel yaklaşım budur: İnanma, sorgula. İnandığın an sorgu durur. Zihnini açık tut, ne inan ne inanma. Yalnızca tetikte kal, ara ve şüphe edilemez noktaya gelene kadar her şeyden şüphe et. Hakikat işte budur. Ondan şüphe edemezsin. Bu ona inanma meselesi değildir, bu tamamen farklı bir olgudur. Öyle büyük bir kesinliktir ki, seni öylesine boğar ki, ondan şüphe etmenin yolu yoktur.

Biliş budur. Ve biliş insanı Buda'ya, aydınlanmış olana dönüştürür. Tüm insan büyümesinin hedefi budur.

DİNE KUANTUM SIÇRAYIŞI GETİRMEKLE İLGİLİ İTİBAR Gautama Buda'dan yirmi beş yüzyıl önce, ilk defa Tanrı'sız bir din vaaz eden **Adinatha**'ya kadar uzanır. Bu muazzam bir devrimdi, çünkü tüm dünyadaki hiçbir yerde dinin Tanrı olmadan var olabileceği düşünülememişti.

Tanrı tüm dinlerin esas kısmı -merkezi- olmuştur: Hıristiyanlık, Yahudilik, Müslümanlık. Ama Tanrı'yı dinin merkezi yapmak insanı yalnızca çeper kılar. Tanrı'yı dünyanın yaratıcısı olarak düşünmek insanı yalnızca bir kukla kılar.

İşte bu yüzden İbranca'da, Yahudiliğin dilinde, insana Adem denir. Adem**(1)** "çamur" demektir. Arapça'da insana *admi* denir; *adem* ile aynı köktendir ve yine "çamur" anlamına gelir. Genel olarak Hıristiyanlığın dili haline gelen İngilizce'de *human* sözcüğü *humus*'tan gelir ve *humus* "çamur" demektir. Doğal olarak, eğer Tanrı yaratıcıysa, bir şey kullanarak yaratmak zorundadır. İnsanı bir heykel gibi yapmalıdır, böylece ilk önce insanı çamurdan yapar, sonra içine can

üfler. Ama eğer böyleyse, insan tüm vakarı**(2)** kaybeder.

Ve eğer Tanrı insanın ve başka her şeyin yaratıcısı ise, tüm fikir tuhaftır. Tanrı insanı ve evreni yapmadan önce, ezelden beri ne yapıyordu? Hıristiyanlığa göre insanı İsa Mesih'ten yalnızca 4004 yıl önce yarattı. O zaman ezelden beri ne yapıyordu? Bu tuhaf geliyor. Bir sebep olmamalı, çünkü Tanrı'nın varoluşu yaratmak için bir sebebi olması, Tanrı'dan daha yüksek güçler olması, onu yaratmaya götüren sebepler olması demek. Ya da içinde aniden bir arzu doğmuş olması olasılığı var -bu da pek filozofça gelmiyor, çünkü ezelden beri arzusuzdu- ve arzusuz olmak mutlu olmaktır. Ezeli mutluluk deneyiminden, Tanrı'nın içinde dünyayı yaratmak için bir arzu yükseldiğini hayal etmek imkânsız. Arzu arzudur, bir ev yapmak istesen de, başbakan olmak istesen de, dünyayı yaratmak istesen de. Tanrı'nın arzulara sahip olması düşünülemez, bu yüzden geriye kalan tek şey kapris, egzantrikliktir. O zaman sebebe ve arzuya gerek olmaz. Yalnızca bir kapris.

Ama tüm bu varoluş sırf kapris yüzünden yaratıldıysa, tüm anlamını, tüm önemini kaybeder. Ve yarın Tanrı'nın içinde yok etmek, tüm evreni çözmek için bir başka kapris yükselebilir. Bu yüzden tüm güçlere sahip, ama aklı başında olmayan, kaprisli, diktatör bir Tanrı'nın ellerinde basit kuklalarız.

Adinatha çok derin meditasyon yapan, derin derin düşünmeyi seven biri olmalı. Bir Tanrı varken dünyanın hiçbir anlamı olmadığı sonucuna varmış olmalı. Dünyada anlam istiyorsak, Tanrı'dan kurtulmamız gerek. Büyük cesarete sahip bir adam olmalı. İnsanlar hâlâ kiliselerde, sinagoglarda, tapınaklarda tapınıyor; ama o adam, Adinatha, bizden beş bin yıl önce çok açık bilimsel bir sonuca vardı: İnsandan daha yüksek hiçbir şey yoktur, gerçekleşecek her evrim insanın içinde ve bilincinde olacaktır.

Adinatha, Jainizm'deki yirmi dört ustanın ilkidir ve ilk kuantum sıçrayışı budur: Tanrı'dan kurtulunmuştur. İtibar Buda'ya ait değildir, çünkü Buda Adinatha'dan yirmi beş yüzyıl sonra gelmiştir. Ama Buda'ya ait olan itibar başkadır: Adinatha, Tanrı'dan kurtulmuştur, ama onun yerine meditasyon koyamamıştır. Tam tersine, çilecilik, sadelik, bedene eziyet etmeyi yaratmıştır; oruç, çıplak kalma, günde

yalnızca bir kez yemek yeme, geceleyin hiçbir şey içmeme, yememe, yalnızca belli yiyecekleri yeme. Çok güzel bir felsefi sonuca varmıştır, ama anlaşılan sonuç yalnızca felsefiymiş, meditasyonla ilgisi yokmuş.

Tanrı'dan kurtulduğun zaman hiçbir ayinin olamaz, tapınamazsın, dua edemezsin; yerine bir şey konulmalıdır. O sadelik koymuştur, çünkü dinin merkezi insan olmuştur ve insanın kendini arındırması gerekir. Onun fikrine göre arındırmak insanın kendini dünyadan, kendi bedeninden uzaklaştırması demekti. Bu her şeyi çarpıttı. O çok önemli bir sonuca vardı, ama bu yalnızca felsefi bir kavram olarak kaldı.

Adinatha, Tanrı'dan kurtuldu, ama bir boşluk bıraktı ve Buda o boşluğu meditasyonla doldurdu. Adinatha tanrısız bir din yaptı, Buda meditasyona dayalı bir din yaptı.

Buda'nın katkısı meditasyondur. Asıl nokta bedene eziyet etmek değildir; asıl nokta daha sessiz olmak, daha gevşemiş olmak, daha huzurlu olmaktır. İnsanın kendi bilincinin merkezine ulaşması içsel bir yolculuktur ve insanın kendi bilincinin merkezi tüm varoluşun merkezidir.

Yirmi beş yüzyıl daha geçti. Nasıl Adinatha'nın devrimci tanrısız din kavramı sadelikler, kendi kendine eziyet içinde kaybolduysa, Buda'nın meditasyon fikri - içsel, başka hiç kimsenin göremediği bir şey; nerede olduğunu yalnızca sen bilirsin, ilerleyip ilerlemediğini yalnızca sen bilirsin- bir başka çölde kayboldu ve o çöl organize dindir.

Din, meditasyon yapsalar da yapmasalar da, bireylere tek tek güvenilemeyeceğini söyler. Topluluklara, ustalara, birlikte yaşayabilecekleri manastırlara ihtiyaç vardır. Daha yüksek bir bilinç seviyesinde olanlar diğerlerine göz-kulak olabilir, onlara yardım edebilir. Dinlerin bireylerin ellerine bırakılmaması şarttır; organize edilmeli, daha yüksek bir meditasyon noktasına erişenlerin ellerine bırakılmalıdırlar.

Başlangıçta bu iyiydi; Buda hayattayken kendi kendini fark edişe, aydınlanmaya ulaşan pek çok insan oldu. Ama Buda öldükten, bu insanlar öldükten sonra insanların meditasyon yapmasına yardım etmesi için yaratılmış organizasyonlar

rahipliğin eline düştü ve onlar senin meditasyon yapmana yardım etmek yerine Buda imgesi çevresinde ayinler yaratmaya başladı. Buda bir başka tanrı oldu. Adinatha, Tanrı'dan kurtuldu, Buda Tanrı'nın var olduğunu hiç kabul etmedi. Ama rahiplik tanrı olmadan var olamaz. Bu yüzden yaratıcı olan bir tanrı olmayabilir, ama Buda tanrılığa erişti. Başkaları için tek şey Buda'ya tapınmaktır, Buda'ya iman etmektir, Buda'nın ilkelerini takip etmek, yaşamı onun doktrinine göre yaşamaktır; Buda organizasyonun içinde, imitasyonun içinde kayboldu. Ve hepsi temel şeyi unuttu ve bu meditasyondu.

Benim tüm çabam dinsiz bir din yaratmaktır. Tanrı'yı merkez alan dinlere ne olduğunu gördük. Adinatha'nın devrimci kavramına, tanrısız dine ne olduğunu gördük. Buda'ya, Tanrısız organize dine ne olduğunu gördük.

Artık benim çabam, Tanrı'yı yok ettikleri gibi, dini de yok etmek. Geriye yalnızca meditasyonu bırak, böylece hiçbir şekilde unutulamasın. Onun yerine koyacak hiçbir şey yoktur. Tanrı yoktur, din yoktur. Din derken organize doktrini, amentüyü, ayini, rahipliği kastediyorum.

İlk defa dinin tamamen bireysel olmasını istiyorum. Çünkü Tanrılı ya da Tanrısız, tüm organize dinler insanlığı yanlış yönlendirmiştir. Ve tek amaç organizasyon olmuştur, çünkü organizasyonun kendi yöntemleri vardır ve bunlar meditasyona karşıdır. Organizasyon gerçekte politik bir olgudur, dindarca değildir. Bu bir başka güç yöntemidir, güç iradesidir. Artık her Hıristiyan rahip bir gün en azından bir piskopos, bir kardinal, bir papa olmayı ummaktadır. Yeni hiyerarşi, yeni bürokrasi budur ve spiritüel olduğu için kimse itiraz etmez. Bir piskopos olabilirsin, bir papa olabilirsin, herhangi bir şey olabilirsin. Buna itiraz edilmez, çünkü kimsenin hayatına engel olmayacaksındır; bu yalnızca soyut bir fikirdir.

Benim çabam rahipliği tamamen yok etmektir. O Tanrı ile kaldı, tanrılı dinle kaldı; artık tek yol Tanrı'dan ve dinden aynı anda kurtulmamız, böylece rahiplik olasılığı kalmaz. O zaman insan tamamen özgür, tamamen kendi büyümesinden sorumlu olur.

Ben şöyle hissediyorum: İnsan kendi büyümesinden ne kadar sorumlu olursa,

onu fazla ertelemesi de o kadar güç olur. Çünkü bu, üzüntülüysen, sorumlunun sen olduğun anlamına gelir. Gerginsen, sen sorumlusun. Gevşemiş değilsen, sen sorumlusun. Acı çekiyorsan, sebebi sensin. Tanrı yok, gidip bir ayin isteyebileceğin bir rahiplik yok. Üzüntün ile baş başasın. Kimse üzgün olmak istemez.

Rahipler sana uyuşturucu verip durur, sana umut verirler: "Endişelenme, bu yalnızca inancının, güveninin sınanması. Ve bu üzüntüyü yaşarsan, sessizce, sabırla acı çekersen, diğer dünyada, ölümün ötesinde muazzam ödüller alacaksın." Rahiplik yoksa, her ne isen, ondan senin sorumlu olduğunu anlamalısın. Sorumlu, başka kimse değil. Ve "Üzüntümden ben sorumluyum" hissi kapıyı açar. Sonra bu sefil durumdan kurtulmak için yöntemler, yollar aramaya başlarsın.

Ve meditasyon budur. Üzüntünün, acının, ıstırabın, endişenin tam zıddıdır. O bir huzur, benliğin mutlulukla çiçeklenmesi durumudur, öyle sessiz, öyle zamansızdır ki, daha iyi herhangi bir şeyin olabileceğini düşünemezsin. Ve meditasyon halindeki bir zihinden daha iyi bir şey yoktur. Üç kuantum sıçrayışının şunlar olduğu söylenebilir: Adinatha, Tanrı'dan kurtuldu, çünkü Tanrı'nın insanın üzerinde büyük ağırlık oluşturduğunu, insanın büyümesine yardım etmek yerine bir yük haline geldiğini anladı. Ama onun yerine bir şey koymayı unuttu. İnsanın üzüntülü anlarında, acısının içinde bir şeye ihtiyacı var. Tanrı'ya dua ederdi. Sen Tanrı'yı aldın, duasını götürdün ve şimdi üzüntülü, ne yapacak? Jainizm'de meditasyonun yeri yoktur.

Tanrı'nın bırakıldığını ve boşluğun doldurulması gerektiğini kavrayan Buda'nın algı yeteneği oldu; aksi halde boşluk insanı yok eder. Onun yerine meditasyonu koydu, hakiki bir şey, tüm benliği değiştirebilecek bir şey. Ama hiçbir tür organizasyon olmaması gerektiğinin, rahiplik olmaması gerektiğinin, Tanrı gittiğine göre dinin de gitmesi gerektiğinin farkında değildi, belki farkına varamıyordu, çünkü gerçekleşmediği sürece farkına varmadığın şeyler vardır. Ama Buda affedilebilir, çünkü bu konuda düşünmemişti ve onun görmesine yardımcı olacak bir geçmiş yoktu. Bu ondan sonra geldi.

Asıl sorun rahipti ve Tanrı rahibin icadıdır. Rahipten kurtulmadığın sürece Tanrı'yı bırakabilirsin, ama rahip hep yeni ayinler bulacak, yeni tanrılar yaratacaktır.

Benim çabam seni, sen ile varoluş arasında aracı olmadan meditasyonla baş başa bırakmak. Meditasyon içinde değilken varoluştan ayrısın ve senin acın bu. Balığı okyanustan çıkarmak ve kıyıya fırlatmakla aynı şey; yaşadığı acı, üzüntü, eziyet, okyanusa ulaşma özlemi ve çabası; çünkü ait olduğu yer orasıdır, o okyanusun parçasıdır ve ayrı kalamaz. Her acı varoluş ile bir olmadığına, balığın okyanusta olmadığına işaret eder.

Meditasyon, sen ile varoluş arasında duvar yaratan tüm sınırları -düşünceleri, duyguları, duygulanımları- kaldırmaktan başka bir şey değildir. Onlar yok olduğu an aniden kendini bütün ile ahenk içinde bulursun; yalnızca ahenk içinde değil, bütün olduğunu fark edersin. Bir çiy damlası lotus yaprağından okyanusa kaydığı zaman okyanusun parçası olduğunu fark etmez, okyanus olduğunu fark eder. Ve nihai amaç, nihai fark ediş bulmaktır. Ötesinde hiçbir şey yoktur.

Bu yüzden Adinatha Tanrı'dan kurtuldu, ama organizasyondan kurtulmadı ve Tanrı olmadığı için organizasyon ayinler yarattı. Jainizm'e ne olduğunu, onun ayinciliğe dönüştüğünü gören Buda Tanrı'dan kurtuldu, tüm ayinlerden kurtuldu ve sabit fikirlilikle meditasyon konusunda ısrar etti. Ama Jainizm'de ayinleri yaratan rahiplerin aynısını meditasyona da yapacağını unuttu. Ve yaptılar da, Buda'nın kendisini Tanrı yaptılar. Meditasyondan bahsediyorlar, ama Budistler temel olarak Buda'ya tapınırlar. Tapınağa giderler ve orada Krişna ya da İsa yerine bir Buda heykeli vardır. Tanrı orada değildi, ayin yapmak güçtü. Meditasyon çevresinde ayin güçtür. Bir heykel yarattılar ve tüm dinlerin yapa geldiği gibi, "Buda'ya iman edin, Buda'ya güvenin, kurtulursunuz." demeye başladılar.

Her iki devrim de kaybedildi. Benim yaptığımın kaybolmamasını isterim. Bu yüzden geçmişte devrimin devam etmesine, sürmesine engel olan her şeyden kurtulunması için olası her yolu deniyorum. Ben birey ile varoluş arasında kimsenin durmasını istemiyorum. Dua yok, rahip yok; gündoğumu ile

yüzleşmek için sen yetersin, gündoğumunun ne kadar güzel olduğunu senin için yorumlayacak kimseye ihtiyacın yok.
Sen buradasın, her birey burada, tüm varoluş mümkün. Tek ihtiyacın sessiz olmak ve varoluşu dinlemek. Hiçbir dine ihtiyaç yok, hiçbir Tanrı'ya ihtiyaç yok, hiçbir rahipliğe ihtiyaç yok, hiçbir organizasyona ihtiyaç yok.
Ben kesinlikle bireye güveniyorum. Şimdiye dek kimse bireye bu şekilde güvenmedi. Böylece her şey kalktı. Artık sana kalan tek şey bir meditasyon durumu ve bu mutlak sessizlik durumu demek. Meditasyon sözcüğü onun daha ağır görünmesine sebep oluyor. Ona basitçe, masumca sessizlik demek daha iyi ve varoluş tüm güzelliklerini sana açar.
Ve o büyümeye devam ederken sen de büyürsün ve bir an gelir, potansiyelinin zirvesine ulaşırsın. Ona budalık, aydınlanma, *bhagwatta*, tanrısallık, ne demek istersen diyebilirsin, onun adı yoktur, bu yüzden her isim olabilir.

(1) ***adama:*** Toprak (Ed. n.)
(2) ***vakar:*** Ağırbaşlılık, temkinlilik. (Ed. n.)

YİRMİ BİRİNCİ YÜZYIL İÇİN MEDİTASYON

On yıldır devamlı çalışıyor, gevşeme teknikleri öğretiyorum. Benim için kolaydı, bu yüzden herkes için kolay olacağını düşünüyordum. Sonra, yavaş yavaş, bunun imkânsız olduğunu fark ettim. Yanlış düşünüyordum, bu mümkün değildir. Ben ders verdiklerime, "Gevşe!" diyordum. Sözcüğün anlamını anlıyor gibi görünüyorlardı, ama gevşeyemiyorlardı. Sonra yeni meditasyon yöntemleri tasarlamak zorunda kaldım. Bunlar ilk önce gerilim yaratıyordu, daha fazla gerilim. Öyle bir gerilim yaratıyor ki, çıldırıyorsun. Ve sonra, "Gevşe!" diyorum.

Zirveye ulaştığın zaman bedeninin tamamı, zihninin tamamı gevşemeye aç oluyor. Öylesine bir gerilimle durmak istiyorsun ve ben seni devam etmen için, sonuna dek devam etmen için zorluyorum. Gerilim yaratmak için elinden geleni yap ve sonra, durduğunda zirveden derin bir uçuruma düşersin. Uçurum sondur, çabasızlık sondur, ama aracı olarak gerilimi kullanabilirsin.

BEN ÜNİVERSİTEDEYKEN MESLEKTAŞLARIMDAN BİRİ meditasyon öğrenmek istedi. Orada küçük bir meditasyon okulum vardı. O da katıldı ve sessizlik deneyimini yaşadığı ilk gün, bizim oturduğumuz küçük tapınaktan fırladı ve kaçtı! Ne olduğunu anlayamadım. Onu takip ettim. Bana bakıyor, takip ettiğimi görünce daha hızlı koşuyordu. "Bir şey var!" diye düşündüm. "Bu adama ne oldu?"

"Bekle, Nityananda!" -adı Nityananda Chatterji idi- "Biraz bekle!" diye bağırdım. "Bitti." anlamında elini salladı ve dedi ki, "Ben meditasyon yapmak istemiyorum. Sen tehlikeli bir adamsın!"

Sonunda evine girmeden hemen önce onu yakaladım. Artık kaçacak yeri yoktu. Dedim ki, "Bana ne olduğunu anlatsan daha iyi olur."

Şöyle dedi, "Ne yaptın, bilmiyorum, ama o kadar sessiz oldum ki... Beni bilirsin, gevezenin biriyim." Adı Chatterji**(1)** idi. Bengalliydi. "Sabah konuşmaya başlarım ve neredeyse bir cümlenin ortasında uyuyakalana kadar konuşurum, devamlı konuşurum. Bu beni meşgul ediyor, sorunları unutturuyor, endişesiz kılıyor. Sorun olduğunu biliyorum, ama herkesle konuşmak istiyorum... Kimse

yoksa kendi kendimle konuşurum.
Ve orada seninle otururken aniden konuşma durdu. Bomboş kaldım. Ve dedim ki, Tanrım, deliriyorum! Yirmi dört saat boyunca bana bu olursa işim biter! 'Nityananda Chatterji...' dedim, 'hayatın bitti. Zihin geri gelmezse... Bu sessizlik daha fazla sürmeden buradan kaç. Ve bu otuz, kırk insan neden burada gözleri kapalı oturuyor? Ama bu onların sorunu. Herkes kendi işine bakar.' Böylece kaçtım."
Dedim ki, "Endişelenme. Sessizlik zihnini yok eden bir şey değildir, yalnızca zihnin dinlenmesine yardımcı olur. Ve sana kolay oldu, çünkü sen gevezenin birisin; zihnin yorgun. Normalde oturan diğer insanlara o kadar kolay olmaz. İlk defa meditasyon yapmak için oturduğun zaman zihnin sessizleşmesi o kadar kolay değildir.
Sen tüm yaşamın boyunca zihnini o kadar sıkıntıya soktun ki, insanlar senden korkuyor. Karın korkuyor, çocukların korkuyor. Üniversitede profesörler korkuyor. Sen ortak salonda otururken tüm ortak salon boşalıyor; herkes oradan kaçıyor. Bu zihnini fazla kullanmandan kaynaklanıyor. Bu bir mekanizma, biraz dinlenmeye ihtiyacı var.
Bilim adamları metalin bile yorulduğunu söylüyor; onun da dinlenmeye ihtiyacı oluyor. Zihin çok karmaşık bir olgudur, tüm evrendeki en karmaşık şeydir ve sen onu o kadar çok kullandın ki, sessiz olmak için fırsat bulur bulmaz sessizleşti. Mutlu olmalısın."
Dedi ki, "Ama yine çalışmaya başlayacak mı, başlamayacak mı?"
"Sen ne zaman istersen, başlayacak." dedim.
Dedi ki, "Bir daha çalışmayacağından korktum... O zaman Nityananda Chatterji, hayatın biter. Seni delievine tıkarlar. Neden bu adama meditasyon hakkında soru sordum ki!"
Ve ben dedim ki, "Ben de kendime senin neden meditasyon yapmak istediğini soruyordum."
Dedi ki, "Bundan bahsetmek kolay, tıpkı her şey hakkında konuşmak gibi, ama sen beni yakaladın. Dedin ki, 'Hiç sorun yok. Benimle arabaya gel.' Ben gelmeyi

hiç düşünmemiştim... Ben bilsem de, bilmesem de, her şey hakkında konuşurum. Fark etmez, saatlerce konuşabilirim. Ortak salonda yalnızca sen vardın ve başka kimse yoktu. 'Hangi konu doğru olur?' diye düşündüm. Seni görünce, ilgileneceğin tek konunun meditasyon olacağını düşündüm, bu yüzden konuştum. Ve sen beni yakaladın; beni arabana bindirdin... Düşündüm ki, 'Ne zararı olabilir? Evim onun evinden birkaç dakika uzakta, bir araba gezisi güzel olur. Ve yolda konuşurum.' Ve yol boyunca meditasyon hakkında konuştum. İşte tuzağına böyle düştüm, çünkü sonra geri dönemedim. Sen beni kırk insanın oturduğu o tapınağa soktun, bu yüzden ben de oturmak zorunda kaldım. Daha baştan kaçmak istedim! Ben hiç meditasyon yapmak istemedim, çünkü nereye gittiğini bilmediğim hiçbir şeye girişmek istemem.

Ve orada oturup dururken her şey sessizleşti. Gözlerimi açtım, çevreme baktım, herkes gözlerini kapatmış, sessizdi. 'Şimdi kaçma zamanı geldi.' diye düşündüm. Ve sen öyle bir adamsın ki, kaçmama izin vermedin. Tüm sokak kaçtığımı ve senin kovaladığını gördü... Kendi kendime, 'Durmayacağım!' dedim. O kadar korktum ki... Ben sessizlikten korkuyorum. Konuşmak çok iyi."

Dedim ki, "Talihlisin, çünkü o kadar konuştun ki, zihnin gevşemeye hazır. Bu fırsatı kaçırma ve korkma! Beni görmüyor musun? Konuşabiliyorum. Sen de dilediğin zaman konuşabileceksin. Şu anda konuşmak için gücün yok. O kendi kendine devam eder, sen yalnızca gramofon kaydısın. Sessizlik seni bir usta kılacak."

Dedi ki, "Eh, söz veriyorsan... Sana güveniyorum ve her gün geleceğim. Ama unutma, zihnimi kaybetmek istemiyorum. Çocuklarım, bir karım ve yaşlı anne babam var..." "Endişelenme." dedim. "Zihnini kaybetmeyeceksin." Ve şaşıracaksın: Adam meditasyonda diğer herkesten daha iyi ilerledi. Bu bana özel bir meditasyon yöntemi için fikir verdi ve yeni bir teknik kullanmaya başladım: Anlamsız sözler. Bu tamamen yeni değil, ama kimse onu pek çok insanın meditasyon yapması için bir araç olarak kullanmadı...

Nityananda Chatterji'ye şöyle dedim, "Sen endişelenme. O kadar çok gevezelik yaptın ki, kesinlikle derin bir sessizliğe erişeceksin."

Ve adam çok sessiz oldu. Tüm üniversite şok geçirdi. Buna inanamadılar. Ona ne yapmıştım? Artık insanlar ona yaklaşıyor, onun konuşmasını istiyordu ve o, "Hayır, yeter. Eskiden ben konuşurken hepiniz kaçardınız. İşim bitti. Beni rahat bırakın." diyordu.

Terfi ettirildi, ama o reddetti. Bunun üzerine karısı, çocukları rahat yaşayabilsin ve o da sessizliğini sürdürebilsin diye emekli maaşı bağlandı. Onu on yıl sonra gördüm. Bambaşka bir adam olmuştu, o kadar genç ve taze, sanki yeni açılan ve gül olan bir tomurcuk gibi, öylesine tazeydi. Ve konuşmuyordu; geliyor, saatlerce oturuyordu ve konuşmuyordu. Zihin yalnızca bir mekanizmadır, konuşabilir ya da sessiz kalabilir. Tek sorun, onun efendi olmamasının gerekmesidir; hizmetkâr olmalıdır. Bir hizmetkâr olarak harikadır; bir efendi olarak tehlikelidir. Onun efendisi sen olmalısın.

MEDİTASYON YAPAMAZSIN, MEDİTASYON HALİNDE olabilirsin. Bu bir şey *yapma* meselesi değildir, *olma* meselesidir. Bu bir *eylem* değil, bir *durumdur*.

DEFALARCA OLUR: BANA BİR ATEİST GELİR VE SORAR, "Ben de meditasyon yapabilir miyim?" Çünkü Tanrı'ya inanmazsan meditasyon yapamazsın fikri hâkim olmuştur. Bu çok aptalca bir fikirdir. Meditasyonun Tanrı ile ilgisi yoktur. Aslında gerçek şu ki, Tanrı'ya inanıyorsan meditasyon yapmak güçtür. İnancın rahatsızlık yaratır.

Hiçbir şeye inanmayan insan düşüncelerin ötesine geçebilir; inanan insan düşünceye asılır, çünkü inancı bir düşüncedir. İnanç zihnin bir parçasıdır. Tanrı'ya çok fazla inanırsan zihni terk edemezsin, çünkü açık ki, zihni terk etmek inancını terk etmek anlamına gelecektir. İnanmayan adam daha iyi bir durumdadır.

Ve unutma İngilizce *meditasyon* sözcüğü yanlış bir fikir verir**(2)** Meditasyon sözcüğünü kullandığımız zaman bu, bir şey üzerinde düşündüğün hissini verir. Üzerinde meditasyon yapacak bir nesne olmak zorundadır ve sorun budur. Doğuda bir başka sözcük vardır, *dhyana*. Dhyana basitçe, odaklanma, bir şeye yoğunlaşma sorunu yok demektir; daha çok zihnin içeriklerini boşaltmak, yalnızca var olmak demektir. Dhyana anlamında meditasyonun hedefe sahip

olmasına gerek yoktur; o hedefsiz, içeriksiz bir bilinç durumudur, boşaltır dursun -*neti, neti*, ne o, ne de bu- iyi ya da kötü, her tür düşünceyi reddedersin. Tüm düşünceler elendiği zaman geriye ne kalır? Sen, tanrısallık.

Ama ona ne isim verdiğinin önemi yoktur. Sözcük sana cazip geliyorsa ona Tanrı diyebilirsin; cazip gelmiyorsa, ona nirvana, Tao, her ne demek istersen diyebilirsin. Ama Tanrı'ya inanamadığın için endişelenme. Bu iyidir! Benim yaklaşımım şudur: Biri, "Tanrı'ya inanıyorum." diyorsa, ben derim ki, "Bu güzel. Şimdi oradan başlayalım, bu olur." Biri, "Ben Tanrı'ya inanmıyorum." derse, derim ki, "Bu güzel. Şimdi buradan başlayalım."

Olduğun noktadan başlamalısın. Ve tüm noktalar iyidir, çünkü tüm noktalar çeperdedir ve her noktadan merkeze ulaşmak mümkündür. Bu yüzden merkeze ilerle, nerede olduğun konusunda endişelenme.

Bir akşam Molla Nasreddin (Nasrettin Hoca) berberde saçını kestiriyormuş. Dükkânın duvarındaki fiyat listesini görmüş ve listede "Alazlama - 5 Dolar" diye bir satır varmış. Hoca, berbere neden bu kadar pahalı olduğunu sormuş.

"Kafandaki her saç teli ince, boş bir tüptür, uçları açıktır, bu yüzden bedenin enerjisi ucundan akar gider." demiş berber. "Saçını kestirdikten sonra alazlatman iyi bir fikirdir, çünkü her saç telinin ucundaki deliği kapatır ve enerjiyi içeride kapalı tutar. Aksi halde saç ve bedenin saçını kestirdikçe zayıflar durur."

"Dur bir dakika!" demiş molla. "Ya çenemdeki kıllar? Her gün traş oluyorum ve uçları kesiyorum, ama kıllar kalınlaşıyor ve güçleniyor. Bunu nasıl açıklarsın?"

"Kolay!" demiş berber. "Bu hikâye sana benzer insanlara anlatılmak için uydurulmadı!"

Bunların hepsi hikâyedir. Çekici geliyorsa, güzel; gelmiyorsa, çok güzel! İnanmaya gerek yoktur; bu konuda bir şey yapmana gerek yoktur. Zamanını Tanrı ile harcama. Bu sözcük yüzünden bir sürü insan zaman harcıyor. Biri kanıtlamaya, biri aksini kanıtlamaya çalışıyor, büyük tezler yazılıyor. Başka her konuda yazıldığı kadar, Tanrı hakkında kitaplar yazılıyor, milyonlarca kitap, kütüphaneler dolusu kitap. Zamanını harcama. İnanamıyorsan, o zaman o sana uygun bir hikâye değildir. Ama bizim başka hikâyelerimiz de var, o zaman neden

endişelenelim? Tanrısız insanlar için de bir yol vardır. Ve benim yolum herkes içindir. Kim gelirse gelsin, kabul edilir. Hindu, Müslüman, Hıristiyan, Jain, Sih, Budist, Parsi; kim gelirse gelsin kabul edilir. Ben her tür hikâyeye bayılırım! Her tür başlangıç güzeldir, ama başla. Olduğun yerde takılıp kalma; merkeze doğru ilerle. Meditasyon yap, bu seni eve getirecektir. O zaman ona ne dersen dersin; senin ona ne dediğin beni ilgilendirmez. Ona dilediğin ismi verebilirsin.

MEDİTASYONDA YÜZ ON İKİ YÖNTEM VARDIR;**(3)** bunlar on bin yıl önce keşfedilmiştir. Ben çağdaş insan için birkaç yeni yöntem buldum, çünkü diğer yöntemler tamamen farklı bir insanlık için, çok sade insanlar için yaratılmıştı. Çağdaş insan sade değildir, çok karmaşıktır. O yöntemler baskı altında olmayan, doğal insanlar içindi. Bu on bin yıl içinde dinler herkesi baskı altına aldı. Cinsel açıdan ve başka yöntemlerle insanlığı kendi doğasına aykırı bir yola itti. Bu yüzden yeni katarsis (rahatsız edici duyguları dışa vurarak onlardan kurtulma) yöntemleri yarattım, böylece tüm baskıları, benliğinin tüm çöpünü atabiliyor, temiz, tabula rasa olabiliyorsun. O zaman o yüz on iki yöntem, sana çekici gelen herhangi bir yöntem benliğini dönüştürmek için yeterli oluyor. HER GÜN ALTMIŞ DAKİKA İÇİN DÜNYAYI UNUT. BIRAK dünya senden kaybolsun, sen dünyadan kaybol. 180 derece dön ve içeri bak. Başlangıçta yalnızca bulutlar göreceksin. Onlar için endişelenme; bu bulutlar baskıların tarafından yaratılmıştır. Öfke, nefret, açgözlülük ve her tür kara deliğe rastlayacaksın. Onları baskıladın, bu yüzden oradalar. Ve senin sözde dinlerin sana onları baskılamayı öğretti, bu yüzden yara gibi oradalar. Onları saklıyordun.

İşte bu yüzden ilk önce katarsis üzerinde ısrar ediyorum. Büyük bir katarsis yaşamadığın sürece çok buluttan geçmen gerekecek. Bu yorucu olacak ve o kadar sabırsızlanabilirsin ki, dünyaya geri dönebilirsin. Ve şöyle dersin, "Hiçbir şey yok. Ne lotus, ne güzel koku, yalnızca pis kokular ve çöpler var."

Biliyorsun. Gözlerini kapattığın, içeriye ilerlediğin zaman neyle karşılaşıyorsun? Budaların bahsettiği o güzelim topraklara rastlamıyorsun. Orada baskılanmış, seni bekleyen cehennemlere, ıstıraplara rastlıyorsun. Biriken, pek çok ömrün öfkesi, orada bir yığın halinde duruyorlar, öyle ki insan dışarıda kalmak istiyor.

İnsan sinemaya, kulübe gitmek, insanlarla tanışmak, dedikodu yapmak istiyor. İnsan bitkin düşene ve uyuyakalana dek meşgul olmak istiyor. Sen böyle yaşıyorsun, bu senin yaşam tarzın.

Bu yüzden insan içe bakmaya başladığı zaman, doğal olarak kafası çok karışıyor. Budalar büyük kutsallık, harika kokular olduğunu söylüyor, çiçek açan lotuslara ve sonsuz kokulara rastlıyorsun. Bu cennetten, içindeki bu Tanrı'nın krallığından bahsediyorlar. Ve içeri sen girdiğin zaman yalnızca cehenneme rastlıyorsun. Buda topraklarını değil, Adolf Hitler toplama kamplarını görüyorsun. Doğal olarak, bütün bunların saçmalık olduğunu, dışarıda kalmanın daha iyi olduğunu düşünmeye başlıyorsun. Ve neden insan kendi yaraları ile oynayıp dursun ki? Canını acıtır, yaralardan irin akmaya başlar ve bu pis bir şeydir.

Ama katarsisin yardımı olur. Yarayı boşaltırsan, kaos dolu meditasyonlar yaşarsan -bütün bu bulutları, bütün bu karanlığı dışarı atarsın- işte o zaman dikkat kesilmen daha kolay olur. İşte bu yüzden kaos dolu ilk meditasyonlardan ve sonra sessiz meditasyonlardan bahsediyorum. İlk önce aktif meditasyonlar, sonra pasif meditasyonlar. Ancak orada olan her şey çöp gibi dışarı atıldıktan sonra pasifliğe ilerleyebilirsin. Öfke atılmıştır, açgözlülük atılmıştır... Katman katman, bu şeyler oradadır. Ama onları dışarı attıktan sonra kolayca içeri girebilirsin. Seni engelleyecek hiçbir şey yoktur.

Ve aniden, Buda ülkesinin parlak ışığı. Aniden tamamen farklı bir dünyada bulursun kendini.

(1) İngilizce'de *chatter* "gevezelik" demektir. (Çev. n.)

(2) İngilizce'de *meditation* "derin derin düşünmek" anlamına gelir. (Çev. n.)

(3) Osho, Sırlar Kitabı'nda (Omega Yayınları, 2006) bu yöntemler hakkında detaylı talimatlar ve rehberlik verir. (Ed. n.)

1972: MEDİTASYON KAMPI, ABU DAĞI, RAJASTHAN, HİNDİSTAN

Sabah meditasyonu dört aşamadır. İlk on dakika hızlı soluma yaparsın. Nefes alma yolu ile varoluşa girersin, nefesine kuvvet ve enerji vermelisin. Nefesine yaşam vermelisin. Öyle çok yaşam ki, nefes verirken onunla birlikte ruhun da çıkar ve nefes alırken tüm varoluş onunla beraber içeri girer. Öyle derin nefes almalısın ki, başka her şeyi unutmalısın, yalnızca nefes alma kalmalı. Sanki kendin nefes olmuşsun gibi.

Bu on dakikalık derin soluma içinde uykuda olan bütün enerjileri uyandırır. Hiç dokunmadığın tüm o enerjileri uyandırır ve eyleme geçirir. Ama üzüntü gitmez. "Yavaş yavaş nefes alacağım. Hem, çok olmasa da, biraz enerji uyanır." diye düşünme. Hayır, hiç de öyle değil, çünkü uyanış süreci ancak belli bir sınıra ulaşıldığı zaman başlar. Suyu ısıttığın zaman gibidir; yüz dereceye kadar ısınır, sonra buhara dönüşür. Otuz derecede "bir ölçüye kadar" buhara dönüşeceğini ya da "bir kısmının buhara dönüşeceğini" düşünme. Hayır, burada matematik işe yaramaz. Ancak yüz derecede buhara dönüşür. Elli derecede en az yarısının buhara dönüşeceğini düşünme, hayır, hiçbir kısmı buhara dönüşmez. Ancak yüz derecede buhara dönüşür.

Peki, o yüz derece nedir? Su için, her yerde aynıdır. Her yerde, dünyanın her köşesinde suyu ısıtırsın ve yüz derecede buhara dönüşür. Suyu havuzdan da alsan, ırmaktan, musluktan, gökyüzünden yağmur suyundan da -nereden aldığının önemi yoktur- su, "Ben bir kuyudan geldim." diye ısrar etmez, ya da bir ırmaktan, yüz derecede buhara dönüşür.

İnsan söz konusu olduğunda bir güçlük vardır, çünkü onun bir kişiliği, bir bireyselliği vardır. Her birey bireysel derecelerde buhara dönüşür. Başka bir deyişle, her insanın yüz derecesi farklıdır. İnsan da yüz derecede buhara dönüşür, ama her adamın yüz derecesi farklıdır. Bu yüzden sana hangi noktada buhara dönüşeceğini söylemek güçtür. Bir şey kesindir: Kendi yüz dereceni kestirebilirsin. Kriter şudur: Kendini geri çekmediysen -tam bir çaba gösterir, kendini tutmazsan- yüz derecedesindir. Ve diğer insanın bununla hiç ilgisi

yoktur. Bu, kendine aittir. Bu yüzden başkaları bunu bilebilir de bilmeyebilir de, asıl konu bu değildir. Kendini içeride tutmadığını, kendini tamamen ona verdiğini bilmelisin. Kendini tamamen ona veriyorsan, yüz derecedesin. O zaman endişelenecek hiçbir şey yoktur.

Şu da mümkündür: Komşun senden daha fazla çaba gösteriyor, ama kendi yüz derecesine ulaşamıyor olabilir. Hâlâ kendinden bir şeyleri saklıyor olabilir. Ve bir başkası senden daha az çaba gösterdiği halde kendi yüz derecesine ulaşmış olabilir. O, kendini tamamen ortaya koymuştur. Bu yüzden, diğerleri için endişelenme; kendini tamamen verip vermediğin konusunda kendine karşı açık ol.

Meditasyon bir kumardır. Tüm diğer kumarlarda ortaya bir şey koyarız ve meditasyonda ortaya kendimizi koyarız. Bu kesinlikle bir kumarcının eylemidir, bir işadamının değil, çünkü bir işadamı, kazanç az olacak olsa bile en az riski almak ile ilgilenir. Kumarcı, her şeyi kaybetme riski olsa bile kazancın büyük olması ile ilgilenir. Kumarcı ile işadamı arasındaki fark budur.

Meditasyon bir işadamının girişimi hiç değildir. Meditasyon kesinlikle kumarcı içindir. O, ne olursa olsun kendini tamamen ortaya koyar.

Tek bir fark vardır: Dış kumarda, belki, nadiren kazanç olur. "Belki" diyorum, çünkü olacağı yanılsaması hep vardır, hiç olmasa bile. Ve o asla olmaz. Dış kumarda, kazansan bile, bu yalnızca daha büyük bir yenilginin başlangıcıdır. Kazansan bile, bu yalnızca daha büyük bir kayıp için baştan çıkmana sebep olur. Bu yüzden bir kumarcı asla kazanamaz; kaç defa kazanırsa kazansın, yine de kazanan o değildir, çünkü sonunda yalnızca kaybeder.

İçsel kumarcı bunun tam tersidir: Bir yenilgi bile yalnızca gelecek bir galibiyetin başlangıcıdır. Bir meditasyoncu asla nihai olarak kaybetmez; defalarca kaybeder, ama sonunda kazanır. Bir Mahavira'nın, bir Buda'nın ilk günden kazandığını, Muhammet'in, İsa'nın ilk günden kazandığını düşünmeyin. Hayır, kimse ilk günden kazanmaz. Çok kötü kaybederler! Ama sonunda kazanırlar.

Bu yüzden on dakikalığına, bütün varlığını katarak, derin soluma.

On dakikalık derin solumadan sonra, enerji uyandığı zaman, dışarı atılmalı.

Hangi yoldan çıkmak istiyorsa. Bedenin hoplayabilir, sıçrayabilir, dans edebilir, ağlayabilir, bağırabilir, sesler çıkarabilir, tamamen delirmiş gibi görünebilir; durdurmayacaksın. Dizginlerini tamamen serbest bırakacaksın ve onu destekleyeceksin. Bedenin tamamen delirmek istiyorsa, bırak delirsin.

Neden? Çünkü içimizde biriken sonsuz sayıda delilik vardır. Bırak tamamen delirsin. Tamamen delirmek hiçbir korku taşımadığın anlamına gelir. "Ben ne yapıyorum? Ben, bağırıyorum, öyle mi? Kolejde profesörüm, bu yaptığım ne?" Ya da: "Ben doktorum ve hoplayıp zıplıyorum! Ben ne yapıyorum? Ya bir hastam beni görürse!"

Bir doktor hastalarından korkar, bir öğretmen öğrencilerinden korkar, dükkân sahibi müşterilerinden korkar. Kimden korkuyor olursan ol, delirmek o korkuların her birini terk etmek anlamına gelir. Korku kiminle ilgili olursa olsun. Koca karısından, karı kocasından korkar. Baba oğlundan, oğul babasından korkar. Hangi korkulara sahip olursan ol, delirmek, "Artık tüm korkuları bırak." anlamına gelir. Korkusuzca, ne olacaksa olmasına izin verirsin.

Gün be gün delilik biriktiririz. Sanki evde çöp vardır ve sen onu bir köşede saklar, biriktirirsin. Bu tüm evi kirletir! Bir gün ev leş gibi kokmaya başlar. Bir gün öyle bir duruma gelirsin ki, evde çöp dışında hiçbir şey kalmaz. Şimdiki halimizle, kendimize yaptığımız budur. Zihinde ne çöp varsa, onu biriktirir dururuz. Bu öfke de olsa, sahtekârlık da, nefret de olsa, her şeyi biriktirir dururuz.

Yavaş yavaş bu birikim o kadar büyük olur ki, yaşamlarımız bir şekilde onu idare etmekle geçer, ki dışarı çıkmasın, açığa çıkmasın, biri görmesin. O zaman ondan o kadar korkmaya başlarız ki, içimize bakmayı tamamen bırakırız. Korkumuz çok büyüdüğü için çok çöp vardır. Açığa çıkmasından korkarız.

Ancak meditasyon durumuna girebilenler onca çöpü dışarı atmaya hazırdır. Çöp atıldıkça, her şey içinde hafifler. İkinci aşama katarsis aşamasıdır, içeriye temizlik sinsin diye her şeyi dışarı atma aşaması. Cesaretini toplayana kadar çöpü dışarı atamayacaksın. Ama bunu yapabildiğin zaman, tamamen farklı bir adam olacaksın. İkinci aşama tamamen delirme aşamasıdır.

Üçüncü aşama, "Huu" sesi çıkarma aşamasıdır. İnsanın on dakika boyunca devamlı hoplayıp zıplarken "Huu" sesi çıkarması gerekir. "Huu" sesi çekiç gibidir. Bedeninde, cinsellik merkezinin yakınında bulunan ve yoganın kundalini**(1)** dediği bir enerji vardır. Ona dilediğin ismi verebilirsin; bilim adamları ona biyoelektrik der. Orada saklıdır ve derin, güçlü bir "Huu" sesi çıkarılırsa, o cansız enerji, o uykudaki enerji eyleme geçer. Eski bilgeler, kıvrılmış bir yılan benzetmesini kullanırlardı. Yılana vurduğun zaman boynunu gererek yükselir. Bir yılanı yeterince uyarırsan, neredeyse kuyruğu üzerinde durur. Bu enerji içimizde o şekilde cansız yatmaktadır. Vurulursa, yükselmeye başlar.

Ama bu vuruş ancak içerideki deliliği dışarı atma şansı elde edilmişse yapılmalıdır. Aksi halde, deliliğinin ortasında yükselirse, gerçekten delirebilirsin. Bu yüzden, arayıcılar pek çok kez delirmiştir. Bunun sebebi, derin bir temizlikten geçmeden kundalinilerini yükseltmeye başlamalarıdır. Deliliklerinin sebebi, bilimsel bir tavır takınmamalarıdır. Önce bu temizlenmeden geçmek şarttır.

Bu yüzden ilk iki aşama içini derinlemesine temizlemek içindir. İlk aşama içindeki tüm enerjiyi uyandırmak, ikinci aşama yükselen enerjiler ile çelişki içindeki her şeyi dışarı atmaktır. Sonra üçüncü aşama, aşağıda cansız yatan kundaliniyi uyandırmak içindir.

Bu yüzden, on dakika boyunca, tüm yoğunluğunla "Huu" sesi çıkar. Ve sonra dördüncü aşamada, hiç orada değilmişsin gibi, ceset gibi uzan, tamamen sessiz. Bedenini, sanki ölmüşsün gibi tamamen gevşek bırakacaksın. Gözlerin kapalı, bekleyiş içinde, sessizce içeride. Çok şey olacak. O içsel bekleyişte çok şey olacak.**(2)**

BENİM ANLAYIŞIM ŞUDUR: ENİNDE SONUNDA SANA öğrettiğim bu meditasyon büyük öneme sahip bir terapi olacaktır ve akıl hastalarını tedavi etmenin, onları sağlıklarına kavuşturmanın bir yolu olacaktır. Ve okuldaki her çocuğun bu meditasyonu yaşaması olası olsa, tüm yaşamı boyunca delilikten kurtulur. Asla delirmez; bu hastalığa karşı bağışıklık kazanır, çünkü o zaman

kendi efendisi, kendi bedeninin ve zihninin efendisi olur.

BİR İNSAN MEDİTASYON YAPARKEN TÜM HUZURSUZLUĞUNU atar. Düşünceleri durur, beden hareketleri durur; mermer bir heykel gibi olur... Tamamen kıpırtısız. O anda bir enerji havuzudur. Muazzam güce sahiptir. Birinin meditasyon yaptığını görürsen, yanında otur, sen de faydalanırsın. Meditasyon durumunda birinin yanında otururbut, sen de meditasyona girersin. Onun enerjisi seni kendi yığınından çeker. Meditasyon mutlak dinlenmeden başka bir şey değildir.

O mutlak dinlenmeyi nasıl getireceğin pek çok şeye bağlıdır. O dinlenmeyi yaratmanın bin bir yöntemi vardır. Benim yöntemlerim öyledir ki, ilk önce olabildiğince huzursuz olmanı isterim, böylece içinde tutunan hiçbir şey kalmaz; huzursuzluk dışarı atılır, sonra dinlenmeye geçilir. Ve rahatsızlık olmaz, daha kolay olur.

Buda'nın zamanında, bu tür dinamik yöntemlere ihtiyaç yoktu. İnsanlar sadeydi, daha hakikiydi (sahihti). Daha gerçek bir hayat yaşıyorlardı. Artık insanlar çok baskılanmış, çok gerçekdışı hayatlar yaşıyorlar. Gülümsemek istemedikleri zaman gülümsüyorlar. Öfkelenmek istedikleri zaman merhamet gösteriyorlar. İnsanlar sahtedir, tüm yaşam düzenleri sahtedir. Tüm kültür, büyük bir sahtelik gibidir. İnsanlar yaşamıyor, yalnızca rol yapıyor. Geride asılı kalan çok şey var, pek çok tamamlanmamış deneyim zihinlerinde birikiyor, yığılıyor.

Bu yüzden yalnızca sessizlik içinde oturmanın faydası olmaz. Sessizce oturduğun an, içinde her tür şeyin hareket halinde olduğunu göreceksin. Sessiz olmanın neredeyse imkânsız olduğunu hissedeceksin. İlk önce o şeyleri dışarı at ki doğal bir dinlenme durumuna gelebilesin. Ama gerçek meditasyon ancak dinlenme halindeyken başlar.

Tüm dinamik meditasyonlar gerçek meditasyona hazırlıktır. Onlar meditasyonun olabilmesi için temel gereksinimlerdir yalnızca. Onlara meditasyon muamelesi yapma; onlar yalnızca girişitir. Gerçek meditasyon ancak tüm eylemler durduğu zaman başlar; bedenin eylemleri, zihnin eylemleri.

MEDİTASYON "BİR ŞEY ÜZERİNE DÜŞÜNME" DEĞİL, yalnızca insanın

kendisi olmasıdır. Merkezden uzağa hareket yoktur, hiç hareket yoktur... Yalnızca öyle bütünlemesine kendin olmak ki, tek bir kıpırtı bile yoktur. İçsel alev kıpırtısız kalır. Diğeri yok olur; yalnızca sen kalırsın. Orada tek bir düşünce yoktur. Tüm dünya yok olmuştur. Zihin artık orada değildir; orada, mutlak saflığın içinde, yalnızca sen varsın.

(1) ***Kundalini:*** "Doğu mistizmine ve teozofisine özellikle yoga felsefesine ve *'tantrizme'* göre, bedende pasif halde bulunan, fakat birtakım uygulamalarla veya kendiliğinden etkin durumu geçebilen bir psişik enerjidir." Kaynak: Alplaslan Salt-Cem Çobanlı, *Dharma Ansiklopedi*, Dharma, 2001, s. 208 (Ed. n.)

(2) Osho, zaman içinde Dinamik Meditasyon'un dördüncü aşamasını, uzanmak yerine ani bir "DUR!" ile değiştirmiştir ve sonuna beş dakikalık dans etme ve kutlama aşaması eklemiştir. Dinamik Meditasyon'un sabah yapılması düşünülmüştür ve Osho akşam yapılacak tamamlayıcı Kundalini Meditasyonu'nu tasarlamıştır. Bu iki teknik ve Osho'nun geliştirdiği bir dizi başka aktif meditasyona, her süreci desteklemek üzere bestelenmiş müzik eşlik eder. Bütün bunlar ve başka pek çok meditasyon yöntemleri Osho'nun *Meditation: The First and Last Freedom* (St.Mar-tin's Press, [*Meditasyon: İlk ve Son Özgürlük*, Omega Yay, 2003]) kitabında detaylı olarak anlatılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ PSİKOLOJİ: BUDALARIN PSİKOLOJİSİ

Komünde yüzlerce tedavi okulu çalışıyordu, ama ben her terapiyi yok etmek için çalışıyordum. Terapistler senin sorunlarını yok etmek için, ben de terapileri ve terapistleri yok etmek için çalışıyordum! Çünkü bir terapi ancak geçici bir rahatlama verebilir ve bir terapist ancak yüzeysel bir yardım verebilir.

SIGMUND FREUD DÜNYAYI PSİKANALİZ İLE tanıştırdı. Psikanalizin kökü, zihni analiz etmektedir. Zihin ile sınırlıdır. Zihinden çıkmaz, bir santim bile. Tam tersine, zihnin derinliklerine, gizli tabakalarına, bilinçaltına iner, insanın en azından normal olması için yollar ve yöntemler arar.

Freudcu psikanalizin hedefi çok büyük değildir. Hedef insanları normal tutmaktır. Ama normallik yetmez. Yalnızca normal olmanın bir önemi yoktur; bu normal yaşam düzeni ve onunla başa çıkma yeteneği demektir. Bu sana anlam vermez, bu sana önemlilik vermez. Sana her şeyin gerçekliğine ilişkin görüş vermez. Seni zamanın, ölümün ötesine götürmez. En fazla, günlük yaşamla başa çıkamayacak kadar anormal olanlar için faydalı bir araçtır. Onlar insanlarla yaşayamazlar, çalışamazlar, paramparça olmuşlardır. Psikoterapi onlara belli bir birliktelik verir. Bütünlük değil, yalnızca belli bir birliktelik. Onları bir bohça halinde bağlar. Onlar hâlâ paramparçadır; içlerinde hiçbir şey kristalize olmaz, hiçbir ruh doğmaz. Mutlu olmazlar, yalnızca daha az mutsuz, daha az hüzünlü olurlar.

Psikoloji onların hüznü kabullenmesine yardımcı olur. Yaşamın sana verebileceği her şeyin bu olduğunu, daha fazla istememeleri gerektiğini kabullenmelerine yardımcı olur. Bir açıdan, bu içsel büyümeleri için tehlikelidir, çünkü içsel büyüme ancak ilahi bir tatminsizlik olduğu zaman gerçekleşir. Olduğu haliyle her şeyden hiçbir şekilde tatmin olmuyorsan, ancak o zaman arayışa girersin; ancak o zaman yükselmeye başlarsın, ancak o zaman kendini çamurdan çıkarmak için çaba göstermeye başlarsın.

Jung bilinçte biraz daha ileri gitti; kolektif bilinçaltına gitti. Bu çamurlu suyun derinliklerine gitmektir ve bunun yardımı olmaz. **Assagioli** diğer aşırı uca gitti.

Psikanalizin başarısızlığını gördü ve psikosentezi icat etti. Ama bunun kökü de aynı fikirdedir. Analiz yerine sentezi vurgular.

Budaların psikolojisi ne analiz, ne sentezle ilgilidir; aslanlıktır, zihnin ötesine gitmektir. Zihnin *içinde* bir çalışma değildir, seni zihnin *dışına* götüren bir çalışmadır. İngilizce *ecstasy***(1)** sözcüğünün anlamı budur; dışarda durma.

Kendi zihninin dışında durma yeteneğini edindiğinde, zihnin ile benliğin arasında mesafe yaratmayı başardığında, budaların psikolojisine doğru ilk adımı atmışsındır. Ve bir mucize olur: Zihnin dışında dururken zihnin tüm sorunları yok olur, çünkü zihnin kendisi yok olur; senin üzerindeki hâkimiyeti yok olur.

Psikanaliz bir ağacı budamak gibidir, yeni dallar çıkar. Ağacı köklerinden kesmek değildir. Ve psikosentez düşmüş yaprakları ağaca yapıştırmak gibidir, onları eski yerlerine yapıştırmak gibi. Bu onlara can vermeyecektir. Yalnızca çirkin görünecekler; canlı olmayacaklar, yeşil olmayacaklar, ağacın parçası olmayacaklar, yalnızca yapıştırılmış olacaklar.

Budaların psikolojisi, her tür nevrozu, psikozu yaratan, parça parça insanı, mekanik insanı, robot gibi insanı yaratan ağacı köklerinden keser.

Psikanaliz yıllar alır ve insan yine aynı kalır. Eski yapıyı yenilemek, orasını burasını yamamak, eski evi badanalamak. Ama ev aynı evdir, hiçbir şey radikal olarak değişmemiştir. İnsanın bilincini dönüştürmemiştir.

Budaların psikolojisi zihnin içinde çalışmaz. Analiz ve sentezle ilgisi yoktur. Senin zihninin içinden çıkmana yardım eder, böylece dışarıdan görebilirsin. Ve o bakış bir dönüşümdür. Zihnine bir nesne gibi bakabildiğin an ondan ayrılmış olursun, onunla özdeşleşmekten kurtulursun; bir mesafe yaratılır ve kökler kesilmiş olur.

Kökler nasıl bu şekilde kesilir? Zihni besleyip duran sensin. Özdeşleştiğin zaman zihni beslersin; özdeşleşmediğin zaman onu beslemeyi bırakırsın. Kendi kendine ölür gider.

Güzel bir hikâye vardır. Çok severim...

Bir gün Buda bir ormandan geçmektedir. Sıcak bir yaz günüdür ve çok susamıştır. Baş müridi Ananda'ya şöyle der, "Ananda, sen geri dön. Yalnızca dört

buçuk, beş kilometre önce küçük bir derenin yanından geçtik. Biraz su getir. Kâsemi yanına al. Kendimi çok susuz ve yorgun hissediyorum." Yaşlanmıştır.
Ananda geri döner, ama dereye ulaşana kadar birkaç öküz arabası dereden geçmiş, suyu çamurlamıştır. Dere yatağına yerleşmiş olan ölü yapraklar yükselmiştir; artık bu suyu içmek imkânsızdır, çok kirlidir. Boş ellerle geri döner ve der ki, "Biraz beklemen gerekecek. Ben ileri giderim. Üç, dört kilometre ötede büyük bir ırmak olduğunu duydum. Sana suyu oradan getiririm."
Ama Buda ısrar eder. Der ki, "Geri dön ve suyu aynı dereden getir."
Ananda ısrarın sebebini anlayamaz, ama usta diyorsa öyledir, müridin itaat etmesi gerekir. İşin saçmalığını görmesine rağmen, yine dört buçuk, beş kilometre yürür. Suyun içilemeyeceğini bilmektedir. O giderken Buda der ki, "Ve su hâlâ kirliyse geri dönme. Kirliyse, sessizce kıyıda otur. Hiçbir şey yapma, suya girme. Sessizce kıyıda otur ve izle. Eninde sonunda su yine berraklaşacaktır. O zaman tası doldur ve gel."
Ananda gider. Buda haklıdır: Su neredeyse berraktır, yapraklar gitmiş, çamur dibe yerleşmiştir. Ama henüz tam olarak berrak değildir, bu yüzden derenin akmasını izleyerek kıyıda oturur. Su yavaş yavaş kristal gibi berrak olur. Sonra dans ederek geri döner. O zaman Buda'nın neden bu kadar ısrar ettiğini anlar. İçinde onun için belli bir mesaj vardır ve o mesajı anlamıştır. Suyu Buda'ya verir ve Buda'ya teşekkür ederek ayaklarına dokunur.
Buda der ki, "Ne yapıyorsun? Bana su getirdiğin için benim sana teşekkür etmem gerekir."
Ananda der ki, "Şimdi anlayabiliyorum. Başta kızdım; ama belli etmedim, geri dönmek çok saçma geldiği için kızmıştım. Ama şimdi mesajı anlayabiliyorum. Şu anda ihtiyaç duyduğum şey buydu. Zihnimde de aynı durum var. O küçük derenin kıyısında otururken zihnimin de aynı durumda olduğunu fark ettim. O dereye atlarsam, onu yine kirletirim. Zihnime atlarsam, daha fazla gürültü yaratılır, daha fazla sorun yükselmeye, yüzeye çıkmaya başlar. Yanında otururken tekniği öğrendim.
Şimdi zihnimin yanında oturuyor olacağım, onu tüm kirliliği, sorunları, eski

yaprakları, incinmeleri, yaraları, anıları, arzuları ile izleyeceğim. Kayıtsızca kıyıda oturacağım ve her şeyin berraklaşacağı zamanı bekleyeceğim."
Ve bu kendiliğinden olur, çünkü zihninin kıyısına oturduğun an artık ona enerji vermiyorsundur. Gerçek meditasyon budur. Meditasyon aşma sanatıdır.
Freud analizden, Assagioli sentezden bahseder. Budalar hep meditasyondan, farkındalıktan bahsetmiştir.
Meditasyon, farkındalık, gözlemcilik, tanıklık; üçüncü psikolojinin benzerliği buradadır. Hiçbir psikanaliste ihtiyaç yoktur. Onu kendi başına yapabilirsin. Aslında, kendi başına yapmak zorundasın. Ana hatlara ihtiyaç yoktur, bu çok basit bir süreçtir. Sen yapıyorsan basit. Sen yapmıyorsan, çok karmaşık görünür. Meditasyon sözcüğü bile pek çok insanı korkutur. Bunun çok güç, zahmetli bir şey olduğunu düşünürler. Evet, sen yapmazsan güç ve zahmetlidir. Yüzmek gibidir. Yüzmeyi bilmiyorsan çok güçtür. Ama biliyorsan, onun basit bir süreç olduğunu bilirsin. Hiçbir şey yüzmekten daha basit olamaz. Bu hiç de sanat değildir; çok anlık ve çok doğaldır.
Zihninin daha çok farkında ol. Ve zihninin farkında olurken, zihin olmadığının da farkına varacaksın ve devrimin başlangıcı budur. Gittikçe daha yükseğe uçmaya başlamışsındır. Artık zihne bağlı değilsin. Zihin bir kaya gibi işlev gösterir ve seni aşağıda tutar. Seni yerçekimi alanının içinde tutar. Artık zihne bağlı olmadığın an budalık alanına girersin. Yerçekimi üzerindeki gücü kaybettiği anda budalık alanına girersin. Budalık alanına girmek havalanma dünyasına girmek demektir. Yukarı süzülmeye başlarsın. Zihin seni aşağı çeker durur.
Bu yüzden bu bir analiz ya da sentez sorunu değildir. Bu yalnızca farkına varma sorunudur. İşte bu yüzden Doğu'da Freudcu, Jungcu, Adlerci psikoterapiye benzer bir şey geliştirmedik. Artık piyasada onlardan çok var. Tek bir psikoterapi geliştirmedik, çünkü psikoterapilerin iyileştiremediğini biliyoruz. Yaralarını kabullenmene yardım edebilirler, ama iyileştiremezler. İyileştirme artık zihne bağlı olmadığında gelir. Zihinden bağımsız olduğunda, özdeşleşmişlikten kurtulduğunda, bağlarını tamamen kopardığında, kölelik sona erdiğinde,

iyileştirme gerçekleşir.

Aşkınlık gerçek terapidir ve yalnızca psikoterapi değildir. Yalnızca psikoloji ile sınırlı bir olgu değildir, bundan çok daha fazlasıdır. Spiritüel değildir. Seni kendi benliğinin içinde iyileştirir. Zihin yalnızca çeperindir, merkezin değildir.

İKİ TÜR BÜYÜME YÖNTEMİ VARDIR, SPİRİTÜEL BÜYÜMENİ kendin yapabilirsin ya da bir grup, bir okul aracılığı ile yapabilirsin. İki tür de Doğu'da hep var olmuştur. Sufi yöntemleri grup yöntemleridir. Hindistan'da da grup yöntemleri var olmuştur, ama Sufizm'deki kadar öne çıkmamıştır.

Ama Batı tamamen grup yönelimlidir. Daha önce hiç, şimdi Batı'da var olduğu kadar çok grup yöntemi olmamış, hiç bu kadar çok insan onlar aracılığı ile çalışmamıştır. Bu yüzden bir açıdan Doğu'nun bireysel çabaları vurguladığı ve onlara sadık kaldığı, Batı'nın grup yöntemlerine daha fazla eğilim gösterdiği söylenebilir. Bu neden böyledir ve fark nedir? Ve bu farkın sebebi nedir?

Grup yöntemleri ancak egon taşınacak bir yük haline geldiği zaman var olabilir. Ego o kadar ağır bir yük olduğu zaman, yalnız kalmak ıstırap olur ve o zaman grup yöntemleri anlam kazanır, çünkü grubun içinde egon çözülebilir.

Ego çok gelişmiş değilse, bireysel yöntemler sana yardım edebilir. Dağlara gidebilir, yalnız kalabilir, hatta ustan ile yalnız çalışmak için bir aşram'da yaşayabilirsin: Sen kendi meditasyonunu yaparsın, diğerleri kendi meditasyonlarını yaparlar. Asla birlikte çalışmazsın.

Hindistan'da, Hindular hiç gruplar halinde dua etmemiştir. Grup duası Hindistan'a ancak Müslümanlık ile girmiştir.

Müslümanlar gruplar halinde dua eder.**(2)** Hindular hep yalnız dua eder; tapınağa bile yalnız giderler. Bu teke tek bir ilişkidir, sen ve Tanrın.

Egonun yük olacak kadar büyümesine yardım edilmediği zaman bu mümkündür. Hindistan'da, onun büyümesine hiç yardım edilmemiştir. Başlangıçtan beri biz egoya karşı olmuşuzdur. Sen ego içinde büyürsün, ama ego belirsiz, bulanık kalır; alçakgönüllü kalırsın, gerçekte egoist değilsindir. O içinde bir zirve değildir, düz bir zemindir. Sen egoistsin, çünkü herkes öyle olmak zorundadır, ama mutlak egoistler değil. Hep yanlış düşünüyor, kendi kendini aşağı

çekiyorsun. Belli durumlarda kışkırtılabiliyorsun ve egon bir zirve oluyor, ama normalde o bir zirve değil, düz bir zemin.
Hindistan'da, ego tıpkı öfke gibidir. Biri seni kışkırtırsa, öfkelenirsin; seni kimse kışkırtmazsa, öfkelenmezsin. Batı'da, ego daimi bir aksesuar gibi olmuştur. Öfke gibi değildir, artık nefes almaktadır. Onu kışkırtmaya gerek yoktur, oradadır, sabit bir olgudur.
Bu ego yüzünden grup faydalı bir şey olur. Grubun içindeyken, grup ile çalışırken, kendini grupla birleştirirken, egonu kolayca bir kenara bırakabilirsin. İşte bu yüzden yalnızca spiritüellikte değil politikada da, bazı olgular yalnızca Batı'da var olabilir: Örneğin faşizm var olabilir, ancak Batı'daki en egoist ülke olan Almanya'da var olabilir. İşte bu yüzden Hitler mümkün olabildi; herkes çok egoist olduğu için, herkes gruba karışma ihtiyacı içindeydi.
Nazi toplantıları, yürüyen milyonlarca insan... Kendini kaybedebilirsin, sen kendin orada olmak zorunda değilsin. Yürüyüş olursun, bando çalar, müzik, sesi hipnotik Hitler, karizmatik bir kişilik. Herkes Hitler'e bakmaktadır, çevrendeki kitle bir okyanus gibidir, sen yalnızca bir dalga haline gelirsin. İyi, taze, genç, mutlu hissedersin. Acını, hüznünü, yalnızlığını, yabancılığını unutursun. Yalnız değilsindir. Yanında öylesine büyük bir kitle vardır ve sen de kitlenin yanındasındır. Bireysel, kişisel endişelerin arkada kalır. Aniden bir açıklık olur, uçuyormuşçasına hafif hissedersin.
Hitler anlamlı bir felsefesi olduğu için başarılı olmadı, felsefesi saçmaydı; çocuksu ve olgunlaşmamıştı. Alman halkını haklı olduğuna ikna ettiğinden değil, konu bu değildir. Alman halkını ikna etmek çok güçtür, en güç şeylerden biridir, çünkü onlar mantıkçıdır. Zihinlerinde mantık vardır, her açıdan akılcıdırlar. Onları ikna etmek güçtür ve Hitler tarafından ikna edilmeleri imkânsız olurdu. Hayır, o halkı ikna etmeye çalışmadı. Hipnotize edici bir grup olgusu yarattı. Onları bu ikna etti.
Hitler'in ne dediği mesele değildi; grubun içindeyken, kitlenin içindeyken ne hissettikleri meselesiydi. Bu öyle yük kaldırıcı bir deneyimdi ki, bu adamı takip etmeye değerdi. Söylediği her ne olursa olsun -doğru ya da yanlış, mantıklı ya da

mantıksız, aptalca- onu takip etmek iyi hissettiriyordu. Kendilerinden o kadar sıkılmışlardı ki, kitle tarafından soğurulmak istediler. İşte bu yüzden faşizm, Nazizm ve her tür grup deliliği Batı'da mümkün oldu.

Doğu'da yalnızca Japonya takip edebilirdi, çünkü Japonya Almanya'nın Doğu'daki karşılığıdır. Japonya Doğu'daki en Batılı devlettir. Aynı olgu orada da vardı, bu yüzden Japonya Hitler deliliğine müttefik olabilirdi.

Aynısı başka alanlarda da olmaktadır; dinde, psikolojide. Grup meditasyonu vardır ve gelecek uzun bir dönem boyunca yalnızca grup meditasyonu var olacaktır. Yüz insan birlikteyken -şaşıracaksın, özellikle Batılı zihni bilmeyenler şaşıracak- el ele tutuşarak, birbirini hissederek oturan yüz insan sevinç hisseder.

Hiçbir Hintli sevinç hissetmez. "Ne saçmalık!" der. "Yüz insanla el ele tutuşup çember halinde oturmak nasıl sevinç yaratabilir? Nasıl kendinden geçersin? En fazla, diğerinin elindeki teri hissedersin."

Ama Batı'da, el ele tutuşan yüz insan sevinçli, kendinden geçmiş hisseder. Neden? Çünkü ego yüzünden el ele tutuşmak bile imkânsız olmuştur. Karı koca bile birlikte değildirler. Birleşik aile yok olmuştur, bu eski bir grup olgusudur. Toplum yok olmuştur. Artık Batı'da, toplum gerçekte yoktur. Yalnız hareket edersin.

Amerika'da -istatistikleri okuyordum- herkes üç sene sonra bir başka kasabaya taşınıyor. Hindistan'da şimdi, köydeki bir adam orada kalır. Yalnızca o da değil, ailesi yüzyıllar boyunca orada kalmıştır. O topraktaki kökleri derindir. Herkesle akrabadır, herkesi tanır, herkes onu tanır. Bir yabancı değildir, yalnız değildir. Köyün bir parçası olarak yaşar, hep öyle olmuştur. Orada doğmuştur, orada ölecektir.

Amerika'da, insanlar ortalama üç yılda bir taşınır. Bu var olmuş en göçebe medeniyettir, avareler; evsiz, ailesiz, kasabasız, köysüz, gerçekte yuvasız. Yalnızca üç yıl içinde nasıl kök salabilirsin? Nereye gidersen git yabancısın. Kitle çevrendedir, ama sen onunla ilişkili değilsin. İlişkisizsen, tüm yük bireysel olur.

Bir grup halinde otururken, bir tanışma grubunda ya da büyüme grubunda,

birbirinin bedenine dokunurken, topluluğun parçası olursun. Birbirinin eline dokunurken, birbirine tutunurken, birbirinin yanında uzanırken, bir yığın halinde birbirinin tepesinde uzanırken birlik hissedersin. Dindarca bir sevinç duyulur! Dans eden, birbirine dokunan, birbirinin çevresinde hareket eden yüz insan bir olur. Birleşirler, ego birkaç dakikalığına çözülür. O birleşme dua dolu bir şey olur.

Politikacılar bunu yıkıcı amaçlar için kullanabilir. Spiritüellik onu çok yaratıcı bir biçimde kullanabilir. Bu, meditasyon olabilir.

Doğu'da, insanlar çok fazla toplum içindedir. Bu yüzden spiritüel bir boşluk içinde olmak istedikleri zaman Himalayalar'a gitmek isterler. Toplum çok fazla çevrelerindedir. Kendilerinden bıkmamışlardır, toplumdan bıkmışlardır! Fark budur.

Batı'da, kendinden bıkmışsındır ve toplum ile, başkaları ile iletişim içinde olmak için bir köprü istersin; bir köprüyü nasıl yaratırsın, nasıl başkasına geçer, böylece kendini unutursun. Doğu'da, insanlar toplumdan bıkmıştır. Onunla o kadar uzun süre yaşamışlardır ki, toplum o kadar çevrelerindedir ki, artık özgürlük hissedemezler. Bu yüzden biri özgür, sessiz olmak istediğinde Himalayalar'a kaçar.

Batı'da, sen topluma koşarsın; Doğu'da, insanlar toplumdan kaçar. İşte bu yüzden Doğu'da bireysel yöntemler var olageldi; grup yöntemleri Batı'da var oldu.

Ben ne yapıyorum? Benim yöntemim bir sentezdir. Dinamik Meditasyon'un ilk adımlarında bir grubun parçasısın; sonuncu kısımda grup yok olur, yalnız kalırsın. Bunu özel bir sebep yüzünden yapıyorum, çünkü artık Doğu ile Batı anlamsızlaşmıştır. Doğu yüzünü Batı'ya çevirmektedir; Batı yüzünü Doğu'ya çevirmektedir. Kısa süre sonra Doğu ve Batı kalmayacaktır, tek bir dünya olacaktır.

Bu coğrafi bölünme çok uzun süre var olmuştur; artık var olamaz. Teknoloji onu çoktan yok etmiştir, çoktan kaybolmuştur, ama akıldaki alışkanlığa bağlı bir tavır yüzünden devam eder. Yalnızca zihinsel bir olgu olarak devam eder, artık aslında yoktur. Kısa süre sonra Doğu ve Batı olmayacaktır, yalnızca tek bir dünya

olacaktır. O zaten oradadır. Görebilenler, orada olduğunu çoktan görmüştür.
Bir senteze ihtiyaç vardır, grup ve birey bir arada. Başlangıçta bir grubun içinde çalışırsın; sonra, tamamen kendin olursun. Toplumdan başla ve kendine ulaş. Topluluktan kaçma; dünyanın içinde yaşa, ama dünyadan olma. İlişkili ol, ama yine de yalnız kal. Sev ve meditasyon yap; meditasyon yap ve sev; ama tercih yapma. Benim yaklaşımım sevgi artı meditasyondur.
KADİM MEDİTASYON YÖNTEMLERİNİN HEPSİ DOĞU'DA geliştirilmiştir. Batılı insanı hiç düşünmemişlerdir; Batılı insan dışarıda tutulmuştur. Ben yalnızca Doğulu insan için olmayan, Doğulu ya da Batılı, herkes için olan teknikler yaratıyorum. Doğu geleneği ile Batı geleneği arasında bir fark vardır ve zihni yaratan gelenektir. Örneğin, Doğulu zihin çok sabırlıdır. Binlerce yıldır onlara, koşullar ne olursa olsun sabırlı olmaları öğretilmiştir. Batılı zihin çok sabırsızdır. Aynı teknik yöntemler her ikisine birden uygulanamaz.
Doğulu zihin başarıda ya da başarısızlıkta, zenginlikte ya da fakirlikte, hastalıkta ya da sağlıkta belli bir dengenin korunması için koşullanmıştır. Batılı zihnin böyle bir dengeden haberi yoktur; çok fazla kargaşa yaşar. Başarı ile alt üst olur; dünyanın tepesinde hissetmeye başlar, belli bir üstünlük kompleksi hissetmeye başlar. Başarısızlıkta karşı uca gider; yedinci cehenneme düşer. Sefildir, derin acı içindedir ve muazzam bir aşağılık kompleksi hisseder. Paramparça olur.
Ve yaşam bunların ikisini de içermektedir. Güzel olan anlar vardır, çirkin olan anlar vardır. Âşık olduğun anlar vardır, öfkeli, nefret dolu olduğun anlar vardır. Batılı zihin durumla değişir. Hep kargaşa içindedir. Doğulu zihin eğitimlidir... Bu bir koşullamadır, bir devrim değildir, yalnızca eğitim, disiplin, pratiktir. Yüzeyin altında aynıdır, ama yoğun bir koşullama onun belli bir dengeyi korumasını sağlar.
Doğulu zihin çok yavaştır, çünkü hızlı olmasının gereği yoktur; yaşam kendi hızında ilerler, her şey kader tarafından belirlenir, bu yüzden ne elde edersen et, hızın, acelen ile elde etmezsin. Kaderine yazılmış olanı elde edersin. Bu yüzden acele etme sorunu yoktur. Bir şey olacaksa olur; ne bir saniye önce, ne bir saniye

sonra.

Bu Doğu'da yavaş bir akış yaratmıştır. Irmak sanki akmıyor gibi görünür; o kadar yavaştır ki, akışı göremezsin. Dahası, Doğulu koşullaması öyledir ki, çoktan milyonlarca ömür sürmüşsündür ve daha önünde yaşanacak milyonlarca ömür vardır, bu yüzden yaşam süresi yalnızca yetmiş yıl değildir; yaşam süresi engin ve muazzamdır. Acele yoktur; çok fazla zaman vardır: Neden telaş edesin? Bir şey bu yaşamda olmazsa, başka bir yaşamda olabilir.

Batılı zihin çok hızlıdır, çünkü yalnızca tek bir ömür için koşullanmıştır -yetmiş yıl- ve yapılacak çok şey vardır. Yaşamının üçte biri uykuda geçer, üçte biri eğitimde, öğretimde geçer. Geriye ne kalır?

Çoğu hayatını kazanmakla geçer. Her şeyi sayarsan şaşırırsın: Yetmiş yılın içinde yapmayı istediğin şeyler için yalnızca yedi yıl kalır. Doğal olarak telaş vardır, çılgın bir koşu, öyle çılgın ki, insan nereye gittiğini unutur. Tek hatırladığın hızlı gidip gitmediğin olur. Araç, amaç olur.

Aynı şekilde, farklı yönlerde... Doğulu zihin kendini Batılı zihinden farklı işlemiştir. Doğu'da geliştirilmiş o yüz on iki meditasyon yöntemi Batılı insanı hiç hesaba katmamıştır; Batılı insan için geliştirilmemiştir. Batılı insan o zaman henüz yoktu. *Vigyan Bhairva Tantra* yazıldığı zaman -onda yüz on iki teknik mükemmelliğe ulaşır- bizden neredeyse beş bin yıl önceydi.

O zamanlarda Batılı insan, Batı toplumu, Batı kültürü yoktu. Batı hâlâ barbardı, ilkeldi, hesaba katmaya değmezdi. Bütün dünya Doğu'ydu, büyümenin, zenginliğin, medeniyetin doruğundaydı.

Benim meditasyon yöntemlerim gereklilikten doğmuştur. Ben Doğu ile Batı arasındaki ayrımın yok olmasını istiyorum.

Şiva'nın**(3)** *Vigyan Bhairva Tantra*'sından sonra, o beş bin yıl içinde kimse tek bir yöntem geliştirmemiştir. Ama ben Doğu ile Batı arasındaki farkları izliyorum: İkisine aynı yöntem uygulanamaz. İlk önce, Doğulu ve Batılı zihnin aynı duruma getirilmesi gerekir. Dinamik Meditasyon, Kundalini Meditasyonu teknikleri ve diğerlerinin hepsi katarsis teknikleridir; temelleri katarsistir.

Zihnini dolduran onca çöpü atmalısın. Yükünü atmadıkça sessiz oturamazsın. Bu

bir çocuğa köşede sessizce oturmasını söylemek gibi olur. Çok güçtür, çocuk büyük enerjiyle doludur. Bir volkanı baskılamaktasındır! En iyi yol, ilk önce ona, "Dışarı çık ve evin çevresinde on kez koş; sonra gel ve köşede otur." demektir.

O zaman mümkün olur, sen onu mümkün kılmalısın. Çocuk artık oturmak, gevşemek ister. Yorgundur, bitkindir; artık orada oturmak enerjisini baskılamak değildir, o evin çevresinde on kez koşarak enerjisini ifade etmiştir. Artık rahattır.

Katarsis yöntemleri basitçe tüm sabırsızlığını, telaşını, hızını, baskılamalarını dışarı atmaktır.

Bir faktör daha hatırlanmalıdır: Batılı insanın vipassana gibi -sessizce, hiçbir şey yapmadan oturmak ve otların kendi kendine büyümesi- bir şey yapmadan önce bunları yapması kesinlikle şarttır. Ama sessizce, hiçbir şey yapmadan oturulmalıdır. Bu, otların kendi kendine büyümesi için temel koşuldur. Hiçbir şey yapmadan, sessizce oturamazsan, otları rahatsız edersin.

Ben bahçeleri hep çok sevdim ve nerede yaşadıysam güzel parklar, çimenlikler yarattım. Çimenlerin üzerinde oturup insanlarla konuşurdum ve hepsinin otları yolduğunu fark ettim... Telaşlı bir enerji. Yapacak hiçbir şeyleri olmazsa, otları yoluyorlar. Onlara, "Bunu yapmaya devam edersen, odada oturmak zorunda kalacaksın. Çimenliğimi mahvetmene izin veremem." demek zorunda kalıyordum.

Bir süre dururlar, beni dinlerken elleri bilinçsizce yine otları yolmaya başlardı. Bu yüzden hiçbir şey yapmadan sessizce oturmak, gerçekte sessizce oturup bir şey yapmamak değildir. Otlara büyük bir iyilik yapmaktır! Hiçbir şey yapmadığın sürece otlar büyüyemez; sen onları durdurursun, yolarsın, rahatsız edersin.

Bu yüzden, bu yöntemler Batılı zihin için kesinlikle gereklidir. Ama işin içine yeni bir faktör girmiştir: Doğulu zihin için de gerekli olmuştur. Şiva'nın o yüz on iki meditasyon yöntemini yazdığı zihin artık yoktur, Doğu'da bile. Batı etkisi muazzam olmuştur. Her şey değişmiştir. Şiva'nın zamanında Batı medeniyeti yoktu. Doğu ihtişamının zirvesindeydi; ona "altın kuş" deniyordu. Her tür lüks

ve rahatlık vardı: Gerçekten refah doluydu.
Artık durum tersine döndü: Doğu iki bin yıldır köle, dünyadaki neredeyse herkes tarafından sömürüldü, bir düzine ülke tarafından istila edildi, devamlı yağmalandı, tecavüze uğradı, yakıldı. O artık bir dilenci.
Ve Hindistan'da üç yüz yıllık İngiliz hâkimiyeti Hindistan'ın kendi eğitim sistemini yok etti. Bu tamamen farklı bir şeydi. Doğulu zihni Batı standartlarına göre eğitilmeye zorladılar. Doğu aydınını neredeyse ikinci sınıf Batı aydınına dönüştürdüler. Kendi hız, telaş, sabırsızlık, daimi ıstırap, endişe hastalıklarını Doğu'ya aşıladılar.
Khajuraho ya da Konarak tapınaklarını görürsen, Doğu'yu kendi renkleri içinde görebilirsin.
Sırf Khajuraho'da yüz tapınak vardır; yalnızca otuz tanesi ayaktadır, yetmiş tanesi Müslümanlar tarafından yok edilmiştir. Muazzam güzelliğe ve heykellere sahip binlerce tapınak Müslümanlar tarafından yok edilmiştir. Bu otuz tanesi ayakta kalmıştır; bu yalnızca tesadüftür, çünkü ormanın parçasıdırlar. Belki istilacılar onları unutmuştur.
Ama Hint zihni üzerindeki İngiliz etkisi çok büyüktü, **Mahatma Gandhi** gibi bir adam bile kimse göremesin diye o otuz tapınağın çamurla kaplanmasını istedi. O yüz tapınağı yaratan insanları bir düşünün... Her tapınağın inşa edilmesi yüzyıllar almış olmalı. Yapıları çok narin, çok orantılı, çok güzeldir, yeryüzünde onlara denk hiçbir şey yoktur.
Ve tapınakların yalnız durmadığını hayal edebilirsin; yüz tapınak varsa, binlerce insandan oluşan bir şehir de olmalı; aksi halde yüz tapınak anlamsız olurdu. O insanlar nerededir? O tapınaklarla birlikte insanlar da katledilmiştir.
Ve o tapınakları örnek verebilirim, çünkü heykelleri Batılı zihne pornografik gelmiştir; Mahatma Gandhi'ye pornografik gelmiştir.
Hindistan'ın **Rabindranath Tagore**'ye çok borcu vardır. Tapınakları çamurla kaplamaya, onları insanların gözlerinden gizlemeye hazır Mahatma Gandhi ile diğer politikacıları engelleyen adam odur. Rabindranath Tagore şöyle dedi, "Bu tamamen saçmalık. Onlar pornografik değil, çok estetik."

Pornografi ile estetik arasında çok ince bir çizgi vardır. Çıplak bir kadın mutlaka pornografik değildir; çıplak bir adam mutlaka pornografik değildir. Yakışıklı bir adam, güzel bir kadın çıplakken estetik, sağlık, orantı örnekleri olabilir. Onlar doğanın en ihtişamlı ürünleridir. Bir geyik çıplak ve güzel olabiliyorsa -ve kimse geyiğin pornografik olduğunu düşünmez- o zaman neden çıplak bir adam ya da kadın yalnızca güzel olarak düşünülmesin?

Victoria çağında, bacaklar çıplak kalmamalı diye sandalyelerin bacaklarını kumaşla kaplayan hanımefendiler vardı. Sandalye bacakları! Ama isimleri bacak olduğu için, onları çıplak bırakmak gayri medeni, kültürsüzce bulunuyordu. Victoria zamanında, köpeklerini yürüyüşe çıkarırken kumaşla kaplamak gerektiğini düşünenler vardı. Köpekler çıplak olamazdı, çıplaklığın kendisi pornografikmiş gibi. Asıl pornografik olan zihindir.

Ben yüzlerce defa Khajuraho'ya gittim ve tek bir heykeli dahi pornografik olarak görmedim. Çıplak bir resim, çıplak bir heykel, ancak cinselliğini kışkırtırsa pornografiktir. Tek kriter budur: Cinselliğini kışkırtıyorsa, cinsel içgüdülerini harekete geçiriyorsa. Ama Khajuraho'da durum bu değildir. Aslında tapınaklar tam aksi amaç için inşa edilmiştir.

Onlar aşk yapan erkek ve kadın üzerine meditasyon yapmak için yapılmıştır. Ve taşlar canlanmıştır. Onları yapan insanlar dünyanın tanıdığı en büyük sanatçılar olmalı. Onlar üzerinde meditasyon yapılsın, meditasyon hedefleri olsun diye yapılmıştır.

O bir tapınak ve meditasyon yapanlar çevrede oturuyor, heykellere bakıyor, yükselen cinsel arzu var mı, görmek için kendi içlerine bakıyorlardı. Kriter buydu: Cinsel arzu yükselmediğini görmek, bu tapınaklara girmek için onay anlamına geliyordu. Tüm bu çıplak heykeller tapınağın dışındadır, dış duvarlarda; içeride çıplak heykeller yoktur.

Ama bu insanların meditasyon yapması için gerekliydi ve o zaman arzu olmadığı konusunda emin oluyorlardı; tam tersine, o heykeller sıradan cinsel arzularının dinmesini sağlıyordu. Öyle bir arzuya sahip olmak ve tapınağa girmek kutsal şeylere saygısızlık olurdu. Bu, tapınağı kirletirdi, tapınağa hakaret sayılırdı.

O tapınakları yaratan insanlar aynı zamanda muazzam, geniş bir edebiyat yarattılar. Doğu cinselliği asla baskılamadı. Buda ve Mahavira'dan önce, Doğu cinselliği hiç baskılamadı. İlk defa Buda ve Mahavira ile birlikte cinsellikten uzaklaşmak spiritüel sayıldı. Bunun dışında, Buda ve Mahavira'dan önce, *Upanişad*ları, *Veda*ları haber verenler hep evli insanlardı; cinsellikten kaçınmıyorlardı, çocukları vardı.

Ve onlar dünyadan vazgeçen insanlar değillerdi; her tür lükse ve rahata sahiptiler. Ormanlarda yaşıyorlardı, ama öğrencileri, krallar ve aşıkları onlara her şeyi sunuyordu. Ve ormandaki aşramları, okulları, akademileri büyük refah içindeydi.

Buda ve Mahavira ile birlikte Doğu hastalıklı bir cinsellikten kaçınma, baskılama geleneği başlattı. Ve Hindistan'a Hıristiyanlık geldiğinde, büyük bir baskılama eğilimi getirdi. Bu üç yüz yıllık Hıristiyanlık Doğu zihnini neredeyse Batı zihni kadar baskıcı kıldı. Bu yüzden benim yöntemlerim her ikisi için de uygulanabilir. Ben onlara öncel yöntemler diyorum. Senin sessiz bir meditasyona girmeni engelleyen her şeyi yok edecekler. Dinamik Meditasyon ve Kundalini Meditasyonu başarılı olunca, temizlenmiş olacaksın. Baskılanan şeyleri silmiş olacaksın. Hızı, telaşı, sabırsızlığı silmiş olacaksın. Artık tapınağa girmen mümkün olacak.

İşte bu yüzden cinselliğin kabullenilmesinden bahsediyorum, çünkü cinsellik kabullenilmeden baskılamadan kurtulamazsın. Ve ben senin tamamen temiz ve doğal olmanı istiyorum. Ben senin o yüz on iki yöntemin uygulanabileceği bir durumda olmanı istiyorum.

İşte bu yüzden bu yöntemleri tasarladım. Bunlar basit arındırma yöntemleri.

Batılı tedavi yöntemlerini de içine kattım, çünkü Batılı zihin ve onun etkisi altındaki Doğulu zihin, ikisi de hastadır. Bugün sağlıklı bir zihin bulmak nadir bir olgudur. Herkes belli bir mide bulantısı, zihinsel bulantı, belli bir boşluk hissetmektedir ve bu acıyan bir yara gibidir. Herkes yaşamını kâbus gibi yaşamaktadır. Herkes endişelidir, herkes ölümden çok korkar; yalnızca ölümden değil, yaşamdan da korkar.

İnsanlar yarım gönüllülükle yaşarlar, ılık bir şekilde yaşarlar: Yunanlı Zorba gibi yoğun yaşamazlar, sağlıklı bir lezzetle değil, hastalıklı bir zihinle yaşarlar. İnsanın yaşaması gereklidir, bu yüzden yaşarlar. İnsanın sevmesi gereklidir, bu yüzden severler. İnsanın şunu yapması, böyle olması gereklidir, bu yüzden takip ederler; aksi halde kendi benliklerinden gelmeleri için özendirecek bir şey yoktur.

Enerji ile dolup taşmamaktadırlar. Tamamen yaşamak için hiçbir şeyi riske atmamaktadırlar. Maceracı değildirler. Maceracı olmadan insan sağlıklı olamaz. Kriter maceradır, kriter bilinmeyeni sorgulamaktır. İnsanlar genç değildir, çocukluklarından itibaren yaşlıdırlar. Gençlik asla gerçekleşmez.

Batılı tedavi yöntemleri senin spiritüel olarak büyümene yardım edemez, ama zemini hazırlayabilir. Çiçeklerin tohumlarını ekemez, ama toprağı hazırlayabilir. Bu şarttır. İşte bu yüzden terapileri de işin içine kattım.

Bir sebep daha var: Ben Doğu ile Batı'nın birleşmesini istiyorum.

Doğu meditasyon yöntemlerini geliştirmiştir; Batı meditasyon yöntemleri geliştirmemiştir, Batı psikoterapileri geliştirmiştir. Batılı zihnin meditasyon yöntemleri ile ilgilenmesini istiyorsak, sen Doğulu zihnin Batı'ya daha yaklaşmasını istiyorsan, o zaman verilecek ve alınacak bir şeyler vardır. Bu yalnızca Doğulu olmamalıdır, Batı evriminden de bir şeyler katılmalıdır. Ve ben o terapileri çok faydalı buluyorum. Fazla uzağa gidemiyorlar, ama gidebildikleri kadarı iyi. Durdukları yerde, meditasyon işi devralabilir.

Ama Batılı zihin kendine has bir şeyin de birleşmeye katılmış olduğunu hissetmelidir; tek yanlı olmamalıdır. Ve onlar önemlidir; zarar veremezler, ancak faydalı olabilirler.

Ve ben onları büyük başarı ile kullandım. İnsanların benliklerini temizlemelerine yardım etti, onları meditasyon tapınağına girmeye hazırladı. Benim çabam Doğu ile Batı arasındaki ayrımı kaldırmak. Yeryüzü bir olmalı, yalnızca politik olarak değil, spiritüel olarak da.

Ve bazı insanlar bunun akıllıca bir beyin yıkama yöntemi olduğunu düşünüyor. Bu daha fazlası: Bu beyin yıkama değil, zihin yıkama. Beyin yıkama çok

yüzeyseldir. Beyin zihnin kullandığı mekanizmadır. Beyni çok kolay yıkayabilirsin. Herhangi bir mekanizma yıkanabilir, temizlenebilir, yağlanabilir. Ama beynin arkasındaki zihin kirlenmişse, pisse, baskılanmış arzularla doluysa, çirkinlikle doluysa, beyin kısa süre sonra o çirkin şeylerle dolar.

Ve ben bunda yanlış bir şey göremiyorum, yıkamak her zaman iyidir. Ben kuru temizlemeye inanırım. Eski yıkama yöntemlerini kullanmam.

Ve evet, insanlar zihinleri alıp götürüldüğü için kendilerini aldatılmış hissedecekler ve sahip oldukları tek kıymetli şey oydu. Bu yalnızca başlangıç olacak. Zihin alınıp götürüldükten sonra, asıl hazinelerinin zihin arkasında olduğunu görünce şaşıracaklar. Ve zihin yalnızca bir aynadır, hazineyi yansıtmaktadır, ama kendi içinde bir hazine değildir. Hazine zihnin arkasındadır, senin kendi benliğindir. Ama bir ayna seni aldatabilir. Sana yansıyan şeyin gerçeklik olduğu fikrini verebilir. Meditasyon, bir zihinsizlik durumudur. Bu zihnini alıp götürmek, sana benliğinin hazinesinin yansımasını değil, kendi benliğini görme şansı vermektir.

(1) "kendinden geçme" (Çev. n.)

(2) namaz kılar. (Çev. n.)

(3) ***Şiva:*** "Vedik dönemde doğanın fırtına şimşek veya yangın gibi yıkıcı felaketlerin kişileştirilmiş tanrısı olan Rudra epik dönemde Şiva olarak adlandırılır. Kaynak: Korhan Kaya, Hint Mitolojisi Sözlüğü, İmge Kitabevi, Şubat 2003, s. 182. (Ed. n.)

BUDA ZORBA: TÜM İNSAN BENLİĞİ

Yaşamı oyunculukla kabullen, o zaman her iki dünyaya birlikte sahip olabilirsin. Hem kekini saklarsın, hem de onu yersin. Ve gerçek sanat budur! Bu dünya ve o dünya, ses ve sessizlik, aşk ve meditasyon, insanlarla birlikte olmak, ilişki kurmak ve yalnız kalmak. Tüm bu şeylerin bir tür eşzamanlılık içinde birlikte yaşanması gerekir; ancak o zaman benliğinin en derin ve en yüksek yerlerini tanıyabilirsin.

Bir avukat, bir grubun çalıştığı kazı yerine yaklaşır ve Timothy O'Toole'a seslenir.

"Beni kim çağırıyor?" diye sorar tok bir ses.

"Bay O'Toole..." diye sorar avukat. "Siz County Mayo, Castlebarlı mısınız?"

"Öyle."

"Annenizin adı Bridget, babanızın adı Micheal mıydı?"

"Öyleydi."

"O zaman benim görevim, Bay O'Toole..." der avukat, "Mary teyzenizin Iowa'da öldüğünü ve size 200,000$ değerinde mülk bıraktığını bildirmek."

Aşağıda kısa bir sessizlik olur, sonra canlı bir şamata gelir.

"Geliyor musunuz, Bay O'Toole?" diye seslenir avukat aşağıya.

"Bir dakika!" diye gelir yanıt. "Ustabaşını dümdüz etmek için durmuştum."

O'Toole'un 200,000$'ın tamamını harcaması için altı aylık çılgınca yaşayış yeterli olur. En büyük çabası, miras aldığı muazzam susuzluğunu gidermek olmuştur. Sonra işine geri döner. Ve orada, avukat onu yine bulur.

"Bu sefer amcanız Patrick, Bay O'Toole..." diye açıklar avukat. "Texas'ta öldü ve sana 400,000$ bıraktı."

O'Toole kazmasına yaslanır ve başını büyük bir bitkinlik içinde sallar.

"Buna dayanabileceğimi sanmıyorum." diye bildirir. "Eskiden olduğum kadar güçlü değilim ve o paranın altından girip üstünden çıkarsam hayatta kalacağımı sanmıyorum."

Bana Batı'da olan budur. Batı'daki insan tüm insanlığın çağlar boyunca özlediği refahı elde etti. Batı maddi olarak zengin olmayı başardı ve artık çok bitkin, çok

yorgun. Yolculuk tüm ruhunu aldı götürdü. Yolculuk Batılı insanı bitirdi. Dıştan, her şey mümkün, ama içsel olanla iletişim kayboldu. Artık insanın ihtiyaç duyduğu her şey var, ama insanın kendisi artık orada değil. Mallar orada, ama efendi kayboldu; büyük bir dengesizlik ortaya çıktı. Zenginlik orada, ama insan kendini hiç zengin hissetmiyor; insan tam tersine, çok fakir hissediyor.

Şu ikilemi düşün: Ancak dıştan zengin olduğun zaman içsel fakirliğinin, zıtlığın farkına varıyorsun. Dıştan fakir olduğun zaman içsel fakirliğinin hiç farkına varmıyorsun, çünkü zıtlık yok. Karatahtalara beyaz tebeşirle yazıyorsun, beyaz tahtalara değil. Neden? Çünkü ancak karatahta üzerinde görünür. Zıtlığa ihtiyaç var.

Dıştan zengin olduğunda, aniden büyük bir farkındalığa varırsın, "İçsel olarak fakirim, bir dilenciyim." Ve artık umutsuzluk gölge gibi takip eder. "Artık düşündüğümüz her şeyi elde ettik -tüm hayaller, fanteziler tatmin edildi- ve bundan hiçbir şey çıkmadı, ne tatmin, ne mutluluk."

Batı şaşkına dönmüş durumdadır. Bu şaşkınlıktan büyük bir arzu doğmaktadır: İnsanın benliği ile nasıl iletişim kuracağı.

Meditasyon köklerini yine içsel dünyana, içselliğine batırmaktan başka bir şey değildir. Batı bu yüzden meditasyona ve Doğu hazinelerine büyük ilgi duymaktadır.

Doğu zenginken de meditasyona ilgi duyuyordu; bu anlaşılmalıdır. İşte bu yüzden ben zenginliğe karşı değilim ve fakirlikte spiritüellik olduğunu düşünmüyorum. Ben fakirliğe kesinlikle karşıyım, çünkü bir ülke fakir olduğu zaman her tür meditasyonla, her tür spiritüel çabayla iletişimini kaybediyor. Bir ülke dıştan fakir olduğu zaman, içsel fakirliğini unutuyor.

İşte bu yüzden Hintli yüzlerde Batı'da bulunmayan bir tür tatmin görürsün. Bu gerçek tatmin değildir; bu yalnızca içsel fakirliğin farkında olmaktır. Hintliler şöyle düşünür, "Batılı yüzlerdeki endişeye, ıstıraba ve gerilime bak. Biz fakir olduğumuz halde içsel olarak çok tatmin doluyuz." Bu tamamen saçmalıktır, onlar tatmin dolu değildirler. Ben binlerce insanı izledim, tatmin içinde değildiler. Ama bir şey kesinlikle doğrudur, onlar tatminsizliklerinin farkında

değildirler, çünkü tatminsizliğin farkında olmak için dışsal zenginliğe ihtiyaç vardır ve bunun için yeterli kanıt vardır.

Hindular'ın tüm avatarları kral ya da kralların oğulları idi. Tüm Jaina tirthankaraları, Jaina ustaları kraldılar; Buda da öyleydi. Hindistan'ın üç büyük geleneği yeterli kanıt sağlamaktadır.

Buda neden tatminsiz oldu, neden meditasyon arayışına girişti? Çünkü zengindi. Refah içinde yaşadı; tüm rahatlıklar, her tür maddi araç ile yaşadı. Aniden farkına vardı. Ve bu olduğu zaman çok yaşlı değildi; içinde karanlık bir delik olduğunu fark ettiğinde yalnızca yirmi dokuz yaşındaydı. Işık dışarıdadır; böylece içsel karanlığını gösterir. Beyaz gömlek üzerinde azıcık kir, hemen kendini gösterir. İşte olan buydu. Saraydan kaçtı.

Mahavira'ya olan da budur; o da saraydan kaçmıştır. Bu bir dilenciye olmadı. Buda'nın zamanında da dilenciler vardı. Aslında hikâye, Buda'nın hayatında ilk defa bir dilenci, yaşlı bir adam, bir sannyasin gördüğünde dünyadan vazgeçtiğidir. Dilenciler vardı.

Buda bir gençlik festivaline katılacaktı, festivali açacaktı. Altın arabasından bir dilenci gördü, hayatında ilk defa, çünkü babası Buda'nın hayatı boyunca dilenci, hasta bir adam, yaşlı bir adam, ölü bir adam görmesini engellemişti. Astrologlar Buda doğduğunda babasına, "Bunları görürse hemen dünyadan vazgeçecek, bu yüzden onları görmesine izin verme." demişti. Bu yüzden Buda nereye giderse, dilenciler uzaklaştırılırdı. Yaşlı insanlar uzaklaştırılır, evlerinde kalmaya, dışarı çıkmamaya zorlanırdı. Buda'nın bahçesinde ölü bir yaprağa bile izin verilmezdi. Her ölü yaprak geceleyin toplanır, böylece sabahleyin Buda bahçeye çıktığında yalnızca gençlik, genç yapraklar, genç çiçekler görürdü. Bir çiçeğin solduğunu hiç görmemişti.

İlk defa bir dilenci gördüğünde... Mesel çok güzeldir; der ki, tanrılar endişelendi: "Baba fazla başarılı oluyor. Yirmi bir yıl geçti ve Buda dünyadaki en uyanık insanlardan biri olma kapasitesine sahip." Tanrılar endişelendi: "Babanın idaresi öyle ki asla bir dilenci, yaşlı bir adam ile karşılaşmayabilir; kaçırabilir." Bu yüzden rol yaptılar, bir tanrı dilenci gibi yürümeye başladı, bir başkası yaşlı bir

adam gibi ve bir başkası ölü bir adam taklidi yaptı, bir başkası bir sannyasin oldu.

Demek Buda'nın zamanında dilenciler vardı, ama dünyadan vazgeçmiyorlardı. Vazgeçecek hiçbir şeyleri yoktu; tatmin içindeydiler. Buda tatminsiz oldu.

Hindistan zenginken daha fazla insan meditasyona ilgi duyuyordu; aslında, tüm insanlar meditasyona ilgi duyuyordu. Eninde sonunda ayı, öteyi, içsel olanı düşünüyorlardı. Artık ülke fakir, o kadar fakir ki, içsel ile dışsal arasında zıtlık yok. İçsel fakir, dışsal fakir. İçsel ve dışsal mükemmel bir ahenk içindeler, ikisi de fakir! İşte bu yüzden Hintli yüzlerde bir tür tatmin görürsün, bu gerçek tatmin değildir. Ve bunun yüzünden, insanlar fakirliğin içinde spiritüel bir şey olduğunu düşünmeye alışmıştır.

Hindistan'da fakirliğe tapınılır. Benim onu devamlı kınamamın sebeplerinden biri budur, çünkü ben fakirliğe taraf değilim. Fakirlik spiritüellik değildir, fakirlik spiritüelliğin kaybolmasının sebebidir.

Ben tüm dünyanın olabildiğince refah içinde olmasını isterim. İnsanlar ne kadar refah içinde olursa, o kadar spiritüel olurlar. Olmak zorunda kalırlar, bundan kaçınamazlar. Ve ancak o zaman gerçek tatmin yükselir.

İçsel zenginlik yarattığında ve yine bir ahengin olduğu an geldiğinde -dışsal zenginlik içsel zenginlik ile buluştuğunda- o zaman gerçek tatmin olabilir. Dışsal fakirlik içsel fakirlikle buluştuğunda, sahte bir tatmin olur. Ahenk bu iki şekilde mümkündür. İçsel ile dışsal ahenk içinde ve insan tatmin içinde hisseder. Hindistan tatmin dolu görünür, çünkü çitin her iki yanında fakirlik vardır. Mükemmel bir ahenk vardır, içsel ile dışsal ahenk içindedir; ama bu çirkin bir tatmindir, bu gerçekte yaşam eksikliğidir, canlılık eksikliğidir. Bu aptalca bir tür tatmindir, donuk ve tatsızdır.

Batı meditasyona daha fazla ilgi duyacaktır, bundan kaçınmanın yolu yoktur. İşte bu yüzden Hıristiyanlık Batılı zihin üzerindeki hâkimiyetini kaybetmektedir, çünkü Hıristiyanlık herhangi bir şekilde meditasyon bilimini geliştirmemiştir. Çok sıradan bir din olmuştur; Yahudilik de öyledir.

Bu dinler doğduğu zaman Batı fakirdi, sebep budur. Şimdiye dek Batı fakirlik

içinde yaşamıştır. Doğu zenginken Batı fakirdi. Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık; Hintli olmayan bu üç din fakirlik içinde doğmuştur. Meditasyon tekniklerini geliştiremezlerdi, buna gerek yoktu. Onlar fakirlerin dinleri olarak kaldılar.

Artık Batı zenginleşti ve bir eşitsizlik oldu.

Batı dinleri fakirlikten doğdu; zengin adama verecek hiçbir şeyleri yoktu. Zengin adama çocuksu görünürler, tatmin etmezler. Tatmin edemezler. Doğu dinleri zenginlikten doğdu; işte bu yüzden Batılı zihni Doğu dinlerine gittikçe daha fazla ilgi besliyor. Evet, Buda'nın dini büyük etki sahibi; Zen orman yangını gibi yayılıyor. Neden? Zenginlikten doğdu da ondan.

Çağdaş insanın Batı psikolojisi ile Buda'nın psikolojisi arasında muazzam bir benzerlik vardır. Batı meditasyona ilgi duyduğu zaman Buda'nın bulunduğu aynı durumdadır. Bu zengin adamın arayışıdır. Ve Hinduizm'de, Jainizm'de de durum aynıdır. Bu üç büyük Hint dini refahtan doğmuştur; bu yüzden Batı bu Doğu dinlerine cezbedilecektir.

Doğu kendi dinleri ile iletişimini kaybetmektedir. Hindistan'ın gücü Buda'yı anlamaya yetmemektedir, fakir bir ülkedir. Aslında, fakir Hintliler Hıristiyanlığa dönmektedir. Zengin Amerikalılar Budizm'e, Hinduizm'e, Vedanta'ya dönmektedir ve dokunulmazlar, Hindistan'da fakirlerin en fakirleri Hıristiyan olmaktadır. Asıl konuyu görebiliyorlar mı? Bu dinlerin fakirler için belli bir cazibesi vardır. Ama gelecekleri yoktur, çünkü eninde sonunda tüm dünya zenginleşecektir.

Ben fakirliği övmem, fakirliğe saygı duymam. İnsanın her iki tür zenginliğe sahip olması gerekir. Neden her iki türe? Bilim seni dışsal olarak zengin kılan teknolojiyi geliştirmiştir. Din seni içsel olarak zengin kılan teknolojiyi geliştirmiştir. Yani Yoga, Tantra, Taoizm, Sufizm, Hassidizm; bunlar içsel olanın teknolojileridir.

Bir hikâye:

Bu hikâyenin merkez figürü gerçekleşen her şeyi ilahi bir gücün alameti olarak gören o insanlardan biridir. İlahi takdiri sorgulamak bana göre değil, demektedir.

Tüm yaşamı boyunca talihsizlikler peşini kovalamıştır, ama bir kez bile şikâyet etmez. Evlenir, karısı yanında çalışan biri ile kaçar. Bir kızı olur ve kötü bir adam kızı kandırır. Bir oğlu olur ve oğlu linç edilir. Ahırı bir yangında yanar, bir siklon evini uçurur, bir dolu fırtınası ekinlerini yok eder ve banka ipotekli çiftliğini elinden alır. Ama her talihsizlikte diz çöker ve "Sonsuz merhameti için Yüce Tanrı'ya" şükreder.

Bir süre sonra, beş parasız ama hâlâ yücelerden gelen fermanlara itaatkâr, ülkenin fakir evlerinden birine gelir. Bir gün denetçi onu bir patates tarlasını sürmesi için gönderir. Bir fırtına gelir, ama onun üzerinden geçerken uyarı olmaksızın bir şimşek gökyüzünden iner. Saban demirini eritir, giysilerinin çoğunu yakar, sakalını alazlar, çıplak sırtına komşu sığır çobanının baş harflerini dağlar ve onu dikenli tellerden oluşan bir çite fırlatır.

Adam kendine geldiğinde yavaşça dizlerinin üzerinde doğrulur, ellerini kavuşturur ve gözlerini gökyüzüne kaldırır. Sonra, hayatında ilk defa,

"Tanrım..." der, "Bu fazla saçma olmaya başladı!"

Doğu'nun durumu budur: "Bu fazla saçma olmaya başladı!" Ama Doğu Tanrı'ya şükredip, minnettar hissedip duruyor. Artık minnettar olacak bir şey yok! Doğu tamamen fakir, hasta ve aç; minnettar olacak bir şey yok. Ama Doğu kendini ifade etmeyi unuttu, Doğu kendi durumu hakkında nasıl bir şey yapacağını unuttu.

Bu yüzden Doğu meditasyon yapamaz. Doğu neredeyse bir tür bilinçsizlik yaşıyor. Meditasyon yapmak için çok aç, dua etmek için fazla fakir. Tek ilgi alanı ekmek, barınak, giysi; bu yüzden bir Hıristiyan misyoner geldiği ve bir hastane, bir okul açtığı zaman Hintliler çok etkileniyor, spiritüellik budur diyorlar. Ben meditasyon dersi vermeye başladığımda ilgi duymadılar. İlgi duymamakla kalmadılar, ona karşı oldular: "Bu nasıl bir spiritüellik?" Anlayabiliyorum onların ekmeğe, barınağa, giysilere ihtiyacı var. Ama zihinleri yüzünden acı çekiyorlar. Bir yandan ekmek, barınak, giysi, daha iyi evler, daha iyi yollara ihtiyaçları var; diğer yandan fakirliğe tapınmaya devam ediyorlar. İki yandan bağlanmışlar.

Doğu meditasyon yapamaz. İlk önce onu fiziksel olarak biraz daha iyi kılacak bilimsel teknolojiye ihtiyaçları var. Nasıl Batı dinsel teknolojiye ihtiyaç duyuyorsa, Doğu da bilimsel teknolojiye ihtiyaç duyuyor.

Ve ben tek dünyaya taraftarım, Batı'nın Doğu'nun ihtiyaçlarını doyurduğu, Doğu'nun Batı'nın ihtiyaçlarını doyurduğu bir dünyaya. Doğu ve Batı çok fazla ayrı yaşadılar; artık buna gerek yok. Doğu artık Doğu olmamalı ve Batı artık Batı olmamalı. Yeryüzünün tamamının bir olabileceği -bir olması gerektiği- insanlığın o kritik anına geldik, çünkü ancak bir olursa hayatta kalabilir.

Ulus olma günleri bitti, bölünmüşlük günleri bitti, politikacıların günleri bitti. Son derece yeni bir dünyada, yeni bir insanlık aşamasında hareket ediyoruz. Bu aşamada yalnızca tek bir dünya olabilir, yalnızca tek bir insanlık olabilir. Ve o zaman muazzam bir enerji salıverilecek.

Doğu'nun kendi hazineleri, dinsel teknolojileri var, Batı'nın da kendi hazineleri, bilimsel teknolojileri var. Ve bunlar bir araya gelebilirse, dünya cennet olabilir. Artık bir başka dünya istemenin gereği kalmaz; cenneti ilk kez burada, yeryüzü üzerinde yaratabiliriz. Yaratmazsak, bizden başka sorumlu kimse yoktur.

Ben bir dünyaya, bir insanlığa ve nihai olarak her iki yanımızla ilgilenecek bir bilimden yanayım -din ile bilimin birleşmesi- hem içselle, hem dışsalla ilgilenecek tek bilim.

İşte benim burada yapmaya çalıştığım bu. Bu Doğu ile Batı'nın karşılaşma yeri; yeni insanlığın olacağı ve doğacağı rahim.

YAŞAMDAKİ KUTUPLAR BUNLAR, MEDİTASYON VE sevgi. Nihai kutuplar bunlar.

Yaşamın tamamı kutuplardan oluşmuştur: Olumlu ve olumsuz, doğum ve ölüm, erkek ve kadın, gece ve gündüz, yaz ve kış. Yaşamın tamamı kutupsal zıtlardan oluşmuştur. Ama bu kutupsal zıtlar yalnızca kutupsal zıtlar değildir, aynı zamanda birbirini tamamlayan şeylerdir. Birbirlerine yardım etmektedirler, birbirlerini desteklemektedirler.

Bunlar bir kemerdeki tuğlalar gibidir. Kemerde tuğlaların birbirinin karşısına konması gerekir. Birbirlerine karşı gibi görünürler, ama bu karşıtlık sayesinde

kemer inşa edilebilir ve ayakta kalır. Kemerin gücü birbirinin karşısına yerleştirilen tuğlaların kutupsallığına dayalıdır.

Nihai kutupsallık budur: Meditasyon yalnız olma sanatı demektir ve sevgi bir arada olma sanatı demektir. Bütün insan, her ikisini bilen, birinden diğerine olabildiğince kolay hareket edebilen biri demektir. Bu nefes alıp vermek gibidir, güçlük yoktur. Zıttırlar, nefes alman bir süreç, nefes vermen buna zıt bir süreçtir. Ama nefes almak ve vermek tek bir nefesin tamamını oluşturur.

Meditasyonda nefes alır, sevgide nefes verirsin. Sevgi ve meditasyon bir aradayken nefesin bütündür, eksiksizdir, tamdır.

Yüzyıllarca dinler bir kutbu başarıp diğerini dışlamaya çalıştılar. Meditasyon dinleri vardır, örneğin Jainizm, Budizm. Bunlar meditasyon dinleridir, kökleri meditasyondadır. Ve bhakti**(1)** dinleri vardır, adanmışlık dinleri: Sufizm, Hassidizm. Kökleri sevgidedir. Kökleri sevgide olan bir din sevecek, dua edecek bir "diğeri"ne ihtiyaç duyar. Tanrı olmadan sevgi dini var olamaz, düşünülemez. Sevgin için bir hedefe ihtiyacın vardır. Ama meditasyon dini Tanrı kavramı olmadan var olabilir; hipotez bir yana bırakılabilir. Bu yüzden Budizm ve Jainizm Tanrı'ya inanmaz. Diğerine ihtiyaç yoktur. Nasıl yalnız, sessiz, kıpırtısız, içinde tamamen sakin ve sessiz olacağını bilmen yeterlidir. Diğeri tamamen bırakılmış, unutulmuştur. Bu yüzden bunlar tanrısız dinlerdir.

Batılı teologlar ilk defa Budist ve Jaina edebiyatına rastladıklarında çok şaşırdılar: Bu tanrısız felsefelere nasıl din diyebilirlerdi? Felsefe denebilirdi, ama onlara nasıl din derdin? Onlar için anlaşılmazdı, çünkü Yahudi ve Hıristiyan geleneği dindar olmak için gerekli hipotezin Tanrı olduğunu düşünür. Dindar insan Tanrı'dan korkan insandır. Bu insanlar Tanrı yok diyorlardı, dolayısıyla Tanrı korkusu meselesi yoktu.

Batı'da binlerce yıl boyunca Tanrı'ya inanmayan insanların ateist olduğu, dindar insanlar olmadığı düşünüldü. Ama Buda ateisttir ve dindardır. Batılılar için bu çok tuhaftır, çünkü kökleri meditasyonda olan dinler olduğunun farkında değillerdir.

Ve aynısı Buda'nın ve Mahavira'nın takipçileri için de doğrudur. Onlar Tanrı'ya

inanan dinlerin aptallığına gülerler, çünkü tüm fikir saçmadır. Yalnızca bir fantezidir, hayaldir, başka bir şey değil; yalnızca bir yansıtmadır. Ama benim için, ikisi birlikte doğrudur.

Benim anlayışım tek bir kutba dayanmaz; benim anlayışım akışkandır. Ben gerçeği her iki yandan tattım: Tamamen sevdim ve tamamen meditasyon yaptım. Ve benim deneyimim şudur: Bir insan ancak her ikisini bildiği zaman bütün olur. Aksi halde yarım kalır, içinde eksik bir şey kalır.

Buda yarımdır. İsa da öyle. İsa sevginin ne olduğunu bilir, Buda meditasyonun ne olduğunu bilir, ama bir araya geldikleri zaman, birbirleri ile iletişim kurmaları imkânsız olacaktır. Birbirlerinin dilini anlamayacaklardır. İsa Tanrı'nın krallığından bahsetmeye başlayacak, Buda gülecektir: "Sen ne saçmalıklardan bahsediyorsun? Tanrı'nın krallığı ha?" Buda şöyle diyecektir: "Benliğin kesilmesi, benliğin yok olması." Ve İsa şöyle diyecektir, "Benliğin yok olması mı? Benliğin kesilmesi mi? Bu intihar demek, nihai intihar. Bu ne tür bir din? Yüce benlikten bahset!"

Birbirlerinin sözlerini anlamayacaklardır. Bir araya gelirlerse tercüme etmek için benim gibi birine ihtiyaç duyacaklardır; aksi halde ikisi arasında iletişim olamaz. Ve benim ikisine de sadık kalmayacak şekilde tercüme etmem gerekir! İsa "Tanrı'nın krallığı" derken ben onu nirvana olarak tercüme edeceğim, o zaman Buda anlayacaktır. Buda "nirvana" dediği zaman ben İsa'ya "Tanrı'nın krallığı" diyeceğim, o zaman İsa anlayacaktır.

İnsanlığın artık bütün bir vizyona ihtiyacı var. Çok uzun zamandır yarım vizyonlarla yaşadık. Bu geçmişte gereklilikti, ama artık insan olgunlaştı. Benim sannyasinlerim meditasyon yapabildiklerini ve dua edebildiklerini, meditasyon yapabildiklerini ve sevebildiklerini, olabildiğince sessiz kalabildiklerini ve olabildiğince dans ettiklerini, kutladıklarını kanıtlamak zorundadır. Onların sessizliği onların kutlaması olmak zorundadır ve kutlamaları, sessizlikleri olmalıdır. Ben onlara müritlere verilen en zor işi veriyorum, çünkü bu zıtların birleşmesidir.

Ve bu birleşmede tüm diğer zıtlar eriyecek, bir olacaktır: Doğu ve Batı, insan ve

kadın, madde ve bilinç, bu dünya ve o dünya, yaşam ve ölüm. Tüm zıtlar birleşecek, bu tek birleşme aracılığı ile karışacaktır, çünkü nihai kutupsallık budur; tüm diğer kutupsallıkları içerir.

Bu birleşme yeni bir insan yaratacaktır: Buda Zorba. Ben yeni insana bu ismi veriyorum. Ve sannyasinlerimin her biri öyle bir akışkanlığa, öyle bir akışa sahip olmak için her tür çabayı gösterecektir, böylece tüm kutuplar size ait olacaktır.

O zaman bütünlüğün tadını alacaksın. Ve bütünlüğü tanımak, kutsal olanı tanımanın tek yoludur. Başka yol yoktur.

BENİM MESAJIM BASİTTİR. BENİM MESAJIM YENİ BİR insandır, *homo novus*. Eski insan kavramı materyalist ya da spiritüeldi, ahlaki ya da ahlakdışıydı, günahkâr ya da azizdi. Bölünmüşlüğe, ayrıma dayalıydı. Şizofren bir insanlık yaratıyordu. İnsanlığın tüm geçmişi hasta, sağlıksız, deli olagelmiştir. Üç bin yıl içinde, beş bin savaş verildi. Bu tamamen çılgıncadır; inanılmazdır. Aptalca, akılsızca, insanlık dışıdır.

İnsanları ikiye böldüğün zaman onun için üzüntü ve cehennem yaratırsın. Asla sağlıklı olamaz, asla bütün olamaz; reddedilen diğer yarı intikam alıp duracaktır. Kendine dayattığın yarıyı alt etmek için yollar ve yöntemler bulup duracaktır. Bir savaş meydanı olacaksın, iç savaş meydanı. Geçmişte durum buydu.

Geçmişte gerçek insanlar yaratamıyorduk, yalnızca insansılar yaratabiliyorduk. İnsansı insana benzer, ama tamamen sakat, felçlidir. Bütünlüğü içinde çiçek açmasına izin verilmemiştir. Yarımdır ve yarım olduğu için hep acı ve gerilim içindedir; kutlayamaz. Yalnızca bütün bir insan kutlayabilir. Kutlama bütün olmanın kokusudur.

Yalnızca bütün olarak yaşayan bir ağaç çiçek verebilir. İnsan henüz çiçek vermemiştir.

Geçmiş çok karanlık ve kasvetliydi. Ruhun karanlık gecesiydi. Ve baskılanmış olduğu için saldırgan oldu. Bir şey baskılanırsa, insan saldırgan olur, her tür yumuşak niteliği kaybeder. Şimdiye dek hep böyleydi. Eskinin bir yana bırakılması, yeninin müjdelenmesi gereken noktaya geldik.

Yeni insan ya öyle, ya böyle olmayacaktır; hem/ve olacaktır. Yeni insan topraksı

ve ilahi olacaktır, bu dünyadan ve diğer dünyadan olacaktır. Yeni insan bütünlüğünü kabul edecek, içsel bölünme olmadan onunla yaşacaktır, bölünmeyecektir. Tanrısı şeytana karşı olmayacak, ahlakı ahlaksızlığa karşı olmayacaktır; o karşıtlık bilmeyecektir. İkiliği aşacaktır, şizofrenik olmayacaktır. Yeni insan ile birlikte yeni bir dünya gelecektir, çünkü yeni insan farklı, niceliksel bir şekilde algılayacaktır. Tamamen farklı, henüz yaşanmamış bir yaşam sürecektir. Gizemci, şair, bilim insanı olacaktır. Seçmeyecektir. Seçeneksizce kendisi olacaktır.

Benim öğrettiğim budur: *Homo novus*, yeni insan, insansı değil. İnsansılık doğal bir olgu değildir. İnsansı, toplum tarafından yaratılır; rahip, politikacı, pedagog. İnsansı yaratılmıştır, imal edilmiştir. Her çocuk bir insan olarak doğar; bütün, tam, canlı, bölünmemiş. Toplum hemen onu boğmaya, parça parça kesmeye başlar. Ona ne yapacağını, ne yapmayacağını, ne olacağını, ne olmayacağını söyler. Bütünlüğü kısa sürede kaybolur. Bütün benliği konusunda suçlu hissetmeye başlar. Doğal olan çok şeyi reddeder ve bu reddediş içinde yaratıcılığını yitirir. Artık yalnızca bir parça olacaktır ve bir parça dans edemez, bir parça şarkı söyleyemez. Ve bir parça her zaman intihara eğilimlidir, çünkü parça yaşamın ne olduğunu bilemez. İnsansı kendi başına karar veremez. Başkaları onun için karar verip durmuştur; anne babası, öğretmenler, önderler, rahipler; tüm kararlarını onlar almıştır. Karar verirler, emir verirler, o yalnızca takip eder. İnsansı köledir.

Ben özgürlük öğretiyorum. Artık insanın her tür bağı yok etmesi, tüm zindanlarından çıkması gereklidir, artık kölelik olmamalıdır. İnsanın birey olması gereklidir. Asi olması gereklidir. Ve ne zaman bir insan asi olsa... Arada bir birkaç insan geçmişin zulmünden kaçmıştır, ama yalnızca arada bir. Orada burada bir İsa, orada burada bir Buda. Bunlar istisnadır. Ve bu insanlar, Buda ve İsa bile bütün olarak yaşayamamıştır. Denemişlerdir, ama toplumun tamamı buna karşıdır.

Benim yeni insan kavramım Yunanlı Zorba ve aynı zamanda Buda Gautama olacaktır. Yeni adam Buda Zorba olacaktır. Tensel ve spiritüel olacaktır; fiziksel,

tamamen fiziksel, bedenin içinde, duyuların içinde, bedenden ve bedenin mümkün kıldıklarından zevk alarak, ama yine de büyük bir bilinç, büyük bir tanıklık orada olacaktır. İsa ve Epikuros**(2)** birlikte olacaktır.

Eski insanın ideali vazgeçmeydi, yeni insanın ideali sevinç olacak. Ve bu yeni insan gün be gün geliyor, gün be gün varıyor. İnsanlar henüz onu fark etmedi. Aslında o çoktan doğdu. Eski ölüyor, eski ölüm döşeğinde. Ben onun yasını tutmuyorum, ölmesi iyi diyorum, çünkü onun ölümünden yeni ortaya çıkacak. Eskinin ölümü yeninin başlangıcı olacak. Yeni ancak eski tamamen öldüğü zaman gelebilir.

Eskinin ölmesine, yeninin doğmasına yardım et. Unutma, eski her tür saygınlığa sahip, tüm geçmiş onun lehine olacak ve yeni tuhaf bir olgu olacak. Yeni öyle yeni olacak ki, saygı görmeyecek. Yeniyi yok etmek için her çaba gösterilecek. Yeni saygıdeğer olamaz, ama yeninin yanında insanlığın bütünlüğünün geleceği var. Yeninin getirilmesi gerek.

Benim çalışmam, yeninin doğabileceği bir buda alanı, bir enerji alanı yaratmak. Ben yalnızca yeninin, onu kabullenmeyecek bir dünyaya gelmesine yardım eden bir ebeyim. Yeninin anlayanlardan, bir devrimin gerçekleşmesini isteyenlerden çok destek görmesi gerekecek. Ve zaman olgunlaştı, hiç bu kadar olgun olmamıştı. Doğru zaman geldi, hiç bu kadar doğru olmamıştı. Yeni ortaya çıkabilir, aşıp geçmek mümkün oldu.

Eski o kadar çürük ki, bunca desteğe rağmen hayatta kalamaz; sonu geldi! Geciktirebiliriz, eskiye tapınmaya devam edebiliriz; bu yalnızca süreci geciktirmek olur. Yeni yolda. En fazla onun daha çabuk gelmesini sağlayabiliriz ya da oyalar, gelmesini geciktirebiliriz. Yardım etmek iyidir. Daha çabuk gelirse, insanlığın bir geleceği, büyük bir geleceği olabilir; bir özgürlük geleceği, bir sevgi geleceği, bir coşku geleceği.

Ben yeni bir din öğretiyorum. Bu din Hıristiyanlık olmayacak, Yahudilik olmayacak, Hinduizm olmayacak. Bu dinin sıfatı olmayacak. Bu din, saf, dindarca, bütün olma niteliği olacak.

Halkım ufka çıkacak güneşin ilk ışınları oldu. Bu muazzam bir görev, neredeyse

imkânsız bir görev, ama imkânsız olduğu için içlerinde ruh kalmış herkesi baştan çıkaracak.
Benliklerinde biraz macera saklı, cesur insanların içinde büyük bir özlem yaratacak, çünkü gerçekten de cesur, yeni bir dünya yaratacak.
Buda'dan bahsediyorum, İsa'dan bahsediyorum, Krişna'dan bahsediyorum, Zerdüşt'ten bahsediyorum, böylece geçmişe ait en iyi ve en güzel şeyler korunabilecek. Ama bunlar yalnızca birkaç istisna. Tüm insanlık büyük bir kölelik içinde yaşadı, zincire vurulmuş, bölünmüş, deli.
Benim mesajım basit, ama gerçekleşmesini sağlamak çok zor, güç olacak. Ama ne kadar zorsa, o kadar olası, meydan okuma o kadar büyük. Ve zaman doğru, çünkü din başarısız oldu, bilim başarısız oldu. Zaman doğru, çünkü Doğu başarısız oldu, Batı başarısız oldu. Daha yüksek bir senteze ihtiyaç var, Doğu ile Batı'nın birleştiği, din ile bilimin birleştiği bir senteze.
Din başarısız oldu, çünkü diğer dünyadandı ve bu dünyayı ihmal etti. Ve bu dünyayı ihmal edemezsin; bu dünyayı ihmal etmek kendi köklerini ihmal etmektir. Bilim başarısız oldu, çünkü diğer dünyayı, içsel olanı ihmal etti ve çiçekleri ihmal edemezsin. Çiçekleri, benliğin en merkezi özünü ihmal edersen yaşam tüm anlamını kaybeder. Ağaçların köklere ihtiyacı vardır, insanın da köklere ihtiyacı vardır ve kökler ancak toprağın içinde olabilir. Ağaçların büyümek için, gürleşmek, binlerce çiçek açmak için açık bir gökyüzüne ihtiyacı vardır. Ağaç ancak o zaman tatmin olur, ancak o zaman ağaç önem, anlam hisseder ve yaşam anlamlı olur.
İnsan bir ağaçtır. Din başarısız olmuştur, çünkü yalnızca çiçeklerden bahsetmektedir. O çiçekler felsefi, soyut kalmaktadır; asla maddeleşmezler. Maddeleşemezler, çünkü toprak tarafından desteklenmemektedirler. Ve bilim başarısız olmuştur, çünkü yalnızca kökler ile ilgilenir. Kökler çirkindir ve çiçeklenme yok gibi görünür.
Batı çok fazla bilimden mustariptir; Doğu çok fazla dinden mustarip olmuştur. Artık din ile bilimin bir insanın iki yüzü olduğu yeni bir insanlığa ihtiyacımız var. Ve köprü sanat olacaktır. İşte bu yüzden insanın bir gizemci, şair ve bilim

adamı olacağını söylüyorum.
Din ile bilim arasında, yalnızca sanat köprü olabilir; şiir, müzik, heykel. Bu yeni adamı var ettiğimiz zaman yeryüzü ilk kez olması kastedilen şey olacaktır. Bir cennet olacaktır; bu beden buda, bu yeryüzü cennet olacaktır.

(1) ***Bhakti:*** Hinduizmin sofuluk inana... (Ed. n.)
(2) ***Epikuros:*** (İ. Ö. 341-270) Antikçağ Yunan felsefesinin en büyük düşünürlerinden biri... Materyalist ve tanrıtanımazdı. (Ed. n.)

EK:OSHO'NUN YAŞAMI VE ÇALIŞMALARINDA iLGi ÇEKiCi OLAYLAR

Ben bir siklonun**(1)** merkeziyim, bu yüzden benim çevremde ne olursa olsun, benim için fark etmez. Kargaşa olabilir, akan suyun güzelim sesi olabilir; ben yalnızca ikisinin de tanığıyım ve tanık aynı kalır. Benim en içteki benliğim söz konusu olduğunda, her durumda ben yine aynıyım. Benim bütün öğretim budur: Her şey değişebilir, ama bilincin hiç değişmeden kalmalıdır.

Her şey değişecektir, doğaları budur. Bir gün başarılı, bir gün başarısız olacaksın; bir gün zirvede, bir gün dipte olacaksın. Ama içinde bir şey hep aynı kalacak ve o bir şey senin gerçekliğindir. Ben kendi gerçekliğimde yaşarım, gerçekliği çevreleyen onca rüya, onca kâbus içinde değil.

11 ARALIK 1931

Osho Kuchwada'da, Hindistan'ın Madhya Pradesh isimli eyaletinin ortasında, annesinin ebeveynlerinin yaşadığı bir köyde doğdu.

1932-1939: KUCHWADA

Babaannesinin ölümünden sonra, onun en küçük çocuklarının ve aile işlerinin sorumluluğu Osho'nun genç anne babasının omuzlarına bindi. Osho annesinin ebeveynleri ile yaşamaya gitti. Onlar çocuğa sıra dışı bir özgürlük ve saygı atmosferi sağladılar. Osho'nun ve çocukluğunda onu tanıyanların anlatımlarına göre, gözüpek ve yaramaz bir çocuktu, kendi fiziksel sınırlarını sınamak ve kendini büyük görme ve ikiyüzlülüğe meydan okumak için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu.

1938-1951: GADARWADA

Dedesinin ölümünden sonra Osho ve anneannesi birlikte Kuchwada'ya, Osho'nun anne babasının yaşadığı yere taşındılar. Osho burada ilk defa okula yazıldı. Yaramazlık yaptığı ve öğretmenlerine meydan okuduğu zamanların dışında, Osho anneannesi ve dedesi ile yaşadığı ilk yıllardaki maceracı ve genellikle yalnız yaşam tarzına devam etti. 1945'te, on dört yaşındayken yedi

günlük ölümü bekleme deneyini yaşadı. Bunun sebebi kısmen, doğum haritasını yapmak için tutulan bir astrologun sıra dışı öngörüsüydü. (s.85-87)

21 MART 1953: AYDINLANMA
1951-1956: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ

Osho felsefe eğitimi aldı ve münazara yarışmalarında pek çok ödül kazandı. Jain Koleji'nden onur derecesi ile mezun oldu ve Prof. S. S. Roy tarafından, master eğitimi için Sagar Üniversitesi'ne davet edildi.

1957-1970: PROFESÖR VE KONUŞMACI

Osho ilk önce Raipur'daki Sanskrit Koleji'nde, sonra felsefe dersi verdiği Jabalpur Üniversitesi'nde görev kabul etti. Onun öğretime tutucu olmayan ve meydan okuyucu yaklaşımı derslerine, kredi için yazılmış olsalar da olmasalar da, pek çok öğrenci çekti. Yıllar geçtikçe öğretim görevleri için gittikçe daha az zaman harcamaya başladı ve Hindistan'ın her yerinde halk içinde konuşmak için yolculuklar yapmaya başladı.

1962: İLK MEDİTASYON MERKEZLERİ

Yolculukları ve konuşmaları sırasında, Osho sık sık konuşmalarının sonunda rehberli meditasyonlar düzenledi. Öğretileri çevresinde ortaya çıkan ilk meditasyon merkezleri Jivan Jagruti Kendras (Yaşam Uyandırma Merkezleri) olarak bilinir ve hareketi Jivan Jagruti Andolan (Yaşam Uyandırma Hareketi) olarak adlandırıldı.

Meditasyon tapınakları ve merkezleri sayesinde, bilimsel bir şekilde çağdaş insanı meditasyonla tanıştırmak istiyorum. Yalnızca entelektüel bir şekilde değil, onu meditasyonla deneysel bir şekilde tanıştırmak isterim. Ancak yaparak öğrendiğimiz bazı şeyler vardır.

Meditasyon merkezleri çağdaş insanın dil ve simgeler aracılığı ile meditasyonu anlayabildiği bilimsel yerlerdir. Yalnızca bu kadar da değil, meditasyon yapabilir ve onunla tanışabilir. Bunun için dünyada yüz on iki yöntem vardır. Bu

yöntemlerin detaylı bilimsel temeline meditasyon merkezlerinde girmek isterim. Böylece yalnızca anlamakla kalmazsın, yapabilirsin de.

1962-1974: MEDİTASYON KAMPLARI

Osho konuşmalarına ek olarak kırlarda 3-10 günlük "meditasyon kampları" düzenlemeye, burada günlük konuşmalar yapmaya ve meditasyona katılanlara kişisel olarak rehberlik etmeye başladı.

Elli bin, yüz bin kişilik kalabalıklara konuşurdum ve her şeyin bir kulaklarından girip, ötekinden çıktığını bilirdim; orada otururlardı işte. Bu insanlar beni seviyordu, ama söylediklerimi anladıklarından değil, onu söyleme tarzımdan dolayı. Varlığımı seviyorlardı, ama onlar arayıcı değildi.

Durumu görünce -kalabalığa konuşmanın boşunalığını görünce- az insan toplamaya başladım. Tek yol kalabalıklara konuşmayı bırakmaktı. Bir dağa çıkar, yedi, on günlüğüne dağa gelmek isteyen olursa benimle gelebileceğini bildirirdim. Doğal olarak, insan işinden on günlük izin alabiliyorsa, konuya ilgisi vardır; bu yalnızca merak olamaz. Karısını, çocuklarını ve işini on günlüğüne bırakıyorsa, en azından yalnızca meraklı olmadığının, gerçekten bilmek istediğinin işaretidir. Meditasyon kampları işte böyle başladı.

HAZİRAN 1964: RANAKPUR MEDİTASYON KAMPI

Ranakpur Meditasyon Kampı, Osho'nun çalışmalarında bir dönüm noktası oldu, çünkü ilk defa söylevleri ve meditasyonları kaydedildi ve bir kitapta yayınlandı: Kendini Fark edişe Giden Yol. *Kitap Hindistan'da büyük övgü aldı. Osho daha sonra bu kitabın, hiç değişmeyen tüm öğretisini içerdiğini belirtti. Kitap artık* Mükemmel Yol *(Rebel Press - Hause, Hindistan) adıyla basılmaktadır. Kampın başlangıcında, katılım için üç kılavuz verdi:*

İlk kural şudur: Şu anda yaşa. Yalnızca şu an gerçektir ve canlıdır. Ve eğer gerçek bilinecekse, ancak şu an aracılığı ile bilinir.

İkinci kural şudur: Doğal olarak yaşa. Nasıl bir oyundaki aktörler gösteriden sonra kostümlerini ve makyajlarını çıkarıyor, bir kenara koyuyorsa, bu beş günde

(Ranakpur Meditasyon Kampı'nda geçirilen beş günde) sahte maskelerini çıkarmalı, bir kenara koymalısın. Bırak içinde temel ve doğal olan dışarı çıksın ve onun içinde yaşa.
Üçüncü kural şudur: Yalnız yaşa. İçeride, bazı şeylerin kalabalık etmesine izin verme. Ve aynısı dışarısı için de doğrudur. Bu kampta yalnızmışsın gibi kendi kendine yaşa. Kimseyle ilişki kurmaya çalışma.

HAZİRAN 1966: JYOTI SIKHA (YAŞAM UYANDIRMA) DERGİSİ

Bombay'daki Jivan Jagruti Kendra tarafından Hindi dilinde, on beş günlük bir dergi çıkarılmaya başladı. Merkez, Osho'nun konuşmalarından çözülmüş kitapların da resmi basımevi oldu. O zamana kadar, genellikle "Açarya Rajneesh" olarak bilinirdi.

1968: CİNSELLİKTEN ÜSTÜN BİLİNÇLİLİĞE

Osho "aşk" üzerine beş konuşma yapması için Bombay'a, prestijli Bharatiya Bhavan Oditoryumu'na davet edildi. 28 Ağustos'taki ilk söylevinde Osho sevgi ve meditasyonun cinsel enerjinin dönüşmesi olarak doğduğunu, cinsellik baskılandığı zaman dönüşemeyeceğini açıkladı. Pek çok insan cinsellik hakkında konuştuğu için büyük öfkeye kapıldı ve oditoryumun sahipleri konuşma dizisini iptal etti.
28 Eylülde Osho Gwalia Tank Maidan'da, büyük bir kalabalık karşısında konuşmalarını tamamlamak üzere Bombay'a döndü. Konuşma dizisi Cinsellikten Üstün Bilinçliliğe başlığı altında yayınlandı ve en çok okunan kitabı oldu. Hint medyası ondan "seks gurusu" diye bahsetmeye başladı.
Aşk hakkındaki ilk gerçeği bilmek istersen, ilk önce cinselliğin kutsallığını kabul etmelisin, Tanrı'nın varlığını kabul ettiğin gibi cinselliğin ilahiliğini kabul etmelisin, açık bir yürekle. Ve cinselliği açık yürek ve zihinle ne kadar çok kabul edersen, ondan o kadar özgürleşirsin. Ama onu ne kadar çok baskılarsan, ona o kadar bağlı olursun...

O gün konuşmamı bitirdiğim zaman platformdaki tüm resmi görevlilerin, toplantıyı ayarlayan tüm dostların yok olup gittiğini görünce şaşırdım. Gitmek için koridorda yürürken hiçbirini görmedim...
Bana teşekkür etmek için asıl organizatör bile gelmedi. Daha önce gördüğüm hiçbir beyaz şapkalı (o zamana dek Osho'nun destekçisi olan Gandhi'ciler), khadi giyimli insanlar, kürsüde değildi; konuşma tamamlanmadan uzun zaman önce kaçmışlardı. Önderleri çok zayıf biriydi. Ve hızlı! Takipçilerinden önce kaçmışlardı.

1970-1974: BOMBAY

27 Haziran 1970'te, yıllarca profesörlük yaptığı ve yaşadığı Jabalpur'da Osho için bir uğurlama kutlaması düzenlendi. 1 Temmuz'da Osho Bombay'a taşındı ve yaklaşık elli kişiye düzenli akşam söylevleri vermeye başladı. Söylevler zaman zaman bir meditasyon, şarkı ve dansla bitiyordu. Yalnızca önemli konuşma sözlerini yerine getirmek için yolculuk etti ve Aralık'a kadar bunlar da bitti.
Kendimi yavaş yavaş bir odaya kapatacağım: Gelip gitmeyi bırakacağım. Artık aklımdakilerle çalışacağım. Onları hazırlayacağım ve dışarı yollayacağım. Bir mekândan bir mekâna gitmeyi kendim yapamıyorum, ama on bin insanı yollayarak yapabilirim.
Benim için din de bilimsel bir süreçtir, bu yüzden aklımda bunun için tamamen bilimsel bir teknik var. İnsanlar hazır oldukça, bilimsel teknik onlara aktarılacak. O tekniğin yardımı ile binlerce insan üzerinde çalışacaklar. Bunun için benim varlığıma ihtiyaç yok. Ben yalnızca o amacı yerine getirecek insanları bulmak için gerekliydim.

1970: DİNAMİK MEDİTASYON TANITILDI

Nisan 1970'te Osho, Dinamik Meditasyon adını verdiği, devrimci bir katarsis tekniği sundu. Mayıs'ta Nargol Meditasyon Kampında bu meditasyonla ilgili deneyler yönetti ve sonraki üç sene içinde tekniği mükemmelleştirdi. Dinamik Meditasyon en ünlü ve geniş uygulama alanı olan meditasyon tekniği oldu.

Bir dost sordu, "Eski meditasyon derslerinde bizden hep gevşememizi, kıpırtısızlaşmamızı, sessizleşmemizi, farkında olmamızı istedin. Ve şimdi derin nefes sırasında ve 'Ben kimim?' sorusu ile tüm çabamızı göstermemizi istiyorsun. Bu iki teknikten hangisi iyi?"

Burada iyi ve kötü meselesi yok. Ne demek istediğini anlıyorum, ama bu bir iyi ve kötü meselesi değil. Yalnızca hangi tekniğin daha fazla huzur verdiğini, meditasyonunun momentumuna katkıda bulunduğunu anlaman gerekli. Herkes için aynı olamaz; herkes bunu farklı yaşar. Gevşemeyi ancak yere düşene kadar koştuktan sonra başarabilen insanlar var. Ve hemen gevşeme durumuna girebilen insanlar var; ama bunlar çok az ve birbirlerinden çok uzakta. Doğrudan sessizliğe girmek güçtür; bunu yalnızca bir avuç insan yapabilir, insanların çoğunluğu için, gevşemeden önce yoğun bir çabaya ve gerilime girmek gereklidir. Ama her iki tekniğin de hedefi aynıdır, nihai hedef aynıdır. Bu gevşemedir.

1970: SANNYAS İÇİN YENİ BİR TANIM

26 Eylül 1970'ten 5 Ekim 1970'e kadar Osho, Himalayalar'ın eteklerindeki Kulu Manali'de bir meditasyon kampı yaptı. 26 Eylül'de ilk mürit grubunun başlangıç ayinini yaptı ve onlara "neo-sannyasin" adını verdi. Bu kadim Hindu kurumunun ona ait versiyonu gelenekten radikal derecede farklıdır. Gelenekte arayıcılar her tür maldan, ilişkiden vazgeçer, cinsellikten uzaklaşır ve toplumda başkalarının verdikleri ile yaşar. Osho "neo-sannyas"ı tanımlarken geleneğe meydan okuması gittikçe daha açık olmaktadır.

Geleceğin sannyasını geçmişin sannyasından ayıracağım. Ve bence şimdiye dek olduğu haliyle sannyas ölüm yatağında; ölü gibi. Hiçbir geleceği yok. Ama özünde sannyas'ın korunması gerek. Bu insanlığın öyle bir kazanımı ki, onu kaybetmeyi göze alamayız. Sannyas uzun zamanda bir kez açan nadir bir çiçek. Ama uygun bakım yokluğundan solup gitmesi mümkün ve eski düzene bağlı kalırsa kesinlikle ölecek.

SANNYAS'IN KADİM ANLAMI DÜNYADAN vazgeçmektir. Ben buna karşıyım.

Ama yine de sannyas sözcüğünü kullandım, çünkü eskisinden çok daha anlamlı bir başka anlam görebiliyorum. Ben dünyanın; dinin, kastın, Brahmanizmin, Jainizmin, Hıristiyanlığın, tanrının, kutsal kitabın sana verdiği tüm koşullamalardan vazgeçmeyi kastediyorum.

Benim için sannyas demek, şu kararlılık demektir: Kendimi bana dayatılan her şeyden tamamen arındıracağım ve kendi kendime yaşamaya başlayacağım; taze, genç, saf, kirlenmemiş. Bu yüzden sannyas masumluğuna giriştir.

1970'TEN 1985'E KADAR OSHO'NUN SANNYASİNLERİNDEN kırmızı ve portakal rengi tonları giymeleri istendi. Aynı zamanda Osho'dan, mala olarak bilinen bir kolye alıyorlardı. Kolyede yüz sekiz boncuk ve Osho'nun bir resminin bulunduğu bir madalyon vardı. Ek olarak Osho her sannyasine yeni bir isim veriyordu. Yeni isim hepsi için ortak bir ön ek içeriyordu; erkekler için "swami', kadınlar için "ma".

Eril olanın yolu farkındalıktır ve farkındalık seni kendi benliğinin efendisi olacağın bir noktaya getirir. Swami'nin anlamı budur. Dişil olanın yolu sevgidir ve sevgi seni tüm varoluşun annesi olacağın nihai noktaya getirir. Ve ma'nın anlamı budur. Nihai çiçeklenmesi içindeki bir kadın anaç bir enerji haline gelir... Tüm varoluşa annelik edebilir. Kutsanmış hisseder ve tüm varoluşu kutsayabiir. Bir erkek nihai noktaya ulaştığı zaman baba olmaz, anne olmaz, yalnızca efendi olur: Kendi benliğinin efendisi.

Sevgi ve farkındalık, iki yol budur. Ve ben eril dediğim zaman tüm erkeklerin eril olduğunu kastetmiyorum ve ben dişil dediğim zaman tüm kadınların dişil olduğunu kastetmiyorum. Farkındalık yolundan geçmesi gerekecek kadınlar vardır. Onlara da swami demek isterdim, ama bu biraz kafa karıştırıcı olurdu. Olduğu haliyle, zaten çok çılgınca... Bu yüzden baştan çıkmaya direniyorum. Ama bazen öyle zamanlar oluyor ki, sannyas olan bir kadın görüyorum ve ona ma değil swami demek istiyorum. Ve bazen çok efemine bir adam geliyor ve bir kadından daha dişil görünüyor.

DAHA SONRA, 1985'TE OSHO ŞÖYLE DER:

Yavaş yavaş halkımı ayırmaya başladım ve onları ayırabilmek için sannyasa giriş ayinlerini yapmaya başladım, böylece onları tanıyacak, halkımın kim olduğunu bilecektim. Onlara hatırlayabileceğim isimler vermeye başladım, çünkü benim dünyanın her tarafından gelen her tür tuhaf ismi hatırlamam güç. Gerçek sebep yalnızca hatırlayabileceğim isimler olmasıydı; aksi halde benim için imkânsız olurdu. Artık neredeyse her ülkeden, her dili konuşan insanlar var: İsimlerini hatırlamak imkânsız.

Ama sana bir isim verdiğim zaman, bu tamamen farklı bir konu. Sana bir isim verdiğim zaman, sana belli sebeplerden, sende gördüğüm belli niteliklerden, belli olasılıklardan, zaten orada olan belli özelliklerden dolayı bir isim veriyorum ve bunların hepsi hatırlanıyor.

Benim verdiğim ismi ben biliyorum, anlamını ben biliyorum. Anlamı, senin yaşam tarzın, düzenin, potansiyelin, hepsi hatırlanıyor. Benim için seni hatırlamak daha kolay oluyor; aksi halde çok güç, neredeyse imkânsız.

Sana, yalnızca seni tanıyabileyim diye kırmızı giysiler verdim; tüm diğer bahaneler boşuna. Sırf sana güzel sebepler vermek için -çünkü insanlar sana soruyor ve senin onlara iyi sebepler vermen gerekiyor- hiç yoktan felsefe uydurmaya çalışıyorum. Ama basit gerçek bu, fazlası değil."

VE 1986'DA, SANNYAS'IN DIŞ SİMGELERİNİN ÖNEMSİZ olduğunu tekrar vurgular:

İnsan zihni hiç olgun olmayan bir zihin. Dış simgelere tutunmaya başlıyor. Bu, dünyadaki tüm dinlere oldu. Hepsi iyi başladı, ama hepsi yoldan çıktı. Ve sebep dışsal olanın öyle vurgulanması ki, insanların içsel olanı tamamen unutması. Dışsal olanı yerine getirmek öyle yaşam-soğuran bir iş ki, dindarlığın asıl anlamı olan içsel yolculuğu hatırlamak için boşluk kalmadı.

Ben halkımın açıkça anlamasını istiyorum. Ne giysilerin, ne dışsal ilkelerin, ne de geleneğin sana verdiği ve senin kabul ettiğin başka herhangi bir şeyin sana faydası olmayacaktır. İçinde devrim yaratabilen tek şey zihnin ötesine, bilinç dünyasına gitmektir. Bunun dışında hiçbir şey dindarca değildir.

Başlangıç olarak, dışsal şeylere bu kadar takıntılı bir dünyadan, sannyası da dışsal şeylerle başlatmak zorunda kaldım -giysilerini portakal rengi olanlarla değiştir, bir *mala* tak, meditasyon yap- ama vurgu yalnızca meditasyon üzerindeydi. Gördüm ki insanlar giysilerini çok kolay değiştiriyor, ama zihinlerini değiştiremiyorlar. *Mala* takabiliyorlar, ama bilinçlerine ilerleyemiyorlar. Ve portakal rengi giysiler içinde olduklarından, mala taktıklarından, yeni bir isme sahip olduklarından, sannyasin olduklarına inanmaya başlıyorlar.

Sannyas o kadar ucuz bir şey değildir. Bu yüzden, başlangıç aşamasının bitmesi için zaman geldi ve sen yeterince olgunsun. Portakal renginden, kırmızıdan hoşlanıyorsan çok güzel, bir zararı olmaz, ama faydası da olmaz. *Mala*'yı seviyorsan, içinde resmim olan madalyonu seviyorsan, bu senin süsündür, ama dinle bir ilgisi yoktur. Bu yüzden dini mutlak gerekliliğe indirgiyorum. Ve bu da meditasyondur.

İNSANLARIN BAŞLANGIÇ AYİNLERİNİ YAPMAYA BAŞLADIĞIM gün,

tek korkum şuydu, "Bir gün takipçilerimi dostum haline getirebilir miyim?" Önceki gece uyuyamadım. Tekrar tekrar düşündüm, "Bunu nasıl başaracağım? Bir takipçinin dost olmaması gerekir." O gece, Himayalar'daki Kulu Manali'de kendi kendime şöyle dedim, "Ciddi olma. Yönetim biliminin alfabesini bilmesen de her şeyi idare edebilirsin."

Bern tarafından yazılan bir kitap hatırlıyorum, Yönetim Devrimi. Onu, başlığında *devrim* sözcüğü olduğu için değil, *yönetim* sözcüğü olduğu için okudum. Kitaba bayıldım, ama doğal olarak hayal kırıklığına uğradım, çünkü aradığım şey bu değildi. Ben asla hiçbir şeyi yönetemedim. Bu yüzden o gece, Kulu Manali'de kahkaha attım.

WOODLANDS

Osho Bombay'daki Woodlands sitesinde geniş bir apartman dairesine taşındı, Mart 1974'e kadar orada yaşadı. Artık Osho yerleşmişti ve bireyler ile daha yakın çalışabilirdi. İnsanlarla bireysel olarak ya da küçük gruplar halinde bir araya geliyor, düzenli konuşmalar yapıyordu. Bunların arasında, "Sırlar Kitabı" adını verdiği, Vigyan Bhairav Tantra'nın yüz on iki meditasyon yöntemi de vardı. Sannyasinler ve başka arayıcılar her sabah yakındaki bir kumsalda toplanıp Dinamik Meditasyon yapıyorlardı. Ek olarak, Osho hâlâ zaman zaman kırlarda meditasyon kampları düzenliyordu. Onunla tanışmak için gittikçe daha fazla Batılı geliyor, çoğu sannyaslığa kabul ediliyordu.

Ben tartışmadan çok meditasyon ile ilgileniyorum. Bu tartışmalar seni yalnızca itiyor, seni entelektüel açıdan tatmin ediyor, sana yaptığın her neyse çok entelektüel, rasyonel olduğu duygusunu veriyor. Ama öyle değil.

Bu yüzden ben ne dersem diyeyim, bir açıdan seni çekmeye çalıştığım şeyin tam zıddıdır. Bu tartışmalar söz konusu olduğunda, benim yaklaşımım rasyoneldir, yalnızca seni tatmin etmek, sana oynayabileceğin oyuncaklar vermek içindir, böylece bir başka şeye ikna olabilirsin. O başka bir şey rasyonel değildir; irrasyoneldir.

Bizim meditasyonumuz yalnızca irrasyonel varoluşa bir sıçrayıştır. Ve varoluş irrasyoneldir, gizemcidir, gizemlidir. Bu yüzden lütfen sana söylediklerime tutunup kalma; seni yapmaya ikna ettiğim şeylere tutun. Yap, bir gün ben her ne söylediysem, anlamı olduğunu fark edeceksin. Ama söylediklerime tutunmaya devam edersen, sana bilgi verebilir, seni daha bilgili kılabilir, ama bilişe erişemezsin. Ve benim söylediğim şeyler engel olur.

1971: ACHARYA'DAN BHAGWAN'A

Mayıs 1971 'de Osho ismini Acharya Shree Rajneesh'den Bhagwan Shree Rajneesh'e çevirdi ve aydınlandığını ilk defa halk önünde açıkladı.

Pek çok insan bana neden 1953'te aydınlandığım gerçeği konusunda sessiz kaldığımı sordu. Neredeyse yirmi yıl boyunca bu konuda, kendileri şüphelenmediği, biri kendiliğinden bana gelip, "Sana bir şey olduğunu hissediyoruz. Ne olduğunu bilmiyoruz, ama bir şey kesin: Bir şey olmuş ve sen artık bizimle aynı değilsin ve bunu saklıyorsun." demediği sürece kimseye, hiçbir şey demedim.

O yıllarda on kişiden fazlası sormadı bana ve o zaman bile bilme arzularının gerçek olduğunu hissetmediğim sürece elimden geldiğince onlardan kaçındım. Onlara ancak bunu sır olarak saklayacaklarına söz verdikleri zaman söyledim. Ve hepsi sözünü tuttu. Artık hepsi sannyasin, ama hepsi bunu sır olarak sakladı. Dedim ki, "Bekleyin. Doğru anı bekleyin. Ancak o zaman açıklayacağım."

Eski budalardan çok şey öğrendim. İsa Tanrı'nın Oğlu olduğu konusunda biraz daha sessiz kalabilseydi, insanlık açısından çok daha faydalı olabilirdi. Ben ülkenin dört köşesine yolculuk yapmayı bırakmadığım sürece bunu açıklamayacağıma karar verdim; aksi halde öldürülürdüm, burada olmazdım.

Yolculuk yapmayı, kitlelere karışmayı, bir kasabadan diğerine hareket etmeyi bitirdikten sonra... Ve tek bir bodyguard yoktu. Beni öldürmek hiç sorun olmazdı, çok basit olurdu. Ama neredeyse yirmi yıl boyunca bu konuda sessiz kaldım. Ancak onu anlayabilecek insanların toplandığını gördüğüm zaman açıkladım. Yalnızca artık kendi küçük dünyamı yarattığım, kalabalıklarla, kitlelerle ve aptal güruhlarla ilgilenmediğim zaman açıkladım.

1973-1975: AKTİF MEDİTASYONLAR VE MÜZİK

Osho Temmuz 1973'teki meditasyon kampına beş parçalı conga davul seti getirdi ve sonunda Pune'da yerleştiği zaman müritleri ile çalışarak geliştirdiği aktif meditasyonların her birine eşlik edecek müzikler besteledi.

Zihnin kaos içinde. O kaos dışarı çıkarılmalı, eylemle tüketilmeli. Kaotik müziğin faydası olabilir, bu yüzden meditasyon yaparken kaotik müzik çalınırsa, kaosunun dışarı çıkarılmasına yardım edebilir. İçinde akarsın, ifadeden korkmamaya başlarsın. Ve bu kaotik müzik içerideki kaotik zihne çarpar ve onu dışarı çıkarır. Faydalı olur.

Rock, caz ve diğer bir açıdan kaotik müzikler bir şeylerin dışarı çıkmasına yardım eder ve o bir şey baskılanmış cinselliktir. Ben senin baskılanan her şeyinle ilgileniyorum. Çağdaş müzik yalnızca baskılanmış cinsellikle ilgileniyor, ama bir benzerlik var. Bununla birlikte, ben yalnızca baskılanmış cinsellikle ilgilenmiyorum; ben cinsel ya da değil, her tür baskılanmış şeyle ilgileniyorum...

Bu zihinsel durum nevrotiktir. Tüm toplum hasta. İşte bu yüzden kaotik meditasyon üzerinde bu kadar ısrar ediyorum. Kendini rahatlat, toplumun sana dayattığı her şeyi, her durumu eylemle boşalt. Onları eylemle boşalt, onlardan kurtul, bir katarsis yaşa. Müziğin faydası olur.

1974-1981: "PUNE BİR"

21 Mart 1974'te, aydınlandıktan tam olarak yirmi bir yıl sonra, Osho Pune'daki Koregaon Parkı'na taşınır. Orada yan yana yirmi dört hektar arazi üzerinde iki konut satın alınmıştır. Artık gelen giden sannyasinlerle çimenlerin üzerinde görüşmekte, tavsiye ya da özel görüşme arayan bireylerle bir araya gelmemektedir.

Bilerek ulaşılmaz oldum. Çok ulaşılabilirdim, ama sonra yavaş yavaş yardım edemediğimi hissetmeye başladım; yardım etmek neredeyse imkânsız oldu. Örneğin, sana bir saat versem saçma sapan şeylerden konuşursun. Sana bir dakika versem, tam olarak gereken şeyi söylersin, zihin işte böyle işler.

Bütün gün ulaşılabilir olsam, aslında hiç ulaşılabilir değilimdir. Sekiz gün, on gün beklemek zorunda kalsan, o bekleyiş içinde belli bir ayarlamanın yapılması, bazı önemli sorunların yüzeye çıkması için gereklidir.

Bazen bir sorunun olduğunu ve hemen bana geldiğini, bana önemsiz şeyler getirdiğini görüyorum. Gün boyunca bin bir sorun çıkıyor, önemli değiller, ama o anda önemli görünüyorlar. Bir saat beklesen sorun değişiyor, o zaman başka sorun getiriyorsun. Tüm sorunlarını getirmene izin verilse, tamamen karmakarışık olursun, çünkü neye ihtiyaç olduğunu, neyin önemli olduğunu sen bilemezsin. Bu tüm sürecin parçasıdır.

BEYAZ BULUTLARIN YOLU

Mayıs 1974'te Osho İngilizce bir dizi söylev verdi. Bu söylevlerde kendi yaklaşımını, usta-mürit ilişkileri konusunda kendi fikrini, Pune'da çalışmalarının gelişmesi konusundaki görüşünü açıkladı. Söylevler Benim Yolum: Beyaz Bulutların Yolu başlığı altında yayınlandı ve Batı'dan pek çok arayıcıyı cezbetti.

Beyaz bir bulut rüzgâr nereye götürürse oraya sürüklenir, direnmez, mücadele etmez. Beyaz bir bulut fatih değildir ve yine de her şeyin üzerinde süzülür. Onu ele geçiremezsin, alt edemezsin. Ele geçirecek zihni yoktur. İşte bu yüzden onu alt edemezsin.

Bir hedefe, amaca, kadere, anlama kilitlendiğin zaman, bir yere ulaşmanın deliliğine sahip olduğun zaman sorunlar çıkar. Ve yenilirsin, bu kesindir. Yenilgin varoluşun doğasında vardır.

Beyaz bir bulutun gidecek yeri yoktur. Hareket eder, her yere gider. Tüm boyutlar ona aittir, tüm yönler ona aittir. Hiçbir şey reddedilmez. Her şey öyledir, var olur, eksiksiz bir kabullenebilirlik içindedir. İşte bu yüzden benim yoluma 'beyaz bulutların yolu' diyorum. Beyaz bulutun yolu patikasız bir patika, yolsuz bir yoldur. Hareket etmek, ama sabit bir zihinle değil, zihinsizce hareket etmek...

Bu yüzden ben beyaz bulutum ve tüm çabam seni de gökyüzünde sürüklenen beyaz bulut yapmak. Gidecek hiçbir yer olmadan, hiçbir yerden gelmeden, yalnızca o anda, orada olarak. Mükemmel.

Ben sana hiçbir ideal öğretmiyorum, sana hiçbir "olmalı"yı öğretmiyorum. Ben onu, bunu olmalısın demiyorum. Benim tüm öğretim basitçe şudur: Her kimsen, onu öyle eksiksizce kabul et ki, başarılacak hiçbir şey kalmasın. O zaman beyaz bulut olursun.

"YENİ BİR AŞAMA"

Haziran 1974'te, Osho çalışmalarında yeni bir aşama başladığını ilan ederek, Pune'da ilk meditasyon kampını kurdu. O andan itibaren yalnızca gerçek arayıcılar ile çalışacaktı. Ve ilk defa, Osho meditasyonlara kişisel olarak önderlik etmedi. Bunun yerine, meditasyon salonuna boş sandalyesi getiriliyordu.

Bu kamp pek çok açıdan farklı olacak. Bu gece çalışmalarımda tamamen farklı bir aşama başlatıyorum. Burada olduğun için talihlisin, çünkü yeni bir tür içsel çalışmaya tanık olacaksın. Bunu sana açıklamalıyım, çünkü yarın sabah yolculuk başlayacak.

... Bir başka yeni şey. Ben orada olmayacağım; yalnızca boş sandalyem orada olacak. Ama beni özlemeyin, çünkü bir anlamda orada olacağım ve bir anlamda önünde hep boş bir sandalye vardı. Şu anda sandalye boş, çünkü üzerinde oturan kimse yok. Seninle konuşuyorum, ama seninle konuşan kimse yok. Anlamak güç, ama ego yok olduğu zaman süreç devam edebilir. Konuşmak, oturmak, yürümek, yemek yemek devam edebilir, ama yapan kaybolmuştur. Şu anda bile, sandalye boş. Ama şu ana kadar kamplarda hep seninle birlikteydim, çünkü sen hazır değildin. Artık hazır olduğunu hissediyorum. Ve benim yokluğumda çalışmaya daha hazır olman için yardıma ihtiyacın var, çünkü fiziksel olarak var olduğumu bilirken belli bir heyecan hissedebilirsin. Bu sahtedir. Orada olduğumu bilirken hiç yapmak istemediğin şeyler yapabilirsin; sırf beni etkilemek için daha fazla çaba gösterebilirsin. Bunun fazla faydası olmaz, çünkü faydalı olacak tek şey kendi benliğinden gelir. Sandalyem orada olacak, seni izliyor olacağım, ama kendini tamamen özgür hisset. Ve orada olmadığımı düşünme, çünkü bu moralini bozabilir ve o zaman moral bozukluğu meditasyonuna engel olur.

Ve şu da hatırlanmalıdır: Ben hep bu fiziksel beden içinde, seninle olamam: Bir gün fiziksel araç geride bırakılmak zorunda kalacak. Beni ilgilendirdiği kadarıyla çalışmalarım tamamlandı. Bu fiziksel aracı taşıyorsam, senin için; bir

gün bırakılması gerekecek. Bu olmadan önce benim yokluğumda, ya da fiziksel olmayan varlığımda, ki bu da aynı anlama gelir, çalışmaya hazır olmalısın. Ve bir kez yokluğumda beni hissedince, benden özgürleşmiş olursun ve o zaman ben bu bedende, burada değilken bile benimle iletişimi kaybetmezsin.

Buda oradayken hep olur: Fiziksel varlığı o kadar anlamlı olur ki, öldüğü zaman her şey paramparça olur.

Sandalyem boş olabilir; yokluğumu hissedebilirsin. Ve unutma, ancak yokluğumu hissedebildiğin zaman varlığımı da hissedebilirsin. Fiziksel aracım orada değilken beni göremiyorsan, beni hiç görememişsin demektir.

Ben şuna söz veriyorum: Orada, boş sandalyede olacağım ve boş sandalye aslında boş olmayacak. Bu yüzden terbiyeni takın! Sandalye boş olmayacak, ama benim fiziksel olmayan benliğim ile iletişim halinde olmayı öğrenmen daha iyi. Bu daha derindir, daha özel bir dokunuştur ve iletişimdir.

İşte bu yüzden bu kampta çalışmalarında yeni bir aşamanın başladığını söylüyorum ve buna *samadhi sadhana şibir* adını veriyorum. Sana öğreteceğim yalnızca meditasyon değil, mutlak sevinç. O yalnızca ilk adım değil, son adım.

YORUMLAR VE SORULARA YANITLAR

Temmuz 1974'ten 1981'e kadar Osho söylevler vermeye, zaman zaman Hindi dilinde ya da İngilizce konuşmaya devam etti. Pek çok spiritüel gelenekteki aydınlanmış gizemcilerin öğretileri üzerine yorumlar yaptı: Tao, Zen, Hıristiyanlık, Hassidizm, Sufizm, Baullar, Hindu gizemciler, Tibet Budizmi, Tantra, vs. Değişik günlerde seyirci tarafından sorulan sorulara yanıt verdi. Her on günlük dönem ayrı bir kitap olarak yayınlandı, yedi yılda iki yüz kırktan fazla kitap yayınlandı.

Kendi yolunu aramalısın; herkes kendi yolunu aramalı. Ben tüm yolları sana mümkün kılacağım, böylece görebilecek, hissedebileceksin. Ve doğru yola rast geldiğin zaman, içinde büyük bir coşku yükselerek hemen göreceksin. Bu işarettir; bu senin ikliminin geldiğini, beklediğin zamanın bu olduğunu, bunun senin baharın olduğunu gösterir.

BEN YENİ BİR DİN İLAN EDİYORUM - ESAS DİN

İslam'da Sufizm, Budizm'de Zen, Yahudilik'te Hassidizm olarak bilinir; esas öz. Ama ben senin dilinden konuşuyorum, anlayacağın şekilde konuşuyorum. Ben dinsiz dilden konuşuyorum. Ben hiç dindar değilmişim gibi konuşuyorum. İşte dünyada buna ihtiyaç var. Bu yirminci yüzyılın tamamen batıl inançlardan kurtulmuş, tamamen çıplak bir dine ihtiyacı var.

DARŞAN

Osho konutunun yanındaki küçük oditoryumda her akşam yedide, bir, iki saat için bir grup arayıcı ile görüşürdü. Bu darşan'larda dünyanın her yerinden gelen yeni sannyasinlerin giriş ayinlerini yapar, gelip giden insanlarla selamlaşır, soruları yanıtlar, sorunlar üzerine tavsiyeler verirdi. Aşram çalışanlarından gruplar, aşram programlarına katılanlar bu toplantılara dönüşümlü programlarla katılırdı. Osho ile konukları arasındaki bu samimi, yüz yüze görüşmeler kaydedilmiş, "Darşan Günlükleri" adı altında yayınlanmıştır.

İnsan yavaş yavaş tek başına olmayı ve kendine daha fazla güvenmeyi öğrenmelidir. Benim yardımım bir bağımlılık yaratmamalıdır. Senin gerçekten daha tetikte, kendi yaşamına, yüreğinin sesine güvenmene yardım etmelidir.

Bu yüzden gelip bana soru sorduğun zaman benim yanıtım o değildir. Yüreğinin içini aramalı, kendi yüreğin işlev gösterseydi yanıtın ne olur, görmeliyim. Ben asla kendi başıma karar vermem, çünkü bu yıkıcı olurdu. Bu dışarıdan bir şey olurdu. Bu yüzden soru sorduğun zaman senin içine bakıyorum; karar vermiyorum. Senin içine bakıyorum, seni hissediyorum, senin göremediğin kendi yüreğini görüyorum ve o yüreğin karar vermesine izin veriyorum. Bu yüzden en fazla, yüreğini sana tercüme ediyorum. Ben bir ebeyim.

Bu yüzden, eğer karar verebiliyorsan, güzel. Yavaş yavaş kendi içsel özünü ve onun ne dediğini dinlemeye başlayacaksın. Ve o güven doğmalıdır. Aksi halde bana güvenmek senin için tehlikeli olabilir, çünkü o zaman hep dıştan bir aracıya bağımlı olursun. Bu bir alışkanlık haline gelebilir, bu yüzden yalnızken ya da benden uzaktayken ne yapacağını bilemeyebilirsin.

Bu yüzden buradayken bile, neye karar verebilirsen ver. Bir karara varmanın neredeyse imkânsız olduğunu hissettiğin zaman, olumlu ve olumsuz yanlar neredeyse dengedeyse, ikiye bölündüysen, ancak o zaman bana gel. Ve o zaman da sana ancak yardımcı olabilirim; sana hiçbir şey dayatmam. En fazla seninle kendin arasında köprü olurum. Benim işlevim budur.

Bu yüzden, yavaş yavaş köprüyü görebilirsin ve kendinden gerçek benliğine

hareket edebilirsin; bana duyduğun ihtiyaç gittikçe azalır. Bir gün karar veremediğin hiçbir şey kalmaz. O zaman olgunlaşmışsın demektir. Olgun olursun.

Ne zaman bir sorun çıktığını görsen, bu iyi bir fırsattır, bir meydan okumadır, kritik bir andır. Onu yaratıcı bir şekilde kullan, yollar ve yöntemler bul. Sessizce kendi yüreğini dinle ve orada bir belirlilik doğarsa, güzel; benim yardımımı çoktan almışsındır. Ama ancak nadir anlarda, karar veremediğinde, karanlık çok fazlaysa ve kafan tamamen karışmışsa -sen buna karar vermişsen ve zihnin başka bir şey söylüyorsa, sen ona karar vermişsen ve zihnin bunu söylüyorsa ve sen ikisi arasında kalmışsan; asıl benliğinin sesinin tek bir ses olduğunu göremiyorsan, tam ortada kalmışsan- ancak o zaman bana gel. O zaman da, sana verdiğim şeyin benim tavsiyem olmadığını hep hatırla. O senin yüreğinin içindekini sana uzatmamdır. Kısa süre sonra sen de görmeye başlayacaksın.

VİZYONU PAYLAŞMAK

Pek çok Batılı sannyasin Pune'da birkaç ay geçirdi ve sonra kendi ülkelerine döndü. "Darşan'dan ayrılma"ları sırasında sık sık evde meditasyonlarını nasıl devam ettireceklerini, Osho'nun vizyonunu ve benzersiz meditasyon tekniklerini dostları ve aileleri ile paylaşmak için ne yapabileceklerini sordular. Osho insanların Batı'da meditasyon merkezleri açmalarını sık sık önermiş olsa da, tekrar tekrar kimsenin dinini değiştirmekle, insanları sannyas'a dönüştürmekle ilgilenmediğini, yalnızca çalışmalarının ilgi duyanlara ulaşılabilir kılınmasını istediğini vurgulamıştır.

Sana misyoner olma dediğim zaman, kendini başkalarına dayatma demek istiyorum. Paylaş, dayatma. Paylaşmak tamamen farklıdır, diğer insana karşı çok saygılıdır. Paylaşmak şiddet dolu değildir, ama dayatmak öyledir. Diğer insana karşı saygılı olmazsın, yalnızca diğer insanı bir araç olarak kullanmış olursun; yalnızca onu döndürmekle ilgilenirsin. Bu yanlıştır. Asla bir insanı bir başka şeyin aracı olarak kullanma, çünkü her insan kendi içinde bir hedeftir.

Misyonerlik karşındaki insana karşı çok saygısızcadır. Tek fikir onu nasıl döndüreceğidir, onu nasıl mezhebinin parçası kılacağıdır. Gerçekte paylaşmakla ilgilenmemektedir. Paylaşma tamamen farklıdır: Paylaşırsın, çünkü bir deneyim yaşamışsındır, çünkü bir şey görmüşsündür. Koşulsuzca paylaşırsın. İnsan dönerse, bu asıl amaç değil, yalnızca bir yan üründür. Onun parçası olmazsa, sen tamamen mutlusundur. Mutlusun, çünkü paylaşmışsındır. İşin bitmiştir. Herhangi bir sonuç aramamaktasındır.

Tüm olasılıkların bilincinde olmak iyidir, aksi halde insan misyonerliğe eğilimli olur. Yalnızca paylaş ve unut. Tohumları ek ve devam et, o tohumlara ne olduğunu görmek için arkana bakma. Zamanları gelince, bahar geldiğinde bir şey olacaktır.

MEDİTASYONA HAZIRLIK OLARAK TERAPİ

1975 yılı boyunca Osho Doğulu meditasyon teknikleri ile Batılı terapi yöntemlerine devrim getiren programların ve atölyelerin genişlemesine rehberlik etti. Ağustos 1975'te ilk terapi grubu başladı. Grup süreçlerine günlük Dinamik ve Kundalini Meditasyonları, Osho'nun sabah söylevleri, gruptan önce veya sonra on günlük meditasyon kamplarına katılmak dahildi. Darşan'da, Osho yeni gelen gruplara önerilerde bulunuyor, grup liderlerine tavsiyeler veriyor, grubun katılımcıları ile görüşüyordu. 1977'nin sonunda elli farklı grup önerilebiliyordu ve aşram dünyadaki en büyük ve en yenilikçi büyüme merkezi olarak tanınıyordu.

Büyüme grubuna ihtiyaç vardır, çünkü ilişki kurmak, sevmek, iletişim kurmak için muazzam bir ihtiyaç duyuyorsun. Batı'da temel sorun nasıl iletişim, ilişki kurabileceğin. Burada pek çok Batılı var. Darşan'da bana geldiklerinde sorunları yüzde yüz ilişki sorunları, nasıl ilişki kuracakları.

Tek bir Hintli bile gelip, "Nasıl ilişki kuracağım?" diye sormadı. Bu onlar için hiç sorun değil. "Nasıl sessiz olacağım? Nasıl kendi benliğimde olacağım?" diye soruyorlar.

İşte bu yüzden Japonlar dışındaki Doğuluların gruplara katılmasını önermiyorum. Birkaç Japon'a terapi gruplarını önerdim, çünkü Japonya Doğu'daki en Batılı ülke. Bir iki kez Hintlileri gönderdim. Yalnızca isimde Hintliydiler. Doğu'da doğmuşlardı, ama zihinleri Doğulu kavramlarla etkilenmemişti, zihinleri Batılıydı. Hıristiyan okullarda Hıristiyan misyonerler tarafından eğitilmişlerdi. Tüm eğitimleri ve yetiştiriliş tarzları Batılıydı.

Bu insanın, neye ihtiyacı olduğuna bağlıdır. Birkaç Batılı için de grupları önermedim. İlişki kurmaya ihtiyacı olmayan Batılı gördüğüm zaman grup önermiyorum, o zaman gerek yok diyorum. Ama en az beş bin yıllık farklı psikolojik koşullanma var. Bunun hesaba katılması gerek.

BENİM TERAPİSTLERİM DÜNYANIN EN İYİLERİ, ÇÜNKÜ diğer terapistler yalnızca terapist, meditasyoncu değil. Benim terapistlerim aynı

zamanda meditasyoncu.

Terapi yüzeysel bir şeydir. Zemini temizlemeye yarayabilir, ama temiz bir zemin olması bir bahçenin olduğu anlamına gelmez.

Daha fazlasına ihtiyacın olacak. Terapi olumsuzdur; yalnızca yerdeki otları, taşları yok eder, bahçenin toprağını hazırlar. Ama işi orada biter.

Batılı terapi hâlâ çok ilkel bir aşamadadır. Daha gidecek çok yolu vardır. Ve meditasyonla ilişkilenmediği sürece, yüzeysel olarak biraz faydası olabilir, ama insanın büyümesine gerçekten yardım edemez.

Bu yüzden benim terapistlerim dünyadaki en iyileri dediğim zaman, benim terapistlerimin yalnızca terapist olmadığını, aynı zamanda meditasyoncu olduğunu kastediyorum. Diğer terapistler yalnızca terapist.

ZARFI İTTİRMEK: KARŞILAŞMAK VE İLKSEL TERAPİ

1970'lerde, Pune aşram'ındaki terapi gruplarının pek azı katarsis süreçlerini ya da çıplaklığı kullanmış olsa da, basının en çok ilgisini çekenler bu gruplar. Bir Alman film şirketine (sahnelenmiş) tanışma grup seansı çekmesi için izin verildi ve sonuçta ortaya çıkan belgesel, Aşram, dünya çapında tartışma ve öfke yarattı. Film 1980'lerde de gösterilmeye devam etti ve anti kült grupları tarafından Osho'nun çalışmalarının tehlikeli olduğu ve karşı çıkılması gerektiği iddialarını desteklemek için kullanıldı.

Bu komünde pek çok psikoterapi düzenledim. Kitleler tarafından yanlış anlaşılacaklar, yanlış anlaşılmak zorundalar, çünkü psikoterapik durumda tüm inkâr edilmiş kısımları yüzeye çıkarmak zorundasın. Biri öfkesini inkâr ediyorsa, psikoterapik durumda buna izin verilmelidir. Ancak o zaman psikoterapinin faydası olur, tedavi edici olur, seni iyileştirir. Tüm yaraları açmalıdır.

Çok irin akmaya başlar. Tanışma grubunu izlesen miden bulanır. Miden bulanır çünkü öylesine bir hayvansılık ortaya çıkar ki; insanların öyle hayvanlar olduğunu asla hayal edemezsin. Ama o hayvansılık senin de içinde, yalnızca bastırılmış. Onu baskılayarak çözemezsin.

Tanışma grubunda -tanışma sözcüğünün anlamı budur-kendinle bütünlüğün içinde tanışmalısın. Baskılanmış olan her şeyi dışarı çıkarmalısın. Her şeyi dışarı çıkarmalısın, neyin iyi, neyin kötü olduğunu değerlendirmeden. Ve aniden içinde kükreyen büyük hayvanlar görürsün. Onlar vahşidir ve vahşi olmamaları öğretilmiştir. Vahşi olmaman vahşetini baskılamıştır. Hiç sebep olmadan büyük bir öfke yükselir. Duvarları dövmeye, kendini dövmeye başlarsın. Ve şöyle dersin, "Ben ne yapıyorum? Daha önce hiç yapmadım. Bu nereden geliyor?" Ama büyük dalgalar halinde kabarmaktadır. Ve tüm süreç, onu kendi haline bırakmaktır.

Tüm kısımlar ifade edildiği zaman -cinselliğin, öfken, açgözlülüğün, kıskançlığın, kızgınlığın- tüm parçalar ifade edildiği zaman büyük bir sakinlik yükselir, fırtınadan sonraki sessizlik.

Bu kitleler tarafından anlaşılamaz. Aslında onlar çok fazla kendilerini tutarlar. Anlamak da istemezler, çünkü anlamak, kendi içlerine bakmak demektir ve kendi içlerinde de aynı şeyleri bulacaklardır.

PUNE'DA BİRKAÇ GRUP VARDI VE BEN İNSANLARIN hangi sırayla, hangi gruba gireceğine karar veriyordum. Bu gruplar terapiydi; bu yüzden ilk önce sessiz terapiler ve meditasyon terapileri uygulanıyordu. Bunları başaramayanlara daha aktif terapiler veriliyordu. Bu bile yeterli olmazsa, yastıkları dövdükleri, bağırdıkları, çığlık attıkları terapiler veriliyordu... ama kimseye dokunmamak kaydıyla. Çoğunlukla bu yeterli olurdu.

Nadiren daha fazlasına ihtiyaç duyan, henüz arınmamış biri olurdu. Bu tür insanlar için fiziksel karşılaşmalara izin verilen terapiler vardı. Ama kimseye zarar vermemelerine dikkat eden bir terapistleri olurdu. Ve bu insanlara, bu terapiyi kendilerinin kabul ettiğini belirten bir form imzalatılırdı. Katılmak istemiyorlarsa katılmayabileceklerini söyleyen bir form. Bu onların bireysel seçimi idi.

Bu terapilerin insanlara muazzam faydası oldu. Ve bu terapiler sırasında her ne yapıyorlarsa, devamlı tanık olmayı hatırlamaları gerekiyordu, dünyanın bilmediği kısım buydu, birine vuruyor olsalar bile içlerinde bir izleyici vardı. Ve birbirlerine vurduktan sonra birbirlerine sarılır, ağlarlardı, büyük bir merhamet açığa çıkardı.

Cinsel terapilerde erkeklere ve kadınlara deneyimlerini sorardım: "Ne deneyim yaşadın? Bundan ne kazandın?" Ve yine şaşırtıcıydı. Bir kadın rüyasında hep tecavüze uğradığını gördüğünü, gecenin ortasında titreyerek, terleyerek uyandığını anlattı. Devamlı tekrarlayan bir rüyaymış. Ama bu terapiden sonra rüya yok olmuş, uykusu sakin olmuş.

Grubun içinde tecavüze uğramamıştı, ama bir cinsel terapiye katılmıştı. Terapi bir oyundu, kimse tecavüze uğramamıştı. Kimse isteği dışında bir şey yapmaya zorlanmamıştı. Ve dileyen, dilediği an terapiden çıkabiliyordu.

UNUTMA, BU GRUPLAR HEDEF DEĞİL, ONLAR YALNIZCA seni meditasyona hazırlıyor. Onlar hedef değil; yalnızca geçmişin hatalarını çözmek

için basit yöntemler. Sisteminden eskiden beri baskıladıklarını atınca, seni izleyiciliğe götüreceğim. O zaman izlemek daha kolay olacak.

Ama gruba bağımlı bir insan olmayacaksın, grupçu olmayacaksın. Artık dünyada grup bağımlılığı olan insanlar yaşıyor; bir gruptan diğerine gidiyorlar. Bir tanışma bitiyor, sonra bir başka maraton, sonra geştalt, sonra şu, sonra bu... Birkaç gün sonra yerinde duramamaya başlıyor, çünkü nerede ifade edecek? Normal toplumda ifade edemiyorlar, baskılamak zorunda kalıyorlar. Bu yüzden grup bir çıkış yolu oluyor. Normal toplum seni baskılamaya, grup ifade etmeye zorluyor, ama gerçekte büyümüyorsun. Normal topluma yine döneceksin, yine baskılayacaksın.

İşte bu komün Esalen gibi enstitülerden bu açıdan farklı. Onlar gruplarla bitiyor, biz gruplarla başlıyoruz. Onların bittiği yer, tam olarak bizim başladığımız yerdir.

Benim çalışmalarımla binlerce terapistin ilgilenmesi tesadüf değil. Sannyasinlerim arasında en büyük meslek grubu psikoterapistler. Artık bütün dünyada büyük bir ihtiyaç duyuluyor: Tanışma, ilksel terapi, geştalt insanların yükünü biraz almaya yardımcı olabilir, ama onların buda olmasına yardımcı olamaz. Onların uyanmasına yardım edemez."

AŞRAM GENİŞLEMESİ

Mart 1976'da alınan binaların yenilenmesi ve yeniden şekillendirilmesi tamamlanmıştı. Osho binalara aydınlanmış gizemcilerin isimlerini verdi: Francis, İsa, Eckhart ve Krişna. Günlük konuşmalarını Chuang Tzu Oditoryumunda yapıyordu. Burada, konutunun yanında, bir sineklik geniş yuvarlak bir verandayı çeviriyordu. Mart 1977'de Buda Salonu'nun inşası tamamlandı. Osho'nun İngilizce verdiği söylevler için daha fazla insan alabiliyordu. Aşram iş bölümleri yayın, basın ofisi, zanaatlar, bir müzik bölümü, ipek pano tesisleri, bir giyim mağazası ve aynı zamanda müzik enstrümanları yapan bir marangozhaneydi. Ve Ağustos 1977'de bir fırın ile mücevher, tabak çanak ve örgü stüdyoları vardı.

Burası bir pazar yeri. Pazar yerine daha çok benzeyen başka bir yer bulabilir misin? Aşram'ı Himalayalar'da bir yerde yapabilirdim. Himalayalar'a bayılırım, benim için Himalayalar'da olmamak büyük bir fedakârlık. Ama bazı amaçlar sebebiyle aşram'ı Himalayalar'da yapmadım.

Ben pazar yerinin bir parçası olarak kalmak istiyorum. Ve bu aşram neredeyse pazar yerinin bir parçası olarak idare ediliyor. İşte bu yüzden Hintliler kızıyor, anlayamıyorlar. Aşramları yüzyıllardır biliyorlar, ama bu aşram onların kavrayışlarının dışında. Dini söylevleri dinlemek için para ödemek gerekliliğini düşünemiyorlar. Onlar hep bedava dinlediler, yalnızca bedava da değil, söylevden sonra aşram *prasad*, yani yiyecek ve tatlı dağıtır. Söylevleri dinlemeye gidenlerin çoğu söylev için değil, *prasad* için giderler.

Burada para ödemek zorundasın. Ben ne yapıyorum? Ben bunun kesinlikle pazar yerinin bir parçası olmasını istiyorum, çünkü sannyasinlerimin manastırlara taşınmasını istemiyorum. Dünyada kalmalılar. Onların meditasyonu dünyada büyümeli, onların meditasyonu kaçışçı olmamalı. Bu yüzden burada her ne huzur buluyorsan, gittiğin her yerde koruyabileceksin onu. Hiç sorun olmayacak. Her şeyi öyle idare ediyorum ki, başka bir yerde seni her ne rahatsız edecekse, burada var!

Benim tüm çabam paranın kesinlikle kabul gördüğü, erkeklerin ve kadınların coşku ve kutlama içinde, korkusuzca bir arada yaşadığı, dünyada olup biten her şeyin devam ettiği ve yanında meditasyonun büyüdüğü minyatür bir dünya yaratmak. Meditasyon gittikçe daha güçleniyor, çünkü tüm meydan okumalar burada.

Dilediğin her yere gidebilirsin. Kimse senden huzurunu alamaz. Sessizlik senindir! Benim yüzümden değil. Onu sen kazandın, sen hak ettin.

TACİZ

Batıdan gelen ziyaretçi sayısı büyüdükçe, yabancılara, özellikle de kadınlara taciz olayları sıklaştı. Erkekler ile kadınlar arasındaki sevgi gösterileri, kolsuz giysiler giyilmesi, cinsel yasakların bulunduğu Hint kültüründe provokatif görüldü. Ve Osho'nun Hint politikasını ve yozlaşmasını eleştirmesi her düzeydeki hükümet görevlisinin aklından çıkmaz oldu. Aşram'a karşı bir dizi baskılayıcı önlem başlattılar, bunların arasında yeni binalara izin vermemek, gelecekleri yer olarak aşram'ı gösteren turistlere vize vermemek vardı.

Toplumdan destek görmüyorum. Var olmam bile bir mucize, bu çok mantıksız. Burada olmamam gerekirdi. Toplum beni desteklemiyor, destekleyemiyor. Ellerinden gelen her şekilde, çalışmalarım için engeller yaratıyorlar.

Geçen gün gazeteleri okuyordum, bir adam hükümete benim Hindistan'dan çıkarılmamı önermiş. Çok dindar bir adam olmalı, çünkü benim dini yok ettiğimi söylemiş. Ve sırf çıkarılmakla da tatmin olmuyor, sonra dilimin kesilmesini, böylece konuşmamın engellenmesini önermiş; ellerim de kesilmeliymiş, böylece yazamayacakmışım. Ve kendini dindar sayıyor!

SEVDİĞİN BİRİNE SARILMAKTA, SEVDİĞİN BİRİNİ ÖPMEKTE yanlış olan ne? Kucaklamanı kimseye dayatma, o zaman çirkinleşir. Hintliler bunu yapıp duruyor. Ve benim kadın sannyasinlerim bunun farkında. Pazar yerindeyken, Hintliler gerçekten çirkin davranıyor. Poponu çimdikliyor. Bu çok çirkin. Bedenini bedenine sürtüyor, bu çirkin. Sana yiyecekmiş gibi bakıyor, bu çirkin. Ama bu davranış onlar tarafından kabul görüyor, iyi karşılıyorlar.

Bir insanı seviyorsan el ele tutuşursunuz, ona sarılırsın, öpüşürsünüz, bu kimseyi ilgilendirmemeli. Neden başkaları alınıyor? Alınıyorlarsa, onlarda bir sorun var. Belki kıskanıyorlar, ama kıskançlıklarını gösteremiyorlar, bu yüzden öfkeleniyorlar. Belki onlar da birilerini kucaklamak istiyorlar, ama cesaretleri yok; toplumdan korkuyorlar. Bu yüzden sana çok kızıyorlar. Onların yapamadıkları bir şeyi bir başkasının yapmasını istemiyorlar.

YENİ BİR KOMÜN VİZYONU

Osho söylevlerinde çalışmalarını tacizler ve bölünmeler olmadan sürdürebileceği izole bir yer bulmaktan bahsetmeye başlar. "Yeni komün"ün inşa edilebileceği ve çalışmalarının spiritüel boyutunun daha derinleşebileceği, Hint kırlarında geniş bir yer arayışı başlar.

Gurdjieff çok gizemli bir hayat yaşadı; hiç bilinmiyordu. Okulu gizli bir okuldu. Orada olan biteni insanlar ancak tahmin edebiliyordu.

Çalışmalarımın yeni aşamasında işte böyle olacak. Komünüm gizlenecek, yeraltına inecek. Dışarıda bir yüzü olacak: Dokumacılar, marangozlar, tencereciler... Yüzü bu olacak. Konuk olarak gelen insanlar için çok güzel mağazalarımız olacak; öteberi satın alabilecekler. Sannyasinlerin yaratıcılığını görebilecekler; resimler, kitaplar, ahşap işlemeleri. Onlara çevre gösterilecek - güzel bir göl, yüzme havuzları, beş yıldızlı bir otel- ama gerçekte ne olup bittiğini göremeyecekler. Olan bitenlerin neredeyse tamamı yeraltında olacak. Yeraltında olmalı, aksi halde olamaz.

Sana birkaç sırrımı açacağım ve onları açmadan ölmek istemem, çünkü artık dünyada yaşayan, o çalışmaları yapacak birini bilmiyorum. Taoizm'den, Tantra'dan, Yoga'dan, Sufilerden, Zen insanlarından sırlarım var. Dünyanın neredeyse tüm geleneklerini yaşadım; pek çok ömür boyunca gezgin oldum. Çok çiçekten bal aldım. Ve eninde sonunda gitme zamanı gelecek ve bir kez daha bedene bürünemeyeceğim. Bu benim son yaşamım olacak. Topladığım onca balı seninle paylaşmak isterim, böylece sen de başkaları ile paylaşırsın ve yeryüzünden kaybolmaz.

Bu çok gizli bir çalışma olacak; bu yüzden ondan bahsedemem. Şimdiden çok konuştum sanırım! Bunu bile söylememeliydim. Çalışma yalnızca kendini tamamen adamışlar için olacak.

Şu anda burada gerçekleşen olgudan olabildiğince çok insanı haberdar etmek için büyük bir basın ofisimiz var. Ama yeni komünde gerçek çalışma dünyanın gözlerinden kaybolacak. Basın ofisi işlev gösterecek, başka sebepler için işlev

gösterecek. İnsanlar gelmeye devam edecek, çünkü konukların arasından seçmemiz gerek; katılabilecek insanları, komünde kaybolabilecek insanları davet etmeliyiz. Ama gerçek çalışma tamamen gizli olacak. Yalnızca ikimizin arasında olacak.

Seninle benim aramda fazla konuşma da geçmeyecek. Ben gittikçe daha sessiz olacağım, çünkü gerçek paylaşma enerji aracılığı ile olur, sözcükler aracılığı ile değil. Sen sessizlik içinde enerji almaya hazır oldukça, ben daha da sessizleşeceğim. Ama senin için büyük bir hazine saklıyorum. Alıcı olun...

İnsan tarihinde güzel olan, büyük olan onca şey içsel keşif için enerjilerini bir araya getiren birkaç insan aracılığı ile oldu. Benim komünüm içsel keşif için bir gizem okulu olacak. Bu var olan en büyük keşif ve en büyük dans.

SESSİZ SATSANGLAR VE BUDA'NIN DHAMMAPADA'SI ÜZERİNE YORUMLAR

Haziran 1979'da Osho sessiz paylaşım ya da satsang üzerine on günlük bir deney yürüttü. Buda Salonuna geliyor, söylev vermek yerine bir saatlik müzik ve sessiz meditasyon içinde, topluluk ile oturuyordu. 21 Haziran'da Osho, Gautama Buda'nın Dhammapada'sı üzerine on iki kısımlık yorum dizisine başladı.

Sözcükler bana gittikçe daha zor geliyor. Gittikçe daha fazla çaba gerektiriyor. Bir şey söylemek zorundayım, bu yüzden sana bir şeyler söyleyip duruyorum. Ama en kısa zamanda hazır olmanı istiyorum, böylece sessizlik içinde oturabiliriz... Kuşları ve ötüşlerini dinleyerek... Yalnızca kendi yürek atışlarımızı dinleyerek... Sırf orada olarak, hiçbir şey yapmadan...

En kısa zamanda hazır ol, çünkü herhangi bir gün konuşmayı bırakabilirim. Ve bırak haber dünyanın her köşesine yayılsın: Beni yalnızca sözcükler aracılığı ile anlamak isteyenler en kısa zamanda gelmeli, çünkü herhangi bir gün konuşmayı bırakabilirim. Tahmin edilemeden, herhangi bir gün olabilir bu, bir cümlenin ortasında bile olabilir. O zaman cümleyi tamamlamayacağım! Tamamlanmadan sonsuza dek asılı kalacak.

Ama bu sefer beni geri çektin.

Buda'nın bu deyişlerine *Dhammapada* denir.

SUİKAST GİRİŞİMİ

22 Mayıs 1980'de, köktendinci bir Hindu grubunun üyesi olan Vilas Tupe, sabah söylevi sırasında Osho'ya bıçak fırlattı. Yerel polise ihbar yapılmıştı ve olay sırasında salondaydılar. Polis Tupe'u gözetim altına aldı, götürürken Osho konuşmaya devam etti. Polis memurları ve Vilas Tupe'un grubu yasal işlemleri maniple ettikleri için dava düştü ve Tupe mahkum edilmeden serbest bırakıldı. Osho birkaç hafta sonra olan biteni açıkladı.

Puna sulh yargıcı bana bıçak atan, beni öldürmek istediği açık olan deliye ilişkin kararını verdi. Onu serbest bıraktı ve onu serbest bırakmasının sebebi -verdiği en temel sebep- gerçekten düşünmeye değer. Buna güldüm, çok keyif aldım! Onu serbest bırakmasının sebebi, bu beni öldürmeye yönelik bir teşebbüs olsaymış söylevime devam etmezmişim! Biri seni öldürmeye çalışırken kim konuşabilir? Ama o yargıç beni tanımıyor. Ölsem bile devam ederim, ondan önce bitirmezdim!

Ama anlayamıyor. Onun anlamamasını anlayabiliyorum. Biri seni öldürmeye çalışırken aynı şekilde konuşmaya devam edebilir misin? Savı çok geçerli görünüyor. Bu yüzden, sıradan kitlelere ne diyecek? Eğitimli bir yargıç bile aynı şekilde düşünüyor.

DÜNYAYA YAYILMA

1980'in sonunda ve 1981'in başında, Osho'nun kitapları, teyp kasetleri ve video kasetlerinin dağıtılması için Amerika Birleşik Devletlerinde bir merkez kuruldu. Deniz aşırı ülkelerdeki sannyasinler yerel meditasyon merkezlerini ve komünleri desteklemeleri için teşvik edildi. Yeni grup önderlerini eğitmek için programlar açıldı. Londra'da, 1981 baharında Osho'nun meditasyonlarından örnek veren iki günlük çalışmalar ve Mart Organizasyonu isimli atölye çalışmaları yapıldı ve Londra otobüslerine, metro trenlerine konulan reklamlar sayesinde bunlara beş yüz kişi katıldı. Ardından, dünyanın başka başkentlerinde benzer organizasyonlar yapıldı.

Benim çabam yalnızca burada bir buda alanı yaratmak değil, dünyanın her yerinde küçük vahalar yaratmak. Bu muazzam olasılığı yalnızca küçük bir komünle sınırlamak istemiyorum. Bu komün kaynak olacak ve bütün dünyada şubeleri olacak. Burası kök olacak ve büyük bir ağaç haline gelecek. Her ülkeye ulaşacak, her potansiyel insana ulaşacak. Dünyanın her yerinde küçük komünler, merkezler yaratacağız.

Dünyada ol, ama dünyadan olma. Dünyada yaşa, ama dünyanın senin içinde yaşamasına izin verme. Benim mesajım bu.

Bir Zen deyişi vardır: "Yabankazları yansımalarını düşürmek istemez. Suyun onların imgesini alacak zihni yoktur."

Yabankazları suyun üzerine yansımalarını düşürmek arzusuna sahip değildir ve suyun o imgeyi alma arzusu, alacak zihni yoktur, ama olur işte! Yabankazı uçarken, su onu yansıtır. Yansıma oradadır, imge oradadır, ama suyun yansıtacak zihni, yabankazının yansıtılma arzusu yoktur.

Sannyasinlerimin yolu bu olmalıdır. Dünyada ol, dünyada yaşa, bütün olarak yaşa, hırsların olmadan, arzuların olmadan, çünkü tüm arzular seni yaşamaktan alıkoyar, tüm hırslar şu anını feda eder. Açgözlü olma, çünkü açgözlülük seni geleceğe götürür; sahiplenici olma, çünkü sahiplenicilik geçmişe tutunmana sebep olur. Şu anda yaşamak isteyen bir adamın açgözlülükten, sahiplenicilikten,

hırslardan, arzulardan kurtulması gerekir.

Ve benim meditasyon sanatı dediğim şeyin tamamı budur. Farkında ol, tetikte ol, böylece tüm bu hırsızlar içine girip seni kirletme fırsatına sahip olmasın. Meditasyon yap, ama dünyada ol. Ve benim deneyimim şudur: Dünyanın muazzam faydası vardır, seni meditasyon halinde kılmak konusunda muazzam yardımı olur. Dikkatini çekecek her fırsatı verir, ama dikkatin dağılmazsa her başarı muazzam bir coşku olur. Odaklanmış kalırsın, bir siklonun merkezi olursun. Siklon çevrende kükrer durur, ama senin merkezin etkilenmez.

Gerçek sannyasinlerin yolu budur: Dünyada kalmak, ama ondan etkilenmemek, dokunulmamak.

SESSİZLİK İÇİNDE

10 Nisan 1981'de Osho çalışmasının nihai aşamasına girdiği ve o günden itibaren yalnızca sessizlik aracılığı ile konuşacağı mesajını yolladı. Sektereri ile görüşmeye devam ediyordu, ama ortaya çıkmıyordu. Bu durum satsanglar tekrar başlayana kadar üç hafta devam etti. Sonra Osho meditasyon salonuna gelmeye, müritleri ve konukları ile sessizce oturmaya başladı. Toplantıların başında kadim bir Budist ilahisi söyleniyordu ve toplantılar müzik, şarkı ve danslarla sona eriyordu.

Bu arada Osho'nun sağlığı gittikçe daha hassaslaşıyordu. Alerjilerine ek olarak, artık şiddetli sırt ağrıları çekiyordu ve doktorlar sonunda ameliyata ihtiyaç duyacağından korkuyordu. Bir disk kayması ve ağırlaşması durumunda sinir ezilmesi potansiyeli ile endişeleri çoğaldı. Osho'nun özel sekreterinin asistanı Ma Anand Sheela, bir kriz daha geçirmesi ihtimaline karşılık tedavi görmesi için Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmesini ayarladı. 1 Haziran 1981'de ev halkı ve tıp ekibi ile birlikte Bombay'dan New York'a uçtu.

1981-1985: THE BIG MUDDY RANCH(2)

Osho'nun Amerika Birleşik Devletleri'ne gelmesinden birkaç hafta sonra Sheela doğu Oregon çöllerindeki üç yüz yirmi iki kilometrekarelik eski bir sığır çiftliğini satın alma işlemlerini tamamladı. En yakındaki kasaba Antelope'dan otuz iki kilometre uzakta olan Big Muddy Ranch John Day Irmağı'na bakan, iki Oregon ilçesinin sınırında, otlarla kaplı bir arsaydı. Yalnızca birkaç küçük çiftlik evi, dik, tozlu bir şosenin sonundaki vadide birkaç binası vardı. Ağustos sonunda bir dizi prefabrike ev kurulmuştu. İçlerinden biri Osho'nun konutu idi. O ve ev halkı 29 Ağustos'ta çiftliğe götürüldü.

Buda hatalar yaptı, Mahavira hatalar yaptı ve ben önünde oturuyorum. Sence Oregon'a gelerek hata yapmadım mı? Aydınlanmış olmanın yanılmaz olmak anlamına gelmediğinin kanıtıyım ben. Büyük Çamurlu Çiftlik'e düşebilirsin! Ve artık çıkmak imkânsızdır. Çıkmak için ne kadar uğraşırsan, çamura o kadar saplanırsın.

Bu o kadar açık ki Buda'nın, Mahavira'nın yaptığı hataları söylememe gerek yok: Ben de hatalar yaptım ve yapmaya devam ediyorum; ama bu aydınlanmışlığımı tehlikeye atmıyor. Bununla ilgisi yok.

Hatalarımdan olabildiğince faydalanıyorum. Büyük Çamurlu Çiftlik'te yaptığımız bu, aydınlanmış bir şekilde, bundan iyi bir şey çıkarmaya çalışıyoruz. İçine düştüysek, hatamız bu olabilir, ama bu Büyük Çamurlu Çiftlik için talihli bir şey, bu yüzden bundan en iyisini çıkaralım. Ve en iyisini çıkarmak için çok çabalıyoruz.

Ama bu, diğer insanlar yanılmaz olduklarını iddia ediyorlar. Ben, çok açıdan, çatlağın tekiyim. Bu tür şeyler söylememeliyim, hata yaptığımı söylememeliyim. Bu mesleğime uymuyor; ona karşı. İşte bu yüzden benim mesleğimden insanlar benden nefret ediyorlar, çünkü şöyle diyorlar, 'Bunları söylememen gerekirdi. Hata yaptığını anlasan bile onu örtmeye çalış. Hata değilmiş gibi yapmaya çalış.' Onlar yüzyıllardır böyle yapıyor. Ama ben yapamam. Ben savunmasızım, aldatamam.

RAJNEESHPURAM, YASADIŞI ŞEHİR

Birkaç ay içinde Osho'nun sannyasinlerinin, beş bin kişiyi barındıracak konutları olan, yılda dört festival düzenleyen, Osho'nun kitaplarını basacak, kendine yeterli bir topluluk yaratmayı umut ettikleri belli oldu. Nüfus baharda ve yazın hızla büyüdü, yeni gelenler çadırlarda yaşayarak büyük bir bostan ve mandıra yarattılar, altyapı için borular ve kablolar döşemeye, yolları iyileştirmeye, dere yataklarını onarmaya, çıplak yamaçları yeniden yeşillendirmeye başladılar. Yerleşime karşı yerel düşmanlık hızla güç ve şiddet kazandı. İnşaat izinleri reddedildi, Osho ve topluluğunun üyelerine karşı şiddet tehditleri yapıldı, sannyasinlerin Portland'da satın aldıkları bir otel bombalandı. Oregon valisi, yeni gelenler toplumdan kabul görmemişlerse, gitmeleri gerektiğini düşündüğünü söyledi.

1982'de çiftliğin sakinleri Wasco İlçesi'ne, Rajneeshpuram Şehri olarak dahil olmak için oylama yaptı. Bu dahil olma ilçe komisyon üyeleri tarafından onaylandı, ama kendine 'Oregon'un 1000 Dostu adını veren bir grup tarafından dava edildi. Daha sonra eyalet başsavcısı şehrin dahil edilmesinin kilise ile devlet ayrımını ihlal ettiği için anayasaya karşı olduğunu iddia etti. Köktendinci Hıristiyan rahipler Osho'nun İsa-karşıtı olduğunu söyledi ve yerel çiftçiler Rajneeshpuram'a yol gösteren tabelaları hedef tahtası olarak kullandı. 'Rajneesh karşıtı' toplantılarda Osho'nun imgesinin üzerinde hedef tahtası gösteren tişörtler ve beyzbol şapkaları satıldı.

Osho din öğretmeni olarak ikamet izni almak için başvurdu, ama sessiz olduğu, bu yüzden öğretmen olamayacağı iddiası ile reddedildi, karar temyizde bozuldu. 1984'e gelindiğinde şehrin hukuk bölümünde iki yüzden fazla insan çalışıyordu ve düzinelerce dava ile ilgileniyordu. Bilgi Özgürlüğü Yasası adı altında elde edilen belgeler Reagan yönetiminin en yüksek seviyelerinin, komünü dağıtmanın ve Osho'yu ülkeden atmanın bir yolunu bulmaları için federal ve eyalet dairelerine baskı yaptığını göstermektedir.

Toprak kullanımı yasaları yüzünden bu şehrin yıkılmasını istiyorlar. Ve o

aptalların hiçbiri gelip toprağı nasıl kullandığımızı görmedi. Onu bizim kullandığımızdan daha yaratıcı bir şekilde kullanabilirler mi? Ve elli yıl boyunca toprağı kimse kullanmadı; mutluydular, bu iyi bir kullanımdı. Artık biz toprağı kullanarak yaratıyoruz. Biz kendine yeterli bir komünüz. Yiyeceklerimizi, sebzelerimizi, meyvelerimizi kendimiz üretiyoruz; kendi kendimize yeterli olmak için her tür çabayı gösteriyoruz.

Bu çöl... bir şekilde benim gibi insanların kaderi gibi görünüyor. Musa çöle gitti. Ben çöle gittim ve şimdi onu yeşillendirmeye çalışıyoruz. Onu yeşillendirmek zorundayız. Evimim çevresinde dolaşsan Oregon'da olduğunu düşünmezsin; Keşmir'de olduğunu düşünürsün. Ben geldiğimde tek bir ağaç yoktu. Yeşillik yoktu. Sheela beni buraya getirdiğinde şok geçirdim; ev çırılçıplak duruyordu. Ve ben hep güzel bahçelerde yaşadım; nerede yaşadıysam, güzel bir bahçe yarattım.

Bu mekânı, büyük çabayla verimli kıldık. Halkımız günde on iki, on dört saat çalıştı ve gelip burada ne olduğunu görmüyorlar. Başkentte oturarak bunun toprak kullanım yasalarına aykırı olduğuna karar veriyorlar. Eğer bu toprak kullanım yasalarına aykırıysa, o zaman senin toprak kullanım yasaların düzmece ve yakılmalı. İlk önce gel ve gör, bunun toprak kullanım yasalarına aykırı olduğunu kanıtla. Ama gelmeye korkuyorlar.

Ben hep Amerika'ya demokratik bir ülke olarak saygı duydum. Bireye, özgürlüğe, ifade özgürlüğüne gösterilen saygıyı takdir ettim. Ben Amerikan Anayasası'nı hep sevdim. Ve şimdi buraya gelmesem daha iyi olacağını hissediyorum, çünkü kesinlikle hayal kırıklığına uğradığımı hissediyorum. O Anayasa düzmece. Bu sözcükler -birey, özgürlük, kapitalizm, ifade özgürlüğü- yalnızca sözcük. Perdenin arkasında aynı politikacı, aynı çirkin yüz, aynı sert zihin var, çünkü benim fikrime göre yalnızca dünyadaki en sert insanlar politikaya ilgi duyar. En sert, en aşağılık insanlar, çünkü ancak güçleri olursa bir şeyler yapabileceklerini bilirler. Ancak zararlı bir şey yapmak için güce ihtiyacın olur; aksi halde sevgi yeterlidir, merhamet yeterlidir.

ŞEHRİN GERÇEKTEN TÜM İNSANLIK TARİHİNDE benzersiz. Şehirler

oldu, şehirler olmadı; ama yasadışı bir şehir? Daha önce hiç duyulmadı. Burası bir şehir," ama yasadışı. Var olduğun tanınmıyor. Görmezden geliniyor, sen yoksun.

Ben buradayım ve burada olacağım. Beni geri göndermenin yolu yok... Çünkü benim de kendi ayarlamalarım var. Hint hükümetini beni reddetmeleri için ikna ettim, bu yüzden beni nereye gönderecekler? Beni yalnızca Hindistan'a sınır dışı edebilirler. Hindistan'ı önceden ikna ettim; beni kabul etmeyecekler. Burada, Büyük Çamurlu Çiftlik'te kalakaldım. Beni buradan atmanın yolu yok.

Ama bu aptallar iktidarda. Wasco İlçesi genel planında Rajneeshpuram'ın ismi bile yok. Wasco İlçesi kayıtlarına göre Rajneeshpuram yok. Beş bin insan aniden yok olursa, Oregon valiliği yok olduklarını bile söyleyemeyecek, çünkü o zaman ilk önce burada olduğumuzu kabul etmek zorunda kalırlar ve biz burada değiliz!

Ama bir açıdan bu çok iyi. Oregon'da değilsek, o zaman elbette Amerika'da da değiliz. Bu yeni bir ulusun doğuşu gibi görünüyor. Kısa süre sonra kendi anayasamızı yapar, bağımsızlığımızı ilan ederiz. Başka yapılacak ne var ki?

KİLİSE VE DEVLET

Geçen gün bir bilgi aldım: Oregon başsavcısı Rajneeshpuram'ı yasadışı ilan etmiş. Verdiği sebep, Rajneeshpuram'da din ile devletin karışmasıymış.

Şimdi, ilk olarak, bizim dinimizin dünya üzerinde var olmuş hiçbir din ile ilgisi yok. Bir din olduğumuzu sırf yasal zorunluluktan dolayı belirtiyoruz; aksi halde dünya üzerinde bu kadar dinsiz başka topluluk bulamazsın. Hangi din var ki? Tanrı yok, Kutsal Hayalet yok, İsa Mesih yok, papa yok, dua yok, kimse ölümle ilgilenmiyor. Herkes yaşamla öylesine ilgili ki, kimin zamanı var?

Aslında, ölüm halkıma gelirse beklemek zorunda kalır. Halkım yaşamakla o kadar ilgili ki, ölüm bile tekrar düşünmek zorunda kalır... Otuz, kırk, elli yıldır ölü olan insanları kolaylıkla alabilir. Ölüm için sorun değil, endişelenecek durum yok; yalnızca götürülürler. Ölümden sonra yeterince yaşamışlardır zaten.

Belki ölüm çok meşguldür, öyle olmalı. Bu gezegen ve üzerinde yaşam olan diğer elli bin gezegen ve hiçbir din ölümün iş arkadaşları, yardımcıları olduğunu söylemez. Ölüm yalnızdır. Zavallı ölümün büyük bir bürokrasiye ihtiyacı var, tüm işi tek başına yapıyor. Bu yüzden, elbette otuz yaşlarına gelince pek çok kişi ölüyor ve sonra kırk, elli, altmış sene sıralarının gelmesini bekliyorlar. Ölüm ne yapabilir? Henüz eski dosyaları temizleyememiş ve sen ölmeye devam ediyorsun.

Ama benim halkıma gelince ölüm şaşıracak.

Bunlar yaşayan insanlar, yaşamla o kadar ilgililer ki, ölüm konusunda düşünmüyorlar bile. Ölüm seni almadan bir daha düşünmek zorunda kalacak. Belki şöyle düşünür, "İlk önce bitmek tükenmek bilmeyen, gecikmiş işleri bitirsem iyi olacak. Bu insanlar daha sonra alınabilir; bırak biraz daha yaşasınlar."

Bu nasıl bir din? Ben buna dinsiz din dedim. Ona dinsizlik dedim.

Burada vaaz yok. Benim konuşmalarıma kesinlikle vaaz denemez. Onlara anti-vaaz diyebilirsin. Devlet işlerine karışan, hangi din olduğunu düşünüyorlar acaba? Ve hangi devlet? İlk olarak, dünyadaki herhangi bir sözlüğün tanımladığı

bir din değiliz. Bizim kendi sözlüğümüzü, kendi tanımlarımızı yaratmamız gerekecek.

Ve hangi devlet var? Yalnızca yollarla, temizlikle, evlerle, hastaneyle ilgilenmesi gereken bir şehir konseyi. Din yollara nasıl karışabilir? Çok uğraştım, ama çıkartamadım: Dini yollarla nasıl karıştıracağız? Dini evlerle nasıl karıştıracağız? Dini hastanelerle, ilaçlarla, iğnelerle nasıl karıştıracağız? Bunu nasıl yapacakları konusunda bize ipucu vermeleri gerek. Çünkü burada, hastaların canını sıkmak için hiçbir dindar rahip hastaneye gitmiyor.

O insanlar doların üzerine, "Tanrı'ya güveniriz" yazıyorlar. Doların üzerine! Dini devletle karıştıran kim? Sen dini pis dolara bile karıştırıyorsun! Yargıtay'ın kapısına, "Tanrı'ya güveniriz" yazılmış. Bir gün Yargıtay'a gidecek olursam -çok olası, bunu başarabilirim- o zaman onlara soracağım, "Tanrı nerede? Ve bunu hangi yetkiye dayanarak yazdın? Eğer kapıda yalan varsa, benden gerçeği söylemek için yemin etmemi isteyemezsin. Bunun yerine benden gerçeği değil, yalnızca yalan söylemek için yemin etmemi isteyin" çünkü en büyük yalan orada, Yargıtay'ın kapısında. Her dolar banknotunun üzerinde büyük bir yalan var: Tanrı'ya güveniriz.

O insanlar her gün dini devlet işlerine karıştırıp duruyorlar, ama onlar yasal. Benim dinimi herhangi bir şeyle karıştırmak için yolum yok, o kadar karışmaz bir şey. Burası tüm dünya üzerindeki en yasal şehir. Eğer dini karıştırmak bir şehri yasadışı yapıyorsa, o zaman dünyadaki tüm şehirler yasadışı, çünkü her yerde din karıştırılmış. Burası dinin hiç karıştırılmadığı tek yer.

Aslında, burada din hiç yok.

PEK ÇOK BAŞVURUDAN SONRA RAJNEESHPURAH ŞEHRİNİN yasallığı sonunda ABD Yargıtay'ı tarafından Mayıs 1988'de, Osho Hindistan'a döndükten neredeyse iki sene sonra kabul edildi.

1983: ŞEHİR ÇAPINDA AİDS TESTİ

Osho hâlâ sessizlik ve inziva halindeydi, ama doktorları AİDS salgınından bahsettiği zaman Rajneeshpuram şehrinin tüm sakinlerinin ve konuklarının test yaptırarak örnek olmasını önerdi. Aynı zamanda, insanların enfeksiyona karşı önlemler almasını, prezervatif kullanmasını, bedensel sıvıları içeren önsevişme oyunlarında lateks eldivenler kullanmalarını, öpüşmekten kaçınmalarını tavsiye etti. O zamanlar bu önlemler aşırı, hatta saçma görüldü ve basında alay edildi. Topluluğun HIV pozitif olduğu anlaşılan üyeleri ayrı konutlara yerleştirildi ve yapmaları için iş, eğlence ve tıbbi bakım sağlandı.

Belki de burası dünyada AİDS'e karşı her önlemin alındığı tek yer. Altı bin insan testten geçti, başka hiçbir yerin tüm şehri testten geçirecek cesareti yok. AİDS olan insanları bulmaktan korkuyorlar. Ve belki de AİDS olduklarını hisseden insanlar testten geçmiyorlar, çünkü pozitif çıkarsa karıları, çocukları, anne babaları bile onları reddeder. Kendi evlerinde yerleri olmaz. Hiçbir restorana girmelerine izin verilmez. Kendi dostları düşman olur.

Bu yüzden testten geçmek istemiyorlar; hükümet istemiyor, hastaneler istemiyor. Ve yangın yayılıyor; kimse onu görmek, tanımak istemiyor. Bu akıllıca değil. Gözlerini kapatmak düşmanın yok olduğu anlamına gelmez.

Biz AİDS olan iki kişi bulduk. Onlar için çok güzel, izole bir yer yaptık; paramızın yettiğinin en iyisi onlara sağlandı. Tüm saygımıza ve sevgimize sahipler.

1984: BİR FAŞİZM ÖRNEĞİ

Ekim 1984'te Osho sessizlik ve inziva dönemini bitirmeye, günlük konuşmalarına devam etmeye karar verdi. Tuhaf bir şekilde, sekreteri Sheela bu karara karşı çıktı ve sağlığı için endişelendiğini belirterek Osho'yu konuşmamaya ikna etmeye çalıştı. Sonunda Osho'nun kendi evinin oturma odasında küçük gruplarla konuşarak başlamasına karar verildi.

Başta konuşmalarının video teypleri ertesi gün, meditasyon salonunda tüm topluluğa gösteriliyordu. Sheela bu gösterilerin askıya alınmasını, çünkü yapılacak çok iş olduğunu söylediğinde topluluk isyan etti ve videoların günlük işler bittikten sonra, gecenin geç saatlerinde gösterilmesi konusunda anlaşıldı.

Sonunda 14 Eylül 1985'te Sheela ve destekçilerinden bir grup eşyalarını topladı ve Almanya'ya gitti. O gider gitmez takipçilerinden bazılarının karıştığı bazı yasadışı eylemlere ilişkin kanıtlar ortaya dökülmeye başlandı. Bunların içinde Osho'nun doktorunun ve bakıcısının zehirlenerek öldürülme teşebbüsleri, ilçe planlama ofisinin bombalanması, Osho'nun odasının, telefonlarının ve topluluk içindeki ofislerin dinlenmesi vardı.

Osho aldığı bilgileri halka açıkladı. Eyalet ve federal dedektiflere her tür desteği verdi. Basın temsilcileri Osho ile röportaj yapmak ve bu tür olayların nasıl olabildiğini sormak için akın etti.

S: *SHEELA İLE GÖRÜŞTÜĞÜMDE, EN AZINDAN PRATİK konularda zeki olduğu kolayca anlaşılıyordu, ama aynı zamanda çok baskılayıcı, çok sert bir taraf da görülebiliyordu. Onunla her gün görüştüğünüze göre siz bunu görmüş olmalısınız.*

Y: Biliyorum! Ama çevredeki sert politikacılar için buna ihtiyaç vardı. Komünü masum insanların eline bırakamazdım, politikacılar onu yok ederdi.

S: *Ama çiftlikte yaptıklarını görmediniz mi?*

Y: Hayır, çünkü ben hiç dışarı çıkmıyor, kimseyle görüşmüyordum...

S: *Ama Oregon'daki komün kadar büyük bir deney yapıyorsanız, sizce en azından bir kişinin daha gelip sizinle konuşması faydalı olmaz mıydı?*

Y: Hayır. Benim sessizliğimle karşılaştırıldığı zaman deneyin hiçbir anlamı yok. Ben herkese birey olmalarını, kendi görüşlerine güvenmelerini öğretiyorum. Ve yapmak istemediği bir şeye zorlandığını hisseden biri olursa, buna isyan etmeye gücü var. Teslim olmaya gerek yok. Pek çok insan gitti.

Artık tamamen farklı bir atmosfer olacak, ama dünyaya, olan bitene bakınca, bu hiç iyi olmasa da, yalnızca kötü insanlar başarmış. İyi insanlar başaramamış.

S: *Geçen sene boyunca kendi kendime düşündüm, Osho ne zaman Sheela'dan kurtulacak ya da durumu değiştirecek? Ve onun gidip bazı şeyleri yapmasına izin veriyormuşsunuz gibi görünüyordu.*

Y: Ancak zamanı geldiğini hissedersem bir şey yaparım. Bir şey yapma noktasının geldiğini gördüğümde yaptım.

S: *Bir şey yapma zamanının geldiğini nasıl anladınız?*

Y: Grubu doktorumu zehirlediği zaman. O zaman doktoruma ve bakıcıma bazı şeyler sormaya başladım ve konuşmaya, insanlarla görüşmeye başlayacağımı bildirdim. Sonra yavaş yavaş bana bilgi gelmeye başladı ve ben Sheela ile grubunu teşhir etmeye başladım. Sonra hükümete, polise, FBI'a haber verdim, hepsi buradalar, ama neredeyse hiçbir şey yapmıyorlar. Onlara her tür kanıtı verdik ve, 'Elle tutulur kanıtımız yok,' deyip duruyorlar. Hangi elle tutulur kanıtı istediklerini anlayamıyorum, insanları elleri kanlı mı yakalamak istiyorlar?

S: *Neden yaklaşık dokuz ay beklediniz?*

Y: Öyle gerekiyordu, çünkü Sheela pek çok hukuki davada mücadele veriyordu, olayları ortasında kesmek istemedim. Her şeyin, yeni bir grubun başlayabileceği bir sonuca varmasını istedim. Ve davalar bitmiş, yeni davalar neredeyse sekiz ay sonra başlayacaktı, beklediğim zaman buydu, yani yeni insanlar sekiz ayda işi üstlenmek için çok iyi hazırlanabilirdi. Ve mücadele edebilecekler, sorun yok.

S: *Çok riskli bir oyun oynuyorsunuz.*

Y: Kesinlikle! Ben risk alan bir insanım. Ve bu bir oyun, doğru zamanlamayı bilirim. Ben yalnızca bir hakemim, başka bir şey değil.

James Gordon'a verdiği röportajdan

The New Yorker

SHEELA'NIN GRUBUNUN YASADIŞI EYLEMLERİ İLE İLGİLİ sayıları gittikçe artan keşifler toplulukta şok ve karışıklık yarattı, daha önce açıklanamayan durumlar ve olayların ardında yatan strateji ile ilgili kavrayış dalgaları yükseldi. İnsanlar kişisel sorumluluk meseleleri ile mücadele etmeye başlarken Osho günlük söylevlerinde, bu sorulara gittikçe artan bir keskinlikle yanıt verdi.

Dış dünyadakinden farklı bir hayat yaşamaya çalışıyoruz. Bu yüzden yalnızca iki yol var: Sheela'nın yolu ve benim yolum. Ben sana faşizmin nasıl bir şey olduğunu göstermek için Sheela'yı sekreterim yaptım. Artık benim yolumda yaşa. Sorumlu ol, böylece kimsenin sana emretmesine gerek kalmaz.

Sheela'yı geri istiyorsan, onu ve çetesini çağırabilir, komünü ona verebilirim. Kimsenin sana diktatörlük yapmasını istemiyorsan, sorumluluk al.

Ve sen çok zeki bir insansın, ama zeki insanların sorunu bu. Özgürlüğü hep yanlış kullanmak istiyorlar.

Almanya'nın dünyadaki en entelektüel ülkelerden biri olduğunu hatırlatmak isterim. Dünyaya **Kant**, **Hegel**, **Feuerbach**, **Karl Marx**, **Sigmund Freud**, **Martin Heidegger** gibi insanları verdi; büyük filozoflar, büyük psikologlar. Ve üçüncü sınıf bir çatlak, Adolf Hitler, ülkenin tüm aydınlarının onu takip etmesini sağladı.

Ve insanlığın bundan hiçbir şey öğrenmediğini düşünüyorum. Öğrenmezsen, tarih tekrar eder. Öğrenirsen, tarihin tekrar etmesini engellersin.

Martin Heidegger belki yüzyılın en önde gelen filozoflarından biriydi ve Adolf Hitler'in çağdaşı idi. Adolf Hitler'i destekledi, anlamak mümkün değil! Toplumun kreması olan tüm gençlik, aydınlar, üniversite rektör yardımcıları, profesörler, hepsi Adolf Hitler'i, eğitimsiz, sanat okuluna kabul edilmemiş, zeki olmadığı için mimarlık fakültesine kabul edilmemiş bir adamı destekledi. Bu adam dünyadaki en zeki ülkenin önderi oldu ve en faşist rejimi yarattı. Neredeyse on milyon insan öldürdü ve halk hâlâ onu destekliyordu.

Bunun psikanalizi yapılmalı. Sebep neydi? Sebep şuydu, Almanya Birinci Dünya Savaşı'nda yenilmişti. Aydınlar kendi aralarında mücadele ederler.

Tartışırlar, rasyonalize ederler, felsefe yaparlar; fiziksel olarak aktif insanlar değillerdir. Ve benmerkezcidirler. Her biri, yaşamın sırrını bulduğunu sanır.
Birinci Dünya Savaşı'nda yenildikten sonra Almanya kaos içindeydi. Kaos Adolf Hitler'i yarattı çünkü o bir söz verdi ve sözünü tuttu, "Bu ülkeyi yine birleştirebilirim, güçlü kılabilirim, o kadar güçlü ki, tüm dünyayı yönetebilir."
Bu çok ihtiyaç duyulan bir şeydi, insanlar çalışmıyordu, insanlar yaratıcı değildi. Ülkeyi yine yaratıcı, disiplinli kılacak birine ihtiyaç vardı ve Adolf Hitler boşluğu doldurdu. On yıl içinde Almanya yine bir dünya gücü oldu.
Tuhaf! İnsanlara özgürlük verirsen tembelleşiyorlar, çalışmak istemiyorlar. Ama onlara faşist bir düzen verirsen tüm potansiyelleri ile çalışıyorlar; yaratıyorlar, birleşiyorlar, güçleniyorlar. Almanya beş sene boyunca kazandı. Bu, Alman halkına doğru insanı seçtiklerini kanıtladı, tüm dünya bir yana, o yeterliydi.
Aydınlara kimsenin vermediği egoyu verdi. Onlara Kuzey Alman ırkının en saf Aryan ırkı ve dünyanın geri kalanına hükmetmeye yazgılı olduğunu, çünkü tüm diğerlerinin düşük ırktan olduğunu söyledi. Bu muazzam bir tatmin veriyordu. Entelektüel ego çok tatmin olmuştu ve Martin Heidegger gibi bir adam bile tuzağa düştü.
Ancak Hitler yenildikten ve Almanya neredeyse yok edildikten sonra insanlar yaptıklarına, ne tür bir adamı desteklediklerine bakmaya başladı: Bir canavar, milyonlarca insanı öldüren bir katil, belki de tüm tarihteki en büyük katil.
Bu yüzden bir şeyi unutma: Özgürlük başıboşluk değildir. Özgürlük sorumluluktur. Ve o sorumluluğu kendin almazsan, senin adına başkası alır. Ve sen köleleşirsin.
İnsanlar bana hepsi üniversite mezunu olan, dünyanın en iyi üniversitelerinden mezun beş bin insanın dört sene boyunca neler olup bittiğini nasıl görmediğini soruyor.
Sebep şuydu: Sheela yalnızca çirkin ve faşistçe bir şey yapmıyordu, aynı zamanda komünü yaratıyordu. Aynı zamanda çölü bir vahaya çeviriyordu. Komünü her açıdan çok rahat yapıyordu. Paranın iki yüzü vardır, sen aydınlık yanına baktın. Ve Oregon'da -Sheela ile grubunun yarattığı- bir düşmanlık ile

çevriliydin. Bu basit bir siyasi stratejidir.

Adolf Hitler, otobiyografisi *Mein Kampf*'da (Kavgam), bir ulusun güçlü olmasını istiyorsan, çevresinde düşmanlar yaratmalısın, der; aksi halde insanlar gevşer. Onları daima paranoya içinde tut, tehlike ile çevrelendiklerinden korksunlar. Ve Sheela bunu yarattı. Oregon hükümetinde düşmanlık yarattı. Genel olarak Amerikalıların düşmanlığını çekti. Bu da onların birbirine yaklaşmasını, güçlenmesini sağladı: "Hazır olun ki kimse size zarar veremesin."

Bu yüzden sorumluluk almazsan, böyle bir şey yine olabilir. Tarih kesinlikle tekrar eder, çünkü insanlar ders almıyor.

TUTUKLANMA

Osho Sheela'nın suçlarının soruşturulması için kanun uygulayıcıları ile işbirliği yapmaya söz vermişti, ama dedektifler dikkatlerinin çoğunu Osho ile şehrin kalan sakinlerini suçlamak için sebepler aramaya çevirdiler. Osho ile pek çok sannyasini göç kanunlarına aykırılıktan suçlayacak bir soruşturma kurulu kurulacağına ilişkin ısrarlı söylentiler vardı. Ama Osho'nun avukatlarının barışçıl teslim için pazarlık çabaları ABD Savcısı Charles Turner tarafından, bu tür görüşmeler yapmak için 'erken' olduğu iddiası ile reddedildi.

Bu arada Ulusal Muhafızlar Rajneeshpuram'ı istila etmek için konuşlanmıştı. Topluluğa silahlı saldırı düzenleyeceklerinden endişelenilerek, Osho'nun ülkenin diğer ucuna, Charlotte, Kuzey Carolina'ya uçmasına karar verildi. Avukatları durumu açıklığa kavuşturmaya çalışırken orada zarar görmeyeceği düşünülmüştü. Osho ve ekibi Charlotte'a indiklerinde, tehlikeli teröristler bekledikleri bildirilen ağır silahlarla donanmış gümrük memurları ve şerifler tarafından karşılandılar. Tutuklama izinleri olmayan memurlar Oregon'dan fakslanan şüpheliler listesini okudular. Uçakta bu insanların hiçbiri yoktu; yine de Osho dahil herkes tutuklandı ve Charlotte'un federal binasındaki hücrelerde tutsak edildiler.

Üç gün sonra başlayan duruşmalarda Osho'ya eşlik eden sannyasinler serbest bırakıldı, ama yargıç Osho'nun ayrı bir kefalet duruşması için Oregon'a gönderilmesine karar verdi. Yetkililer ticari bir uçak ya da özel jet yerine mahkûm nakil uçağı ile götürülmesi konusunda ısrar ettiler. Mahkûm nakil uçağının ülke boyunca yolculuğunu tamamlaması altı gün sürdü ve o günlerde hükümet Osho'nun nerede olduğunu avukatlarına bildirmeyi reddetti. Daha sonra bu sırada, sözde kendi güvenliği için Oklahoma'da federal cezaevinde tutulduğu öğrenildi.

Osho sonunda, müritleri arasında evlilikler ayarlanmasında katkısı olması, ilk turist vizesinde gerçek amacını belirtmemesi gibi bir dizi göç yasası ihlalleri ile suçlandı ve Oregon'da kefaletle serbest bırakıldı. Oregon memurları ile

pazarlıklardan sonra Osho'nun avukatları, davanın sürmesi durumunda Osho'nun güvenliğinin sağlanamayacağından endişelendi. Osho gönülsüzce, ona yöneltilen otuz dört suçlamanın iki tanesine itiraz etmemeyi ve ülkeden ayrılmayı kabul etti.

Mahkumiyeti sırasında sağlığı epeyce bozulmuştu, ama doktorları ancak iki yıl sonra Osho'nun gözetim altındayken zehirlendiğinden şüphelenmeye başladı.

BENİ SINIRDIŞI EDERLERKEN [ABD SAVCISI CHARLES Turner] bir basın konferansında benim hiçbir suç işlemediğimi itiraf etti. Beni sınır dışı etmelerinin sebebi olarak şunu gösterdi: "Komünü yok etmek istedik. Önceliğimiz buydu." Ve beni sınır dışı etmeden komünü yok etmeleri imkânsızdı.

Tutuklama emri olmadan, sebep göstermeden beni tutukladılar. Üzerinde yalnızca birkaç isim olan bir kâğıt parçası: "Bu insanların hemen tutuklanması emrini aldık."

Dedim ki, "Ama pasaportlarımıza bakmalısınız! Benim ismim o kâğıdın üzerinde yok; yanımdaki altı kişinin de yok. Tamamen saçmalıyorsunuz. Pasaportlarımıza bakın ve isimleri karşılaştırın; yanlış insanları tutukluyorsunuz." Yine de tutuklandık.

Aslında, beni tutuklamak için hiç kanıtları yok. Ama on iki gün boyunca bana kefaletle çıkma hakkı vermediler. Beni Kuzey Carolina'da tutukladılar ve Kuzey Carolina'dan komünün bulunduğu Oregon'a uçmak yalnızca beş saat sürer. Benim Portland'a ulaşmam on iki gün sürdü. Beni hapishaneden hapishaneye sürüklediler; on iki gün içinde altı hapishaneye sürüklendim.

Ancak daha sonra, İngiliz zehir uzmanları semptomlarımı inceleyip, karar verdikleri zaman anladım. Bana talyum isimli özel bir zehir vermişler. Kanda ya da idrarda iz bırakmıyor; yok olup gidiyor. Tüm semptomlar bende vardı, zehir yok olduğu zaman, bedende belli rahatsızlıklar bırakıyor. Bu zehir siyasi suçlulara karşı kullanılıyor. Ama daha büyük bir doz verirsen insan hemen ölüyor. İşte bu yüzden on iki güne ihtiyaçları vardı, hapishanede ölmemem için küçük dozlar veriyorlardı, aksi halde tüm dünya tarafından kınanırlardı.

Ve beni serbest bıraktıkları zaman, Amerika'yı hemen, on beş dakika içinde terk etmem emredildi. Arabam mahkemenin önündeydi ve jetim havaalanında çalışır durumda bekliyordu; hemen gitmeliydim. Bir gün daha kalırsam temyize başvuracağımdan korktular. Ve davayı kazanmam için her sebep vardı, çünkü suçlamalarının hiçbiri... Sessizlik içinde olan, evinden hiç çıkmayan bir adama karşı otuz dört suçlama. Nasıl otuz dört suç işleyebilir ki? Ve hiçbir suça ilişkin kanıtları yoktu.

Amerikan tarzı demokrasiyi iş başında görünce... Demokrasi hakkında konuşmak kesinlikle saçmalıktı. Anayasaları dünya için bir vitrin yalnızca. Ülke özgürlükten bahseden kanun kaçakları ile dolu.

1985-1986: "DÜNYA TURU" KULU MANALI

14 Kasım 1985'te, mahkemesinden hemen sonra, Osho Portland havaalanından havalandı, Kıbrıs üzerinden Delhi'ye uçtu. 17 Kasım'da Delhi'ye indi ve binlerce Hintli sannyasin tarafından karşılandı. Orada bir basın konferansı verdi ve Kulu Manali'ye devam etti. Orada 19 Kasım'dan itibaren düzenli röportajlar verdi. Bu arada sannyasinleri tekrar yerleşebileceği ve çalışmalarına devam edebileceği bir yer aramaya başladılar. Hint hükümeti bakıcısı, doktoru ve ekibinin kalanının vizelerini uzatmayı reddetti ve röportaj vermeyi, müritleri ile görüşmeyi bırakmazsa Osho'yu pasaportuna el koymakla tehdit etti. 3 Ocak 1986'da Nepal'e, Kathmandu'ya uçtu.

Nepal krallığı konutumu ve komünümü kurmama izin verecekti, ama Hinduizm'e karşı konuşmayacaktım. Nepal bir Hindu krallığı, dünyadaki tek Hindu krallığı.

Reddettim. Dedim ki, "Ben ne konuşacağımı ve ne konuşmayacağımı hiç planlamam. Söz veremem. Ve yanlış bir şey görürsem, bunun Hinduizm, Hıristiyanlık ya da Müslümanlık olmasının hiç önemi yok, ona karşı konuşurum."

21 Ocak'ta Osho bir bildiri sunar:

Bir dünya turuna çıkıyorum, çünkü siyasi sınırlara inanmıyorum ve tüm dünyayı benim sayıyorum. Ve tüm dünyada halkım var, pek çoğunu yıllardır görmedim, ilk adımı atan insanlarım kendilerini kalabalıktan çoktan ayırdılar. Artık Hıristiyan değiller, Yahudi değiller, Hindu değiller. Harika bir iş yaptılar, çok nadir bir şey, daha önce bu kadar büyük sayıda insan tarafından yapılmamış, benzersiz bir şey.

Artık yalnızca iki yol var: Ya bana gelirler ki çıkarları bunu daha güç kılıyor. Beni halkımdan izole etmek istiyorlar, bunu yapmaya çoktan başladılar. Benim onların faşist stratejisine karşılık vermek için kendi yolum var. İnsanları bana çağırmak yerine ben insanlarıma gidiyorum.

Üç hükümet beni çağırdı, Amerika'nın bana karşı olduğunu ve hiçbir yere

gitmeme izin verilmesin diye hükümetlere baskı yaptıklarını çok iyi biliyorlardı. Üç hükümet yeterince cesurdu ve o ülkeler zengin değil, fakir Güney Amerika ülkeleri. Ama Amerika'ya göstermek istiyorlar: "Dünya üzerinde tekelin yok."
Bu yüzden dünyayı dolaşmak kimin dost olduğunu, kimin olmadığını anlamama yarayacak. Ve benim deneyimlerime göre, bir dost yüz düşmana bedel... Çünkü onların hiçbir şeyleri yok, yalnızca modası geçmiş eski, çürük fikirler. Biraz ittirince paramparça oluyorlar.
Ölmüş bir şey için mücadele ediyorlar.
Biz daha doğmamış bir şey için mücadele ediyoruz.
Ve varoluş kararı hep yaşama taraftır.

GİRİT

Osho 16 Şubat'ta dört haftalık turist vizesi ile Yunanistan'a uçtu ve Girit adasında kaldı. Üç gün sonra villasının bahçesinde, dev bir ağacın altında konuşmalar yapmaya başladı. Birkaç gün içinde sannyasinlerinden pek çok kişi yakındaki Avrupa ülkelerinden Girit'e gelmeye başladı. Yerel Yunan Ortodoks piskoposu, cemaatine verdiği vaazlarda Osho'nun aleyhine konuşmaya başladı ve Osho'yu genç insanların ahlakını bozmakla suçlayan broşürler dağıttı, villasına bir yürüyüş düzenleme tehdidi savurdu. 5 Mart'ta Osho akşam uykusundayken, onu tutuklamak ve sınır dışı etmek için polis geldi. Osho'nun yasal sekreteri tutuklama emri göstermelerini istediği zaman polis kadını tutukladı, kapıları ve pencereleri kırarak eve girdi, Osho'yu tutukladı.

URUGUAY YOLUNDA. İSVİÇRE, İSVEÇ, LONDRA, İRLANDA, İSPANYA, SENEGAL

Yunanistan'dan, bir gece dinlenmek için Cenova'ya geçti ve ismini öğrendikleri an, "Mümkün değil! Onu ülkemize sokmayız." dediler.

Uçaktan inmeme bile izin vermediler. İsveç'in Avrupa'daki diğer ülkelerden daha ileri olduğu söylendiği için İsveç'e geçtik. İsveç pek çok teröriste, devrimciye, sınır dışı edilmiş politikacıya sığınma hakkı vermişti, çok cömertti.

İsveç'e ulaştık. Bir gece kalmak istedik, çünkü pilotların zamanı daralıyordu. Daha fazla gidemiyorlardı; aksi halde yasadışı sayılacaktı. Ve yalnızca bir gecelik izin istediğimiz için mutluyduk, ama havaalanındaki adam herkese yedi günlük vize verdi. Ama hemen polis geldi, vizeleri iptal etti ve bize gitmemizi söyledi: "Bu adamın ülkemize girmesine izin veremeyiz."

Teröristlere, katillere, mafya üyelerine sığınma hakkı veriyorlar, ama bana veremiyorlar. Ve ben sığınma hakkı ya da ikamet izni istemiyordum, yalnızca bir gece kalmak istiyordum.

Londra'ya döndük, çünkü bu temel haklar sorunuydu. İki kez yasal kıldık onu, ertesi gün için birinci sınıf bilet aldık. Jetimiz oradaydı, ama yine de, "Yarın için biletiniz yoksa birinci sınıf bekleme salonunda kalamazsınız." demesinler diye bilet aldık.

Bekleme salonunda kalabilmek için herkese bilet aldık ve onlara şöyle dedik, "Kendi jetimiz var, biletimiz de var." Ama havaalanında kimsenin karışamayacağı bir ek madde buldular: "Takdir yetkimiz var ve bu adamın bekleme salonunu kullanmasına izin vermiyoruz."

Merak ettim: "Bekleme salonunda kalarak nasıl ahlak sistemlerine, dinlerine zarar verebilirim? Uyuyacağım ve sabahleyin de gideceğim." Ama hayır, bu sözde medeni ülkeler düşünemeyeceğin kadar ilkel ve barbar. Dediler ki, "Tek yapabileceğimiz şu, seni bir geceliğine hapse atabiliriz."

İRLANDA'DA PİLOTLARIN DİNLENMESİ İÇİN BİR GECE kalmak istedik, havaalanındaki adam yedi gün verdi. Kim olduğumuza, amacımızın ne olduğuna

aldırmadı. Gerçekten sarhoş olmalı! Otele gittik ve sabahleyin polis geldi, pasaportlarımızı istedi ve o yedi günü iptal etti.
Dedik ki, "Bize yedi gün verdiniz ve şimdi sebep göstermeden iptal ettiniz. Bizden hiç kimse otelden çıkmadı; hiçbir suç işlemediler. Bunu yapamazsınız."
İkilemde kaldılar. Yedi gün vermişlerdi; şimdi iptal etmişlerdi ve gösterecek sebepleri yoktu. Bu yüzden şöyle dediler, "Dilediğiniz kadar kalabilirsiniz, ama otelden çıkmayın."
Orada on beş gün kaldık, çünkü zamana ihtiyacımız vardı. İnsanlarımız İspanya'da çalışıyordu ve İspanyol hükümeti bana kalıcı ikamet hakkı vermeye gönüllüydü. Bu yüzden yalnızca zaman istiyorduk: İspanya hazır olursa İrlanda'dan İspanya'ya geçebilirdik. İrlanda'da on beş gün vizesiz kaldık.
Ve İrlanda'yı terk ettiğimiz gün bakan parlamento üyelerine, İrlanda'da hiç bulunmadığımızı bildirdi. Kültürlü insanlar, eğitimli insanlar ve İrlanda'da hiç bulunmadığımızı söyleyerek yalan söylüyorlar! Ve bakan biliyordu, hükümeti biliyordu, polis şefi biliyordu.
Bir yere yerleşir yerleşmez tekrar başlayabileceğimi düşünüyorum, birer birer her ülke yalanları için, bana "tehlikeli" dediği için, önce evet deyip, sonra bir saati bile reddettikleri için mahkemeye sürüklenecek. Bütün dünyaya hiçbir yerde demokrasi olmadığını göstereceğim.
14 MARTTA OSHO VE GRUBUNA İSPANYA VİZESİ vaadedildi, ama üç gün sonra Amerika ve Almanya hükümetlerinin yolladığı dosyalara dayanarak reddettiler. 18 Mart'ta Osho'nun jeti Madrid'e indi ve Uruguay konsolosu Osho ve yanındakilerin pasaportlarına Uruguay vizeleri basarken Guardia Civil çevrelerinde bekledi. Bir sonraki durak, Uruguay'a devam etmeden önce bir gece dinlenmek için Dacca, Senegal idi. Aynı gün Avrupa Parlamentosu Osho'nun Avrupa eyaletlerine girmesini engellemek için harekete geçmeyi tartışıyordu.
Şaşıracaksın: Hiç gitmediğim, hatta tek bir sannyasinim olmayan ülkelerin parlamentolarında ben tartışılıyorum, sanki dünyadaki en büyük sorun benmişim gibi. Nükleer bir üçüncü dünya savaşı ile karşı karşıyalar, ama asıl endişeleri

benim!

Ders vermeye devam edersem çürük toplumlarının yıkılmaya başlayacağını fark etmiş olmaları dikkate değer. Ve ben ne olursa olsun devam edeceğim; beni engelleyemezler. Ben yolunu bulurum. Ve onlara karşı her savı artık daha da keskinleştireceğim, benim kendi halkıma ders vermemi engelleyen tüm hükümetleri teşhir edeceğim.

URUGUAY

Osho 12 Nisan'da Uruguay'da, Punta del Este'de, denize yakın geniş bir eve yerleşti. Orada samimi bir ortamda, yirmi-otuz kişilik gruplar için günlük konuşmalar yapmaya devam etti. Aynı zamanda çalışmalarının bir sonraki aşamasından bahsetmeye başladı.

Çalışmamın yeni aşaması bir gizem okulu. Dünyada, zaten yolları olan, evleri olan, inşa etmek zorunda olmadığın yerlerde çalışabilirsin. Fabrikalar zaten vardır... binlerce yıl içinde dünya bütün bunları yaratmıştır. Bu yüzden başarabilirsin, haftada beş gün, günde beş saat yeterlidir. Hafta sonunda meditasyon yapabilir, sessizliğe gömülebilir ya da yalnız bir noktaya gidip gevşeyebilirsin. Ve bir yılda o kadar çok para kazanabilir, o kadar çok para biriktirebilirsin ki, bir aylığına, iki, üç aylığına buraya gelebilirsin... Ne kadar mümkünse.

O zaman benimle birlikte olmak iş anlamına gelmez. O zaman benimle birlikte olmak coşku, kutlama, meditasyon, şarkı, dans anlamına gelir. Bu üç ay yalnızca tatil olur. O üç ay için dünyayı unutursun. Saf hakikat arayışı olur. Ve üç ay sonra, her ne öğrendinse evde devam edersin: Orada zamanın olur. Beş saat çalışırsın, yeterli zamanın olur; kendine en az iki saat ayırabilirsin.

Böylece her sene gelir gidersin, ne kadar mümkünse. Kimseye yük olmazsın, kimsenin sana hükmetmesine gerek olmaz; katı disiplin kurallarına gerek olmaz, iş bunu gerektirir. Koordinatörlere gerek olmaz, böylece güç sarhoşluğundan kaçınabiliriz.

Ama her iki komünümüz bir gizem okulu açabileceğimiz bu noktaya gelmemize yardımcı oldu. O iki komün olmasa imkânsız olurdu. Ben olaylara böyle bakıyorum. Başarısızlıklar bile seni başarıya yaklaştırır, çünkü her başarısızlık neyin, nasıl yolunda gitmediğine ilişkin görüş verir. Bu yüzden her iki deney çok önemli oldu.

Artık tamamen farklı bir yer yaratacak durumdayız. Bütün sene festival olacak. İnsanlar gelip gidecek. Öğrendikleri her şeyi yanlarında götürecekler ve dünyada

uygulayacaklar. Yenilenmek, tazelenmek, daha ileri, daha derine gitmek için yine gelecekler. Yalnızca sana bakacak iskelet ekip var olacak.

URUGUAY HÜKÜMETİ BAŞTA OSHO İÇİN BİR YILLIK ikamet izni vermişti, önce üç seneye kadar uzatmayı, sonra ona vatandaşlık hakkı tanımayı planlamıştı. Ama Haziran'ın başında hükümet Osho'nun yerleşmesine izin verilmemesi için Amerika'dan baskı gördü. Haziran'ın ortasında Amerika hükümeti Uruguay başkanına bir ültimatom verdi: Ya Osho'yu sınır dışı edecekler ya da milyarlarca dolar Amerikan yardımından olacaklardı. Başkan gönülsüzce itaat etti.

19 Haziran 1986'da Osho Uruguay'dan, iki haftalık vize aldığı Jamaica'ya uçtu, ama ertesi sabah polis o akşam gitmesi gerektiğini söyledi. 20 Haziran'da Lizbon, Portekiz'e uçtu ve iki hafta boyunca sessizce kiralanan bir villada kaldı. Polis villasını sardı ve 30 Haziran'da Bombay'a uçtu.

Uruguay cumhurbaşkanı şöyle dedi, "Talihsiz bir şey, ama yapmalıyım. Kendi vicdanıma karşı çıkarak yapıyorum bunu."

Amerikalılar ülkeyi terk etmemle yetinmiyorlardı. Uçağım havaalanında bekliyordu... Dedim ki, "Sorun yok; ülkeyi terk edebilirim. Ülkenizi öyle bir tehlikeye atmam."

Dedi ki, "Amerikan başkanı sınır dışı edilmeniz konusunda ısrarlı; sınır dışı edilmeden ülkeyi terk etmemelisiniz. Suç işlemeye zorlanıyorum: İlk önce sebep göstermeden ülkeyi terk etmenizi söylüyorum; hiçbir şey yapmadın. İkinci olarak seni sınır dışı ediyorum. Ama tamamen savunmasızım. Yine de bir şey istiyorum: Pasaportunuzda Uruguay'dan sınır dışı edildiğinize ilişkin damga olmayacak. Küçük bir havaalanımız var, uçağınızı o havaalanına gönderin ve akşam bize haber vermeden gidin, böylece biz, 'Bize bilgi vermeden gitti. Onu sınır dışı etmeye zaman kalmadı.' diyebilelim."

Ama yanılıyordu. Jetim küçük havaalanına gittiğinde orada bütün damgalarıyla birlikte bir Amerikan temsilcisi ve işi insanları sınır dışı etmek olan bir memur bekliyordu. Orada bekletildim, çünkü tüm formları doldurmaları gerekiyordu ve ben ülkeyi terk ederken, "'Fark etmez. Aslında pasaportum tarihi bir belge oldu!

Sebepsizce o kadar çok ülkeden sınır dışı edildim ki." dedim.
Uruguay'dan çıktığım zaman cumhurbaşkanı hemen Amerika'ya davet edildi ve Ronald Reagan 'bir dostluk gösterisi olarak' ona otuz altı milyon dolar verdi. Bu, beni otuz altı saatte dışarı attığı için bir ödüldü: Tam olarak otuz altı milyon dolar, bir saat için bir milyon dolar. Aslında, bu hükümetlerden komisyon almaya başlamalıyım! Benim sayemde milyarlarca dolar alıyorlar, en az yüzde iki almalıyım.

1987: "PUNE İKİ"

Bombay'da beş ay kaldıktan ve müritlerinin birinin evinde günlük konuşmalarına devam ettikten sonra, Osho 30 Aralık 1986'da, onun beş yıllık yokluğunda Hintli sannyasinleri tarafından korunan Pune'daki komüne gitti. İlk geldiğinde yerel hükümet görevlileri ve Hindu köktendincisi Vilas Tupe (bkz. suikast girişimi) önderliğindeki bir organizasyon Osho ve komününe karşı bir dizi düşmanca eylem gerçekleştirdi. Ama birkaç ay sonra -Pune Valisi Dhole Patil'in desteği ve Hindistan hükümeti ve yargısındaki dostlarının yardımı ile- komünün normale yakın bir şekilde işlemesine izin verildi ve göreceli olarak daha az açık tacizler ve karışmalar oldu.

Dün Pune valisinden bir mektup daha aldım:

En derin sevgi ve memnuniyetlerimle bildirmek isterim ki şu anda 17 Koreagon Park, Poona adresinde, seçim bölgemde oturmakta olan Osho kuşkusuz aydınlanmış bir insandır. Din üzerine yetkin görüşlerine bu kargaşa dolu zamanlarda çok ihtiyaç vardır. O zamanımızın güzel konuşan, büyük gizemcilerinden ve spiritüel ustalarından biridir. Tavırları ve sevgi dolu davranışları hiçbir yasal sorun yaratamaz ve yaratmamıştır, ne de herhangi bir yasa ihlalinden suçlu bulunmuştur. Aslında öğretileri, ülkenin tamamının çok karışık bir durumdan geçtiği mevcut koşullarda çok huzurlu ve sakin bir atmosfer yaratmak için müsaittir.

1987'nin sonunda komün kapılarından içeri binlerce sannyasin ve konuk geliyordu. Osho'nun sağlığı zaman zaman bozuluyor, kemiklerinde ve eklemlerindeki ağrılardan şikâyet ediyor, görme sorunları ve ışığa karşı hassaslık yaşıyor, iştahını kaybediyor, tekrarlayan kulak enfeksiyonlarından çekiyordu. Bazen günlerce, haftalarca günlük konuşmalarına katılamıyordu. Ve konuşmalarında sık sık sonsuza dek fiziksel olarak var olamayacağından bahsediyor, dinleyicilerini meditasyona öncelik vermeleri gerektiği konusunda uyarıyordu. Mart'ta meditasyon salonuna girerken ve çıkarken "durma egzersizi" başlattı. Toplantıya vahşi bir müzik eşliğinde dans ederek önderlik ediyor, sonra

birkaç dakika duruyor, sonra dansa tekrar başlıyordu.

Seni evine döndürmeye çalışıyorum. Çok uzağa gittin. Gelip geçici şeylerin peşinden uzaklaştın, rüyaların peşinde koştun. Ve ben senin eve dönmeni istiyorum, çünkü sana tatmin verebilecek olan şeyler, sana doygunluk verebilecek şeyler orada değil, burada; başka bir zamanda değil, şu anda. Ve bir durma duygusu -mutlak bir duruş- şu anın ve buranın deneyiminden başka bir şey değil.

Sana bunun yalnızca tadını verebilirim ve o tadı aldıktan sonra onu aramaya başlarsın. O zaman seni engellemenin yolu olmaz. En temel şey tattır.

Sözcükler işittin, çok güzel sözcükler, ama seni çılgınca bir arayışa sevk etmedi. Ben sana yalnızca sözcük değil, biraz da içerik vermek istiyorum. Ve bu ancak sana biraz tat vermekle mümkün olabilir.

Ve zaman olgunlaştı. Pek çok sannyasinim için çiçekler belirmeye başladı. Gittikçe daha çok çiçek açacak. Ve çok sabırsızca sabırlı olmalısın, derin bir özlemle, ama talepte bulunmadan. Çünkü ben sonsuza dek burada olamam. Ve yeterince uzun bekledim; artık sana tat vermeye başlamamın zamanı geldi. Sana pek çok sözcük verdim, bu hazırlıktı. Çok tohum ektim ve artık bahar çok yaklaştı, cesur olmalısın ve bütün, derinliğine benimle, benim sessizliğimde, coşkumda.

Seninle benim aramdaki ikiliğin bir kenara bırakılmasının zamanı geldi.

Zeki olanlar hemen bırakmalı. Daha az zeki olanlar için biraz zaman alacak. Kıyılarında kalmak için biraz daha zamanım var... Ama çok kalamam.

HEP SENİNLE OLAMAM. ÇOK İSTERDİM, AMA VAROLUŞ buna izin vermez. Varoluş ancak bu kadar halat veriyor, ve bu iyi; aksi halde beni hak görmeye başlardın.

Bir gün seninle olmayacağım. Arada bir yok olmam iyi bir şey, böylece benim yokluğumda olan şeyin senin gerçekliğin olduğunu öğrenmeye başlarsın. Ben seninle birlikteyken bana gark olabilirsin. Kendini unutursun.

Ve kendini unutmamalısın! Kendini hatırlamalısın, çünkü ancak hatırlayarak kendini dönüştürebilirsin.

Varlığımı özlemen doğal; bu yüzden seni kınamıyorum. Ama daha ötedeki bir şeyi arıyorsun -normalin ötesinde, doğalın ötesinde- aşkın bir şey. Yolu öğrenmelisin ve o yolda yalnız yolculuk etmelisin.

Ben seninle gelemem. Sana yolu gösterebilirim, ayı gösterebilirim. Ama benim parmaklarım ay değil ve sana ayı göstermeye devam edemem. Eninde sonunda parmaklarımı unutup, aya kendin bakmalısın. Yolda yalnız ilerlemelisin.

Doğal olarak sabah akşam, her gün seninle birlikte olmak için gelmediğimde bir tür kırgınlık hissetmeye başladın. Bu bir kırgınlık değildi; yalnızca kendi gerçekliğinin yüzeye çıkmasıydı. Daha önce yüzeye çıkma fırsatı bulamıyordu. O kadar çok seninle beraber oluyordum ki, sen gölgede, arka planda kalmıştın. Ben senin için senden daha gerçek olmuştum.

Ben gelmediğimde, benim yokluğumda kendi gerçekliğin açığa çıktı. Bu güzel, çünkü ne olduğunu, nerede olduğunu bilmediğin sürece hac başlayamaz. Bu yüzden bu günler çok önemli.

Unutma: Kendi içinde ne bulursan bul, ne kadar çok çöp olursa olsun, bu kendi gerçekliğin. Temizlenebilir, bir kenara bırakılabilir; ondan uzaklaşabilirsin. Ama bu konuda herhangi bir şey yapılmadan önce, onu tanımalısın. İlk ve en önemli şey bu.

BENİM SENİN BÜYÜMENE YAKLAŞIMIM TEMEL OLARAK seni kendimden bağımsızlaştırmak. Ve her tür bağımlılık köleliktir ve spiritüel bağımlılık en kötü köleliktir.

Senin kendi bireyselliğinin, kendi özgürlüğünün, kimseden yardım almadan büyüme kapasitenin farkına varabilmen için her çabayı gösterdim. Senin büyümen sende var olan bir özellik. Dışarıdan gelmiyor; bir kabul ettirme değil, bir açılma.

Sana verdiğim hiçbir meditasyon tekniği bana bağımlı değil -benim varlığım ya da yokluğum fark yaratmaz- sana bağlı. Onların işe yaraması için benim varlığıma değil, senin varlığına ihtiyaç var.

Faydası olacak olan benim burada olmam değil, senin burada olman, şu anda olman, tetikte ve farkında olman.

RONALD REAGAN'IN AMERİKASI'NDA ZEHİRLENMEK

Doktorların bir kulak enfeksiyonunu tedavi edemedikleri ve çok hastalandığı yedi haftalık bir dönemden sonra, 6 Kasım 1987'de doktorlarının ABD'de hapsedildiği dönemde talyum ile zehirlendiğinden kuşkulandığını bildirmek için topluluğun önüne çıktı.

Özel doktorum Dr. Amrito hemen dünyadaki tüm sannyasin doktorlara bilgi gönderdi ve zehirlenme konusunda en iyi uzmanlarla iletişime geçmelerini istedi, çünkü analizlerine göre bedenimin tüm direncini kaybetmesi ancak zehirlenmem durumunda olabilirmiş. Ve bu fikir aklında güçlendikçe, adım adım konuyu araştırdı ve bana ancak tek bir tür zehir verilmesi durumunda ortaya çıkabilecek tüm semptomları buldu.

Amerikan hapishanelerinde geçirdiğim o on iki günden beri uykusuz kaldım. Bedenimde daha önce olmayan pek çok şey olmaya başladı: İştahım kaçtı, yiyecekler tatlarını yitirdi, midem bulanmaya başladı kusmak istiyorum... Susuzluk hissetmiyorum, sanki sökülüyormuşum gibi muazzam bir duygu hissediyorum. Sinir sistemimde bir şey de etkilenmiş gibi. Zaman zaman tüm bedenimde güçlü bir karıncalanma duygusu oluyor -özellikle de ellerimde- ve gözkapaklarım seğiriyor.

Hapishaneye girdiğim gün altmış sekiz kiloydum; bugün elli sekiz kiloyum. Ve üç ay önce sağ elimdeki kemik çok acımaya başladı. Bunların hepsi belli zehirlerin semptomu. Dr. Amrito sannyasinim olan tüm doktorlara dünyadaki en iyi zehir uzmanları ile iletişime geçmelerini söyledi. Ve doktorlardan biri, Dr. Dhyan Yogi hemen kan örneklerimi, idrar örneklerimi, saç örneklerimi aldı, İngiltere'ye, Almanya'ya, en iyi uzmanlara gitti. Avrupalı uzmanlar iki seneden sonra bedende hiçbir zehir izi bulunamayacağını söyledi, ama tüm semptomlar belli bir zehrin verildiğini gösteriyor.

İngiltere ve Almanya'daki Avrupalı uzmanlar, ağır metal zehirleri ailesinden talyum olduğunu tahmin etti. Sekiz haftada bedenden yok oluyor, ama etkiler bırakıyor ve bedenin hastalıklara karşı direncini yok ediyor. Ve sana bahsettiğim

tüm semptomlar talyum zehirlenmesi yüzünden.
Bu yedi hafta boyunca sen farkında değildin... Yalnızca hasta olduğumu düşünüyordun. Göz cerrahım Dr. Premda en iyi ilaçlarla birlikte koşa koşa Almanya'dan geldi, ama zehre karşı meditasyonlarımdan başka hiçbir şeyin faydası olmadı. Maddeye ait olan her şeyi aşabilen tek ilaç. O yedi hafta neredeyse gece gündüz karanlığın içinde yattım, sessizce bedenimi gözledim ve hiçbir şeyin bilincime gölge etmesine izin vermedim. Ölümle mücadele ediyordum, bu ölümle sevgi arasında bir savaştı. Ve sevgi muzaffer olduğu için kutlama yapmalısın.
Seni bu güzel durumda, yukarı doğru büyürken bırakmak benim için çok acı verici olacak. Ben halkımın kendi kendilerini dönüştürmelerini, onlar aracılığı ile bu güzel gezegene gerçek bir medeniyet ve insanlık getirmek istiyorum.
Yalnızca tek bir din var ve o da sevgi dini. Yalnızca tek bir tanrı var ve o da kutlama, yaşam, sevinç tanrısı. Tüm bu yeryüzü birdir ve tüm insanlık birdir. Biz birbirimizin parçasıyız.
Beni zehirleyenlerden şikâyetim yok. Onları kolaylıkla affedebilirim. Ne yaptıklarını kesinlikle bilmiyorlardı.
Tarihin kendini tekrar ettiği söylenir. Kendini tekrar eden tarih değildir; insanın bilinçsizliği, insanın körlüğü kendini tekrar eder. İnsanın bilinçli, tetikte ve farkında olduğu gün artık tekrar olmayacak. Sokrates zehirlenmeyecek, İsa çarmıha gerilmeyecek, El-Hallaç Mansur öldürülmeyecek, katledilmeyecek. Ve bunlar bizim en iyi çiçeklerimiz, en yüksek zirvelerimiz. Bunlar bizim kaderimiz, geleceğimiz. Bunlar gerçekleşen, doğamızdaki potansiyel.
Eminim yüreğinde kimseye karşı öfke ve nefret olmayacak, yalnızca anlayış ve sevgi dolu affediş olacak. Tek gerçek dua bu. Ve yalnızca bu tür dua insanlığı daha yüksek bilinç düzeylerine çıkarabilir.
İçten içe kesinlikle eminim: Bedenimi, sinir sistemimi zehirlemiş olabilirler, ama bilinçliliğimi yok edemezler, benliğimi zehirleyemezler. Ve bana kendimi bedenimin ötesinde, zihnimin ötesinde görme fırsatı vermeleri güzel oldu.
Bu yedi hafta ateş sınavı oldu. Sen bilmeden daima, o yedi haftanın her anında

bana büyük yardımın oldu. Senin sevgin olmadan zehirden kurtulmam imkânsız olurdu, çünkü senin sevgin olmadan mücadele etmeme bile gerek olmazdı. Tatmin ve doygunluk doluyum; eve döndüm. Ama senin sendelediğini, el yordamı ile aradığını görüyorum ve seni bu durumda bırakmak çok kalpsiz ve merhametsiz bir davranış olacak. Sana tüm yaşamın boyunca gündoğumları, ötüşen kuşlar, açan çiçekler diliyorum. Bunun dışında, burada olmak için hiçbir sebebim yok.

Unutma: Ben senin için buradayım. Bunu hatırlamak yoldan çıkmanı önler. Bunu hatırlamak, içinde yaşadığımız gayrı medeni dünyanın, insanlık dediğimiz bu deliler evinin farkında olmana yardım eder. Sana yeni bir insanın, yeni bir insanlığın doğması gerektiğini hatırlatır.

Bu muazzam bir meydan okumadır. En uzak yıldızlara dokunma cesaretine, zekâsına, arzusuna ve özlemine sahip olanlar... Yalnızca o birkaç insan beni anlayabildi, benim yoldaşlarım oldu. Benim hiç takipçim yok, yalnızca sevgililerim, dostlarım, yoldaşlarım var.

Sizin de benim yürek atışlarım olan aynı güzelliğe, aynı mutluluğa, aynı kendinden geçmişliğe ulaşmanı isterim. Bu tüm evrenin de yürek atışı.

DÜNYA YARATICILIK BİLİMLERİ AKADEMİSİ

17 Ocak 1988'de Osho insanların hem maddeyle ilgili dışsal bilimleri, hem içsel meditasyon bilimini keşfedebilecekleri bir toplantı yeri yaratmakla ilgili bir komün hayalinden bahsetti. Bu geçmişte sık sık bahsettiği bir öneriydi, ama artık fikrini daha da rafine etmişti.

Ben bu aşram'ın yavaş yavaş bir Dünya Yaratıcılık Bilimleri Akademisi'ne doğru gelişmesini istiyorum. Bu belki şimdiye dek yapılmış en büyük sentez olacak. Sizin dinsiz gerçek arayışınız hiçbir şekilde nesnel gerçeklik arayışını engellemez, çünkü bu alanlar kesinlikle ayrıdır; üst üste geçmez.

Bir bilim adamı ve meditasyoncu olabilisin. Aslında, meditasyonda ne kadar derine inersen, o kadar berraklık, o kadar zekâ, o kadar dehanın içinde çiçeklendiğini göreceksin ve bu tamamen yeni bir bilim yaratabilir.

Eski bilim dine karşı bir tepki olarak yaratılmıştı. Benim bahsettiğim yeni bilim hiçbir şeye tepki değil, taşkın bir enerji, zekâ, yaratıcılık. Politika bilimi yozlaştırdı, çünkü onun ilgi alanı yalnızca savaş. Dinler bilimi kabul edemez, çünkü hepsi batıl inançlı ve bilim tanrılarının tamamını, tüm batıl inançlarını yok edecekti. Bilim bu üç yüz yılı çok zor durumda geçirdi, bir yandan dinle mücadele etti, diğer yandan bilinçsizce politikacıların kölesi oldu.

Ben bu mekânın büyümesini istiyorum ve tamamen yaşam olumlayan hedeflere adanmış bir dünya bilim ve sanat akademisi için ayarlamalar yapıyorum.

Hiroşima'yı ve Nagasaki'yi yaratan, binlerce insanı, kuşu, ağacı yok eden bilim -sebepsizce, sırf politikacılar atom enerjisinin işe yarayıp yaramadığını anlamak istedi diye- ve daha fazla yiyecek, daha fazla yaşam, daha iyi sağlık, yaşamın tüm alanlarında daha fazla zekâ yaratabilen aynı bilim. Ama bilim politikacıların ellerinden alınmalı ve dinler hakkında düşünmeye zahmet etmemeli.

Nobel Ödül sahipleri, ünlü bilim adamları, farklı boyuttan sanatçılar akademiyi oluşturacak ve bilimin yıkıcı olma eğilimini değiştirmek için çaba gösterecekler.

Sannyasinlerimiz -ve pek çok bilim adamı, sanatçı, doktor var- akademiye yardımcı olacak. Burs vereceğiz ve dünyanın her yerinden insanlar gelip yaşam

olumlayan, insanlıkta daha fazla sevgi yaratan, nihai devrimi hazırlayan farklı bir bilim, farklı bir sanat için çalışabilecekler.

O nihai devrim tek bir dünya hükümetidir çünkü dünyanın tek hükümeti olmadığı sürece savaşları durduramazsın. Her ulusun kendi askeri, kendi savunmaları, kendi silahları olmak zorundadır ve kimin daha büyük bir yıkıcı gücü olduğu konusunda rekabet vardır. Ama tek bir dünya hükümeti olduğu zaman ordulara, hava kuvvetlerine, deniz kuvvetlerine gerek kalmayacak; bunların hepsi yaşama, insanlığın tümüne adanmış hizmetlere dönüştürülebilir.

Ve Dünya Bilimler Akademisi ilk adım olacak, çünkü dünyanın her yerinden gelen bilim adamlarını yavaş yavaş politikacıların ellerinden alabilirsek, politikacıların tüm gücü biter. Onlar güçlü değil; arkalarındaki güç bilim adamları. Ve bilim adamı büyük güçlük içinde, çünkü dünyada bilim adamına çalışacak yeterli kaynağı veren kurum yok.

Galile'nin kendi evinde küçük bir laboratuvar kurduğu ve bilim adamlarının dışarıdan destek almadan çalıştığı günler çoktan geçti. Artık bilim o kadar karmaşık ki, o kadar çok dal gelişti ki -ve her dal kendi içinde bir bilim oldu- bilim adamı hükümet ya da parası olan, zekâsı olan, öğrencilere adanmış çok güçlü bir kurum tarafından desteklenmediği sürece çalışamıyor.

Öyle görünüyor ki varoluş akademiyi yaratmak için ihtiyaç duyacağımız parayı ayarlıyor. İnsani yardım hizmetleri için pek çok vakfı olan çok önemli bir Japon, bu dünya enstitüsünü kurmak için o vakıflardan para getirmenin mümkün olup olmayacağını görmek için geliyor. Ve enstitü dünyanın her yerinden, istisnasız tüm bilim adamlarından destek görecek, çünkü artık herkes yaşama değil ölüme hizmet ettiklerini gördü.

Bilimsel araştırmalar için en büyük kütüphaneyi kurabiliriz, çalışan, araştıran sannyasinlerimiz olabilir. Sentez öyle olacak ki enstitüde çalışan herkes meditasyon da yapacak, çünkü meditasyon içinde derin olmazsa, sevgi kaynakların uyuşuk kalır. Mutluluğun, coşkun çiçek açmaz.

İnsan bilim için değildir, bilim insan içindir.

Ama bilim adamları güçlük içinde. Bireysel olarak çalışamıyorlar; bir hükümetin

altında çalışmak zorundalar. Hükümetin çıkarı savaşta ve hiçbir din onları desteklemiyor, çünkü bulguları dinsel batıl inançları yok ediyor.

Benim yaşama, sevgiye, kahkahaya adanmış -daha iyi bir insanlık yaratmaya, daha iyi ve daha saf, sağlıklı bir atmosfer yaratmaya, bozulmuş ekolojiyi düzeltmeye adanmış- bir dünya akademisi yaratarak doldurmak istediğim büyük bir boşluk var.

Koregaon Parkı'nı satın almak için para kaynakları buluyoruz. Hindistan'da iyi olan bir şey var: Her şey daha ucuz ve insanlar her ülkeden gelebiliyor, burada üç, dört ay geçirebiliyor, sonra sekiz aylığına ülkelerine dönüyorlar, yeterince para kazanıp gene geliyorlar. Burada çalışmalarına gerek kalmıyor. Burası onların meditasyon tapınağı. Ve ben tüm boyutları -müzik öğretecek en iyi müzisyenleri, resim yapmayı öğretecek en iyi ressamları, sana şiir deneyimi ve bunun ifadesini öğretecek en iyi şairler- istiyorum.

Ben tedavi edilemez bir hayalciyim.

Ama sana hayatta ne hayal ettiysem, hiçbir şey yapmadan başardığımı söyleyebilirim. Yalnızca varoluşa bir teklif...

YAA-HUU! GİZEMLİ GÜL

19 Mart 1988'den başlayarak Osho yalnızca soruların yanıtlarına adanmış, son konuşma dizisi olacak bir dizi konuşmaya başladı. Bu konuşmalar sırasında "bırak-gitsin" meditasyonunu geliştirmeye başladı ve kişisel olarak bunlara önderlik etti. Aynı zamanda konuşmalarından birinde anlattığı bir fıkraya dayanan "mantra selamı" dediği şeyi tanıttı. Her iki kol kaldırılıyor, "Yaa-huu!" diye bağırılıyordu.

30 Nisan'da Osho "meditasyon terapisi" adını verdiği yeni bir süreç geliştirdiğini bildirdi. Süreç birkaç deneyden sonra rafine edildi. Üç haftalık bir sürede, günde üç saat yapılıyordu: Bir hafta kahkaha, bir hafta gözyaşı, bir hafta sessiz gözlem. Katılımcılar arasında iletişim olmuyordu ve "terapist" yoktu, yalnızca süreci yönetmek için eğitim almış bir kolaylaştırıcı vardı. Sürece "Gizemli Gül" deniyordu.

Hiçbir meditasyon sana bu küçük strateji kadar çok şey veremez. Bu benim pek çok meditasyonumun deneyimi, yapılması gerekenleri içinde iki seviyeye bölmek. Kahkahan baskılanmış; "Gülme, bu ciddi." denmiş sana. Kilisede ya da üniversitede sınıfta gülmene izin yok...

Bu yüzden ilk seviye kahkaha seviyesi, ama kahkaha bittiği zaman aniden kendini gözyaşlarına boğulmuş, acı içinde bulacaksın. Ama bu da çok hafifletici bir olgu olacak. Ömürlerce süren acı ve ıstırap yok olacak. Bu iki seviyeden kurtulursan kendini bulmuş olacaksın.

Pek çok meditasyon icat ettim, ama belki de en esaslı olanı, en temel olanı bu olacak.

SONRAKİ HAFTALARDA OSHO İKİ MEDİTASYON terapisi daha ekledi: "Zihinsizlik" anlamsız gevezelikleri takip eden sessiz gözlem içeriyordu ve "Tekrar Doğmak" katılanların çocuk gibi özgürce oynamalarına izin veriyordu. Aynı zamanda rehberli meditasyon ve hipnoz konusunda becerikli olan terapistlerin, onun "Kendine Unutulmuş Beden ile Konuşma Dilini Hatırlatmak" adını verdiği kadim bir Tibet beden-zihin sağaltma tekniğini canlandırmalarını

önerdi.

ZEN SÖYLEVLERİ

Gizemli Gül dizisini tamamladıktan sonra Osho Zen hikâyelerinden ve haikularından bahsetmeye başladı. Zen konuşmalarının parçası olarak editörünün hikâyelerin ve haikuların anlamı konusunda sorduğu soruları yanıtlıyor, sık sık dünya işleri ve sosyal konularda yorumlar yapıyordu. Ama insan ilişkileri ve başka kişisel sorunlar konusundaki sorulara yanıt vermiyordu. Konuşmalarını sık sık meditasyon salonunu çevreleyen ağaçlara, kuşlara, bulutlara ya da yağmurlara, doğanın diğer unsurlarına adıyordu.

Herkesin hatırlaması gereken en temel şeylerden biri şudur: Din ancak organize bir doktrin yoksa, bir inanç sistemi yoksa, dogma, teoloji yoksa canlıdır. Yalnızca bu sessizlik, rüzgârda dans etmekten zevk alan ağaçlar varken yüreğinde bir şey büyür. Bu sana ait bir şeydir, herhangi bir yazmadan gelmez; onu sana kimse veremez, çünkü bu bilgi değildir.

Bir yanda tüm dinler, diğer yanda Zen arasındaki en büyük fark budur. Zen hariç tüm dinler ölüdür. Fosilleşmiş teolojiler, felsefe sistemleri, doktrinler olmuşlardır, ama ağaçların dilini unutmuşlardır. Ağaçların bile işitilebildiği ve anlaşıldığı sessizliği unutmuşlardır. Her canlı varlığın yüreğinde olması gereken doğal ve anlık coşkuyu unutmuşlardır.

Deneyim bir açıklama, bir ifade olduğu an artık nefes almaz; ölüdür ve dünyanın her yerinde insanlar ölü doktrinler taşıyorlar.

Zen'e yaşayan tek din diyorum, çünkü bu bir din değildir, yalnızca bir dinsizliktir. Dogması yoktur, herhangi bir kurucuya bağlı değildir. Geçmişi yoktur; aslında sana öğretecek hiçbir şeyi yoktur. İnsanlık tarihinde olan en tuhaf şeydir. En tuhaf, çünkü boşluktan zevk alır, hiçlikte çiçek açar. Masumlukta, bilmemekte tatmin bulur. Dünyevi olan ile kutsal olan arasında ayrım yapmaz. Zen için var olan her şey kutsaldır.

ZEN KONUŞMALARININ SONUNDAKİ REHBERLİ MEDİTASYONLAR gittikçe uzadı ve Osho bir anlamsız gevezelik bölümü ekledi. Bunun ardından sessiz oturma, bir "salıver gitsin" (bedenin gevşemesi ve yere düşmesi)

geliyordu. Sonra yeniden sessizlik içinde oturma geliyor, sonunda Osho kutlama içinde salonu terk ediyordu. Osho sessiz aşamalarda topluluğa rehberlik ediyordu ve her aşama bir davul sesi ile bildiriliyordu.

Sessiz ol. Gözlerini kapat, bedeninin tamamen donmuş olduğunu hisset.

Şimdi içe bak, tüm bilinçliliğini topla; bir ok gibi, merkeze doğru.

Merkezde budasın. Çeperde herhangi biri olabilirsin, Tom, Dick, Harry; çeperde herkes farklı, ama merkezde esas doğan buda doğası, Tao adamı doğası.

Gittikçe daha derine, çünkü ne kadar derine inersen, sonsuz gerçeklik deneyimin o kadar çok olur. Çiçekler üstüne yağmaya başlar, tüm varoluş sessizliğini kutlar.

Yalnızca merkezden tanık ol, eve geldin.

Berraklaştırmak için...

(Davul sesi)

Gevşe. Yalnızca bir tanık olduğunu hatırla. Sen beden değilsin, sen zihin değilsin. Sen yalnızca bir aynasın. Ve ayna gibi bir gözlemciliğe yerleştiğin zaman tüm varoluş çok güzel bir biçim alır. Her şey ilahi olur.

Bu akşam kendi başına da güzeldi, ama Joshu'nun aslan kükremesi onu muazzam bir güzelliğe kavuşturdu.

Şu an budasın.

Geri döndüğün zaman budayı da yanında getirin. Günlük yaşamında budayı yaşamalısın. Ben dünyadan vazgeçmeye karşıyım, ben dünyayı yeniden yaratma taraftarıyım. Ne kadar çok buda olursa, dünyanın yeni gökleri, yeni boyutları, açılan yeni kapıları olur... Yeni gizemler, yeni mucizeler.

Elinden geldiğince çok koku ve çiçek topla.

(Davul vuruşu)

Geri dön, ama bir buda olarak geri dön, huzur içinde, zarafet içinde. Birkaç dakika otur, ziyaret ettiğin mekândaki deneyimlerini, yaşadığın ihtişamı hatırla.

Her gün daha derine inmelisin. Bu yüzden ne kadar uzağa gittiğini hep hatırla: Yarın biraz daha gitmelisin. İki, beş, yirmi, otuz yıl alabilir, ama buda olacaksın. Beni ilgilendirdiği kadarıyla şu anda budasın, cesaretini toplaman yeterli. O otuz yılda budaya dönüşmeyeceksin, sen zaten budasın. O otuz yıl boyunca yalnızca

şüpheden vazgeçeceksin, nasıl buda olacaksın şüphesinden. Ben söylesem bile, tüm budalar seni ikna etmeye çalışsa bile, derinlerde bir şüphe var: 'Tanrım, ben mi? Ben bir buda, ha?' Ama bir gün kendi deneyimlerin sonucunda ikna olacaksın. Kendi deneyimin olmadan gerçek dönüşüm olmaz."

"BHAGWAN"IN SONU

Aralık 1988'de Osho yine ciddi bir şekilde rahatsızlandı, günün yirmi dört saati boyunca özel doktorunun başında beklemesi gerekti. Üç haftalık yokluktan sonra meditasyon salonuna döndüğü zaman irkiltici bir bildiri yaptı. Japon bir kadın görücü Gautama Buda'nın Osho'yu araç olarak kullandığına inanıyordu. Osho bunun doğru olduğunu teyit etti ve Bhagwan ismini bıraktığını bildirdi. Video ışıkları gözlerini rahatsız ettiği için aylardır taktığı gözlükleri de çıkardı ve müritlerinden birine verdi. Takip eden birkaç gün yeni adı pek çok değişime uğradı ve bir tanesi UPI gazetecisine verdiği yanıtta ortaya çıktı.

Buda Gautama bende konakladı. Ben ev sahibiyim ve o konuk. Budizm'e dönme konusu yok. Ben kendi hakkımla budayım ve kalan işleri için benim aracımı kullanmasının sebebi bu. Yirmi beş yüzyıldır bulutların arasında dolanarak doğru aracı bekliyordu. Ben Budist değilim. Ne de Buda Gautama, Budistler ya da organize bir din yaratmaya niyetli. Yirmi beş yüzyıl önce bile asla organize bir din yaratmadı. Gerçek organize edildiği an yalan olur. Organize bir din gizli politikadan, rahiplik kurumunun istismar edilmesinden başka bir şey değil. Bunlar shankaracharya, imam, haham ya da papa olabilir, fark etmez.

Gautama Buda arkasında halef bırakmadı. Son sözleri şunlardı, "Heykellerimi yapmayın, sözlerimi toplamayın. Ben tapınılacak bir simge olmak istemiyorum. En derin özlemim taklitçi olmamanız. Budist olmak zorunda değilsiniz, çünkü buda olmak sizin kendi potansiyeliniz."

Söylemek isterim: Ben Budizm ya da herhangi bir 'izm' öğretmiyorum. Ben budanın kendisini öğretiyorum. Benim yanımdaki insanlar herhangi bir organize dinin parçası değil. Onlar bağımsız, bireysel arayıcılar. Onlarla ilişkim yoldaş ilişkisi.

Bu arada, sana yirmi beş yüzyıl önce Gautama Buda'nın kehanetini hatırlatmalıyım: "Bir kez daha geldiğimde bir kadının rahminden doğamayacağım. Benzer bilinçliliğe, aynı yüksekliğe ve aynı açık gökyüzüne sahip bir adamda konaklayacağım. Bana 'Dost' denecek."

Sözcükte muazzam bir özgürlük ima ediliyor. Kimsenin gurusu olmak istemiyor, yalnızca bir dost olmak istiyor. Paylaşacak bir şeyi var ve paylaşmanın bağlı olduğu koşul yok.

Bunun sana ne faydası olacak, çünkü birkaç sannyasinin kadim Gautama Buda ile benim aramdaki farkı nasıl anlayacakları konusunda kafası karıştı. Gautama Buda'nın kehaneti kargaşayı açıklığa kavuşturmaya yardımcı oluyor.

Bende konaklamasına rağmen, bana Buda Gautama denmeyecek. Onun kehanetinde belirttiği gibi hitap edilmek çok hoşuma gider: Buda Maitreya. Maitreya 'dost' anlamına gelir. Bu ayrım yapılmasını sağlar. Herhangi bir kargaşa olmaz.

SIRADIŞI ZİYARETİN BEŞİNCİ GECESİNDE OSHO YENİ bir bildiri ile meditasyon salonuna geldi. Gautama Buda gitmişti, çünkü konuk ile ev sahibinin yaşam tarzları arasında bazı uyumsuzluklar vardı.

Bu dört gün benim için çok güç oldu. Gautama Buda'nın zamanın getirdiği değişiklikleri anlayacağını düşünmüştüm, ama mümkün olmadı. Çok uğraştım, ama o kendi yolunda öylesine disiplinli ki -yirmi beş yüzyıl geride kaldı- kemik gibi sertleşmiş.

Küçük şeyler güçlük yarattı.

Ona şöyle dedim, "Zavallı yastık bir lüks değil ve elini tüm gece başının altında tutmak eziyetten başka bir şey değil. Sence sağa dönüp yatmak doğru, sola dönmek yanlış mı? Beni ilgilendirdiği kadarıyla, benim temel kuralım şu, ben her iki yanı sentezlerim."

Günde yalnızca bir kez yemek yermiş ve tek söz söylemeden benim de böyle yapmamı istedi. O yemek dilenirmiş. Bana sordu, "Dilenme kabın nerede?"

Bu akşam saat tam altıda, jakuzideyken çok rahatsız oldu. "Jakuzi mi?" Günde iki kez banyo yapmak, yine lüksmüş.

Dedim ki, "Geri döneceğin kehanetini gerçekleştirdin. Dört gün yeter. Sana güle güle! Ve artık yeryüzünün çevresinde dolanıp durmana gerek yok; mavi göklerde kaybolabilirsin.

"Dört gün boyunca senin yapmak istediğin işi yaptığımı gördün ve ben bunu

zamana, gereksinimlere uyarak yapıyorum. Hiçbir şekilde emir kabul etmeye hazır değilim. Ben özgür bir bireyim. Özgürlük ve sevgimle seni konuk kabul ettim, ama ev sahibi olmaya çalışma."

Bu dört gün başım ağrıdı. Otuz yıldır başım ağrımamıştı, baş ağrısının ne demek olduğunu unutmuştum. Her şey imkânsızdı. Kendi tarzına o kadar alışık ki ve o tarz artık geçerli değil.

Bu yüzden şimdi çok daha büyük, tarihi bir açıklama yapıyorum, ben yalnızca kendimim.

Bana buda demeye devam edebilirsin, ama bunun Buda Gautama ya da Buda Maitreye ile bir ilgisi yok. Ben yalnızca kendi adıma budayım. Buda sözcüğü yalnızca "uyanmış olan" anlamına gelir. Şimdi adımın, Buda Shree Rajneesh Zorba olduğunu ilan ediyorum.

BUDA SHREE RAJNEESH ZORBA KISA SÜRE SONRA TÜM isimlerinden vazgeçti ve isimsiz kalacağını söyledi. Ama sannyasinleri ona hitap ederken kafaları karışıyordu ve "Osho" ismini önerdiler. Bu isim Zen hikâyelerinde bir saygı ve şeref unvanı olarak sık sık görülüyordu. Osho kabul etti ve sözcüğe kendisi bir anlam vererek William James'in okyanusça (İng. oceanic) terimi ile ilişkilendirdi. Daha sonra bunun adı olmadığını, yalnızca sağaltıcı bir ses olduğunu söyledi.

ZEN MANİFESTOSU: İNSANIN KENDİNDEN ÖZGÜRLEŞMESİ

Gautama Buda'nın "ziyareti"ni takip eden haftalarda Osho yeni güç ve enerji kaynakları bulmuş gibi göründü. Konuşmaları uzadı -iki kez, ara vermeden neredeyse dört saat konuştu- ve konuşma tarzı fark edilir biçimde hararet ve enerji kazandı. Farklı bir dizi konuşmada Zen ***ile Friedrich Nietzsche*** *ve* ***Walt Whitman****'ın çalışmalarını ilişkilendirdi, Hıristiyanlık ile karşılaştırdı ve bunu* ***Gorbaçev****'e komünizmden kapitalizme geçiş yolu olarak önerdi. Ama Şubat 1989'da, "Zen Manifestosu" başlıklı yeni bir dizi konuşmaya başladıktan iki gün sonra Osho yine hastalandı ve Nisan başına kadar meditasyon salonunda görünmedi. "Zen Manifestosu" son konuşma dizisi oldu.*

Zen manifestosuna kesinlikle ihtiyaç var, çünkü eski dinler paramparça oluyor. Ve onlar paramparça olup insanlık tamamen çıldırmadan Zen tüm yeryüzüne yayılmalı. Eski ev yıkılmadan yeni bir ev yaratmalısın.

Ve bu sefer aynı hatayı yapma. Orada olmayan bir evde yaşıyordun; bu yüzden yağmurda, kışın, güneşte sıkıntı çekiyordun, çünkü ev yalnızca bir hayaldi. Bu sefer gerçek evine gir, insan yapımı bir tapınağa, insan yapımı bir dine değil. Kendi varoluşuna gir. Neden devamlı karbon kopya olasın?

Bu sefer çok kıymetli. Çok talihli bir anda doğdun, eskinin geçerliliğini, kanıtını yitirdiği, senin zindanından çıkacak kadar cesur olmaman yüzünden eski çevrende asılıyken doğdun. Aksi halde kapılar açık. Aslında hiç kapı yoktu, çünkü içinde yaşadığın ev tamamen hayali. Tanrıların hayali, rahiplerin hayali, tüm yazmaların hayali.

Bu sefer aynı hatayı yapma. Bu sefer insanlık eski çürümüş yalanlardan yeni, sonsuzca yeni gerçeğe bir kuantum sıçrayışı yapmalı.

Zen'in manifestosu budur.

OSHO'NUN HALK İÇİNDE SÖYLEDİĞİ SON SÖZLER 10 Nisan 1989 akşamı, meditasyonun sonunda söyledikleriydi.

Şu an yeryüzündeki en kutsanmış insansın. Kendini buda olarak hatırlamak en değerli deneyimdir, çünkü bu senin ebediliğindir, ölümsüzlüğündür.

Bu sen değilsin, senin varoluşunun kendisi. Yıldızlarla, ağaçlarla, gökyüzü ile, okyanus ile birsin. Artık ayrı değilsin.
Buda'nın son sözü *sammasati* oldu.
Buda olduğunu hatırla, *sammasati*.

İÇ ÇEMBER

6 Nisan'da Osho "İç Çember" adını verdiği, yirmi bir müritten oluşan, komünün pratik idaresi ile ilgilenecek bir grup kurdu. Bundan halk içinde bahsetmedi, ama daha sonra gruba ana hatları ile amaçlarının spiritüel yönlendirme sağlamak değil, Osho'nun çalışmalarını ulaşılabilir kılmak için pratik konularla ilgilenmek olduğunu açıkladı. Ölen ya da başka bir sebepten ayrılmaya karar veren İç Çember üyelerinin yerine kalan üyelerin gizli oyla seçtiği biri gelecekti ve grubun tüm kararları konsensusla alınacaktı.

Bir gelenek oluşmasından kaçınamazsın; elinde değil. Öldükten sonra insanların yapacaklarını önleyemezsin. Bunu cahillerin ellerine bırakmaktansa doğru ana hatları vermek daha iyi.

AYRILIŞA HAZIRLANIRKEN

10 Nisan 1989: *Osho söylev vermeyi bitirirken sekreterine enerjisinin tamamen değiştiğini söyledi. İnsanın rahimde dokuz ay kalarak gelmesi gibi dünyadan ayrılmadan dokuz ay önce enerjinin ölüm için yine bir kuluçka dönemine girdiğini açıkladı. Bu akşamın söylevi "Buda'nın Uyanışı" başlıklı yeni bir dizinin başlangıcı oldu.*

10 Mayıs: *Meditasyon salonundaki genel toplantıda Osho'nun bir daha halk içinde konuşmayacağı bildirildi.*

23 Mayıs: Osho'nun *akşamları meditasyon salonuna geleceği bildirildi. Geldiği zaman herkesin onunla birlikte kutlama yapabilmesi için müzik çalıyordu ve bunun ardından sessiz meditasyon yapılıyor, sonra Osho gidiyordu. O salondan ayrıldıktan sonra konuşmalarından birini içeren bir video gösteriliyordu.*

Haziran-Temmuz: *Osho Multiversite oluşturuldu. Komünün sunduğu değişik atölye çalışmalarını ve programları içeren "fakülteleri" vardı. Dönüşüm Merkezi, Gizem Okulu, Yaratıcı Sanatlar Okulu, Savaş Sanatları Okulu bunların arasındaydı. İnsanlardan akşam toplantıları için beyaz cüppeler giymeleri istendi ve bu değişim komünün uzun zamandır kutladığı, Temmuz'da, dolunayda yapılan ve aydınlanmış ustaları şereflendiren geleneksel bir Hint festivali sırasında yapıldı.*

25 Ağustos: *Osho komün içindeki günlük aktivite sırasında kestane rengi cüppe giyilmesi için ayarlamalar yapılmasını önerdi.*

31 Ağustos: *Önceden Chuang Tzu Oditoryumu olan, Osho'nun konutunun yakınındaki yerde Osho için yeni bir yatak odası yapıldı. Mermer döşeli, büyük bir avize ile aydınlatılan, çevredeki cangıl-bahçeye bakan yerden tavana pencereleri olan odanın düzenlenmesi işi ile doğrudan ilgilendi.*

14 Eylül: *Osho eski yatak odasına taşındı ve yeni oda Gizemli Gül ve Zihinsiz Meditasyon terapileri için kullanılmaya başlandı. Osho'nun bahçede yürüyüş yapması için inşa edilen kapalı, havalandırmalı cam bir yürüyüş yolu vipassana, zazen ve diğer sessiz meditasyon grupları tarafından kullanılmaya başlandı.*

17 Kasım: *Osho bedenden ayrıldığı zaman nelerin yapılması gerektiği konusunda talimatlar verdi. Hindi dilindeki kitapları İngilizce'ye tercüme edecek bir grubun oluşturulmasını istedi ve İç Çember'in nasıl çalışacağı konusunda daha fazla talimat verdi.*

24 Aralık: *Sunday Mail, Büyük Britanya, Osho'nun ABD'den sınır dışı edilmesi konusunda Vatikan'ın kısmen sorumlu olduğu konusunda bir makale yayınladı.*

17 Ocak 1990: *Osho'nun doktoru bundan sonra akşam meditasyonu sırasında meditasyon salonunda oturamayacağını, ama topluluğu selamlamak için geleceğini ve sonra hemen gideceğini bildirdi. Osho salona geldiği zaman çok kırılgan olduğu, ayakta zor durduğu açıktı.*

18 Ocak: *Osho akşam toplantısı sırasında odasında kaldı, ama oradaymış gibi varlığının hissedileceği mesajını yolladı.*

19 Ocak 1990: *Osho akşam beşte bedenden ayrıldı. Doktorunun önerdiği sıra dışı tedaviyi, "Varoluş zamanlamasına kendi karar verir." diyerek reddetti ve huzur içinde gözlerini kapatıp gitti. Doktoru saat yedide, her zamanki gibi akşam toplantısı için meditasyon salonunda toplandığı zaman bildiriyi yaptı. Salonda bulunmayan, fakat gelmek isteyecek dostlara zaman tanımak için kısa bir süre beklendikten sonra Osho'nun bedeni on dakikalık kutlama için salona getirildi, sonra bir alay eşliğinde yakındaki ölü yakma alanına götürüldü. Uğurlama kutlaması gece boyunca sürdü.*

İki gün sonra Osho'nun külleri Chuang Tzu Oditoryumuna getirildi -yeni "yatak odası" olarak düzenlenen odaya- burada konuşmalar yapmış, yıllarca sannyasinler ve arayıcılar ile görüşmüştü. Küller Osho'nun talimatlarına uyularak "yatağın altına" konuldu -gerçekten de yatak platformu olarak tasarlanan mermer yükseltinin üzerine- ve üzerine birkaç ay önce dikte ettirdiği sözler yazılı bir plaka olarak konuldu:

OSHO
HİÇ DOĞMADI
HİÇ ÖLMEDİ
YALNIZCA 1931-1990 ARASINDA YERYÜZÜ

GEZEGENİNİ ZİYARET ETTİ

(1) ***siklon:*** Atmosferde bir alçak basınç alanı çevresinde hızla dönen rüzgârların oluşturduğu şiddetli fırtına... (Ed. n.)

(2) Büyük Çamurlu Çiftlik (Çev. n.)

SONSÖZ: 1990 - ŞU AN

Pune'daki uluslararası Osho Komünü büyümeye devam ediyor ve Osho'nun ölümünden önceki aylarda tasarladığı vizyon uyarınca meditasyon ve kendini keşif için ziyaret edilen lüks bir tatil köyü olarak genişledi. Genişleyen tesislerin tasarımı ile kişisel olarak ilgilenmişti. Bunların içinde meditasyonlar ve atölye çalışmaları için piramit şeklinde binalar, bir hamam, eğlence ve spor kompleksi ve Ocak 2001'de bitirilmesi planlanan piramit şeklinde bir bina vardı.

Varoluşa güvenim tam. Söylediklerimde birazcık gerçek varsa, hayatta kalacağım. Çalışmalarımla ilgilenen insanlar meşaleyi taşıyor olacak, ama kimseye dayatmayacaklar.

Halkım için bir ilham kaynağı olmaya devam edeceğim. Ve çoğu sannyasinin hissettiği bu. Onların kendi başlarına büyümelerini istiyorum; üzerine hiçbir kilise kurulamayacak sevgi gibi nitelikler, kimsenin tekelinde olmayan farkındalık gibi nitelikler; kutlama, sevinç ve taze, çocuksu gözlerin olması gibi...

Halkımın kendini bilmesini, bir başkasının söylediği gibi olmamasını istiyorum.

Ve yol içeri gidiyor.

-&-